ד' אייר תשמ"ו, 13.5.1986 מיספר 2541 שנה 50 המחיר 2.30 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם

הסיפור האישי המלא של דויד

סויסה, על שנותיו בכלא הצרפתי:

„בלי עישון, בלי סמים, בלי מין!"

קפה גולד

כל גרגר - מעורר!

מעורר את חוש הטעם, מעורר את חוש הריח.
מעורר גם חושים אחרים...
קפה עשיר וטהור בשיטת "ייצור מיוחדת
שאינה נותנת לארומה שבפולי הקפה „לברוח".
קפה נמס גולד.
להשיג גם בפחית 200 גר'.

עלית

חדש

מחיר היכרות רק 2.99 ש"ח לצנצנת.

מכתבים

כנופיית „יומכין"

עוד על סיכויי הרוטציה.

האולי כן, האולי־בכל־זאת־לא ולהיפך של המערך, בקשר לביצוע הרוטציה, מזכיר לי מה שסיפר לי פעם אבי המנוח, יליד מנצ'סטר, אשר שירת כסמל בצבא הכיבוש הבריטי במצריים של שנות ה־30.

באווירת השיעמום ואי־המעש המרדימה של מחנות הצבא הבריטי הלכו והשתרשו שם נוהלי־עבודה רשלניים, עד שהמיפקדה הבריטית העל־יונה בקאהיר לא יכלה להיות בטוחה מעולם אם פקודותיה יבוצעו כלשונן לכשיורדו לשטח.

וכך כבר התרגלו לזה שהמיפקדה אינה יכולה לסמוך כלל על שורה של יחידות: ליחידות אלה קראו בקאהיר כנופיות יומכין (מן המילה הערבית שפירושה ייתכן) — יומכין יבצעו, יומכין לא יבצעו. **אפי אוסטרוב**, תל־אביב

● ● ●

אובה אובה

עוד על חשיפת אמהות וילדיהן

(העולם הזה 7.5.86).

הקורא גולוב צודק במאה אחוז. באמת נפלא ממני להבין את החיפזון בו נשים רצות לטלוויזיה כדי לזהות את עצמן, את מישפחותיהן ואת תינוקותיהן הרכים ולהטביע עליהם את חותם הייחודיות של הפריית־מבחנה וכדומה, חותם העלול ללוות אותם כל חייהם.

ובאחרונה יש מישפחות שאינן מסתפקות גם בכך, אלא מבקשות להיחשף, קבל עם ועדה, גם במיקרה של אימוץ ילדים בראזיליים. ברור שאין שום רע בכך, אם בשלב מסויים יספרו ההורים המאמצים לילדיהם מניין וכיצד הם הגיעו ארצה, אבל מדוע חייבת ידיעה זאת להיות נחלת הכלל? האם אין זה עניין השייך לתחום צינעת־הפרט המוחלטת?

האם חייבת, לעתיד לבוא, לדעת החברה כולה כי פלוני אלמוני, בן מישפחה פלמונית, הוא איננו ילדם הטיבעי, כי אם ילד שנקנה בבראזיל? למי זה יוסיף? זה חינוך? זה טוב לעתיד הילד, שהוריו המאמצים מתיימרים לדאוג לטובתו? מה זה, הצגת אובה, אובה?

שולמית רוש, תל־אביב

● ● ●

דוגמה פורטוגלית

על כישוריו של שר־החוץ.

עכשיו שהרוחות נרגעו, הייתי מבקש לשאול שאלה אחת: איזה אסון היה קורה לוא יצחק מודעי היה מתמנה לשר־החוץ? זה שהוא התייחס לעניין, כפי שהוא רגיל להתייחס כלפי כל דבר, בהתנשאות מסויימת (הוא גם יודע אנגלית וגם יש לו 90% כישורים), זה דבר אחד. אבל חוץ מזה?

הרי בעולמו של הקדוש־ברוך־הוא כבר היו כל מיני שרי־חוץ ורבים מהם לא הגיעו לקרסוליו של יצחק מודעי.

הנה נתקלתי לאחרונה, בסיפריה המקומית, בביוגראפיה של אחד ד"ר אגאס אנטוניו מוניז, שהתפרסם לפני 50 שנה, כאשר ביצעו ביוזמתו את הלובוטומיה הראשונה בהיסטוריה (זה ניתוח בו קדחו שני חורים בגולגולתו של חולה־נפש, הזריקו אלכוהול טהור למוח דרך הנקבים שנקדחו וסברו שכך ניתן להרוס את סיבי העצבים הפגועים. מקור מחלת־הנפש של המנותח).

אחרי כמה אלפי ניתוחים נוראים כאלה הגיעו הנברולוגים למסקנה שזה ניתוח מסוכן ביותר, שריפא אולי מתי־מעט, אך גרם נזקים חמורים לכל האחרים והלובוטומיה הפכה לנחלת־העבר.

אך ביניהם קיבל ד"ר מוניז לא רק את פרס־הנובל לרפואה (בשנת 1949), אלא שימש גם תקופה די ממושכת כשר־החוץ של פורטוגל!

נועם פרנק, סן פרנציסקו

● ● ●

בקבוקים לגנרלים

על יוליסס גראנט (העולם הזה 28.4.86).

איזכורן של מצביא מילחמת־האזרחים (ולאחר מכן נשיא ארצות־הברית) יוליסס גראנט בכתבה סוף האימפריה, על שדיבר, בשעתו, על דרכן הרעה של הממלכות המתעלמות מן הצדק בשאיפתן לרכישת שטחים, הזכירה לי אנקדוטה הקשורה בשמו של גראנט.

מבקשי רעתו של גראנט הביאו, שעה שהוא פקד על צבאות הצפון במילחמת־האזרחים, את דיבתו רעה לנשיא, אברהם לינקולן, וגילו את אוזנו של זה, כי גראנט הוא שתיין מועד, המרבה ללגום ויסקי בכל עת.

„ברוו לי מאיזה יצרן קונה גראנט את הוויסקי שלו," השיב לינקולן למלעיזים, „ואני אורה

(המשך בעמוד 4)

תעודת זהות

ביום העצמאות ה־38, לא לכל ה־אזרחים ברור מי אנחנו: ישראלים? עברים? יהודים? ער־בים? ציונים? מה ש־ברור: הכל בני אדם.

5

אש"ף במצור

בעזרת מידע מיוחד מנתח אורי אבנרי את המזימות המתרקמות באחרונה סביב אש"ף ואת המתרחש בתוכו: מה משמעות סגירת אסד־חוסיין? מהו בעצם „ה־מרד" של אבו־אל־זעים?

6

שכול ללא זעם

חיים שור, ששכל את בנו בעת פשיטת צה"ל על ביירות ב־1973, מספר על ריגשותיו לאחר האסון, על משמעותו של המוות, על יחסו לאש"ף ועל שאיפתו לשלום ישר־אלי־פלסטיני. אין בו זעם על המדינה או על החיים.

14

כתבת השער הקידמי:

גיבור מקומי

„בכלא הצרפתי משיגים הכל בכסף!" מספר דויד סויסה, בנו של רפי, נציב שרות בתי־הסוהר הישראלי, ששוחרר השבוע מכילאו בפא־ריס. במשך כמה ימים הוא הפך להיות גיבור מקומי.

8

כתבת השער האחורי:

לא פחדה מהמוות

ידידיה של נוגה דרור, שנרהמו ממותה בתאונת־דרכים, נדהמו עוד יותר כשנודע שהמישטרה חושדת בבעלה, אורי, כי רצח אותה. „היו להם נישואין פתוחים," הם מעידים, ומוסיפים: „היא אהבה לנהוג מהר מאוד בכביש ה־גליל, אף לא פחדה מהמוות!"

38

רקפת בלילות ישראל

הגמל שהופיע ב־מסיבת יום ההולדת שנערכה לכבודו של הדוגמן אילן אשר, בתל־אביב, כמעט שגנב את ההצגה מהרקדנית היפהפיה רקפת בן־דויד (בתצלום).

22

יפת אינו עונה

את סוף־השבוע האחרון שבו עדיין כיהן כיו"ר בנק בילה ארנסט יפת בחדר מס' 310 במלון „דן קיסריה". על מה הוא שוחח שם, מאחורי הדלת הנעולה, עם שושנה וינר־שיף, שעזבה ל־מענו את המלונאי חיים שיף?

40

„רצו להדוג אותי!"

גר פלום („שץ"), שנדון למאסר עולם בגרמניה על רצח, קורא לעזרה ופונה להעולם הזה: „לא ניסיתי להתאבד! הכלבים רצו להרוג אותי — היתה שריפה בתאי, צעקתי ודפקתי על הדלת, והשוטרים הגרמנים שהיו בחוץ לא פתחו!"

17

מאה עכוז בראזיל

באירופה צובטים אותן בישבן ומש־אירים על גופן סימנים כחולים — אבל בקיבוץ ברור־חיל נהגו ברקדניות הבראזיליות כערכן, בכבוד ובחיבה.

36

כחול־לבן בצבעים עזים

אוסנת האביב הישראלית צבועה בצבעים עזים: שילובי צהוב, אדום, כתום, סגול, ירוק ולבן — כל מה שנחשב עד כה כחוסר טעם טוב בצבעים.

24

אריק קרמבו

באמצע אחת המילחמות נקלע „ישראל גורין לקרון־הפיקוד של אריק שרון. המחזה המדהים שנתגלה שם לעיניו שימש בסיס לסאטירה מטורפת, בשם קרמבו בעורף האוייב.

29

קריאת אם

לפני 14 שנה אומץ בנה של שושנה. בניגוד לרצונה. היום, משהגיע לגיל 18, היא פונה אליו ב־קריאה נרגשת: „אנא, בוא! אני ואחיך מחכים סוף־סוף להכיר אותך!"

27

דף חדש

משה לוינגר מלמד אורחות מוסר ● שווייק היהודי עולה ארצה ומת ליד קבר־רחל ● האם למכונה המחשבת יש נשמה? ● המכונית שגרמה למות הרקד־נית האגדתית איזאדורה דאנקן.

30

הכל הולך!

הוא בן 26, ולראשונה יש לו חברה שהוא ממש מאוהב בה. אבל יש לו בעיה קטנה: היא רוצה שהוא יחזר אחריה סטייל רודולף ולנטינו. מה עליו לעשות?

34

רחל המרחלת מדווחת:

הרופא שהובהל לחדר־המיון אחרי שנפגע בזמן אהבה באמבטיה ● שרון הראל (בתצלום) בדירה הפנטאסטית של עופר שגב ● דפנה נוי־רסקין מציגה את בעלה העכשווי ● הכפילה הקוסקסינל של שרונה מראש ● הבנק, החובות ובן־זוגו של צבי סרלמן ● נכדת סוניה סרס.

40

העולם הבא

ניצחון לדמוקרטיה — כך מוגדר סירוב מישרד־הבריאות לפרסם את מימדי הקרינה בארץ, כדי שכולם יראגו במידה שווה.

42

המדורים הקבועים:

מיכתבים – מותר לקטר על הקוטר	3
איגרת־העורך – דיין של העתיקות	4
הנדון – סדר במושגים	5
במדינה – הנהג בעל 109 הרשעות	8
תשקיף – ריפעת מייצא מישראל	10
יומן אישי – מוסר־העבודה במחלקת־הגיהוץ	11
אנשים – הגדרה למימונה: סיד לוחמים	12
ראיון – עם חיים שור, אב שכול	14
מיכתבים מהבלא – גד פלום כותב מהכלא הגרמני	17
מה הם אומרים – „30% מתושבי טעמון, יושבים היום בחור־לו"	18
גם זה וגם זה – אתה רוצה לנוח? תשלם!	21
לילות ישראל – אף לא ישבן חשוף אחד לרפואה	22
חלון־ראווה – מראה חתיכי ארוך ודקיק לאביב	24
קולנוע – אהבת האח והאחות	28
דף חדש – שווייק היהודי עולה ארצה	30
תשבצופן – שונא צבע (3 אותיות)	32
הורוסקופ – אופק עולה במזל שור	33
הכל הולך – עצמאות ביום־העצמאות	34
שידור – מוכרים לחם לנורווגיה	35
רחל המרחלת – הרועה בשדות	40
העולם הבא – בנק זרע פרטי	42

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־משנה: דוב איתן ♦ עורך תבנית: יוסי שנון ♦ רכזת מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך ביתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר, צבי טל ♦ עורך דפוס: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם פיטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זברוני ♦ המו"ל: „העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, ת"א, רח' חומה ומגדל

קיץ יקר,

כבר כתבנו על הגבורה הרטרו־אקטיבית של הארכיאולוגים. הקמים עתה על משה דיין המת כדי לייסר אותו על פשעיו השונים — חפירות ארכיאולוגיות הרסניות, שור העתיקות השייכות לציבור, השימוש במיתקני צה"ל כדי לבצע את השוד ולהביא את השלל הביתה, ניצול מעמדו כשר־הביטחון כדי לקחת עתיקות מערבים, ועוד ועוד.

חוץ מכמה פירחי־ארכיאולוגיה צעירים, לא הרים אז איש מאנשי־המיקצוע את קולו נגד מעשים אלה, שהיו ידועים לכל. להיפך, ראשי המיקצוע, וביניהם ייגאל ידין עתיר־היוקרה, חיפו על דיין וסוככו עליו.

אולם למה נלין על הארכיאולוגים דווקא? אומנם. רבצה עליהם אחריות מיוחדת. כי הם הבינו את גודל הנזק, שלא התבטא רק בשוד עצמו. אלא גם בהריסת אתרים ארכיאולוגיים. כך שלא ניתן לשחזר את התקופות ולעמוד על חשיבות המימצאים ומשמעותם.

אולם לא הארכיאולוגים לבדם היו שותפים לפשע אחר־מעשה. גם העיתונאים ועורכיהם, וגם הפוליטיקאים. היתה קיימת, למעשה, קונספי־רציה לאומית להגן על האיש ועל מעשיו.

כאשר קמים היום עיתונאים וכותבים מאמרים חוצי־להבות נגד מעשי דיין, ונגד החלטת המוסיאון לקנות את האוסף בהוון־עתק תחת להחרימו על פי חוק, מוכרחה להישאל השאלה: היכן היו העיתונאים האלה עצמם כאשר קרו הדברים? היכן היו כותבי המיכתבים הנזעמים למערכות?

כמו דויד המלך

איש מן הביתבים לא טרח להזכיר זאת. אך בשעה שבוצעו העבירות על־ידי מי שהיה הרמטכ"ל ואחר־כך שר־הביטחון, היה העולם הזה כלי־התיקשורת היחידי בארץ שקם והתריע נגד העוול והשחיתות.

לא זכינו על כך בשבחים. להיפך. לא היו מערכות רבות בתולדות העולם הזה, שהנחילו לנו כל־כך הרבה שינאה כמו המערכה הזאת, שנמשכה שנים.

דיין היה אליל. עוד כרמטכ"ל זכה בהילה אחרי פעולות־התגמול, ובעיקר אחרי מילחמת־סיני. העובדות האמיתיות של מיבצע זה — שהיה מבחינה צבאית־מיקצועית מיבצע כושל — לא היו ידועות לציבור. דיין שלט בצנזורה הצבאית, והציבור היה שיכור.

הניצחון הכביר של מילחמת ששת־הימים, שהופקע על־ידי שר־הביטחון דיין כאילו היה רכושו הפרטי, הפר אותו לדמות על־אנושית, לא רק בארץ, אלא גם בעולם. מכונה אדירה של יחסי־ציבור קמה באופן ספונטאני, בהתנדבות, כדי לרומם אותו.

מי שהעז אז למצוא דופי כלשהו בגיבור פגע בציפור־הנפש של הציבור. בגאוותו הלאומית. הפגיעה בדיין היתה בבחינת פגיעה בקודש־האומה, בגידה, חבלה. היתה בכך סכנה ממש, כי הארץ מלאה אנשים שדיין היה יקר להם מאבא ואמא. והם היו מוכנים בהחלט לטפל באלימות בכל מגוול שמצא בו דופי.

עלה על כולם דויד בן־גוריון, אשר הצדיק את מעשיו המחפירים של דיין ולא בשטח הארכי־אולוגיה, אלא בשטח הניאוף) בציטוטים מן התנ"ך, תוך השוואת דיין לדויד המלך. למעשה קבע בן־גוריון שלמצביא מנצח מותר הכל, ושזהו המחיר שהעם חייב לשלם.

מעטים הבינו אז את הסכנה הכרוכה במצב כזה. אילו היה דיין דומה לאריאל שרון — אילו היה קשוח ושאפתני יותר — יכול היה להיות אז בנקל לדיקטטור. הציבור היה מוכן לכך. רק חולשותיו של דיין עצמו מנעו זאת.

דיין החי והמת

„העולם הזה" הקדיש עשרות מאמרים וכתבות לנושא הזה. היו שראו בכך שיגעון פרטי של העיתון או שלי. מין תאווה פרוורטית לפגוע בגדול־האומה.

נתקלתי בזה גם בכנסת. כאשר הייתי קם לשאת נאום על עבירותיו הפליליות־לכאורה של שר־הביטחון, היו חברי־הכנסת זועקים וצורחים לעומתי כמו אספסוף בשוק. פגעתי גם בציפור־נפשם.

היה ידוע שאסור לחברי־הממשלה לעסוק בעסקים פרטיים. חיפשתי בספרי־החוקים, ולא מצאתי את הסעיף. פניתי לאמנון זכרוני, וגם הוא לא מצא. לבסוף, מתוך יאוש, פניתי אל אמנון רובינשטיין, אז ראש הפקולטה למישפטים בתל־אביב ומומחה לחוק קונסטיטוציוני, וביקשתי ממנו למצוא לי את הסעיף. הוא חיפש ולא מצא. „מוכרח להיות סעיף כזה!" אמר, וערך חיפוש יסודי עוד יותר. לשווא.

כך התברר לנו, לתדהמתנו, שאין בחוק הישראלי שום סעיף האוסר על שר לעסוק בכל מיסחר שהוא. מיהרתי להגיש הצעת־חוק, כדי לסתום פירצה זו. היה ברור כי הכוונה היא לשר־הביטחון, וגם דיברתי על כך בגלוי. על פי בקשת שר־המישפטים, יעקב־שימשון שפירא, הוסרה ההצעה מעל סדר־היום, כמעט פה־אחד. שפירא, שלא הרגיש בנוח, מצא לכך תירוץ טכני. (לאחר־מכן היה שפירא השר היחידי בממשלה שהתפטר בעיקבות מילחמת יום־הכיפורים, כמחאה על כך שדיין לא הסיק את המסקנות מחלקו באסון.)

המערכה הזאת של העולם הזה נמשכה שנים. בחלק ממנה השתתף דן בן־אמוץ, שכתב אז טור בשבועון זה. הוא ביצע פעולת־מחאה והלך לחפור באתר ארכיאולוגי מסויים, בניגוד לחוק. גם זה לא עזר.

היה זה נאה אילו מישהו מן המוחים עכשיו היה מזכיר עובדות אלה. אבל אין לדרוש זאת. הגיבורים הרטרו־אקטיביים, השופכים עתה את חמתם על דיין המת. לא היו רוצים שיזכרו כי הם עצמם נמנו אז עם עדת מלחכי־הפינכה, שהקיפו את דיין החי בדיברי התרפסות וחנופה.

שם שלמים

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

לשלוח כמה ארגזים של בקבוקים מן הוויסקי הזה לכמה גנרלים שלי!"

שמואל גרי, ראשון־לציון

● ● ●

כראי ללמוד מהרצל

על התחשבות בזולת.

חבל על דאברין. ומה שבאמת אבד לנו זאת הציונות הבסיסית, הטובה, האנושית ולא רק ביחסינו ללא־יהודים, אלא גם ביחסים בינינו ובין עצמנו.

היום ההתחשבות בזולת הפכה להיות כל כך יוצאת־דופן, שכאשר היא קיימת, כותבים על כך מיכתבים למערכת. אבל זה לא היה תמיד כך. ואולי מן הראוי לקחת דוגמה מאבי הציונות, תיאודור הרצל. כשידע שעליו לצאת מווינה, עיר מגוריו, לאחר ממעותיו הרבים בשליחות הת־נועה הציונית, ברכבת־הבוקר הראשונה, היה שוכר חדר בית־מלון ללילה שלפני הנסיעה והיה לן במלון ובלבד שלא יעיר את בני ביתו — אשתו ושלושת ילדיו — לכשיצטרך להשכים קום למחרת, בדרכו לתחנת־הרכבת.

יוחנן בלאט, נתניה

● ● ●

מותר לקטר על הקוטר

עוד על השקל החדש (העולם הזה 7.5.86).

מדוע אנחנו נוהגים לפתח רגש־נחיתות בכל לכן אני מבקש להעיר שני דברים:

ראשית, להיות אשכנזי זה אולי לא בושה, אבל זה גם לא כבוד גדול ושנית, מאיפה שהאשכנזים באים, זה דווקא כבוד גדול להיות ספרדי.

כך לפחות היה ועדיין הווה בכמה וכמה קהילות באירופה. ראה, למשל, ניסים גאון בז'נבה.

אברהם אלידה, ירושלים

● ● ●

הכבוד של פיינרו

על סרט מומלץ.

אני תמיד נהנה לקרוא את מדור הקולנוע של העולם הזה, ובמיוחד את ביקורות הסרטים של ערנה פיינרו. כל ביקורת של פיינרו היא בול.

היא לא איכזבה אותי מעולם ותמיד, כששעיתי להמלצתה, זכיתי בשעתיים (פחות או יותר) של הנאה.

כל זה נגמר בשבוע שעבר. עד אז לא הזדמן לי, אבל היה רשום לפניי שפיינרו ממליצה וחוזרת וממליצה על הכבוד של פריצי.

בשבוע שעבר הצלחתי להגיע עם אשתי לקולנוע מקסים. כדי לראות את פריצי ושומו שמיים! אני כבר לא מדבר על הבת של יוסטון, אנג'ליקה, שאלוהים בלבד יודע מה פיינרו כל־כך התפעלה ממנה, שלא לדבר על כיצד ועל מה העזו להעניק לה את האוסקר של שחקנית־המישנה של השנה.

אבל הסרט עצמו! אלימות ורצח לשמם, ללא סיבה סבירה כלשהיא! הגיבורה היפהפיה, הב־

הרצל וילדיו פאולינה, מרגריטה־טרודה והאנס
לילה בבית־מלון

מה שקשור לגויים? מה הרבותא בגודל המטבע הלאומי הקנדי? הקוטר של הדולר הקנדי הוא 25 מילימטר והקוטר של המטבע הלאומי שלנו, השקל החדש, הוא 17 מילימטר.

או זה כזה הבדל שצריך להתפעל מהקנדים ולבוז לעצמנו, כפי שעשה הקורא חביב במיכתבו?

משה ששון, תל־אביב

● אין צורך להתפעל. מספיק לעשות חשבון. שטחו של עיגול הוא. כידוע. המכפלה של 3.14 בריבוע חצי הקוטר (הרדיוס), ולכן גודלו של דולר קנדי הוא כ־5 סנטימטר מרובעים, שעה שגודלו של השקל החדש הוא כ־2.3 סנטימטר מרובעים בלבד.

חצי השקל הישן, שהוצא מן המחזור לפני כמה שנים, דומה בציבעו, בסוג המתכת ממנה הוא עשוי ובגודלו, לשקל החדש.

לכן, כאשר מקבלים עודף בשקלים חדשים, מן הראוי לברוק אם אין שם, במיקרה, או שלא במיקרה, חצי שקל ישן. הוא שווה בדיוק לחלק ה־20 של אגורה חדשה!

צור מלכה, קריית־חיים

● ● ●

אשכנזי במעלית

על מיכתבו של קורא אחד (העולם הזה 28.4.86).

כנראה שמרוב שלא עונים לו שלום במעלית איבד הקורא הרץ את חוש השיפוט שלו ובתיאור המתחכם של עצמו הקפיד לציין שהוא אשכנזי טהור.

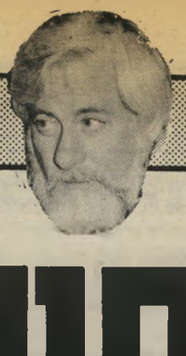
לונדית הפולנית, חסרת־מעצורים לחלוטין. היא גומרת את עניינה עם אהובה במיטה, קמה וצ'יק־צ'אק שולפת אקדח להורגו!

שלמה פלדמן, תל־אביב

הלשון המדוברת

מאז ומתמיד מקובל לחשוב ש־ראשי המדינה רחוקים מן המ־ציאות היומיומית של ישראל, בין אם המדובר בחוויית הנסיעה באוטובוס ובין אם המדובר בהבנת הלשון המדוברת ברחוב ולכך אכן הביא העולם הזה. בג־ליון שהופיע השבוע לפני 25 שנה. דוגמה קלאסית. היה זה נשיא המדינה השני, יצחק בן־צבי, ש־ביקש להחמיא לעיר רחובות בעצרת החגיגית ליום הולדתה ה־70. וכה אמר הנשיא, שהת־מצא. כנראה. היטב במיסתרי המידרש, אך הרבה פחות בעב־רית של יומיום:

● „על מישקל האימרה במידרש: בת קו"ף (100) נראית ככת כ"ף (20), אני רוצה לומר על רחובות: בת ע"ן (70) נראית ככת ו"ך".

הנדון:

ישראלים. עברים. יהודים. ציונים. וקודם־כל: בני־אדם

תעודת זהות

ך שראל היא מדינה מיוחדת־במינה.
אין לה חוקה.
אין לה גבולות קבועים.
אין לה זהות ברורה.
עולים אליה ויורדים ממנה.
שכנותיה לא קיבלו אותה, והיא אינה מקבלת את שכנותיה.
מבחינת סיגנון־הבניה, המיטבח ואורחות־החיים, ישראל אינה מדינה ים־תיכונית, אף שהיא שוכנת לחוף הים־התיכון, אין היא מדינה צפון־אירופית, אף שרבים מבניה היו רוצים שתהיה כזאת. אין היא מדינת מיזרח־תיכונית, אף שרוב תושביה הם יוצאי ארצות־האיסלאם.
היא שוכנת באסיה, אך רוב אזרחיה רואים את עצמם כשליחי התרבות „המערבית".
היא משתתפת בתחרות־הזמר האירופית ובספורט האירופי, אך אינה שותפה לקהילה האירופית ולשוק האירופי.
היא מתנהגת כמו המדינה ה־51 של ארצות־הברית, אך אינה שייכת לשום מיסגרת רישמית שבה משתתפת ארצות־הברית.
אין היא שייכת לשום אירגון בינלאומי מלבד האו"ם, שבו היא כמעט מוחרמת.
היא דמוקרטית־למהדרין לגבי חלק מאזרחיה, דמוקרטית־למחצה לגבי אזרחיה האחרים, ודיקטטורית־לחלוטין לגבי מיליון וחצי תושבים בחבלי־ארץ שנכבשו על־ידה. שטחים אלה הם ספק „מסופחים", ספק „מוחזקים", ספק „משוחררים".
במלאת 38 שנים לקיומה, ישראל היא עדיין מדינה יוצאת־דופן, חריגה מכל הבחינות, נזילה ובלתי־קבועה, שאינה שייכת לשום מיסגרת ושאינה ניתנת לשום הגדרה ברורה.
היא קמה במחצית המאה ה־20, אך עדיין מתאימה לה אימרה אגדתית, ספק־ברכה, ספק־קללה, המיוחסת לנביא־אוייב מלפני 3200 שנים: „עם לבדד ישכון."

■ ■ ■

מ י אני? מה אני?
כאשר נשאל יונה הנביא לזהותו, לא היתה לו בעיה. בלי לחשוב פעמיים השיב: „עברי אנוכי, ואת ה' אלוהי השמיים אני ירא, אשר־עשה את הים ואת היבשה."
לאיש מאיתנו אין תשובה פשוטה כזאת.
מה אני? ישראלי? עברי? יהודי?
ואם אני יהודי — מ ה זה יהודי? בן לעם המפוזר בעולם? חבר בעדה דתית?
ומדינה זו — מה היא?
מדינה ישראלית? יהודית? ישראלית־יהודית? יהודית־ישראלית?
„מדינה יהודית", כפי שנקבע במגילת־העצמאות? ומה זה, בעצם?
„מדינת העם היהודי", כפי שקבע חוק שהתקבל בשנה ה־38, מבלי שאיש שם לב לכך, בלי ויכוח בכנסת ובציבור? ומה ז ה?
מדינה של כל אזרחיה, בלי הבדל דת וגזע, כפי שקובעת ההלכה המישפטית היומיומית?
ואזרחי־ישראל שאינם יהודים, מה הם?
ישראלים? ערבים? פלסטינים? אזרחים שווי־זכויות או נתינים נפחלים? שייכים או לא־שייכים? מיעוט לאומי השייך לישות אחרת או אזרחים השייכים לישות הזאת?
סימני־שאלה בלי־סוף.

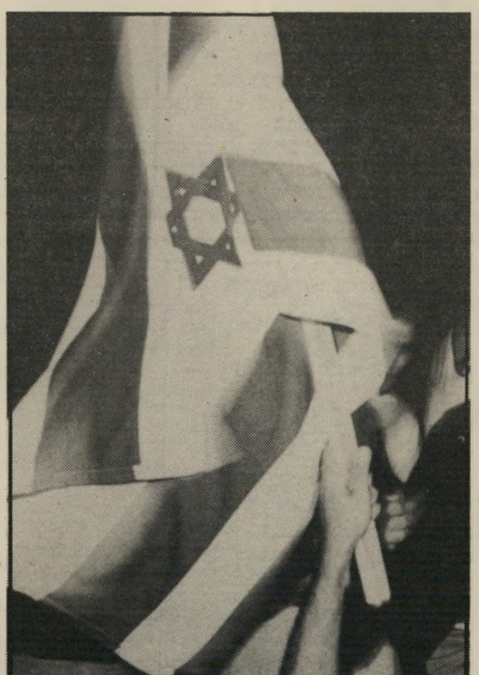
■ ■ ■

מ י אני?
אני ישראלי.
עברי.
יהודי.
לפי הסדר הזה.
אך כל אחת מן ההגדרות האלה זקוקה להגדרה, כדי שתהיה לה משמעות.

■ ■ ■

א ני ישראלי, מפני שישראל היא מדינתי.
אין לי קיום מחוצה לה או בלעדיה.
אילו עלה על המדינה צר ואוייב, והיתה לי הברירה לעלות לאוניה האחרונה או להישאר, הייתי נשאר. הייתי נוהג כמו אחרוני הצלבנים, שעמדו על המוח של עכו ונלחמו עד שגופותיהם נזרקו לים.
אך המדינה אינה מקודשת בעיניי, ואין לה ישות עצמית מחוצה לי. לא אני שייך לה, אלא היא שייכת לי. איני מתבטל לפניה, ואין אני ערוך לה פולחן. אני חש כלפיה הרגשה של בעל מניית־יסוד, מניית־מייסדים.
אין למדינה, בעיניי, שום שליחות שמעבר לקיומה. אין היא גוף מיסטי, ואין לה תפקידים מיסטיים.

היא קיימת כמיסגרת לסידור חיינו, לאירגון ההגנה על עצמנו, לשמירת ישותנו, לפיתוח חברתנו.
איני מוכן לחיות כבן־מיעוט במדינה לא־לי, כפי שחיו אבותיי באירופה, בתקופות טובות ורעות. אני רוצה להיות אדון לגורלי. ומכיוון שאיני יכול להיות אדון לגורלי לבדי, אלא רק בחברה מאורגנת, הריני רוצה לחיות במדינה שבה נוכל להיות במשותף אדונים לגורלנו, מדינה שאני אשתתף בהכרעותיה, בקביעת מהותה, אופיה וררכה בענייני פנים וחוץ.
מכאן שיחסי למדינתי, מדינת־ישראל, תלוי כולו באופיה הדמוקרטי.
מדינה שלא אוכל להשתתף בקביעת גורלה לא תהיה עוד מדינתי. ישראל אנטי־דמוקרטית, פאשיסטית, מדינת־הלכה או מדינת־רודנות, לא תהיה עוד מדינתי.
זה מסדיר גם את מעמדם של אזרחי־ישראל הערביים. הם שייכים, על פי רצונם ובחירתם, לאומה אחרת, הפלסטינית. אך כאזרחי ישראל הם שותפים למדינה הזאת, שבה כל האזרחים צריכים להיות שווים לפני החוק הכתוב והבלתי־כתוב, להלכה

ולמעשה — בלי הבדל לאום, דת, גזע, מין ועדה.
למדינה הזאת נאמנותי הראשונה והעיקרית. היא קודמת לכל נאמנות אחרת.

■ ■ ■

ע ברי אנובי.
בשנים האחרונות יצא מושג זה מן השימוש. הוא נראה מיותר.
פעם הבחנו, באופן אינסטינקטיבי, בין „העם היהודי" ו„הישוב העברי", בין „עליה יהודית" ו„מדינה עברית". אחר־כך קמה מדינת־ישראל, ונדמה כי „ישראלי" בא במקום „עברי".
זאת הייתה טעות. יש ישראלים שאינם עברים. אם „ישראלי" ו„עברי" הם היינו הך, הרי הוצאנו את הערבים מן המדינה.
נוצר שיבוש. ניסו לתקן אותו בשימוש במושגים כגון „ישראלי־יהודי", להבדיל מ„ישראלי־ערבי". אך זה רק מוסיף לבילבול.
אין תחליף למושג „עברי". אין זה עניין אידיאולוגי, אלא מעשי.
עברי הוא בן הלאום אשר קם בדורות האחרונים בארץ זו. לאום שיש לו שפה משלו, הנקראת — ולא במיקרה — „עברית". לאום שיש לו סיגנון משלו, ואולי גם „תרבות" משלו. לאום שיש לו רצון לאומי, והמבקש להוות את הרוב במדינת־ישראל, המבטאת את ישותו ואישיותו. לאום היושב על אדמתו, הצמוד לשטח, לנוף מולדתו, לשפתו ולהווייתו.
הלאום החדש הזה הוקם על־ידי יהודים, ובניו ממשיכים להיות יהודים. אולם היהודים האלה אינם רק יהודים.
יהודי יכול לחיות בברוקלין ובברצלונה, בביאליסטוק ובברמודה. עברי אינו יכול להיות אלא בישראל — אלא אם כן הוא ישראלי־גולה.

בלאום העברי החדש יש גוונים רבים. יש בו, כמובן, נשים וגברים. יש בו מערבים ומיזרחיים. יש בו דתיים וחילוניים.
אולם זהו לאום אחד — כל עוד נאמנות בניו ליישות הכוללת קודמת לנאמנותם לעדה או לדת. מי שמעמיד את נאמנותו לעדתו או לדתו מעל לנאמנותו ללאום — ויש כאלה בכל הקצוות — הריהו פורש מן האומה.
הציון „לאום: יהודי", הרשום בתעודת־הזהות שלי, הוא קיש־קוש. הוא הומצא על־ידי פוליטיקאים. לצרכים של פוליטיקאים. יהודי בברוקלין, שהוא אזרח אמריקאי, המשלם מס למדינה האמריקאית, המשרת בצבא האמריקאי והמשתתף בקביעת גורלה של האומה האמריקאית אינו בן הלאום ש ל י.
לאום הוא שותפות־גורל רצונית. כבני הלאום העברי אנחנו רוצים להיות אדונים לגורלנו, לא אובייקט של ההיסטוריה, אלא סובייקט.
כלאום עלינו על בימת ההיסטוריה (בעלי מיתוסים יכולים לומר: חזרנו לבימה זו).
הלאום קשור לשטח, לארץ. מי שרוצה להצטרף אליה, יואיל בטובו להצטרף פ י ס י ת. ומי שאינו רוצה להיות חבר בה, מוזמן בהחלט ל פ ר ו ש ממנה.
עברי אנוכי מפני שאני ר ו צ ה להיות חבר באומה העברית, יחד עם כל מי שרוצים בכך גם הם.

■ ■ ■

א ני יהודי.
אין? במה? מדוע? יתכן שזוהי הבעיה החמקנית ביותר.
נולדתי לתוך השותפות הזאת שהיא „יהודית", שאינה בדיוק עם ואינה בדיוק עדה ואינה בדיוק דת. העובדה שנולדתי בה הטביעה את חותמה על כל חיי.
כיהודי אני יורש של מורשה, שקשה להגדיר את טיבה. יש בה רכיב דתי חזק, אך אין היא רק דתית. יש לה זיכרונות לאומיים. יש בה מהות תרבותית מובהקת. היא יונקת מהיסטוריה פוליטית וחברתית.
אני מקבל על עצמי את הירושה הזאת, אך איני משועבד לה. אני מכיר בחשיבות הדת במורשה היהודית, אך איני מקבל את הדת כיום. אני סבור כי אבד עליה הכלח, ולא אניח לה לכפות עליי דבר. הסיפרות היהודית והמיתוסים היהודיים הם חלק מציודי הנפשי. אני מודהה עם ההומאניזם היהודי, פרי ההוויה הקולקטיבית של ציבור שהיה מיעוט מושפל, מופלה ונרדף. כיהודי אני חש קירבה לכל מיעוט ולכל עם מושפל ומדוכא בעולם.
כיהודי, בן הלאום העברי במדינת־ישראל, אני חש באחריות כלפי כל היהודים בעולם, ומוכן להתייצב לימינם בעת־צרה. השואה היהודית לפני 41 שנים ויותר מטביעה את רישומה על ישותי, אם ארצה בכך. אם לאו. יש לי זיקה עמוקה ליהודים באשר הם, ולהם זיקה עמוקה אליי. כל מי מהם המבקש להצטרף אליי במדינתי ובאומתי, תבוא עליו הברכה.
כל עוד אינם באים (בעודם חופשיים לעשות זאת, מבחינת המצב בארץ־מולדתם) הם אחיי, אך אין הם חבריי לחיים לאומיים, כשם שאינם אזרחים במדינתי.

■ ■ ■

א ני ציוני.
אני ציוני מפני שהציונות הקימה את הלאום העברי החדש, אשר הקים את מדינתי, מדינת־ישראל.
אני ציוני, מפני שהציונות היתה ההחלטה ההיסטורית של יהודים (לא כל היהודים, גם לא רוב היהודים) להיות אדונים לגורלם ולהיות לאומה.
הרצל קבע שעל כל יהודי להחליט אם ברצונו לעלות למדינה החדשה שתקום או להישאר במולדתו ולחדול מלהיות יהודי. (למעשה קרא בשם „יהודי" מה שאני קורא לו „עברי", מפני שלא העלה על דעתו שהפזורה תמשיך להתקיים. הוא כלל לא יכול היה להעלות על דעתו את הרעיון המוזר, שנחקק עתה על־ידי חבורה של כסילים בכנסת, שמדינת ישראל תהיה שייכת לעם המפוזר בעולם, שאינו רוצה לחיות בה.)
הציונות האמיתית אינה דתית, ואינה חותרת למדינת־הלכה. אין היא גיזענית, ואינה חותרת לדיקטטורה לאומנית.
אין לנו כל סיבה להתבייש בה, אך גם אין אנו מצווים לקבל בלי עיון ועיעור את כל תוצאות־הלוואי של המיפעל הציוני בארץ.

■ ■ ■

כ זה אני. כאלה, נדמה לי, רובנו:
ישראלים. עברים. יהודים. ציונים.
אין סתירה בין המושגים. צריכים רק להכניס בהם קצת סדר.
יש לקבוע בצורה ברורה מה עומד מעל למה, ומה קודם למה.
וצריכים לזכור שאנחנו, בראש וראשונה, ב נ י א ד ם.
בני־אדם השייכים למין האנושי. ולכל החי והצומח על הכדור הקטן והמסתובב הזה בחלל, שבו צריכים כולנו לחיות בצוותא — שמא נמות בצוותא.
כבן־אדם אני דוגל בערכים מסויימים, שבלעדיהם לא אמצא טעם בקיומי.
כבן־אדם אני אזרח במדינה הזאת, מדינתי, שהוקמה על־ידי בני־אדם ולמען בני־אדם, שלמענה מתו בני־אדם ושבה אנחנו רוצים לחיות כבני־אדם.
למעננו, ולתיפארת מדינת ישראל.

דו"ח מיוחד

פגישת חוסיין־אסד. „מרד" אבו־אל־זעים.

בעזרת מידע מיוחד מנתח עורך **העולם הזה** את המתרחש מסביב לאש"ף ובתוכו

הברית הבלתי־קדושה

ז ה היה מחזה סוריאליסטי. נשיא סוריה ומלך ירדן, שני האוייבים בנפש, התחבקו והתנשקו. **בתום ביקורו בן 24 השעות של הנשיא האסד בעמאן לא פורסמה הודעה רישמית משותפת. היתה לכך סיבה פשוטה: השניים לא יכלו להסכים אף על נקודה אחת.**

לאסד ולחוסיין יש עמדות מנוגדות בכל נושא. אסד הוא פרו־סובייטי, חוסיין פרו־אמריקאי. אסד תומך באיראן, חוסיין בעיראק. אסד מתנגד לתהליך־השלום המבוסס על הסכם חוסיין־ערפאת. חוסיין מתנגד למדיניות של אסד. אסד קורא לעימות עם ישראל, חוסיין קורא להסדר עם ישראל.

רק בנקודה אחת יש הסכמה בין השניים, ודווקא נקודה זו השתיקה יפה לה. לא נעים לפרסם עליה הודעות.

אסד וחוסיין מעוניינים שניהם לחסל את אש"ף העצמאי, בהנהגת יאסר ערפאת.

● דבר והיפוכו

ג **ם הסכמה אילמת** זו יש בה יסוד סוריאליסטי. כי לכאורה יש לעמדה משותפת זו מניעים הפוכים.

אסד טוען כי ערפאת הוא בוגד, מפני שהוא מוכן לעשות שלום עם ישראל. לכן תומך אסד באויביו של ערפאת במחנה הפלסטיני, המטיפים להשמדת ישראל.

חוסיין טוען כי ערפאת הוא מיכשול לשלום, מפני שאינו מוכן לקבל את העמדות האמריקאיות בלי־תנאי. חוסיין ניתק את יחסיו עם הנהגת אש"ף מפני שזו הסכימה לקבל את ההחלטה 242 רק בתנאי מפורש: הכרה בזכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית. משום כך תומך חוסיין במורדי פת"ח בירדן. מורדי־פת"ח בדמשק, הנהנים מחסות אסד, תובעים את הדחת ערפאת מפני שהוא בעד השלום.

המלך חוסיין (בכרזה)
ערפאת קיצוני מדי

אבו־מוסה
ערפאת בוגד

הנשיא אסד
ערפאת מתון מדי

מורדי־פת"ח בעמאן, הנהנים מחסות חוסיין, תובעים את הדחת ערפאת מפני שאינו מוכן למשא־ומתן לשלום בלי־תנאי.

עכשיו קיימת למעשה ברית אילמת בין בעלי־החסות של כוחות מנוגדים אלה, אסד וחוסיין.

● אבו מול אבו

ד **אבסורד הזה** מגיע לשיאו באישיותם של מנהיגי־המורדים בדמשק ובעמאן. ראש המור־דים של פת"ח בדמשק הוא אבו־מוסה (השם האמיתי: סעיד מוסה מראע"ה). זהו לכל הדייעות חייל אמיץ ומפקד מוכשר. כאשר חדרו גייסות סוריה ללבנון ב־1976, כדי להשמיד את אש"ף, היה אבו־מוסה מפקד כוחות פת"ח בצידון, והנחיל לטור הסורי המשוריין תבוסה ניצחת בעיר־הנמל. לאחר מכן נפל קורבן להתנקשות סורית, ונפצע בכל חלקי גופו. גם במילחמת־לבנון של 1982, מול צה"ל, הצטיין אבו־מוסה בקרב וזכה בשבחים מפי עמיתיו.

כאשר אבו־מוסה מרד ביאסר ערפאת, היתה בפיו דרישה אחת ועיקרית: שיו"ר אש"ף, שהוא גם מפקד הכוחות הפלסטיניים המזויינים, ידיח מפקד בשם אבו־אל־זעים.

אבו־אל־זעים היה מפקד כוחות אש"ף בדרום. לדברי אבו־מוסה, הוא היה פחדן עלוב וחדל־אישים. כשפלש צה"ל ללבנון, ברח אבו־אל־זעים משדה המערכה ונטש את כוחותיו. אבו־מוסה תבע להעמידו למישפט צבאי ולסלקו, יחד עם שאר המפקדים שלא מילאו את חובתם מול צה"ל.

כאשר דחה ערפאת את הדרישה, הכריז אבו־מוסה על מרד גלוי. אז.התגלה כי דרישתו לרפורמה באש"ף (שהיתה מקובלת על רבים באש"ף) היתה רק מסווה למטרותיו האמיתיות. אבו־מוסה הפך סוכן של סוריה. בקרב על טריפולי הפעיל נשק נגד הכוחות הפלסטיניים שבפיקוד ערפאת.

ערפאת לא הדיח את אבו־אל־זעים (השם האמיתי: עטאללה עטאללה). הסיבה: באש"ף אין כלל נוהג להדיח אנשים, כל עוד אינם מרימים נשק נגד חבריהם. חוץ מזה נחשב אבו־אל־זעים כאיש הנאמן להנהגה, בעוד שאבו־מוסה כבר היה אז חשוד כסוכן הסורים.

אולם הטענות נגד אבו־אל־זעים, כמפקד קרבי, לא נשכחו. אחרי המילחמה הועבר האיש לתפקיד מישני בירדן. שם הכריז בחודש האחרון על „מרד" בערפאת.

בקרב הפלסטינים, עורר המעשה בוז גלוי. בניגוד לאבו־מוסה, שהיה מכובד בעיני חבריו, אבו־אל־זעים נחשב כאיש עלוב.

העובדה שהשביר את עצמו למלך חוסיין וחזר על דרישותיו של המלך כלפי אש"ף לא הוסיפה לו כבוד בעיני חבריו־מאתמול. בניגוד למרד של אבו־מוסה, שגרם לזעזוע פוליטי ואישי, לא עורר המרד של אבו־אל־זעים אלא לעג ומשיכת־כתפיים.

● משרתי אדונים שונים

ה **בוז הכללי הזה** לאבו־אל־זעים מצא את ביטויו עוד קודם לכן, בעת כינוס המועצה הלאומית הפלסטינית בעמאן.

אז קם אבו־אל־זעים ונשא נאום דמגוגי חוצב־להבות, שבו דרש להגביר את המאבק המזויין בישראל. אחד הדיפלומטים הבכירים של אש"ף, שפיק אל־חות, מי שהיה שגריר אש"ף בביירות, קם להשיב לו לעיני מצלמות הטלוויזיה הירדנית, ששידרה את הדיון בשידור חי. אל־חות נמנה עם ראשי המחנה המתון באש"ף ובפת"ח.

בנאום מזהיר סתר אל־חות את טענותיו של אבו־אל־זעים, אחת לאחת. בלעג צורב שאל: „מאבק מזויין? איפה? איך? הרי כשאתם יוצאים מן האולם הזה אתם מרימים את הידיים כדי לאפשר לחיילים הירדניים לערוך בדיקה על גופכם?"

ערפאת, שישב באולם, שיסע אותו: „זה נעשה בהסכם. האחים הירדניים מגינים עלינו!" אל־חות תיקן את עצמו. באותה נימה של לעג חומצתי: „בוודאי! אנחנו מודים מאוד לאחים הירדניים, המגינים עלינו. אך איך זה מדברים על מאבק מזויין ומניחים לאחים הירדניים להגן עלינו?"

עכשיו יוצא אבו־אל־זעים, האיש שברח מדרום־לבנון, ושתבע אחר־כך את הגברת המאבק המזויין, ומאשים את ערפאת על כי אינו נענה לדרישות המלך חוסיין. הוא מאשים את ערפאת בכך שפוצץ את היוזמה הבריטית, כאשר ביקרה מישלחת־אש"ף בלונדון בשנה שעברה. הוא גם מאשים את ערפאת בכך שעשה ברית עם מצריים, המקיימת יחסים עם ישראל. זהו בליל של טענות סותרות. אך עיקר טענתו היא נגד ערפאת על שסירב לקבל את ההחלטה 242, כדרישת חוסיין, מבלי שישראל או האמריקאים יכירו בזכות הפלסטינים להגדרה עצמית.

ביום נהנה אבו־אל־זעים בעמאן ממעמד דומה לזה של יריבו־מאתמול, אבו־מוסה, בדמשק.

כשם שאבו־מוסה משמש כלי בידי אסד בנסיונו להדיח את ערפאת, לחסל את עצמאות אש"ף ולהפוך את העניין הפלסטיני למכשיר של המדיניות הסורית, כך משמש אבו־אל־זעים כלי בידי חוסיין בנסיונו להדיח את ערפאת, לחסל את עצמאות אש"ף ולהפוך את העניין הפלסטיני מכשיר של המדיניות הירדנית.

אולם בעוד שאסד ואבו־מוסה מאשימים את ערפאת בבגידה מפני שהוא מוכן לשלום עם ישראל, תוקפים חוסיין ואבו־אל־זעים את ערפאת מהכיוון ההפוך: מפני שאינו עושה די למען השלום עם ישראל.

לכאורה צריכה עובדה זו למנוע כל שיתוף־פעולה בין אסד וחוסיין נגד ערפאת. אבל המציאות שונה. קיים ביניהם עכשיו שיתוף־פעולה כמעט גלוי.

איך זה יתכן?

הסבר אחד: האינטרס של כל המישטרים הערביים בחיסול העצמאות של הגוף הפלסטיני הוא הקובע, והניסוקים התעמולתיים אינם מעלים ואינם מורידים.

הסבר שני: בדאי לחוסיין שערפאת יודח וישהנהגת אש"ף תעבור לבירת יריבו, דמשק, כי אז יוכל חוסיין לטעון כי אש"ף חדל מלייצג את העניין הפלסטיני, ולתבוע לעצמו את הזכות לייצג את העניין הפלסטיני בעצמו.

● סכין ערבית בגב

ד"מדד" של אבו־אל־זעים לא שינה את המצב, אך הוא משקף היטב את המציאות הקשה של אש"ף בשעה זו.

למעשה נותר אש"ף בלי בסיס בטוח בעולם הערבי. בשורותיו הולך וגובר רגש השינאה לכל המישטרים הערביים.

המצב בירדן חמור. המלך מגביל עד כמה שאפשר את חופש־הפעולה של מוסדות־אש"ף בארצו. סגנו של ערפאת, אבו־ג'יהאד (השם האמיתי: ח'ליל אל־וזיר), אינו יוצא מגבולות ירדן מזה כמה חודשים, מתוך חשש שמא לא יינתן לו לחזור.

גם כתוניסיה, שאליה עברו מישרדי אש"ף אחרי הפינוי מביירות, המצב מחמיר. תוניסיה קלטה אז את מישרדי־אש"ף לפי דרישת האמריקאים, עכשיו יש לחץ אמריקאי הפוך. בתוניסיה עצמה יש מאבק־כוחות בצמרת, ואין לדעת מה תהיה התוצאה. למעשה סולקה מן השילטון אשת הנשיא, וסילה בורגיבה, שהיתה הפטרונית של אש"ף (וגם הפטרונית של עיצאם אל־סרטאווי ומגעי־השלום עם הישראלים.) כיום שולט במדינה ראש־הממשלה מוחמד מזאלי, שיחסו פחות חם. אין לדעת מי ישלוט שם מחר, אחרי מות בורגיבה הקשיש.

אם ייאלץ אש"ף לפנות את מישרדיו מתוניס, לאן יילך? הפיתרון הסביר הוא קאהיר, בשל קירבתה לפלסטין ותמיכתה בקו־השלום של ערפאת. אך גם קאהיר אינה מתלהבת לארח את מרכזי אש"ף, ומערימה קשיים בדרכם. כך לא קם בקאהיר מרכז־המחקר רב־היוקרה של אש"ף, אחד המוסדות החשובים של האירגון. (מרכז זה הוחרם בשעתו על־ידי צה"ל, אך מיסמכיו הוחזרו כתנאי לעיסקת חילופי־השבויים.)

הביטאון המרכזי של אש"ף, "פלסטין אל־תורה" ("פלסטין־המהפכה"), אינו מופיע

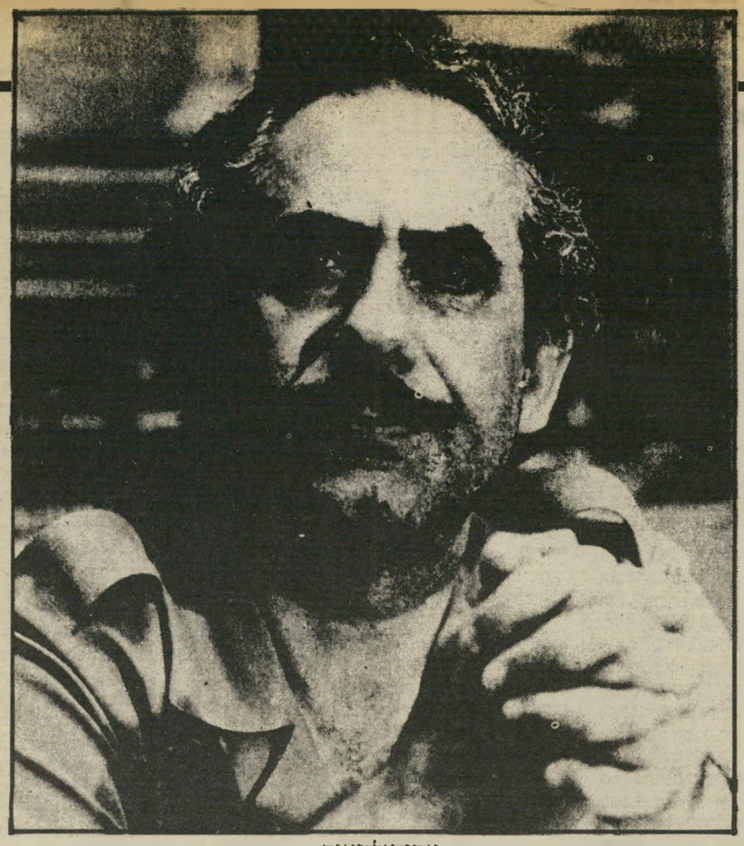
יו"ר ערפאת
להמשיך ולהישרד

בשום ארץ ערבית, אלא בקפריסין. עורכיו חוששים שבשום ארץ ערבית לא יוכלו להתבטא באופן חופשי.

(אמר לי לא־מכבר בלעג מריר פעיל פלסטיני החופשי ביותר בכל המיזרח התיכון הוא אל־פג'ר. המופיע בירושלים הכבושה!")

● "לא במישמרת שלי!"

בצמרת אש"ף אין תולים כיום שום תיקווה בתזוזה קרובה בתהליך־השלום. ההערכה היא שתהליך־השלום (המדומה או האמיתי) הופסק בפקודת האמריקאים. בריעבד נראה לאש"ף שטענותיו של המלך חוסיין, בנאומו הגדול, לא היו אלא אמתלות. ריצ'רד מרפי אומנם הצליח לקרב את עמדות הצדדים זו לזו, אך כאשר היתה דרושה רק דחיפה אמריקאית אחת נוספת, ירדו על מרפי

אבו־אל־זעים
לברוח ולנאום

שני הבוסים שלו — הנשיא רונלד רגן ושר־החוץ ג'ורג' שולץ — ותבעו ממנו לחסל את העניין.

דיעה זו שוררת כיום גם אצל כמה מן המומחים האמריקאיים. הסביר את העמדה הזאת כתב אמריקאי בכיר, בעל ידע רב בענייני המרחב: "רגן הגיע למסקנה שאין לו מה להרוויח במיזרח התיכון. יש שם סיכוי רב להיכשל, וכל כישלון עולה לו ביוקרה. אומנם, הוא יודע כי ברבות הימים תהיה התפוצצות במיזרח התיכון, אך הוא פועל לפי ההגיון של קציין־תורן באוניה: 'העיקר שזה לא יקרה במישמרת שלי!'"

בצמרת אש"ף רווחת דיעה פסימית עוד יותר: "האמריקאים רוצים לחסום לפנינו את כל הדרכים, ולדחוק אותנו לפינה ללא־מוצא. הם רוצים לחסל אותנו, או לפחות ליצור מצב שבו לא תהיה לנו כל ברירה אלא לקבל את תנאיהם ולהיות תלויים בהם לשבט או לחסד."

לדעת ראשי אש"ף, המטרה האמריקאית (וגם הישראלית) היא עכשיו להביא את אש"ף לנטישת עמדותיו המתונות, ולחזרה לעמדה קיצונית יותר, כדי שאפשר יהיה להצדיק את המילחמה באירגון. אולם אין ראשי אש"ף רוצים ליפול במלכודת זו.

ואכן, אש"ף לא נטש את עיקרון הקונפדרציה הירדנית־פלסטינית, ולא ביטל את הסכם חוסיין־ערפאת, להיפך, הוא חוזר על כך בכל הזדמנות. כל תגובותיו על מעשי המלך הן מתונות ומינוריות להפליא.

אש"ף אף מיתן את עמדותיו עוד יותר. אין הוא מתעקש אף על בינום ועידה בינלאומית. הנוסחה הרישמית היא עכשיו: אש"ף מוכן להיכנס לכל משא־ומתן לשלום, בתנאי יחידי שהוא יכלול את עיקרון ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני."

נוסחה זו נכללת עתה בכל נאום רישמי של נציג אש"ף.

● הסיסמה העיקרית: הישרדות

דסיסמה העיקרית של אש"ף בשעה זו היא: הישרדות.

אין האירגון מצפה להישגים בעתיד הקרוב. עצם ההישרדות בתנאים קשים אלה נראית לו בהישג העיקרי.

לשם כך נעשה עתה נסיון מחודש לליכוד השורות.

בתיווכה של ברית־המועצות נעשה עתה נסיון להחזיר לשורות הפעילות באש"ף את שני האירגונים שפרשו מן המוסדות: החזית העממית לשיחרור פלסטין של ג'ורג' חבש והחזית הדמוקרטית לשיחרור פלסטין של נאיף חוואתמה.

למעשה מדובר בחבש, מכיוון שחוואתמה לא נטש את המחנה מעולם לגמרי.

אין ראשי אש"ף מוכנים לקבל בשום פנים בחזרה את האירגונים שנשאו נשק נגד אחיהם הפלסטיניים בקרבות של טריפולי ובמקומות אחרים. לכן לא מובאים בחשבון האירגונים של אבו־נידאל, אחמד ג'בריל ואבו־מוסה, ואל־צאעיקה הפרו־סורית. (על אבו־אל־זעים אין מדברים כלל.)

אין ראשי אש"ף מתכוונים לוותר על קו־השלום שלהם כדי לפייס את חבש, אבל הם מוכנים שחבש ימלא תפקיד של אופוזיציה נאמנה בתוך האירגון, ויטיף לדיעותיו הקיצוניות יותר.

יתכן שיש מקור עמוק יותר לנכונות זו להתפייסות. היריבות ההיסטורית בין יאסר ערפאת וג'ורג' חבש נובעת ממחלוקת רעיונית בסיסית. חבש דוגל במהפכה כל־ערבית, וטוען כי אין סיכוי להשיג את מטרות הפלסטינים לפני שיחול שינוי בארצות הערביות. ערפאת, לעומת זאת, טען להינתקות מן המישטרים הערביים ול"עצמאות ההחלטה הפלסטינית".

נסיון השנים האחרונות שיכנע פלסטינים רבים כי אין סיכוי להשגת המטרות הפלסטיניות, כל עוד כל המישטרים הערביים מוכנים בכל עת לבגוד בפלסטינים, כדי להשיג את מטרותיהם האנוכיות.

הברית הבלתי־קדושה של המלך חוסיין והנשיא אסד אך חיזקה דיעה זו. יתכן שהתפייסות ערפאת־חבש, אם תקום, לא תהיה רק טאקטית, אלא תהווה גם פשרה מסויימת בין שתי התפיסות.

● הר־הגעש מחכה

דנכס העיקרי של אש"ף — והמקור היחידי לאופטימיות בקרב מנהיגיו — הוא הנאמנות של המוני העם הפלסטיני לאש"ף ולערפאת. נאמנותו של הרוב העצום של העם בולטת לא רק בשטחים הכבושים בידי ישראל, אלא גם בקרב הפזורה הפלסטינית.

אומנם יש בקרב הפלסטינים ביקורת לא־מעטה, בשני הכיוונים (אש"ף קיצוני מדי, אש"ף מתון מדי) אך ביקורת זו אינה פוגעת במעמדו של ערפאת כמנהיג־על.

אם אי־פעם ייפגע מעמד זה, לא יבואו במקום ערפאת אנשים כמו אבו־מוסה או אבו־אל־זעים, וגם לא אנשים כמו חוסיין או אסד. האכובה והיאוש עלולים להוליד כוחות שונים לגמרי — קנאים דתיים ולאומניים, אשר ידגלו לא רק בהשמדת ישראל, אלא גם בחיסול כל המישטרים הערביים ה"בוגדניים".

אם אי־פעם יקרה הדבר הזה, תהיה זאת התפרצות של הר־געש, שאת תוצאותיו מי ישורנו.

מאבו־נידאל ועד ר"ץ

האיגוף הכפול של עמאן "המתונה" ודמשק "הקיצונית", המבקשות לחסל את העצמאות של אש"ף, מוצא לו ביטויים מוזרים ביותר גם ביחס לישראל.

הברית הבלתי־קדושה של אבו־נידאל הרצחני ואנשי "האופציה הירדנית", נוסח אבו־אל־זעים, כשהמטרה המשותפת היא לחסל את ההנהגה הפלסטינית העצמאית בראשות יאסר ערפאת, מחפשת לה שותפים גם בישראל.

בראש היוזמה הזאת עומד אירגון צרפתי בשם "האגודה לסולידריות צרפת־ערב" (אספ"א, לפי ראשי־התיבות בצרפתית).

מנהיג האגודה הוא לוסיין ביטרלן, ראש המחנה הפרו־סורי בצרפת. ביטרלן היה בעבר ראש שרות־הביטחון של שארל דה־גול, בשעה שזה חיסל את המחתרת הקיצונית של המתנחלים הצרפתיים באלג'יריה (או־אה־אס), ערב ההסכם הצרפתי־אלג'ירי. מאז הפך דובר הקו המצדד בדמשק.

בין השאר נפגש ביטרלן פעמיים עם הארכי־רוצח הפרו־סורי, אבו־נידאל (צברי אל־בנא), האיש שרצח את סעיד חמאמי, עיצאם על־סרטאווי ושורה ארוכה של אנשי־שלום בקרב אש"ף. את האיש הזה, שטמן פצצות בבתי־יתומים ובתי־כנסת יהודיים ברחבי אירופה, תיאר ביטרלן כפטריוט פלסטיני אמיתי, וכמנהיג פוליטי אחראי ורציני, שיש להתחשב בדיעותיו. ביטרלן גם כתב ספר בשם "כולנו היינו טרוריסטים".

בפעם האחרונה פגש ביטרלן את אבו־נידאל בשנה שעברה, בבקאע הסורית. לפי דרישת מארחיו, הקפיד לציין בדיווח על הפגישה שהסורים "לא ידעו" עליה.

עכשיו יוזם עמיתו של ביטרלן באותה אגודה, ז'ן־פול שאנולו, פגישה ישראלית־פלסטינית. כדי למנוע שערוריה, אין הפגישה מתוכננת רישמית בשם האגודה, אלא ניתנה לה חסות מטעם אישים שונים, שנתנו את שמם לעניין מבלי לעמוד על טיבו.

לפגישה, שנועדה לסוף החודש, הוזמנו מישראל, על־חשבון היוזמים, אמיל חביבי (רק"ח), מירון בנבנישתי ודדי צוקר (ר"צ) והעיתונאים יהודה ליטני ודני רובינשטיין. מן הצד הפלסטיני הוזמנו רק אישים מן השטחים הכבושים: העיתונאי זיאד אבו־זיאד, עורך־הדין פאיז אבו־רחמה מעזה, איברהים דקאק (קומוניסט מהגדה) ורג'ה שחאדה.

לכיוון לא הוזמן איש מאש"ף, וגם לא שום ישראלי הדוגל בפירוש בשיתוף אש"ף במשא־ומתן לשלום. ההרכב מקובל על הסורים, וגם על מי שדוגל במציאת "הנהגה פלסטינית חלופית" בשטחים הכבושים ו"אופציה ירדנית".

העם
בפרוס השנה ה־39

ערב יום הזיכרון לחללי־צה"ל, שוב גבר המתח המילחמתי. האם קרובה מילחמה חדשה?

הימים האחרונים של השנה ה־38 לעצמאות ישראל שוב בסימן של איר־מי מילחמה.

כאשר נפלו חללי מילחמת־העצ־מאות, שזיכרם יעלה השבוע שוב, הא־מינו הכל כי המילחמה תסתיים בשלום. גם דויד בן־גוריון, אדריכל אותה מיל־חמה, היה בטוח כי הסכמי שביתת־הנשק אינם אלא מיסדרון לכינון שלום רישמי במהרה.

מאז חמק השלום מדי שנה. לקראת כל יום של זיכרון לחללי צה"ל התאר־כה הרשימה. המילחמות הגדולות, שפרצו מדי פעם, והמילחמה הקטנה ה־מתמשכת, הקרויה בשפת־העם „טרור", מפילות קורבנות חדשים מדי שנה.

רוב הישראלים השלימו עם מצב זה, כאילו היה תופעת־טבע בלתי־משת־נית, כמו השרב והגשם. מעטים אף רואים בכך ברכה, מכשיר לליכוד העם ולשמירה על הדינאמיות הישראלית. המעטים, הסבורים כי ניתן להשיג שלום ושכראי לשלם את מחירו, היו מבודדים בשנת ה־38 יותר מאשר אי־פעם.

סכנת המילחמה קיימת. הע־ליה הפתאומית של המתח המילחמתי בשבועיים האחרונים לפני יום־העצ־מאות נראתה כמלאכותית, וגם היתה כזאת. פוליטיקאים דיברו כדי לרכוש לעצמם פירסומת. שרים ביקשו לנצל את האווירה האנטי־ערבית שהשתררה בארצות־הברית, ובמערב כולו, במיס־גרת מערכה נגד „הטרור הבינלאומי."

על פי רמז מארצות־הברית, שקדו ראשי־המדינה השבוע להרגיע את הרו־חות ולהבטיח שאין הכנות למילחמה.

אולם כשם שאיומי־המילחמה היו מלאכותיים, כן מלאכותיים גם דיברי־ההרגעה. סכנת המילחמה קיימת.

בטווח הקצר מומחשת סכנה זו בשאלה פשוטה: מה היה קורא אילו אכן הצליח הטרוריסט הפלסטיני, סוכן סוריה, להחדיר באמצעות פילגשו האי־רית פצצה למטוס אל על? מה היה קו־רה אילו התפוצצה הפצצה באוויר, ו־400 נוסעים — וביניהם הצעירה האי־רית — היו ניספים?

במיקרה כזה היתה נוצרת בן־רגע סכנת־מילחמה. הרוחות היו רותחות וממשלת־ישראל היתה רואה את עצמה נאלצת לפתוח בפעולה צבאית, שהיתה בנקל יכולה להוביל למילחמה.

4 שיקולי דמשק. אך מעבר לס־כנה קצרת־טווח זו, העלולה להתעורר בכל רגע מחדש, מפאת תמיכת סוריה באירגוני־טרור רצחניים הפועלים נגד ישראל (וגם נגד אש"ף), קיימת הסכנה ארוכת־הטווח.

סוריה שואפת בגלוי ל„שיוויון" צבאי עם ישראל. ככל שיתקדם מאמץ זה, יתחזקו הגורמים הישראליים המצי־עים להקדים רפואה למכה ולפתוח במלחמת־מנע.

מה ממריץ את השליט הסורי, שהוא אדם פיקח ומפוכח, ללכת ברדך מסוכנת זו?

יש לכך כמה הסברים:

● הכוננות הצבאית היא תעשיית־הייצוא העיקרית של סוריה העניה. היא מקבלת סיוע ערבי נרחב בגלל היותה „מדינת־העימות" האמיתית היחידה העומדת מול צה"ל. משבר־הנפט גרם לירידת הסיוע. אווירה מילחמתית עשויה להגדיל אותו מחדש.

● בתוך סוריה מתנהלת פעולה חתרנית נרחבת מטעם האחים המוס־למים, אנשי חיזב־אללה („מיפלגת אללה") השיעית בלבנון, וסוכני ע־ראק. מול פני „האוייב הציוני" מתאחדים כל הכוחות בסוריה.

● המישטר של חאפט' אל־אסד מ־עורער למדי מבחינה פוליטית וכל־כלית, ומתח מילחמתי יכול לחזקו.

● יתכן מאוד שקיים בדמשק גם חשש אמיתי מפני התקפה ישראלית, תוך הסתמכות על דיבריהם ומעשיהם של גורמים בשילטון ומחוצה לו.

שיתוף־הפעולה האוטומטי של ה־גורמים המילחמתיים משני עברי הח־זית פועל, בפרוס השנה ה־39 לעצ־מאות ישראל, כמו בשנה הראשונה.

מבקר המדינה
שקרים גרעיניים

דוח המבקר חשף את הכזבים הרישמיים. האם דעת־הקהל תתקומם נגד חלומות־הממשלה?

במדינה בעלת תרבות־שילטון תקי־נה היתה הממשלה מכריזה מיד כי היא מושכת ידה מכל התוכניות, כי היא

● „מחירו הנמוך יחסית של הרלק הגרעיני אינו נעוץ בסיבות כלכליות, אלא בכך שבמדינות רבות קיימת הסתייגות מהרחבת השימוש בו."

המשמעות: הממשלה מוכנה לחטוף בשימחה את מטילי האוראניום המסו־כנים והרעילים, שבמדינות אחרות שומטים מן היד בבהלה, כאילו היו גח־לים לוהטים. בעולם גוברת ההכרה שהכורים הגרעיניים עלולים לגרום לאנושות שואה, ובישראל מוכנים להמר בקלות־דעת מחרידה על כך ש„לנו זה לא יקרה."

שתי מסקנות אלה של המבקר מאשרות את קביעותיו של העולם הזה בשבוע שעבר (במדור הנדון). התברר מעל לכל ספק, כי גם בין המומחים של הממשלה קיימת מח־לוקת באשר לשימוש בכורים. החזית האחידה, המרגיעה, שהם מציגים כלפי חוץ, אינה אלא מירמה — מזימה להעלים מהציבור את האמת.

מזימה ושלומיאליות. מסקנה אחרת של המבקר נוגעת לכדאיות הכלכלית של החלום הגרעיני הישי־ראלי. להיבט זה הוא הקדיש את חלק־הארי של הפרק.

„אומדן העלות של קילוואט מות־קן" בתחנת־כוח גרעינית הוא יותר מ־2,000 דולר," קבע המבקר, „ואילו מחיר הסף לכדאיות — על יסוד המחיר החלופי בתחנה מוסקת בפחם — נופל מ־1,000 דולר."

המשמעות: התירוצים הממשלתיים, שבהרפתקה הגרעינית יש כביכול תועלת כלכלית, הם שקר גס. למעשה מדובר בביזבוז של מיליארד דולר על כל כור גרעיני.

גם מסקנה זו מאשרת קביעה שהופיעה בהעולם הזה בשבוע שעבר (במדור תשקיף).

גילוי מפתיע של המבקר הוא כי את רוב הבדיקות הבטיחותיות והכלכליות עשו הוועדות הממשלתיות ביחס לכור מקפיאה את הטיפול בהן עד לבירור רציני ומעמיק של העניין.

אבל ממשלת־ישראל לא התרגשה יותר מדי ממסקנותיו החמורות של מבקר־המדינה לגבי הקמת כורי־כוח גרעיניים להפקת חשמל.

בסיגנונו המדוד והמאופק קבע המ־בקר, בפרק המוקדש למישרד־האנר־גיה־והתשתית:

● „טרם נמצא פיתרון מוסכם לבעיות קירור הכור, מיגונו וסילוק הפסולת."

המשמעות: קיים ויכוח בין המומחים השכירים של המימסד לבין עצמם מה לעשות בפסולת הרעילה, והאם ניתן למנוע תאונות. דליפת קרינה רדיו־אקטיבית ואסון בקנה־מידה המוני, שיפגע אנושות באוכלוסיה.

המדען הראשי של מישרד־האנר־גיה, למשל, לא מצא בכורים הגרעי־ניים אף יתרון אחד, אלא חסרונות וסיכונים בלבד. את דעתו הוא השמיע רק באוזני המימשל, בסודי־סודות. מבקר־המדינה הוא שהביא אותה השבוע לידיעת־הציבור.

מיושן, שתוכנן לפני יותר מעשר שנים, ולמעשה כבר לא ניתן לקנותו. בלשונו של המבקר: „איננו זמין לרכישה". המדובר בוועדות שעסקו בכך בשנה שעברה.

במילים פשוטות: לא רק מזימה להסתיר את האמת ושקרים בחשבו־נאות היו כאן, אלא גם שלומיאליות מחפירה. אלה הם השלומיאלים המ־בקשים שהציבור יסמוך על דיברי־ההרגעה שלהם ויאמין להם כי לא נש־קפת לו כל סכנה מתאונות גרעיניות.

חלום נורא. מבקר־המדינה, יצחק טוניק, מילא את תפקידו עד תום. הוא גילה אומץ־לב אזרחי — הנדיר כל־כך במערכות השילטון בארץ — ושבר את קשר־השתיקה סביב הסכנות האטו־מיות של החלום הממשלתי הנורא.

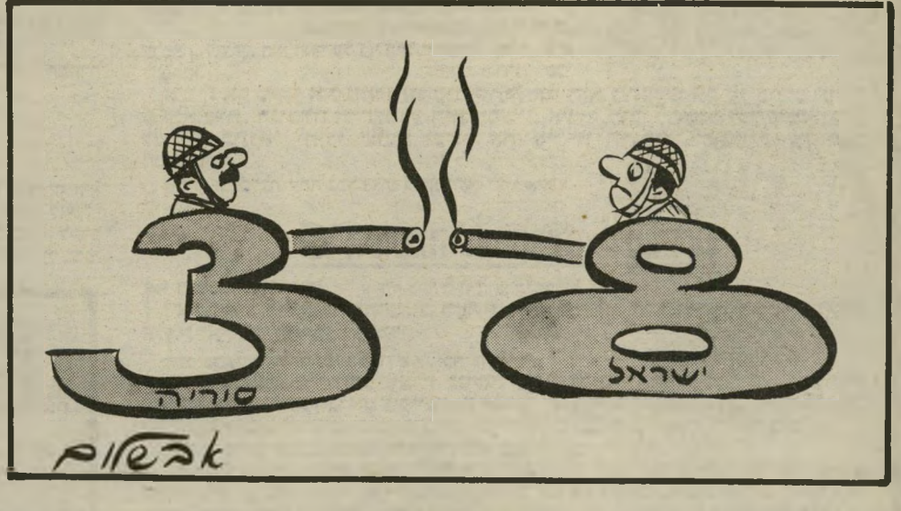
הממשלה היתה רוצה להתעלם מהביקורת ולמרוח אותה, כהרגלה.

** עלות ההשקעה בהקמת התח־נה, כשהיא מחולקת בהספק התח־נה בקילוואטים.*

(המשך בעמוד 38)

מונולוג עם דויד סויסה:
„בבא הצרפתי משיגים הכל בנקף!"

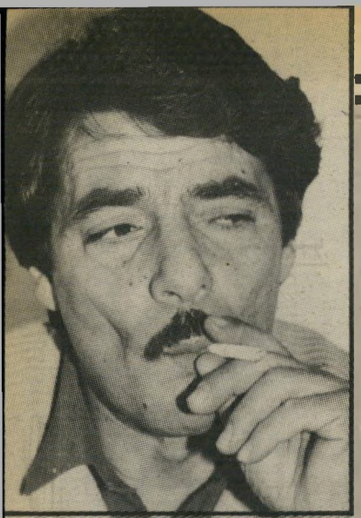

בבית, עם בת אמו החורגת (מימין)
מכה לשימעון פרס

נציב ברזי־הסוהר:

„הברחתי לן שוקולד לכלא!"

אבא פויסה

ביקשתי מים

דסטיבל הזה סביבי, מתקבל, מכחינה מסויימת, בהבנה מצידי. אני לא בדיוק יודע, אם זה יעשה לי טוב או רע. הנזק היחידי שזה עושה לי כרגע זה שלא יוצא לי לנוח. כל הזמן — ביקורים. פיתאום נעשיתי מין אהוב־הקהל.

אני עוד קצת מרחף. לא ישנתי מאז שהגעתי ארצה. אוכל — כמעט שלא. מדי פעם יש לי מין כואת צלילה.

אני כותב עכשיו ספר על מה שקרה לי. לא, עוד לא היו אליי פניות מיס־חריות. סתם התחלתי לכתוב את זה ב־כלא. כבר יש לי חצי כתוב. הלוואי וייצא לי מזה גם כסף. ככה לפחות אפ־צה קצת את אבא על ההוצאות שגרמתי לו.

מה יהיה בספר? הנה חלק מזה:

נולדתי ברחובות לפני 30 שנה — ב־25 באפריל. אני מזל שור. כן, אני מאוד מתעניין באסטרולוגיה. התחלתי עם זה ברצינות בכלא.

זהו, היתה לי ילדות רגילה: גן בע־קרון, בית־ספר יסודי, תיכון־אורט. הייתי תלמיד מצטיין לפעמים, לפע־מים — ברדקיסט.

שרות צבאי כמכונאי־סוללה.

בגיל 18 ההורים שלי התגרשו. היחסים ביניהם מצויינים עד עצם היום הזה. גרתי אצל שניהם, התחלקתי ביניהם. אני אוהב את שניהם. אצל שניהם היה לי חדר, היתה לי פינה. יש בתורה אימרה: „כבד את אביך ואת אמך!" לא?

ב־1977 נפצעתי בראשי, באימונים. יש לי 30 אחוזי־נכות. יש לי מזה כאבי־ראש. אני לא סובל רעשים.

אחרי שהשתחררתי, עבדתי בתל־נוף בשיפוץ גגרטורים, כאזרח עובד צה"ל. זה נמשך בערך שנה. אז הודיעו שמפטרים את כל החדשים: כנכה־צה"ל, יכולתי בעצם לחייב אותם להמשיך ולהעסיק אותי, אבל לא רציתי. אז החלטתי לנסוע קצת לחו"ל, לבקר מישפחה.

נסעתי לצרפת. שם הכל מלא במזר־קות־מים, בכל מקום — מזרקה: נר־לקתי על המזרקות. החלטתי לפתוח עסק כזה בארץ. הייתי כחצי שנה אצל אח של אבא שלי בצרפת, ולמדתי את העניין.

נכון שבשביל כזה עסק — צריך גם כסף, אבל בעיקר צריך לדעת לדבר: אבא שלי היה אז ראש־מועצת מזכרת־בתיה. לא השתמשתי בשמו. הייתי שו־לח לכל מיני מועצות, מקומות, פרטים על כוונותי, מבלי להזכיר את שמו. כל אחד רוצה להתקדם בכוחות עצמו, לא?

היה לי מין חזון כזה: הולכת להיות לנו מדינה יפה! אבל העסק לא הלך. בגלל (שימחה) ארליך — הוא היה אז שר־האוצר, תקופה קשה.

אז התחלתי ללמוד שמאות־רכב בס־ניף של הטכניון בתל־אביב. הלימודים נמשכים שנתיים. היתה חופשה בלימו־דים, ואז החלטתי שצריך גם לנסות להרוויח כסף. הצעתי למישרד־הבי־טחון שיקנו לי רכב־שיקום, ואני אסע ברחבי הארץ כסוכן־נעליים. כן — נעליים!

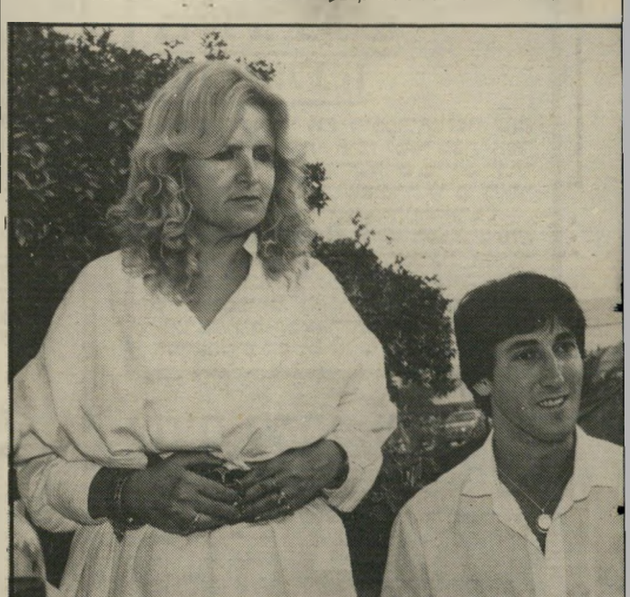
לפני כל זה, החלטתי שאני נוסע קצת להתאוורר, לנקות את הראש, ל־יוון. זה היה סוף 1983. כאן מתחיל ה־סיפור.

דיו לי כמעט 2000 דולאר: חסכו־נות וכסף של אבא. מיוון נסעתי לתורכיה. שם, מייד בלובי של המלון, הכרתי נהג־מונית.

הוא עשה לי הצגה רצינית. העבודה שלו, כך סיפר לי, היא להסיע תיירים. הוא מכר לי כמה שהוא אוהב את ישראל, יהודים.

המחיר שהוא ביקש ממני היה 20 דולר ליום סיורים. עשיתי חשבון שאם אני אשכור מכונית וכל שאר ההוצאות — זה יעלה לי יותר.

התחברנו ככה, במשך הימים שהיינו ביחד. לפעמים הזמנתי אותו לאכול. אל תפעלו כל־כך! לו הייתם מכירים את המחירים שם — עד כמה שהם זולים! — לא הייתם מתפעלים.

דויד סויסה ואמו החורגת
השוטרים פתחו שמפניה

ראיתי שכראי לקנות שם, או הת־אספו לי מתנות למישפחה, בעיקר בגדים. אמרתי לנהג שאני צריך לקנות מיזוודות בשביל כל הסחורה.

הוא קטע אותי: „אני יש לי מלא מיזוודות! ואתה הזמנת אותי לאכול... אני חייב לך!"

ניסיתי להתווכח. בסוף הוא הביא לי מיזוודות בצבע תכלת וצהוב.

נסעתי לפאריס, בערב־סילווסטר ו־התכוננתי לחגוג... פיתאום, בנמל־התי־עופה בצרפת, הוציאו לי הכל מהמיז־וודות, חתכו אותן והוציאו את החומר. שאלו אותי: „מה זה?"

לא ידעתי מה זה. חשבתי שאולי חושדים בי, שניסיתי לפוצץ את המ־טוס. מאיפה אני צריך לנחש? בבת־אחת התאספו מסביבי הרבה אנשים. עד היום אני לא מבין בדיוק מה קרה.

אמרו לי: „אם החומר הופך לשחור — אז כבר אנשים אחרים יטפלו בך — מיפלג־הסמים!" זה אכן הפך לשחור.

מייד קשרו אותי באזיקים ליד עמוד ופתחו שמפניה.

מה זאת אומרת, מי? השוטרים!

ביקשתי מהם קצת מים. הייתי מ־יובש. בעצם המום. ניסיתי לברר מה קורה, אמרו לי: „אנחנו — אין לך בכלל מה לנסות ולדבר איתנו. יבואו אנשים האחראים על כך ויטפלו בך אחר־כך!" סביבי היה רעש נורא.

לקחו לי את הנעליים, קדחו לי בתוכן ופרקו את כל מה שהיה עליי לחתיכות־חתיכות.

במשך כל התקופה שישבתי בכלא, שיחזרתי את הרגעים האלה שוב ושוב. חשבתי על זה המון, אבל לא ניסיתי לחפור יותר מדי עמוק, כמו איזה פצע.

קצין בכיר ביותר במישטרה הצר־פתית אמר מאוחר יותר לאבא שלי, ש־ישמח על זה שנתפסתי. הוא סיפר לו שקיימים לווייתני־פשע כאלה, שיש להניח שהייתי במעקב מהרגע שבו קיבלתי את המיזוודות. או שהיו שודדים אותי, או שמחסלים:

מה אחר־כך? חיכיתי וחיכיתי.

אמרו לי: „קשה להאמין לגירסה שלך. אם יופיע נהג־המונית — אתה משוחרר... אם לא — אתה נשאר!" כשאני מדבר עכשיו זה מזכיר לי קצת את החקירות במישטרה, וזה קצת מלחיץ. בסך־הכל, אחרי שנתיים עוד לא הספקתי ליהנות מההחופש.

ספורט סטאטי

דבלא הראשון שאליו הגעתי נקרא קרן. הוא נחשב לכלא הקשה ביותר הקיים בצרפת.

ישבתי שם שנה וחצי. היינו שלושה אנשים בתא. קמים ב־7 בבוקר. מקבלים „לחמניות" — זה משהו שצריך לזרוק את רובו — ו־10 גרם חמאה. מה שנשאר מהאוכל הזה, מחלקים לבתי־סוהר אחרים.

כל אחד יכול לקום שם מתי שהוא רוצה. זהו בעצם בית־מעצר. היינו סגורים 23 שעות ביממה בתא. רק שעה אחת ביום הוציאו אותנו לטייל בין

ארבעה קירות, בלי גג. שטח קטן. גם כן טיול... רחבות הטיולים הן מעין חצרות־חצרות. בכל אחת מהן מטיילים כארבעים־חמישים אסירים נעולים.

מעל החצרות, מפטרלים סוהרים — מלמעלה. אם יש מכות או משהו — אז הם נוחתים מייד ומשתיקים את העניין.

אין מה לעשות בתא. מרוב יאוש התחלתי לגדל שום משורשים שמ־צאתי באוכל...

החדר הוא בערך 2.20 מטר על 2.30 מטרים. יש בחדר אסלה, כיור, שולחן, שרפרף לכל אחד. מיטה של שלוש קומות. בכל פעם ישנתי בקומה אחרת, בשביל לגוון.

השותפים שלי לחדר השתנו. מסי־בות ביטחון או מדיניות אחרת, יוצרים שם תחלופה.

אני לא יכול לתאר מי בדיוק ישב איתי. לא נוצרה כזאת היכרות. לא שאלתי אף אחד מהם על מה הוא יושב.

כל אחד מסתגר בתוך עצמו.

רוב האסירים שישבו איתי היו יהודיים. כנראה בכוונה תחילה.

על מה דיברנו ביניינו? הנה דוגמה: „ראית את ההוא שם, עם המיכנסיים החומים הישנים?" זיהינו אסירים לפי מה שלבשו, לפי לבוש עשיר, עני, „ההוא התאבד היום... התייאש!" זוהי דוגמה של שיחה אופיינית.

(המשך בעמוד 38)

„הברחתי לן שוקולד לכלא!"

בכל ביקור שלי בכלא הצרפתי הייתי, כמובן, מגיע עם מתנות. ספרים, דברים טובים.

יום אחד שאלתי את דודו (כינויו של דויד בפי אביו): „מה אתה רוצה במיוחד?" זה היה בערך אחרי שישה חודשים שריצה ב־כלא. הוא ענה לי: „שוקולד!"

אז בדיוק שר־המישפטים הח־דש בצרפת הוריד את מחיצות־ה־זכוכית העבות שהפרידו בין ה־אסירים למישפחותיהם בפגישות. שמתי חפיסת שוקולד צרפתי ב־כיס המעיל שלי, ונכנסתי לכלא. עשו עליי חיפוש והיד של הקצין, שבדק אותי, נתקלה מייד במשהו קשה.

מייד – לפני שהספקתי להבין מה קורה – התאספו ארבעה קצינים, ונהיה רעש גדול. שאלו אותי: „מה זה?" אמרתי בטיבעיות הגמורה ביותר: „מה זאת אומרת. מה זה? זה בשבילי."

שאלו: „מה, אתה חולה?" אמר־תי: „כן, אני חולה סוכרת. כל המ־חלות – מאז שהבן שלי פה...."

לא כל־כך האמינו לי, כנראה. לכן שאלו: „אז מה אתה לוקח!"

עניתי: „אינסולין!" ככה ידעתי מהשכלה כללית. עדיין לא כל־כך השתכנעו. דחפו לי את השוקולד לפנים ואמרו: „תאכל!"

עשיתי להם הצגה, זרקתי בכעס את השוקולד על הריצפה, ככה שיתלכלך.

בסוף בא מישהו ואמר להם ש־אני חברי־כנסת – אז עוד כיהנתי בכנסת, לא הייתי נציב – והכל עבר בשלום. אחר־כך, מדי פעם, הייתי מצליח להבריח לו שוקולד.

בכלא השני – שהיה כלא הרבה יותר פתוח – כבר העלימו עין. הייתי נכנס, כל ביקור, כמו קונ־דיטוריה. בכיס ימין – עוגות. בכיס שמאל – שוקולד. אלא מה?

גיבור מקומי

דויד סויסה, גיבור לאומי, הגיע הביתה. נחיתתו בנמל־התעופה בן־גוריון הועברה לכל בית בישראל בשידור „אל מול פני האומה". אביו, רפי סויסה, נציב שרות בתי־הסוהר, שהלשונות הרעות הלעיזו בזמנו שזכה בתואר הנכבד בזכות, או בגנות, ישי־בתו של הבן, אמר ברגע של פיכחון: „אני לא מאושר מכל הפסטיבל הזה. אחרי הכל, זה אסיר ולא שבוי־מילחמה."

דויד לא חזר מהשבי, אך מנסה להתאקלם במ־ציאות החדשה. לומד מהו שקל. ממש כשם שהש־בויים נאלצו ללמוד מהו מחדל.

יש בתסריט הזה הכל: אב מפורסם בתפקיד ה־בכיר ביותר בשרות בתי־הסוהר, בן – אסיר, נקודה. גירושין שהשפיעו אולי על הבן שסרח או הופל בפח. אב שמכר את כל רכושו למען הצלת בנו. כמעט תסריט אידיאלי לסרט הודי שובר־קופות. אלא שהדמויות כאן הן רב־מימדיות, רגשניות, חמימות, כנות. אולי מעט תמימות. כך קרם התסריט עור וגידים והפך לפיסת המציאות הפופולארית ביותר במדינה.

ביתו הפסטורלי־כפרי של סויסה במזכרת־בתיה נראה ביום השבת, אחרי שובו של הבן האובד, כתחנת־מעבר. הדלת פתוחה, תרתי־משמע. כל העת, נכנסים ויוצאים, עוברים קרובי־מישפחה, חברים וסתם מתחככים.

נכנס אדם. ענוד מישקפי־רייבן, מכשיר־זימונית, מפתחות מצלצלים של בה־אם־וה 86. הוא מוודא שכל הנוכחים הבינו. „אני האמרגן של יהורם גאון, נעים מאוד!" הוא מציג עצמו, ומפזר לחיצות־ידיים לכל עבר, בוחן את השפעת הדברים. לא עוברות כמה שניות והוא גורר את האב המאושר, שנאלץ למכור את ביתו בשביל הרגעים האלה, לחזות ב־86 בעלת שתי מערכות אזעקה ש־רק אינפרא־אדום מכבה אותן!" גג פתוח, מכשיר־טלוויזיה בתוך המכונית וקלטת רועמת של אלף נשיקות בביצועו של גאון, כמובן.

הוא סתם עבר בסביבה. גם על סיטואציה אינטי־מית כזאת יש טרמפיסטים. אחר־כך מתקשרים ל־יהורם, „אני אצל הנציב בבית!" מתרגשים, עושים רושם.

הכוכב האמיתי, דויד. מביט בתימהון במתרחש סביבו. אינו קולט, מנסה להתרכז. הוא הסיבה להתרחשות הבלתי־פוסקת.

אליס, אשתו השניה של אביו – בלונדינית חמה – טורחת סביב כולם. איילה, בתה הנאה של אליס, אינה מפגרת אחריה.

סויסה, חזות צרפתית עדינה וגינונים לגמרי לא־צברייים, מתכנן לברוח לאילת. קרוות־חיים רצופות בבריחות כאלה, נטילת פיסקי־זמן. כך גם החלה הפרשה המפורסמת שלו. הפעם מדובר על 10 ימים.

בגיל 30 אין הוא מתכנן, בינתיים, את ההמשך. אביו מחפש עבורו כלה. לפני אילת עוד מנסים לאחוז בו מכל עבר, לדוש ולחלוב עוד ועוד פרטים. כל פרט בחייו של הכוכב־התורן שווה בתיקשורת זהב. לפני שבועיים זה היה שמואל פלאטו־שרון, לפני חודשיים – אנטולי שצ'רנסקי, בישראל התי־קבלו שלושתם בנמל־התעופה ללא הבדל.

דויד סויסה כותב כעת ספר אוטוביוגראפי. ב־עוד שבועיים, יש להניח, יצוץ כוכב חדש.

תשקיף

הורביץ יסלק מווסתים

מעשהו הראשון של אלי הורביץ ב„בנק־לאומי": הוא ינסה לסלק את אחריני חברי ההנהלה ששרדו בצמרת מתקופת ויסות־המניות, כדי להפגין את ניתוקו הסופי של הבנק מעברו המפוקפק.

שמיר יפריע לח"כים

יצחק שמיר יסכל את נסיונותיהם של הח"כים דן תיכון ודוב שילנסקי לזכות במינויים בשרות המדינה. תיכון נושא עיניו למישרת מבקר־המדינה ושילנסקי הוזכר במועמד לתפקיד היועץ המישפטי לממשלה.

סיבת התנגדותו של שמיר: אם יזכו השניים בתפקידים, הם יתפטרו מן הכנסת ובמקומם ייכנסו שני אנשי־חרות שהוא אינו רוצה ביקרם. הראשון הוא דויד („דודו") מור, איש מתנהו של דויד לוי, השני הוא מרדכי ציפורי, סיכיד את שמיר בעדותו בוועדה לחקירת אירועי צברה ושאתילה.

גם בקרב הליברלים יש התנגדות לשאיפותיו של תיכון, כי התפטרותו מהכנסת תותיר להם סיעה מצומקת בת 10 חברים בלבד.

מרכז מיפלצתי בעבודה

במושב השני של ועידת מיפלגת העבודה צפויה מילחמה עזה בין המועמדים להיכלל כחברים במרכז־המיפלגה. הסניפים רוחשים שמועות על רמאויות וזיופים בבחירות הפנימיות, וראשי המיפלגה מוצפים בתחינות מצד עסקנים המבקשים להיבחר באמצעות „הרשימה המרכזית" — שלא באמצעות בחירות במחוזות ובסניפים, אלא במינוי מלמעלה.

יותכן שהרשימה המרכזית תובפל, מ־350 ל־700, ואז ייאלצו להגדיל את המרכז — שנועד במקורו להיות בן אלף חברים — לממדים של מיפלצת.

ריפעת מייצא מישראל

ריפעת אסד, אחיו של נשיא סוריה, עוסק במיסחר בינלאומי בנשק, בין השאר גם עם ישראל ואיראן — כך טוען העיתון הלבנוני „אל־דוסתור". לאחרונה אף תיווך בין השתיים בעיסקת־יציאו של ציוד אלק טרוני, שנועד לצבא האיראני בחזית העי־ רקאית.

פירסום זה מתוסף לידיעות קודמות, שהופיעו באירופה, על פגישות חשאיות ויחסים מיוחדים בין ריפעת לבין אנשי־ מימשל ישראליים, כמו אריאל שרון ואורי לובראני.

שרון כתרופה ללוי

מנהלי המיפעלים הגדולים בלוד עומדים לפנות לשר־ התעשיה־והמיסחר, אריאל שרון, בדרישה שיתייצב לצידם במילחמתם במקסים לוי. ראש־העדיה, שהגדיל את הארנונות באלפי אחוזים.

ראש־העיריה הוא אחיו של השר דויד לוי, וכולם מצפים בסקרנות לראות ביצד יפעל שרון בעניין זה.

קצב המפשר

משה קצב מנסה לפשר בין המחנות היריבים בחרות, ועורך בימים אלה סידרת פגישות עם דויד לוי, יצחק שמיר ואריאל שרון, כדי להגיע להסכם לפני כינוס המושב השני של ועידת המיפלגה.

יתחדש הריב באגודה

אחד מראשי החסידים, אחיו של הרבי מגור, תקף לאחרונה בחריפות את ראשי הליטאים — הרבנים שלמה לורנץ ואליעזר ש"ך — טען כי הם מחזקים את ש"ס וכי אי־ אפשר לעשות איתם הסכמים.

ההתקפה שמה בנראה קץ לנסיונות להשיג שלום־בית באגודת־ישראל.

מתיחות ב„יחד"

המזכירות המורחבת של יחד תיאלץ לדון בקרוב בעתיד התנועה לאחר הרוטציה. בדיון תועלה דרישה לקבוע מיד מי יהיו המועמדים שיוצבו בארבעת המקומות הריאליים, אחרי עזר וייצמן, שמיפלגת העבודה תקצה להם בבחירות הבאות.

המישטרה מסרבת לשמוע

ליזי שרז, שבעלה חשוד ביריה בביטנה, במהלך קטטה בבית אהובתו הקוקסינל, פנתה למישטרה בבקשה למסור את עדותה על המיקרה, אך המישטרה סירבה לשמוע.

גירסתה השלמה הועברה למישטרה גם על־ידי „העולם הזה", אחרי שחלקים ממנה פורסמו בגליון השבוע שעבר. במישטרה אמרו, שאין חלה עליהם חובה לרשום כל עדות המגיעה אליהם.

סויסה מחפש דובר

קרע נתגלע באחרונה בין רפי סויסה. נציב שרות בתי־ הסוהר. לבין שמעון מלכה. דובר השרות. סויסה אינו מתרשם מחריצותו של מלכה ומסירותו לשרות. ומחפש לו מחליף.

הטריק של אריאל

מישרד־השיכון עומד לדחות שוב את „המועד האחרון" לקבלת הלוואה בריבית מסובסדת ובתנאים נוחים ביותר, המוצעת לקוני הדירות בהתנחלות אריאל.

לפני חודש הודיע המישרד שההלוואות יחולקו רק עד ה־ 30 באפריל. כעת הוא מודיע על התאריך ה־31 במאי. נראה כי אין זו אלא שיטה לדרבן את המתנחלים־בכוח לרכוש את הדירות כמה שיותר מהר.

רחוב הרצל מתארגן

סוחרי הרחובות ברחוב הרצל בתל־אביב, הסובלים מירידה חריפה בהיקף המכירות, הקימו לראשונה בתולדותיהם ועד. הוועד ישמש בין השאר כתובת מרכזית לבירור תלונות הקונים נגד הסוחרים, ויהיה בורר בין הצדדים.

בכך הם מקווים למשוך אליהם בחזרה את הקונים, שברחו ל„חנויות־מיפעל" וולות. באיזורי־תעשיה שונים.

הנגב ללא עצמאות

צבי חזן, יו"ר מועצת שער־הנגב, מחה נמרצות אצל גדעון לב־ארי, מנהל הרדיו. על ההחלטה לבטל את השידורים שנועדו להתקיים ביום־העצמאות ממיצפה־רמון.

חזן, שפנה בשם „מועצת הנגב", לא הצליח לברר את סיבת הביטול, ומחה על הזילזול בנגב „אפילו ביום־העצמאות".

הסוכנים רוצים מחשב

התאחדות סוכני־הנסיעות בישראל מקימה חברת־מיחשוב. שתנהל מאגר מידע בנושאי נסיעות ותיירות, ותעזור לייעל את המערכת ואת החלפת המידע בינם לבין עצמם.

יוון הקטנה בחולון

בעל מיסערה באיזור־התעשיה בחולון החליט לרכוב על הגל של תחיית המוסיקה היוונית, והביא להופעות בארץ אחדים מהבולטים בזמרי יוון ובנגני הבוזוקי שם.

המיסעדה החלונית המבה בן־לילה מקום עליה־ לרגל.

אוסטרים מחפשים אוויר נקי

מיתקן ישראלי המשחרר יונים שליליים לאוויר הפך בשבוע האחרון להיט באוסטריה. ההורים. האוסרים על ילדיהם לצאת מן הבתים, קונים את המכשיר כדי לטהר את האוויר בחדרים הסגורים.

הייצור אינו מדביק את הביקוש ההיסטרי, ובחברת אמקור מחפשים כעת עובדים זמניים להגדלת התפוקה.

בר־לב ביקש את הטלפון

„אם תתני לי את מיספר־הטלפון שבו אפשר להשיג אותו, אוכל למסל בכך," אמר השבוע שר־המישטרה, חיים בר־לב, לבת־ בת „ג'רוזלם פוסט". שסיפרה לו כי מאיר אינדור נראה לאחרונה בקריית־ארבע.

אינדור הוא עבריין נמלט, המבוקש מזה שנתיים בשל חברותו באירגון הטרור היהודי. חבר אחר באירגון הטרוריסטי, עירא רפפורט, מתגורר בניו־יורק בניגיז גושי־אמונים בצפון־אמריקה, ומישרד־ המישפטים מעולם לא ביקש את הסגרתו.

זיתים להתפאר

משה ורבין, ראש המועצה המקומית רמת־השרון, שרגז לאחרונה לנטוע ברחובות המושבה עצי־זית עתיקים בני 250־500 שנה, אשר נעקרו באיזור אחיהוד שבגליל, הופתע מאוד כשנאמר לו כי עצים אלה ניטעו על־ידי איכרים ערבים.

קודם לכן הוא התפאר, כי אינו נוהג כמו אלי לנדאו, ראש עיריית הרצליה השכנה, שהסכים להשתמש בשתיליזיות אותם עקרה הסיירת הירוקה במקומות־ישוב ערביים, בעיקר בקטנה שבגדה המערבית.

ירחון לוועדים

יצא לאור ירחון חדש בשם ועדים. המופץ בקרב חברי ועדי־עובדים בארץ. העורך אינו חבר־ועד אלא סוחר רווקא. זהו יעקב אלוש. המנסה להגיע בדרך זו אל קבוצות צרכנים קולקטיביות.

קבר הברסלבי הורעל

ריסאים מפציריס בקבוצת חסידים להימנע מלעלות לקיברו של הרבי נחמן מברסלב, אשר באומן הסמוכה לקיוב, מפני שהאיזור כולו מורעל בנשורת רדיואקטיבית. הם גם הסבירו כי בשובם לארץ ייאלצו עוליי־הרגל לעבור בדיקות מדיקדקות של מישרד־הבריאות.

החסידים טרם החליטו כיצד לנהוג.

רייכמן מקציץ לגרוס

בית־הדין לעבודה בתל־אביב ידון בק־ רוב בתביעה בלתי־שיגרתית של פרופסור בפקולטה למישפטים נגד הדיקאן שלו: הפרופסור יוסף גרוס מתקומם על שהרי־ קאן התל־אביבי אוריאל רייכמן קיציץ חלק ממישרת־ההוראה שלו, בטענה שלפרופ־ סור המחזיק מישרד פרטי לעריכת־דין אין די זמן לעבודה באוניברסיטה במישרה מלאה.

מתנגדיו של רייכמן אומרים, כי לא ייתכן שהפקולטה למישפטים תתרוקן כליל ממורים בעלי נסיון מעשי במיקצוע.

איש עדין־נפש

כשהייתי נער, חבר האירגון הצבאי הלאומי, קראתי בשקיקה את מאמריו של אבא אחימאיר, שהופיעו בעיתון היומי של התנועה הרביזיוניסטית, המשקיף. מדוריו — „רקב ביעקוב" ו„אנטי־מא" (אנטי־מארכסיזם) — עשו עלינו רושם רב, למרות שמאמרי אחימאיר לא הגיעו מ־עולם לרמת מאמריו המקסימים של זאב ז'בוטינסקי.

אחימאיר

לאחר מכן, כשהתחלתי לכ־תוב מאמרים בעיתונים, נתקלתי באחימאיר לא־פעם במישרדי המערכות. בשנות ה־50 היו לנו ידידים משותפים, ופגשתיו לא־פעם בדירתם.

אחימאיר נראה לי כאינטלק־טואל רוסי מן הסרטים, מין איש־רוח תלוש, בלתי־מעשי, המוקף בספרים ובערימות של נייר. הרושם העיקרי היה שזה אדם עדין מאוד וסימפאטי מאין כמוהו, אדם שלא יפגע בזבוב.

איך היה אדם כזה פאשיסט מובהק ומוצהר, מעריץ עיוור של בניטו מוסוליני?

אין טעם לטעון כיום שמוסוליני לא היה בעצם אנטי־שמי, ושלפני בריתו עם אדולף היטלר לא היה אלא סתם מנהיג לאומני. מוסוליני היה רודן, שהשתמש כלפי יריביו באמצעי־טרור אכזריים. קלגסיו המציאו את „הטיפול בשמן־קיק", כאשר הישקו את יריביהם בכוח במקומות פומביים בנוזל המשלשל, כדי לבזותם. הם רצחו מתנגדים, היכו אותם מכות־רצח, היגלו וכלאו אותם. הם ביצעו ג'נוסייד בלוב, והשתמשו בגאזים כדי לכבוש את אתיופיה.

מוסוליני לא היה רק אבי המושג „פאשיזם", אלא גם אבי פולחך־המילחמה, אדם שהטיף לחוק־הג'ונגל, לריכוי המאבק לזכויות העובדים ולעריצות מוחלטת של המדינה בכל תחומי־החיים. הוא היה דמגוג שלוחך־רסן, מסית ומדיח. ובעיקר הטיף לפולחן הכוח הגס, הברוטאלי.

איך נמשך איש עדין כמו אחימאיר דווקא לטיפוס כזה ולתורתו? נדמה לי שהא בהא תליא. דווקא מפני שהיה איש עדין־נפש וחלוש־גוף, אינטלקטואל תלוש ובודד שחי בין ספרים, הוא הערין את איש־הכוח, את האדם הברוטאלי, את האיש חסר־המוסר. מבחינה זו דמה לאנשים רבים מסוגו. אפשר להזכיר את ישראל אלדד והרצל רוזנבלום. ויש דוגמות אחרות ללא־ספור.

אחימאיר והבריו נמשכו גם לאדולף היטלר, ולולא האנטי־שמיות המטורפת של הפיהרר, היו בוודאי מתייצבים לימינו בלב ובנפש. נסיונותיו של אברהם שטרן לבוא במגע עם הנאצים בראשית מילחמת־העולם השניה הוסברו אומנם בשיקולים פרגמטיים („האוייב של אויבי הוא ידידי"), אך היתה בהם, בלי ספק, הערצה סמויה רבה לאיש ולשיטותיו.

צריכים להבין את הדברים על רקע תקופתם. בשנות ה־30 נראה לרבים כי הפאשיזם הוא גל־העתיד, שהמארכסיזם נוצח על־ידו, ושהדמוקרטיות רקובות ומתפוררות. היטלר ומוסוליני היו המצליחנים של הדור, והם הלכו מחיל אל חיל. לא קל היה לדבוק אז בתורות דמוקרטיות. הפיתוי להתמסר לפולחן האלימות היה גדול. ולאיש עדין, איש־הרוח שקינא בבית־הספר בחבריו האלימים, היה הפיתוי גדול שיכעתיים.

מעניין שדווקא זאב ז'בוטינסקי לא התפתה. הוא חי בנעוריו באיטליה ואהב אותה. על כן תיעב את מוסוליני וסירב — בניגוד למנהיגים ציוניים אחרים — להיפגש איתו. הרעיון של שיתוף־פעולה עם הנאצים עורר בו חלחלה. הוא האמין ברמוקרטיה הליברלית ובמצפון־העולם. כאשר נכנסו הנאצים לפאריס, והיה נדמה שהמחנה הדמוקרטי מתמוטט, נשבר ליבו של ז'בוטינסקי, פשוטו כמשמעו.

אחימאיר הספיק לראות את השואה, את נצחון העולם הדמוקרטי, ואת התפקיד המכריע שמילא הצבא הסובייטי — השנוא עליו — בהצלת שארית־הפליטה. חבל שלא הספקתי מעולם להתווכח איתו על כך.

נראה לי שתיאור האיש בסידרה בטלוויזיה הוא נאמן למדי. מופיעים בו הזקנים, בני התקופה ההיא, וכל אחד מהם דבק בהשקפתו מאז. יצחק נד־אהרון מתגאה בשבירת הרביזיוניזם בשנות ה־30 באגרוף־ברזל.

כיום עומדים שרידי „תנועת העבודה" חסרי־אונים ועלובים מול קלגסי כהנא, אנשי גוש־אמונים והתחיה. אילו חי אחימאיר כיום והיה קורא לדוד'ה ישראלי, יתכן שהיה מוצא כתובת.

„תם ולא נשלם"

אנשי הטרור היהודי אך יצאו מן הכלא, וכבר הם משמיעים הצהרות המוכיחות שלא הודו ולא עזבו. הם דבקים בדיעותיהם. הם, או קרוביהם, אומרים שהיה צורך להתנקש בחייהם של ראשי־הערבים הערביים, ולרצוח את התלמידים במיכללה האיסלאמית.

אנשי הטרור הפלסטיני יצאו מן הכלא, במיסגרת עיסקת החילופין עם אחמד ג'בריל, ולדברי זרועות־הביטחון כבר נתפסו אחדים מהם אחרי ביצוע מעשים נוספים.

מי שמתפלא על כך, אינו מבין את טיבו של הטרור.

בארץ אין החוק מכיר במושג „פשעים פוליטיים". בכלא יש הבדלה בין „אסירים ביטחוניים" (קרי: ערבים) ו„אסירים פליליים" (יהודים וערבים כאחד). אך הסירוב להכיר בהבדל שבין שני סוגי אדם אלה, שאין ביניהם שום דבר משותף, משבש את המחשבה.

פושע רגיל פועל מתוך מניעים אישיים. הוא מבצע פשע בגלל מופרעות נפשית אישית, או כדי להשיג רווח אישי. כך או כך, הוא מפר את החוק בגלל סיבה אישית.

הפושע ה„פוליטי" אינו פושע כלל מבחינת מניעיו, אלא רק מבחינת תוצאות מעשיו. אין הוא יוצא להשיג רווח לעצמו, וגם לא כדי לספק תאוות אישית כלשהי. בעיני עצמו הוא אידיאליסט, המשרת את עמו (או מיפלגתו, או מעמדו) תוך הקרבה עצמית. הוא רואה את עצמו חייל ללא־מדים.

שום עונש לא ירתיע אדם כזה. אם לא נשבר בכלא, ייצא ממנו כפי שנכנס אליו. הישיבה בכלא אין בה כדי לשנות את האידיאלים שלו, אלא בדרך כלל להיפך. היא מחזקת אותם. אפשר לקרוא על כך באלפי ביוגראפיות של מהפכנים מכל הסוגים והעמים. רובם סיפרו כי התחזקו ברעתם בכלא, שהכרתם הפוליטית התעמקה שם, הן מתוך שיחה עם חברים־לדיעה שנכלאו כמוהם, הן מתוך מחשבה עצמית בשעת הבידוד בכלא.

יתכן שאפשר לשכנע אדם כזה לפחות במיקרים מסויימים שדרך האלימות אינה הטובה והמוסרית ביותר. אך עצם הישיבה בכלא בוודאי אינה משיגה זאת. טרוריסט חדל להיות טרוריסט

רק כאשר נפתרה הבעיה הפוליטית שהצמיחה את התופעה — כפי שמוכיחים יצחק שמיר ומאות עמיתיו ברחבי העולם, שהפכו ראשי־מדינות ופוליטיקאים מן המניין.

מאבק מיקצועי

באחת הגיחות שלי ללבנון בימי המילחמה שם, נילווה אליי קציין־קישור מטעם צה"ל, איש־מילואים. הוא היה בנקאי צעיר, והיו לו דיעות שרגילים לכנות אותן בשם „שמרניות". אפשר גם לקרוא להן אחרת.

בשעת הנסיעה הארוכה לביירות התגלגלה השיחה למוסר־העבודה בארץ. הקצין אמר שהגיע הזמן לעשות משהו בנדון. זה לא יכול להימשך ככה.

מה לעשות? שאלתי.

„הייתי בפיליפינים, וראיתי איך עושים את זה," סיפר לי האיש בשימחה. „עבדתי שם כמנהל־עבודה במיפעל־טכסטיל גדול של בעל־הון יהודי מאמריקה. היו לו אלפי פועלים ופועלות, ואף אחד מהם לא היה פותח את הפה. מי שפתח את הפה, היו מעבירים אותו למחלקת־הגיהוץ. שם שרר חום אימים. בחוץ היו איזה 40 מעלות, ובפנים היה חם פי כמה, בגלל המגהצים החמים. מובן שלא היה מיזוג־אוויר. הפועלות עמדו והזיעו, עבדו והזיעו. זה היה גיהינום!"

אמרתי שזה נשמע נורא.

„מה נורא?" קרא האיש, „זה עבד! לא היו שביתות. והאנשים עבדו בפרך תמורת שכר פעוט. רק אם נלך בדרך זו נוכל להתחרות בשוקי העולם!"

נזכרתי בסיפור זה לאחרונה, כאשר קראתי על הצלחותיו של ז'ק נאסר ומעללי שני אחייניו, מנהלי הרכוש של פרדיננד ואימלדה מרקוס. לנאסר היה בפיליפינים מיפעל־טכסטיל שהעסיק 5000 עובדים.

אני מקווה שלא עליו דיבר אותו קצין (מיל').

מילחמת השירים

עמים, כמו בני־אדם, ניכרים בכוסם.

בני עמי־הצפון, כשטוב ליבם ביין (או בוודקה, או בשנאפס, או בגינס) מתחילים להתקוטט ולהחליף מהלומות. בני עמים לאטיניים, באותו המצב, מתחילים לשיר.

ערב בסיציליה:

בחדר־האוכל של בית־המלון, שבו התקיימה הוועידה, סעדו 400 הצירים וכמה קבוצות של תיירים צרפתיים. היין זרם כמים המיניראליים.

התיירים הצרפתיים שרו שיר דתי. האיטלקים הקשיבו בשקט, ואז קמו ושרו בלהט שיר סוציאליסטי, שלמדו מן הסתם בתנועת־הנוער.

הצרפתים התלהטו והשיבו בשיר־יין. היושבים בצד האחד של השולחן קמו על רגליהם, הרימו את כוסותיהם, שרו שורה אחת של השיר וישבו. היושבים מולם קמו, הרימו את הכוסות ושרו את השורה השניה, וכן הלאה.

צירי־הוועידה (כולם בשנות ה־20 וה־30 שלהם) המתינו לסוף השיר ולא נשארו חייבים. הם קמו על רגליהם, הרימו את אגרופיהם ושרו בהתלהבות אוואנטי פופולו („קדימה, העם!") הצרפתים שרו את המארסייז. האיטלקים השיבו באינטר־נציונל.

אחרי שעה התעייפו כולם. מחאו כפיים אלה לאלה ויצאו לשאוב אוויר צח.

זה יהיה קרב אחרון

כשידידי האיטלקיים שרו את האינטרנציונל, הם הקיפו את השולחן שאנחנו, אורחיהם מעשר ארצות, ישבנו לידו. נסחפנו ושרנו איתם.

מעולם לא הייתי שייך לתנועה ששרו בה את האינטרנציונל. אבל אני אוהב את השיר. זהו ההימנון היפה ביותר בעולם — מלבד המארסייז, כמובן, שאין דומה לו.

עמדנו ושרנו בעשר שפות — כל אחד בשפתו. שרתי בעברית, משמאלי שר הפולני בשפתו, ומימיני האירי באנגלית.

זוהי חוויה מיוחדת. המאפיינת את השיר הזה: אפשר לשיר אותו בשפות שונות, בעת ובעונה אחת. מבלי לקלקל את ההארמוניה. להיפך. איכשהו נדמה שזוהי בעצם הצורה הנכונה היחידה לשיר אותו.

עד סוף ימיו

איך שהזמן עובר.

בעיתון אמריקאי, המפרסם מדור בנוסח „היום לפני 50 שנה", מצאתי את הקטע הבא, שפורסם ב־3 במאי 1936:

„כשעיר־הבירה שלו עולה בלהבות, וערב כניסת הלגיונות הרומאיים של המרשל פייטרו באדוליו במסע־ניצחון לעיר, יצא הקיסר היילה סלאסי ברכבת לג'יבוטי. קרוב לוודאי כי יבלה את סוף ימיו בגלות... 40 אלף איש, בהנהגת המרשל באדוליו, מוכנים להיכנס לעיר."

מי שכתב אז ידיעה זו לא יכול היה לראות את הנולד. הפאשיסטים היו בשיא הצלחתם. בניטו מוסוליני ואדולף היטלר הלכו מחיל אל חיל. היילה סלאסי, קיסר אתיופיה, הופיע במעמד פאתטי בעצרת חברי־הלאומים, התחנן לעזרה והושב ריקם. הוא נסע לגלות בירושלים, והיה ברור כי ירד מן הבימה.

והנה ההמשך:

פרצה מילחמת־העולם השניה. הקיסר היילה סלאסי חזר לביתו, אדיס־אבבה, במסע־ניצחון. הכוחות הבריטיים כבשו את אתיופיה מידי האיטלקים. במערכה קלאסית, שבה בלט ידידנו אורד צ'ארלס וינגייט (ושבה ניספה אחי).

כאשר היה ברור כי היטלר ומוסוליני עומדים לנחול תבוסה ניצחת במילחמה, התמרד נגדם הצבא האיטלקי — בראשות המרשל פייטרו באדוליו. באי־שור המלך ויטוריו עמנואלה ה־2 נטל באדוליו את השילטון לידיו וגירש את הפאשיסטים. אולם הנאצים ערכו מיבצע־בזק, וכב־שו את רומא מחדש. המילחמה נמשכה באיטליה עד הסוף המר.

באדוליו

הקיסר היילה סלאסי המשיך לשלוט באתיופיה, ופתח את ארצו לפני שליחיה של מדינת־ישראל החדשה. הוא גם שמר על הפיגור והנחשלות של ארצו. כאשר צולם כשהוא מאכיל גורי־נמרים, בעוד נתיניו גוועים ב־רעב, הופל בהפיכה צבאית. כיום שולט באתיופיה מישטר שמאלני, הקשור בברית־המועצות.

מי חלם על כל זה לפני 50 שנה?

מוסר־ההשכל: שום דבר אינו בטוח. מה שנראה כמציאות קבועה ומבוססת אינו אלא אשליה. העתיד מלא הפתעות.

בין זאמביה וזימבאבווה

לתשומת־ליבו של השר אמנון רובינשטיין:

בכינוס בינלאומי פגשתי בנציגה של תנועת־סולידריות הפולנית.

מובן שהאיש אינו חי בפולין, אלא במערב אירופה. שם הוא עובד באחת המדינות במרכזיית־הטלפונים הבינלאומית.

דיברנו על פוליטיקה, על פולין ועל ישראל, ואז אמר לפתע: „מה קרה לכם? פעם זה היה תענוג לחייג למיספר בישראל. עכשיו זה נורא. הרמה של רשת־הטלפונים שלכם ירדה פלאים. אתם נמצאים עכשיו באיזשהו מקום בין הרמה של זאמביה וזו של זימבאבווה."

אנשים

האם יפסיק אברהם שפירא את הריאטה — או שבתיאטרון הלאומי יתפרו בגדים חדשים לשחקן?

■ חתונתם של **גליה מור־דעי** ו**רני מאירוביץ** נערכה במיסעדה בהרצליה־פיתוח — את זה כולם יודעים. מה שפחות ידוע הוא שהחתונה נערכה ב־מישפחתיות מוחלטת. אחד מבע־לי־המיסעדה, השוכנת במיבנה המזכיר בית־מגורים, הוא **נוקי מודעי**, אחיינו של שר־המיש־פטים **יצחק מודעי**. נוקי בן ה־24 ראה את עתידו, מאז שהש־תחרר מהשרות הצבאי, בענף הקייטרינג. כמו בכל האגדות האמריקאיות, הוא פשוט התחיל לבשל, והביא את הסידים כמו ידיו למקומות המבוקשים. כך התקדם. בגיל 24 הוא „סלף־מיידי־מן", שותף במיסעדה באי־זור־יוקרה.

■ שחקן־הבימה **אבי אור־ריה** ניצב בימים אלה לפני דיל־מה. הוא מגלם בהצגה הבית ברחוב שינקין דמות המבוססת על אישיותו הציורית של ח"כ אגודת־ישראל **אברהם שפי־רא**. אוריה עצמו הוא די ענלגל, אולם לצורך ההצגה נתפרו עבו־רו בגדים מרופדים כהוגן. כעת, משהחל שפירא במיבצע־מחץ ל־הפחית ממישקלו, שוקלים בה־בימה אם להפחית בהדרגה את ריפודי הבגדים, לתפור בגדים חדשים, או להתעלם מהמציאות.

■ בליל־שבת חגגו רבים מ־תושבי אשדוד בגיל־העשרה. הסיבה — הופעתה הצפויה של הכוכבת העולה **שרון לים־שיץ** בעיר, שאינה מוקד־בידור. ההו־פעה היתה צריכה להתקיים תחת כיפת־השמיים. אלא שזו התכס־תה, לפתע־פיתאום, בעננים, וג־שם התחיל לרדת. לאכזבתם של המעריצים הרבים, התבטלה ההו־פעה.

■ הקרנת הסרטים בליל־ש־בת בחיפה עברה בשקט יחסי, אולם ראש־העיר, **אריה גור־אל**, שנערך לקראת מהומות אפ־שריות, לא זכה ליהנות מכך. גוראל כבר שהה בשעות אלה במארסיי. הוא נסע לשם כדי להשתתף בהלוויית **גסטון דפר** המנוח, מי שהיה ראש־עיריית מארסיי. גם בימים הקרובים לא ישהה גוראל בעירו. אחרי ביקור בצרפת הוא ישהה ימים אחדים בלונדון, ורק אחר־כך יחזור לעירו ויתמודד עם הפצצה שהטיל, בטרם הפליג למסעותיו.

■ **יוסי בר**, דובר עירית חי־פה, עבר לאחרונה כמה חוויות בלתי־נעימות. רעייתו קיבלה שיחות־טלפון מוזרות, שהביעו תנחומים על האבידה, אבל בזהי־רות רבה. גם הדואר לא איכזב והביא לו מיכתבים ברוח דומה. כמה אנשים ששמעו את שמו ב־טלפון נשמעו די נבוכים כשהו־דה. התעלומה נפתרה אחרי מחשבה ממושכת. אנשים שאינם נמנים עם ידידיו הקרובים פשוט בילבלו בינו ומישפחתו ובין ה־עיתונאי המנוח, בעל אותו השם, ששם קץ לחייו לפני שבועות אחדים.

■ אורח ששהה בארץ בימי חופשת־הפסח: **ג'יימס קרוס־ני**, מי ששימש ככפיל בכל סיר־טי **ג'יימס בונד**. קרוסיני הפגין כאן מכישוריו. בין היתר ביצע תרגיל הימלטות בגובה 30 מטרים.

■ בסימן פרידות עברו הי־מים שלאחר חופשת־החג על **טובה שפירא**, רעייתו של הח"כ **אברהם שפירא**. טובה נפרדה לשלום ביום אחד משתי בנותיה שבאו ארצה לעשות את החג בחיק־המישפחה. השתיים חזרו לארצות־הברית ולאנגליה, בהפרש של כמה שעות בלבד בין טיסה לטיסה.

■ ביום הראשון עזבו את הארץ, באותה הטיסה, **מנדי ריס־דיויס**, בתה **דנה** ובע־ל־הלשעבר **רפי שאולי**. הם טסו ללונדון, שממנה הגיעו שבוע קודם לכן כדי לחגוג את לילי־הסדר בביתו של אחיו של רפי, **תדי**. אמם של האחים טרחה להכין את הגפילטע פיש המסורתיים. רפי המשיך משם בטיסה לארצות־הברית, שם הוא ממשיך לנסות לחדור לעולם־הסרטים.

■ מנדי עזבה את הארץ, אך דיוקנה המצולם יישאר כאן: בקרוב תחל הצגתו בבתי־הקולנוע של להיט מוסיקאלי אנגלי, שבו היא מגלמת תפקיד קטן. תפקידים גדולים הרבה יותר יש בסרט לזמר **דייוויד בואי** וללהקת מועדון תרבות.

■ גם לרפי יש קשר עם עו־לם הסרטים, קשר עקיף אומנם. חברו, **שוקי בן־פורת**, הצליח למכור לפני שבועיים תסריט. לאחרונה הוא טס לחו"ל כשהוא לוקח איתו את בנו מנשואיו לשעבר עם **ציפי לוין**, המחכה ללידת ילדה השני מבעלה **רפי רפאלי**.

■ השופטת **ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן** ידועה כ־שופטת יעילה וזריזה. השבוע החלה את עבודתה בוקר אחד בשעה 10. לא היה זה באשמתה, אלא באשמת מישטרת־לוד, שלא הביאה בזמן מוצג שהיה הכרחי למישפט — תת־מיקלע עוזי, הנמצא אצל הנאשם. השו־פטת לא עברה בשתיקה על ביזבוז זמנו של בית־המישפט, וכתבה החלטה נוקבת: „בגלל זילזול וחוסר־סדר במישטרת־לוד, נגרם איחור של שעתיים. עדים, עורכי־דין ובית־המישפט נאלצו לחכות למוצג של הת־ביעה. אני נותנת הוראה למזכי־רות בית־המישפט לפנות למפ־קד מישטרת־לוד ולבקש הסבר מדוע לא ניתן היה להעביר את המוצג לבית־המישפט בזמן, דהיינו בשעה 8.30 בבוקר."

■ השופט **אדמונד לוי** הקשיב רב קשב לעדותו של נאשם, שסיפר כי ישב בבית־קפה בשעות־הערב המאוחרות, כאשר גילה שאין לו סיגריות. הוא חיפש בחנויות באיזור והסתבר שהן כבר סגורות. למרות שה־שעה היתה קרובה לחצות, לא התעצל הנאשם ונסע ליפו, כדי לקנות שם סיגריות. כאשר חזר לביתו, בפרדס־כץ, עצרה אותו המישטרה בחשד מעורבות בירי־ות. השופט הניד בראשו ואמר לנאשם: „אתה צריך להיגמל מהר מהסיגריות. זה לא טוב להיות כל־כך מכור להן!"

■ „שמי רפי," אמר נאשם. השופט **מרדכי בן־דרור** הסת־כל בו ושאל „רפי זה רפאל?" „כן" ענה הנאשם. „אבל רפאל הרי פי אלף יותר יפה," אמר לו השופט. „רפאל זה מלאך!"

■ עורך־הדין **יורם שפטל**, שייצג את איש־המאפיה המנוח **מאיר לנסקי**, סיפר לאחרונה על הקרנת־הבכורה של סידרת־הטלוויזיה המפורסמת על המא־פיה. הבכורה התקיימה במיאמי, ונכחו בה כל היפים והיפות של עולם־הפשע האמריקאי. מטבע הדברים שרר מתח באולם: האם יאהבו הצופים המכובדים את כבואתם שעל פני המירקע? מאיר לנסקי מכונה בסידרה „לנסקר". בתום הקרנה, אחרי שניות מורטות־עצבים, הביעו רוב הנוכחים את שביעות־רצונם מדרך השתקפותם בסידרה. כו־לם, מלבד בנו של אחד הדונים. זה שקל דרכים מדרכים שונות כיצד לחסל את הסידרה, אך לא יכול היה לטלוויזיה.

■ **שמואל פלאטו־שרון**, גיבור לאומי שחזר למולדת, נח ומתאושש. הוא זנח את הבלונד הזוהר לטובת הצבע החביב עליו — שיער שחור משחור, עם צדעים מכסיפים. לאחרונה סיפר כיצד כונן כמעט שלום בינלאומי בעת שליחותו בכלא האיטלקי. פלאטו הושב בתא אחד עם שני טרוריסטים מירדן. על־פי עדותו הבלעדית, לא שרר מתח בתא, אלא „הם רצו לעשות איתנו שלום..." השלום בזעיר־אנפין כונן דווקא בזכותו של מכשיר־טלוויזיה. לא בכל תא בכלא האיטלקי יש מכשיר כזה, אולם מי כפלאטו יודע להסתדר? כך הובא מקלט לחדר המשותף ומ־מנו נהנו גם הטרוריסטים. כך קם שלום בין הנציגים המכובדים של שני העמים.

■ ידידיו של **דויד בלאם** לא התפלאו להופעה המושלמת והאלגנטית שהוא הציג בשבוע שעבר, אחרי שהובא להארכת מעצרו מבית־המעצר. בלאם טען תמיד שאינו מבין אנשים המת־מוטטים אחרי מעצר. לדעתו, זה הסיבה — הופעתה הצפויה של הכוכבת העולה **שרון לים־שיץ** בעיר, שאינה מוקד־בידור. ההו־פעה היתה צריכה להתקיים תחת כיפת־השמיים. אלא שזו התכס־תה, לפתע־פיתאום, בעננים, וג־שם התחיל לרדת. לאכזבתם של המעריצים הרבים, התבטלה ההו־פעה.

■ הקרנת הסרטים בליל־ש־בת בחיפה עברה בשקט יחסי, אולם ראש־העיר, **אריה גור־אל**, שנערך לקראת מהומות אפ־

גליה מודעי־מאירוביץ נראתה בפתיחתו של מקום חדש בתל־אביב.

על שפת־הים. לילה לפני נישואיה. מודעי, בלבוש זרוק, נהנתה כהוגן ולא נראתה מוטרדת כלל וכלל מחתונתה ביום שלאחר מכן. לכן לא האמינו חלק מהנוכחים שזוהי הכלה המפורסמת ביותר של השבוע.

מזל רדיואקטיבי

● **ימים לא שקטים עוברים על** טובה שפירא. **רעייתו של חבר־הכנסת** אברהם שפירא, **כלתה של טובה, הנשואה בווינה לאחד משני בניה, נמצאת בחודש התשיעי להריונה ואמורה ללדת ממש בימים אלה. הכלה המעוברת נמצאת בראש מעייניה של טובה. מדוע? מפני שהיא ממעטת לצאת לאחרונה מפתח ביתה הנינוח. נמנעת מצריכת ירקות ופירות וכל מה שבא מהאדמה. זאת מפני שהאווירה בווינה מתוחה ביותר. עקב פרשנויות המומחים על השפעת הקרינה הרדיו־אקטיבית. כתוצאה מהתקלה בכור האטומי בברית־המועצות. ההיסטריה בווינה גרמה לדאגה גם בבית־שפירא בתל־אביב. הזזו שפירא יצא בתחילת השבוע לגרמניה לרגל עסקיו של הח"כ־התעשיין, ותוכניתם כוללת סוף־שבוע בווינה והרמת כוסית לחיי הרך שייוולד לתוך העידן הרדיואקטיבי. לחיים.**

מיקי ברקוביץ כדורסלן הצמרת מכדרר – לא מקפיץ **את הכדור, אלא מכדרר! – לעבר הכדורסלנים מרדכי ארואסטי (בחולצה לבנה, עם הסיפרה 10) ווילי סימס שחום־העור. השלושה התנדבו להופיע באירוע הפתיחה של יום־העצמאות במיכללת** אוהלו **שבצפון. כל ההכנסות מהאירוע, שאורגן על־ידי רב־סרן אייל מדני, נתרמו לקרן לב"י. את הגולים במישחק המוזר הזה הבקיע כמובן אלוף הסלים, מיקי ברקוביץ.**

לחנויות פופ, מתנות, מכשירי כתיבה ותיירות

הגיע מבחר גדול:

1. מדבקות (STICKERS) של דגל ישראל;
2. דגל – מדבקה חדשה I LOVE YOU ISRAEL;
3. תמונות ממוסגרות בכל סיגנון ובגדלים שונים. מיבחר בינלאומי;
4. מדבקות וולט דיסני, דונאלד, פינקפנתר ועוד מוצרי פופ;
5. גלויות ברכה לילדים ולנוער;
6. תמונות פופ בכל הנושאים;
7. תמונות נושאי ישראל לתיירות.

המבחר גדול והמחירים מוזלים ביותר
30% הנחה ממחירון יבוא

Armon
רח' אילת 47 ת"א
טל. 03-657001 – 03-657112

סקס ועסקים
ללא שותפים סמויים

אנו מספקים:
- ★ מבשירים למניעת ציתותים בטלפון
- ★ שרות לגילוי מיקרופונים מרשתלים
- ★ מגלי מתבות
- ★ מזכירות אוטומטיות

רדיו דוקטור בע"מ
שלום עליכם 18, ת"א, טל' 286444

שולה
ציפורניים מלאכותיות בשיטה אמריקאית חזקות באחריות וכן השתלת ריסים
ת"א, המלך ג'ורג' 72
טלפונים: 282969

השתלת ציפורניים עם יהלומים, ציורים וקישוטים בידיים וגם ברגליים

רווק נחמד
מחפש שותפה חמודה
רצינית ואחראית
למגורים ולידידות
בתנאים נוחים
053-53053

זקוק דחוף למודעה?
מודעון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

ישראלי בארה"ב/קנדה
קב' ישראלים בחו"ל מתארגנת במסגרת־פעילות והסברה:
ישראלים בצפון אמריקה למען שלום ישראל־פלסטין
כתוב אל:
Pob 597
Lenox Hill st N.Y., N.Y. 10021

תן טרמפ לחייל

רונית ידעיה הציירת, רעייתו של עודד ידעיה, מנהל המגמה לצילום בקמרה אובסקורה, קיבלה את פני הבאים לפתיחת תערוכת צילומים מעדשתו של בעלה. התערוכה מנציחה את בני מישפחתו. רונית, הכוכבת הראשית בצילומים, לוחצת את ידו של הצלם אבי שטראוך. בתצלום למטה: אורח נוסף בפתיחה, הצלם ברי פרידלנדר, משוחח עם צלמת העולם הזה לשעבר, אילנה בן־ארי.

המיבחן ליכולתו של האדם להת־מודד עם מצבים קשים.

■ אחרי שהופיע סיפרו הח־ד־ש, מחפשים את גואלמן, הלך **אמנון דנקנר** לבדוק את תגו־בת הציבור. יחד עם ידידו נכנס לחנות־ספרים, ושם העמידו פני זבנים והמליצו ללקוחות על ספרים שונים. לאחת הצעירות הציעו את סיפרו של דנקנר, אך זו עיקמה את האף ואמרה „אני לא אוהבת אותו." שאל חברו של דנקנר: „את מכירה אותו אי־שית?" השיבה הצעירה: „בטח. יש לו משהו לא סימפאטי בפ־נים." באותה שעה עמד דנקנר במרחק של מטר ממנה, מבלי שזיהתה אותו.

■ הגדרה של דנקנר למימ־נה: „סיך לוחמים".

■ למנצח **זובין מהטה** ול־**אייבי נתן** יש יום־הולדת באו־תו התאריך: ה־29 באפריל. כא־שר התכונן אייבי למסיבה שלו, קיבל מיברק מן המנצח, השוהה בחו"ל. מהטה איחל לאייבי יום־הולדת שמח, והוסיף אזהרה: „אל תנשק בחורות רבות מדי."

■ ביום השישי בבוקר ביקר אייבי במועדון־נוער, ושמע כי נזקקים שם לאקורדיון. הוא מיהר לחנות לכלי־נגינה, אך זו כבר היתה סגורה. הוא לקח את הכתובת מן השומר, הזעיק את הבעלים, נתן לו צ'ק בנקאי וקיבל תוך שעתיים אקורדיון חדש, שאותו הביא עוד באותו הערב למועדון.

פסוקי השבוע

● **ח"כ יוסי שריד**, על יחיאל קדישאי, מזכירו של מנחם בגין: „אפשר לפתוח איתו שולחן, בלי לסגור חשבון!"

● **כתב „הארץ" אברהם טל** בכתבה סאטירית, כביכול בשמו של שימעון פרס, על התקרבותו של זה לדתיים: „מר־טב ראש עם כיפה מאשר כיפה בלי ראש!"

● **שר־החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ**, על קשר השתי־קה הסובייטי בעת אסון הכור: „אפשר להעלים אינפורמציה, אבל אי־אפשר להעלים קרינה רדיואקטיבית!"

● **יו"ר מועצת המנה־לים של בנק לאומי לישר־ראל, ארנסט יסת**, בצטטו את דודו המנוח: „את המילה תורה רק מוצאים במילון, תחת האות ת'־ו!"

● **האמן ז'ק קתמור**, על חברו, הבוהמיין הראשון שחזר בתשובה: „הכל התחיל יום אחד כשאיקא ישראלי סיפר שהלך אחרי אשה זקנה בכיכר, ופיתאום יצא עשן והיא נעלמה."

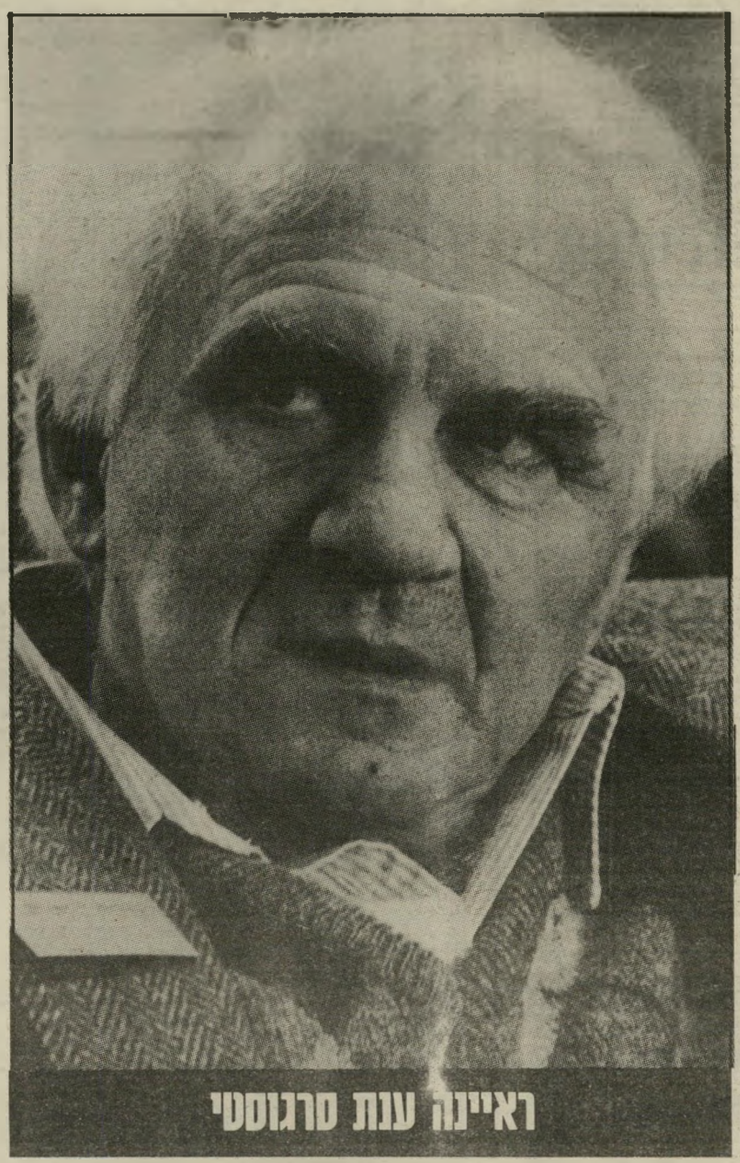
דפנה ברק

חיים שור, עורך הירחון „ניו־אאוטלוק", ששכל את בנו הבכור בעת פשיטת צה"ל על ביירות ב־1982, מספר על הרגשתו אחרי נפילת בנו, על משמעותו של המוות, על יחסו לפלסטינים, שבקרב איתם נפל בנו, ועל דרכו הפוליטית והאישית

„לכאורה נדמה שאם זה מוות שיש לו משמעות, אז יותר קל. זה שטויות בלבן. הבן איננו"

„כששואלים אותי כמה בנים יש לי, אני משתדל לא לענות. אני לא רוצה לחשוף את עצמי כשאין צורך"

„שאלו אותי פעם באופן תיאורטי אם אהיה מוכן להיפגש עם חוואתמה. תשובתי לא היתה שלילית"

ראיינה ענת סרגוסטי

„שללתי את מילחמת־לבנון מהיום הראשון. לא קניתי את התירוץ של 40 קילומטר, חשבתי שהוא שיקרי"

„אני לא מסת"ג, נפשית או אחרת, ממי ששלחו את אבידע. אני לא בא בטענות לאיש"

„למפ"ם יש שתי אפשרויות: להתחסל ולהצטרף ל„עבודה" או להיבנות כשמאל מחודש"

„יש לי שלושה בנים. הי אחרי!"

„אני זוכר אותו שבוע, כשהתגייס לצבא. עבדתי בתורנות בחדר־האוכל, באחד מאותם ימי השישי, כשחדר־האוכל צר מלהכיל את יושביו, וידי המגישים מלאות עבודה. לפתע, בתוך המתח שבעבודה, נכנס אי־מי ואמר לי: „אבידע בא!" השארתי את עגלת המגישים, רצתי החוצה – ופגשתי באבידע. בסך־הכל היה ארבעה ימים בצבא, חייכני, קורן, עייף. רציתי לפרוץ בבכי. פעמים רבות רציתי לפרוץ בבכי כשפגשתי את אבידע. פעמים רבות בכיתי בחיי, אבל אבידע מעולם לא ראה אותי בוכה. וכשפרץ זרם־הדמעות שלא היה לו הפסק, אבידע כבר לא ראה... מעולם לא ראה אותי בוכה... מעולם..." כך כתב חיים שור, אביו של אבידע, בספר אבידע – קול ומגע.

סגן אבידע שור נפל ב־10 באפריל 1982. הוא היה בן 22. הוא נפל בעת פשיטה של צה"ל על בסיסים של לוחמים פלסטיניים בביירות. אבידע נפל בעת פיצוץ בניין החזית הדמוקרטית של נאיף חוואתמה במערב ביירות.

אבידע היה הבן הבכור של חיים ועלמית שור מקיבוץ שובל. הוא היה קצין בסיירת־הצנחנים. בעת שנפל בפעולה היה אחיו הצעיר ממנו, אבנר, חייל בשרות חובה בצה"ל, גם הוא שירת ביחידה מובחרת.

שולמית וחיים נותרו עם שלושה בנים, אבנר, ישראל וטובי, הקטן שבהם, שסיים לא מכבר את שרותו הצבאי, גם הוא ביחידה מובחרת.

חיים שור הוא איש טוב. יש לו מבט טוב בעיניים, מבט מחייך ורך. גם כשהוא רוצה לומר דברים קשים וחריפים, אם בעניינים מדיניים־ביטחוניים, אם בעניינים פנים־מיפלגתיים במפ"ם, זה נשמע עדין. הוא מדבר בשקט, לאט, מנסה לומר את דבריו בבהירות מקסימלית, שיובנו כהלכה.

לפני כמה חודשים היה חיים שור לשיחת היום כשהביא לארץ את מונה חמזה, פלסטינית צעירה, שמוצא מישפחתה מחיפה, שם שימש סבה, חסן שוכרי, כראש־העיריה בימים שלפני מילחמת־העצמאות, בזמן ששור היה ילד צעיר בעיר.

חמזה גדלה בירדן ואחר־כך בוושינגטון שבארצות־הברית, שם נפגשו השניים. חלפת המיכתבים המרתקת ביניהם התפרסמה בניו־אאוטלוק ואחר־כך גם בידיעות־אחרונות והיכתה גלים בארץ. במיכתביה סיפרה חמזה על השינוי המדהים, לדבריה, שחל ביחסה לישראלים אחרי פגישתה עם שור. היא הפכה, לדבריה, משונאת ישראל כאוייב לפתוחה לשמוע ולראות את הצד השני כבן־

חיים ושולמית שור עם אבידע ז"ל, אבנר, ישראל וטובי
"מי שנשאר בחיים ומי שנופל – זה גורל!"

אדם כמוה וכמו אחיה הפלסטינים.

הפסטיבל סביב מונה חמזה תפס תאוצה כשהיא נחתה לביקור של כמה ימים בארץ, במהלכו ערכה סיורים ונפגשה עם אנשים רבים, בעיקר אנשי מימסד ישראליים. דווקא הפלסטינים, תושבי מחנות־הפליטים ואנשי הגדה המערבית ועזה הסתייגו ממנה. התיקשורת והמימסד הישראליים אהבו את הפלסטינית ה־טובה" וחיבקו אותה כמוצאי שלל רב.

מי שנפגע מחוסר רצינותה וחוסר בגרותה של הצעירה היה המארח חיים שור, וזמן קצר אחרי שעזבה את הארץ וחזרה ל־וושינגטון פירסם מאמר שבו תקף בדרכו את הפסטיבל סביב מונה חמזה.

חמזה נעלמה אי־שם בוושינגטון הרחו־קה, שור ממשיך במאבק למען העניין של־דעתו הוא החשוב ביותר כרגע – יחסי יהו־דים־ערבים. הוא מרבה להיפגש עם פלס־טינים ברחבי העולם ולהשתתף בכינוסים שונים על נושא זה.

שור, שלפני שבועיים חגג את יום הולדתו ה־60, גדל בחיפה. מימי בחרותו הוא חבר תנועת השומר־הצעיר, אחר־כך הצטרף לקיבוץ שובל שבנגב. אך את רוב זמנו הוא מבלה בתל־אביב. שימש בעבר כעורך על המישמר **והיום כעורך** ניו־אאוטלוק, **יחזון בשפה האנגלית שהנושא העיקרי והיחידי שבו הוא עוסק הוא יחסי יהודים־ערבים, ישראלים־פלסטינים.**

שור נמצא, לא אחת, תחת איומים ולחץ בגלל עיסוקו בנושא זה, וקיבל בתקופה האחרונה כמה מיכתבי איום ונאצה.

■ ■ ■

● מה אתה רוצה להשיג באמצעות עיתון, זה הרי לא עיתון מיסחרי?

ביסודו של דבר זה מסר, כלי־ביטוי, הקול של ישראל השפויה, היונית, ברחבי העולם. זו בעצם הבימה המשותפת המשמשת כלי־ביטוי גם ליש־ראלים וגם לפלסטינים שפויים, כי אלה שלא מכירים בקיומה של מדינת־ישראל לא יכתבו בניו־אאוטלוק. עצם הכתיבה בעיתון היא כבר קביעת אני־מאמין, שמאמינים בהכרה הדדית.

● יש פלסטינים שכותבים בעיתון?

מדי פעם בפעם.

● פחות מהרצוי?

דווקא בגליון הקרוב יש לנו מאמר של פלס־טיני היושב באוניברסיטת הרוורד בשנת שבתון, שהיה עוזרו הקרוב של יאסר ערפאת, עפיף ספיה. הוא העביר לנו את המאמר.

● ביוזמתו?

כן. מאמר גדול בהיקפו, שיש בו, בצורה שיטתית, הטיעון הפלסטיני כולו של הצד שלהם כלפי מדינת־ישראל וכלפי הציונות. יש בו גם הצהרת עמדה, מה לדעתו הפלסטינים צריכים לעשות. הוא איננו תומך במאבק מזוין.

● הוא אומר זאת במירוש?

כן, אבל זה טיעון שלא כל־כך נעים לאוזן ישראלית יונית לשמוע.

● למה?

זה טיעון שמנסה להסביר בדרך שלו שעצם הקיום שלנו פה נולד בחטא, שלא היה לנו מה לעשות פה ומה לחפש פה. יש בו דברים חריפים כלפי מרכיבים של העם והמדינה.

בכינוס באמסטרדם הוא נתן לי את המאמר לקריאה. אמרתי שאביא אותו להכרעה במערכת.

„אפשר לדרוש מאדם להקריב את חייו רק כדי להציל אנשים אחרים, ולא לשום סיבה אחרת"

היה ויכוח, בסופו של דבר החלטנו שזו הזדמנות טובה לדיאלוג, שכל צד יאמר את הדברים עד הסוף.

● אבל הוא בעצמו ניץ?

הוא רוצה בדיאלוג, אחרת לא היה פונה אלינו, אבל הוא רואה את הדברים בצורה חריפה. בסוף החלטנו במערכת, לא פה אחד, אבל ברוב גדול, לפרסם את המאמר ביחד עם תשובה.

● של מי?

בועז עברון, אחד מחברי המערכת. שני המא־מרים גדולים בהיקפם, ונקדיש להם את מרבית גיליון חודש יוני.

ניו־אאוטלוק הוא אחד העיתונים היחידים שבו דבר כזה אפשרי.

● אבל הוא אינו פונה לקהל בארץ.

כמעט שלא פונה לקהל בארץ. הוא מיועד לתפוצה בינלאומית. זה לא נחוץ בארץ, יש מספיק עיתונים כאן שיש להם מסר כזה. אין עיתון כזה ישראלי במקום אחר.

אני חושב שהעיתון תרם רבות להומניזציה של הצד השני במערך של יחסי־האיבה שנמשכים כבר כמה דורות, וזה לא מעט.

■ ■ ■

● אתה נמצא בעיתון מטעמים אידיאולוגיים?

זה בעייתי. אני, לאחר שעזבתי את העבודה בעל־המישמר, הוצע לי התפקיד הזה. העורך הקודם סיים את תפקידו אחרי 25 שנה. כשעמד

„לא הייתי ניץ אך פעם. בשלב מסויים חמכתי באופציה הירדנית, לא חשבתי שיש לקבל את אש"ף כשותף למשא־ומתן. היום אני מוכן להכיר באש"ף"

לפרוש הציע לי שאמלא את מקומו. התלבטתי.

● למה?

זה עיתון של רחוב אחד. עוסק בתחום אחד של החיים. תחום חשוב ביותר, אבל תחום אחד של יחסים בין יהודים וערבים. לא תחומי חברה וכלכלה ופוליטיקה פנימית. היה לי רושם שאני אמור להיכנס לסימטה שלא הייתי בטוח שאני רוצה להיכנס אליה.

ואז פרצה מילחמת־הלבנון, ביוני 1982, ובשבילי היחס למילחמת־לבנון פה במדינת־ישראל היה קו פרשת־המים.

כמעט מכל הבחינות היתה לי איזו חרדת־ראייה, נדמה לי די בלתי־רגילה, כפי שאני מכיר את עצמי. אם לתרגם את זה — שללתי את המילחמה מכל וכל החל מהיום הראשון שהיא פרצה, ויש לי עדות על כך בדיון שנערך בריכוז מפ"ם ביום הפלישה. לא קניתי את התירוץ של 40 קילומטר, כבר ביום הראשון חשבתי שזה תירוץ שיקרי, שהכוונה להתקדם מעבר לכך. אבל גם אילו לא היה שיקרי, הייתי מתנגד. רציתי להאמין שעם ישראל הולך למילחמה רק כשאין ברירה, ופה היה ברור מהרגע הראשון שזו מילחמה של ברירה. העובדה שאנחנו שולחים את הבנים שלנו לקטל, היוותה משמעות נוראית.

● מה זה קשור לעיתון?

טיפוח ההבנה היהודית ערבית, זה היה האפיק המרכזי שרציתי להקדיש לו את כישוריי וזמני וחיי. אולי חיי זה מליצי מדי. ואז החלטתי ללכת לניו־אאוטלוק.

● אינך סבור שעבודה בעיתון בזה זו בריחה מסויימת?

לא, זו מיסגרת לפעולה, טובה כמו כל מיסגרת אחרת. זה מוסד שממנו אפשר להרצות ולהטיף ולהתווכח. זו עמדת זינוק, עמדת היערכות. לדעתי, טובה ויעילה.

● אתה יכול לתת דוגמה לשינוי שגרמתם?

העיתון הוא אחד המוסדות שתרם רבות להומניזציה של הצד השני. תהליך מתמשך של איבה יוצר בהכרח מציאות של דהומניזציה: הצד השני הוא לא בן־אדם, מותר להרוג אותו ולהתעלל בו. כשהם זורקים פצצה נהרגים ילדים שלנו, וזה לא קל ופשוט להחזיק את הראש הזה מעל המים.

אין ספק שהעולם הזה תרם לתהליך הזה. אני חושב שניו־אאוטלוק תרם, שמפ"ם תרמה. בסך־הכל זה לא הרבה, עוד אין שלום.

● זה לא מתסכל?

זה מזכיר לי את הסיפור המפורסם של אותו זקן ששתל עץ, והדריאנוס, שהלך אז למילחמה, שאל אותו: „מה אתה עושה?" והזקן ענה: „נוטע עץ." והדריאנוס אמר: „זה יקח כמה שנים עד שהעץ יצמח." אז הזקן ענה: „אם אני לא אזכה ליהנות מפיריו, ייהנו ממנו בניי והבאים אחריי."

בסך־הכל מה זו אידיאולוגיה? אחת ההגדרות שאני משתמש בה בזמן האחרון — זהו אותו מרכיב עליון בחיים שלנו שיש לו משך חיים יותר מיום ויותר מחודש ויותר משנה, ואם זו אידי־אולוגיה טובה, היא נמשכת גם יותר מדור.

אם אני לא אצליח, יש לי בנים, והם ימשיכו את זה. אני לא חושב שחיים בנויים על מציאות של אינסטנט־תוצאות. הלוואי שהפלסטינים היו מפנימים לתוך עצמם את האמת הזאת.

● מה זאת אומרת?

אני חושב שהתפיסה של הכל־או־לא־כלום היא תפיסה הרסנית. עם לא נבנה מהכל־או־לא־כלום. נבנה שלבים, דונם אחרי דונם. בדיווח של אורי אבנרי מהביקור שלו בעמאן היה מישפט אחד שאני חושב עליו כבר הרבה זמן, החידוש שבו כמעט מהפכני. זה מישפט שהוא מביא מפיו של פלסטיני שפגש ושאמר לו, שההבדל בין הפלסטינים והציונים הוא שהציונים קיבלו היתר לעשות משהו ולקחו וביקשו עוד ולחמו ובנו. הפלסטינים לא מוכנים לקבל שום דבר, אלא אם יתנו להם מייד את כל מה שהם תובעים.

גם אדם כפרט וגם תנועה לאומית אינה יכולה

„כשאבידע נפל, אבנר היה בצבא ביחידה נבחרת, ואנחנו היינו צריכים לחתום על המשך השרות שלו"

לצפות לאינסטנט־הישגים, ומבחינה זו ניו־אאוטלוק מייצג את הזרם הזה של החיים.

האמת שלנו, ביסודו של דבר, תיבחן לא בצעקות, אלא במידת הקבלה שלה על־ידי הדור הבא. אמת שיש לה עוצמה עוברת הלאה. כך אני מאמין.

■ ■ ■

● האמת הזו עברה גם לבנים שלך?

ללא ספק עברה לבנים שלי. זה אחד הדברים בחיי העושים אותי מאושר. יש לי שלושה בנים, היו לי ארבעה. הבן הראשון שנפל ושלושת הנוספים, בתחום הזה, המהותי, אין בינינו חילוקי־דעות.

● זה לא משונה, ברדך־כלל הילדים מורדים בהוריהם?

אני לא יודע, זו שאלה טובה. ויחד עם זה, כנראה שהמציאות הזו שהם גדלו בה ושאני בכל־זאת תרמתי משהו לעיצוב שלה, היתה במיקרה זה שלנו, המישפחתי, יותר חזקה מהתיסמונת המקו־בלת, שהבנים פונים עורף מוחלט להוריהם מבחי־נה אידיאולוגית.

במיקרה שלי, בניי ואני ומישפחתי כולה, אנחנו בדיעה אחת, סופר־יונים.

● זה לא משעמם? אין ויכוחים בבית.

המישפחה עירנית מבחינה פוליטית, וכשיש עירנות יש המון ויכוחים, גם בתוך המיסגרת הזאת. על דברים שכתבתי היו דיונים בלי־סוף, ויכוחים, הערות. על העיתונים ישנים בבית, קוראים אותם, ממליצים אחד לשני, בשום פנים ואופן זה לא משעמם.

● הם גדלו לתוך זה, זה היה תהליך?

זה היה חלק מהאווירה, מאז ומתמיד.

● בגללך?

בגללי, בגלל אשתי. עסקו בזה, דיברו בזה. מה שאני יכול להגיד — אני יודע שהם יקראו ויעברו בזכוכית מגדלת על כל מילה שאומר, ואני לא רוצה להגיד יותר מדי — אני חושב שהיה להם מספיק כוח לעמוד בזה. דרוש לזה המון כוח. כשההורה, רוב החיים שהם זוכרים, הוא חשוף, זה לא כל־כך פשוט לבנים.

הם אולי המבקרים הכי חריפים שלי, אבל ביסודו של דבר יש הזדהות בסיסית, וזו הרגשה נהדרת שגדלו בנים, שאחד־אחד היה להם הכוח והיכולת לעמוד בזה.

● נפילת הבן הבכור לא השפיעה?

אני יודע? אני לא הייתי אומר שזה השפיע. אבל אין לי ספק שנפילתו של אבידע עשתה משהו לכל אחד מהם. אני לא הייתי רוצה להיכנס לזה, כי זה להיכנס לחיים שלהם ואין לי זכות לכך. אבל יש פה משהו, זה שהבנים היו בשורה הראשונה.

● מה זאת אומרת?

היו ביחידות נבחרות. אולי החזק ביותר מה־שלושה היה זה שלא הלך ליחידה נבחרת, ישראל,

(המשך מעמוד 15)

שהבין עד הסוף שהוא לא יכול עד כדי כך להעמיס על ההורים והוא ויתר.

כשאבידע נפל — והוא היה ביחידה נבחרת, בסיירת־הצנחנים — אנגר היה בסך־הכול כבר שנה וחצי בצבא, ביחידה נבחרת, והיתה בעיה אם הוא יישאר שם או לא.

● בעיה שלו או שלכם?

לו היה ברור שהוא רוצה להישאר, ואנו היינו צריכים לחתום להמשך השרות. וזה היה תוך כדי השרות שלו.

● היתה צריכה להיות החלטה של רגע, כשהמצע פתוח?

כן. והוא ביקש מאיתנו שנחתום. בצוות שלו היו חבר'ה יוצאים מן הכלל, והוא אמר שאלה החברים הטובים ביותר שהיו לו אי־פעם, ושהוא רוצה להמשיך להיות איתם. לא היינו מסוגלים להביא את עצמנו לחתום.

● הרגשתם כאילו אתם חותמים על גזר־דין מוות?

זו היתה ההרגשה. והיינו מוכנים להסכים שימשיך ביחידה. אבל שלא נחתום. ואז באו והודיעו שאם לא חותמים הוא עף. היה מועד של שבועיים, אולי פחות, וזה אחרי שנפגשתי אישית עם מפקד היחידה והסברתי לו את הדילמה, אבל בשלישות לא הסכימו שלא נחתום.

יצא שאנחנו היינו צריכים להילחם על היש־ארותו של אנגר ביחידה בלי שנחתום. כשאנגר בשום פנים לא הסכים לוותר, ולא הסכים שאני אפעיל קשרים. התגובה הראשונה היתה ללכת לדדו (הרמטכ"ל המנוח דויד אלעזר), שהיה ידיד שלי. אנגר לא הסכים. קיבלתי. זו היתה בשבילי הוראה. אבל היה מילכוד.

● ביקשתם מאנגר שיעזוב את היחידה?

בהתחלה, אבל לאט־לאט השתכנענו. ואז רצה הגורל, אבידע נפל באפריל, ביום־העצמאות. זמן קצר אחר־כך הלכתי לראיין את דדו לגיליון יום־העצמאות של על־המישמר. לא היה לזה קשר לשום דבר אישי, זה ראיון שנקבע זמן רב מראש. ואז כמובן שדדו, כידיד שלי, שגם ביקר אצלי אחרי שאבידע נפל והיה מודע לבעיה, שאל ביוזמתו מה קורה, וכך יכולתי להפר את ההבטחה לאנגר, כי דדו פנה אליי ולא אני אליו. כשסי־פרתי לו הוא היה נרגז כלפי הצבא והפליט התנצלות ביחס לביורוקרטיה וסידר את העניין.

● אז לא חתמתם?

לא חתמנו. לימים נודע לי שהיו כמה מיקרים כאלה שאחים של חללים הושארו ביחידות ללא חתימת ההורים.

הפגישה שהיתה לי עם מפקד־היחידה של אנגר היתה במאי 1973 והוא ניסה להסביר לי שזה בסדר מבחינת הבטיחות, אלא אם תהיה מילחמה.

באוקטובר פרצה מילחמת יום־הכיפורים ואנגר היה בצבא, ומכיוון שהיה בלגאן, אז לקחו את היחידה לתפקידי חי"ר רגילים. אנגר היה בתוך הקרבות בחזית הסורית ואחר־כך המצרית.

לא שיתפתי את רעייתי בעניינים, חשבתי שמספיק שאני אוכל את זה לבד. אני לא חושב שהיא היתה מודעת עד הסוף למה שמתרחש. אני הייתי אז עורך והשתתפתי בוועדות־עורכים ובתידרוכים, והייתי כמו מישהו עם קרניים רגישות, ראיתי מה מתרחש, וכל יום הייתי מצלצל ליחידה כדי לדבר עם אנגר, ולרוב אנגר לא היה. והרבה פעמים הם היו אומרים לי שהוא בדרום או בצפון. היה ברור לי שאנגר במילחמה.

● שקלת להוציא אותו משם?

בשום אופן לא.

● אבל הפצע היה עוד טרי.

כן, אבל זה בכלל לא היה במערכת השיקולים שלי או של שולמית. אנגר היה במילחמה, אז הכל היה בגדר השערות כמעט ודאיות.

„השתגעתי לבקר במקום שבו נפל אבידע בבירות, ועשיתי מאמצים בלתי־דגילים. אבל בינתיים צה"ל נסוג ממערב־בירות"

● מדוע לא רצית להוציא אותו מהיחידה הקרבית?

לא חשבתי שאני יכול לעשות לו את זה. זה לא היה בנורמות שלנו.

ביחידה הזו היה בן קיבוץ עין־השופט, עמית בן־חורין. עמית היה בן יחיד, נדמה לי, של צבי בן־חורין, שהיה שליח בקן שגדלתי בו בחיפה. הוא היה מדריך שלי. באותה תקופה הייתי במחנה־עבודה בקיבוץ עין־השופט והתיידדתי איתו ועם אשתו. ואז הם לקחו אותי לראות את התינוק שנולד להם. אחרי תקופה ארוכה של טיפולים, כי ליובה, אמו, התקשתה ללדת. לא היה לקבל כושר, עוד לפני שאמרנו שאנחנו מוכנים לחתום. ובקיץ היה שוחה, וזה היה ברור שהוא מתגבר עלינו.

בסופו של דבר הגענו למסקנה שאין ברירה, שצריך לחתום. ההסכם היה שאם הוא נזרק מה־יחידה, הוא לא הולך לשום יחידה קרבית אחרת. אבל היה ברור לנו שזה הסכם ללא משמעות, לא היה סיכוי שהוא ייזרק, היה לו כוח־רצון אדיר, והוא התקבל ליחידה.

● גם הוא הגיע לתוך מילחמה, מיל־חמת־הלבנון?

אנחנו עם שלושה בנים, אחד נפל לפני 13 שנה. מילחמת־לבנון נמשכה קרוב לשלוש שנים, שלושת הבנים שלי היו בלבנון.

■ ■ ■

● יש בך כעס על המדינה?

לא. כשמונה חמזה היתה בארץ, נסענו פעם ביחד מירושלים לתל־אביב, ואמרתי שאני אוהב כל ביקעה וגיבעה וסלע וגיא. אין לי שום כעס על המדינה, יש לי כעס על אלה, שבדרך שהם הולכים בה, עלולים להרוס אותה, לגזול ממני או מהבאים אחריי את המדינה. זאת הרגשתי הברורה ביותר.

● אבל המדינה לקחה את הדבר הכי יקר שלך?

מדינה חייבת לדעת להגן על עצמה. מי שנשאר בחיים ומי שנופל זה עניין של גורל. אין לך מה לעשות נגד זה. בהכרתי הבסיסית אני חושב שיש למדינה מלוא זכות־הקיום כמו לכל מדינה אחרת, ויש לה דרך להגן על עצמה. יש לי כעס על כאלה שמאיימים במדיניות שלהם על קיומה.

● יש הרגשה של גאווה בהקרבה כזו של בן?

כשאבידע היה בכיתה י"ב היתה תקופה של מיכתבי־השמיניות, שהתעורר כתוצאה מאפשרות של ביקור נחום גולדמן במצריים. גולדמן לא קיבל אז אישור מגולדה מאיר, והבוגרים שלנו הזמינו אותו להרצות בפניהם. היה מעין מרד — למה שנתגייס לצבא? החבר'ה בשובל לא הצטרפו למיכתב, אבל היתה התעוררות. היתה שיחה די חריפה, וכתוצאה ממנה יצאו משוכנעים, כך אבידע סיפר לי אחר־כך, שהתיזה המרכזית בדברים שלו היתה שאפשר לדרוש מאדם להקריב את חייו רק כדי להציל אנשים אחרים. רק למען הצלת החיים מותר לשלוח אנשים למילחמה, ולא לשום סיבה אחרת. מדינת־ישראל זו המיסגרת שבה חיים האנשים האלה.

„אבידע נפל באפריל, באוקטובר פרצה מילחמת יום־הכיפורים ואנגר היה בצבא, בתוך הקרבות"

כשיצא הספר שיח־לוחמים, אחרי ששת־הימים, אחת האמהות שבנה נפל אמרה שבשביל הכותל־המערבי לא היתה מקריבה אפילו את האצבע של הבן שלה. לא הייתי מקריב חיים בשביל גיבעה או גיא, אני לא הייתי מוכן להקריב חיים של אדם אחד כדי לכבוש גיבעה. הקדושה הזאת של גוש־אמונים לקרקע כקרקע, לאדמה כאדמה — אני לא אדם רתי. אבל אני משוכנע שזו עבודה זרה, זו אלילות הזרה לרוח האמיתית של היהדות, והבעיה צריכה להיות רק במימדים הרציונאלים שלה. אם מסוגלים להגן על המדינה עד הקו־הירוק או לא — זה שיקול צבאי טהור. ואני חושב שהיא בת־הגנה להגן על החיים שלנו.

● אתה מרגיש שיש לך יותר לגיטי־מציה לומר דברים משום שנפל לך בן?

הבעיה היא לא של לגיטימציה, הבעיה היא שאתה מגיע בשלב מסויים של ההתפתחות של חייך שבא לך מבפנים להיות אתה עצמך ולתת ביטוי למה שאתה חושב. הגעתי למצב שאני לא זקוק ללגיטימציה מאף אחד לומר מה שיש לי לומר.

● אני מתכוונת גם ללגיטימציה חי־צונית וגם ללגיטימציה פנימית.

אני לא חושב שזה עבר במחשבתי, שמפני שנפל לי בן ויש לי עוד בנים שמילאו את חובתם למדינה, וגם אני עשיתי משהו בחיי וגם רעייתי עשתה משהו בחייה, שבגלל זה מותר לי לומר דברים לא נכונים. אבל איפה שהוא קיים האלמנט הזה. אני לא חושב שיש המונים שיכולים להתח־רות עם התרומה שלי. אז מי נותן להם את הזכות לאסור עליי לומר דברים שאני רוצה לומר אותם? הם יכולים להתווכח איתי, אבל לשלול ממני את הזכות המוסרית לתת ביטוי לדעתי?

עכשיו אני יודע שיש האלמנט שחסרים במדי־נה אנשים בעלי אומץ־לב אזרחי. ואז אני אומר שלי יש אומץ־הלב האזרחי. אבל אני חושב שהגעתי למצב שאני משוחרר מכל מיני עכבות אינטלקטואליות, שאני חושב שהיו לי בעבר. היום הן אינן.

אני חניך השומר־הצעיר, ודמות האב הרוחני היתה לה משמעות בעיניי, והיום, במבט לאחור, אני מודה שהייתי אומר משהו. הייתי חושב איך חזן יקבל את זה. המשמעות המוסרית של היחס שלו לדברים שלי היתה לה יותר עוצמה מהמש־מעות האופרטיבית. הוא היה בעיניי דמות של אב רוחני. ופיתאום, למרות העובדה שאני 50 שנה בשומר־הצעיר, אני לא זקוק עוד לאבות רוחניים. אני אב רוחני של עצמי.

כשאומרים לי שזה מזיק, או לא יפה לומר דברים מסויימים, אני אומר: מה זה משנה לי — אם אני חושב נכון, אני צריך להיבהל ולא לומר?

■ ■ ■

● אומרים שפעם היית ניץ.

לא הייתי ניץ אף פעם. ב־1967 חשבתי שצריך לוותר על השטחים. הייתי יותר מעורב באותיות הקטנות של המערכת המפ"מית. דובר אז על תיקוני־גבול קטנים, וזה לא נראה לי משמעותי. בשלב מסויים תמכתי באופציה הירדנית, ואני לא חשבתי שיש לקבל את אש"ף כפרטנר למשא־ומתן.

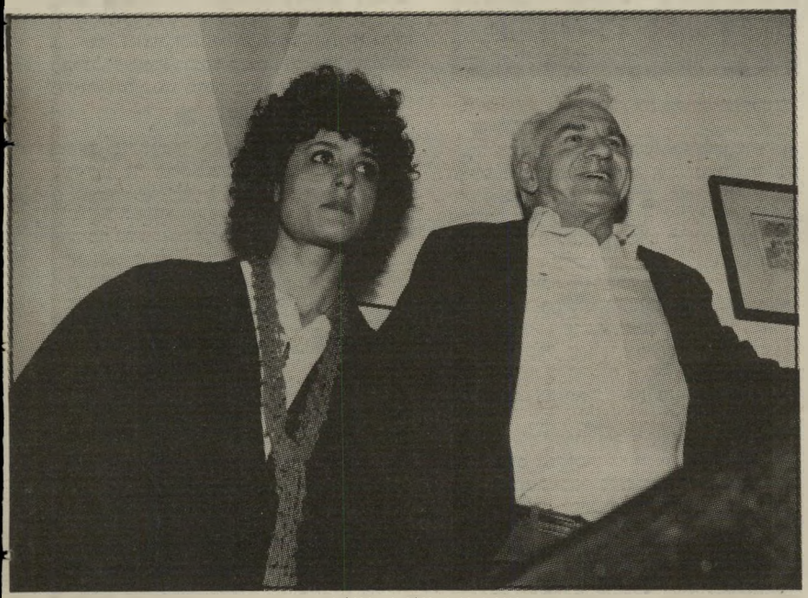
● יעקב חזן נחשב ניץ.

מאז ומעולם לא קיבלתי את הקו הביטחוני שלו, ואת האופציה הירדנית־פלסטינית נטשתי מזמן.

● מתי?

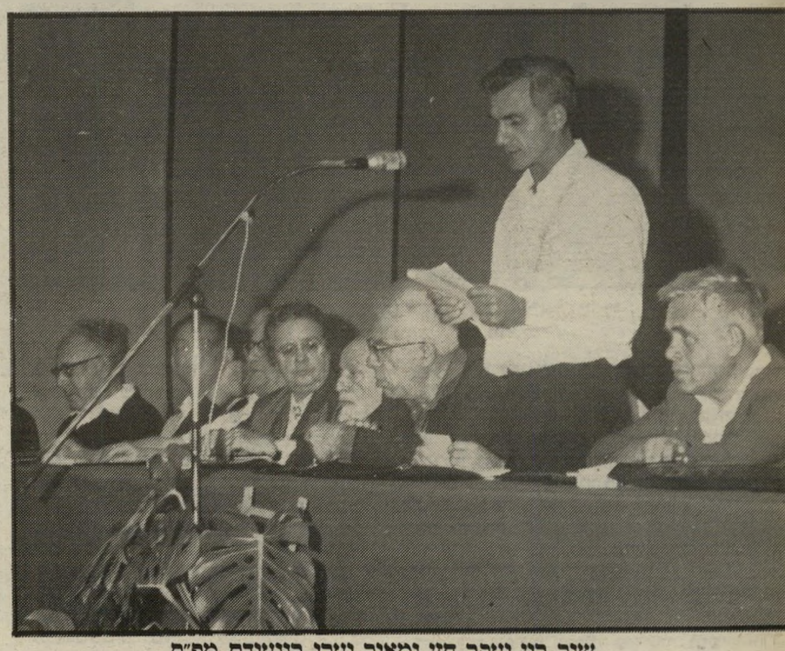
חמש שנים אחרי 1967.

(המשך בעמוד 26)

שור עם מונה חמזה

„תרמנו להומאניזציה עם הצד השני, אחרי איבה של דורות!"

שור בין יעקב חזן ומאיר יערי בוועידת מפ"ם

„אין מטרה מקודשת. גם החיים לא מקודשים!"

מכונים מהגלא

גד פלום („שץ") שנדון למאסר עולם בגרמניה על רצח, כותב ל"העולם הזה":

„הכלבים רצו להרוג אותי!"

גד פלום בארץ
לא טלית שכולה תכלת

ב שנת 1979 נשמה המישטרה ל־רווחה. שניים מהעבריינים הצ־עירים והמסוכנים ביותר במדינה שוחררו מהכלא, ובואתו יום עלו על מטוס ועזבו את הארץ. השניים היו גד („שץ") פלום ושמעיה אנג'ל.

מגיל צעיר נחשבו השניים לעב־ריינים בעלי דמיון והעזה. שנים רבות הוצמדו להם ניידות ושוטרים סמויים כדי להתחקות אחריהם. שץ, בן־טוביים מצפון תל־אביב, נעצר לראשונה בגיל 15 באשמת גניבה, ובגיל 25 נידון ל־תשע שנות־מאסר, באשמת שוד־מזויין.

שץ שוחרר ממאסרו, אחרי ריצוי שני־שלישים מעונשו, בשנת 1975, שנה לאחר מכן נרצח עד־המדינה שה־עיד בתיק־השוד, בהתפוצצות. המיש־טרה עצרה את שץ וחשדה כי הוא שהיה אחראי לרצח, אולם לא היו הו־כחות והוא שוחרר. אחר־כך נעצר שוב ושוב בחשד לרציחות שונות בעולם־התחתון, ותמיד שוחרר מחוסר־הוכ־חות.

המישטרה התעייפה לרדוף אחרי שץ ואנג'ל, והחליטה בצער חסר־תקדים, להפקיע את השליש של הש־ניים. הם הוחזרו לכלא, להשלים את ריצוי עונשם המקורי.

מישפחות השניים פעלו בדרכים שונות ולבסוף הושג פיתרון: אנג'ל ושץ שוחררו לפני תום ריצוי העונש, בתנאי שישר מבית־הסוהר ייצאו לנ־מל־התעופה ויעזבו את הארץ. הובהר להם היטב כי אם יחזרו לארץ לפני תום השליש שנותר, ייעצרו מייד.

הזמנה לירח־הדבש

ד שניים יצאו ללונדון והשתלבו שם בחברה הישראלית. שמעיה אנג'ל התגעגע לארץ וחזר אחרי שנג־מר מועד השליש. כאן הסתבך בכמה עניינים ולבסוף הורשע ברצח הכפול, ונידון למאסר־עולם.

שץ היה כבר נשוי אז, ואשתו, אסתר, הצטרפה אליו בלונדון. כאשר הרתה ועמדה ללדת, חזרה אסתר ללדת בארץ. וכאשר רצתה לשוב לבעלה, לא התירו לה השילטונות הבריטיים להי־כנס. שץ נעצר שם בינתיים באשמת החזקת נשק וגורש.

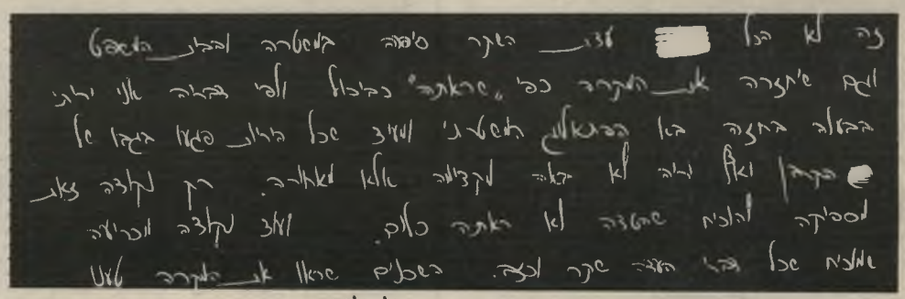
שץ הסתובב קצת בצרפת ואחר־כך עבר להתגורר בגרמניה. כבן למישפחה יוצאת־גרמניה, היתה השפה מוכרת לו והוא נשאר שם.

בשנת 1981 החליט שץ לחזור ארצה, הוא הזמין אליו את אשתו לירח־דבש מאוחר, והבטיח לה לחזור אחר־כך יחד ארצה. אולם, כאשר הגיעה אסתר לנמל־התעופה בגרמניה, התברר לה כי בעלה נעלם. היא חיפשה אותו וגילתה לבסוף כי ערב קודם לכן נעצר בחשד רצח אורח ישראלי בשם יצחק אסייג בפרנקפורט.

„אילו שץ היה מתכנן את הרצח, הוא אף פעם לא היה עושה זאת ביום בו אשתו מגיעה," אומר אחיו, יוחנן פלום, יהלומן תושב תל־אביב. יוחנן, צעיר מאחיו בשבע שנים, והוא מורה כי סבל מאוד מתדמיתו של האח במשך שנים רבות. „אבל הוא אף פעם לא עירב אותי בעניינים שלו. להיפך, אם הייתי שואל אותו משהו, הוא היה מסלק אותי," אומר האח.

המישטרה הגרמנית אספה חומר ועצרה כמה חשודים. העדה העיקרית לרצח היתה אשתו של הנרצח, רודיקה אסייג, שטענה כי היתה עדת־ראייה לרצח. היא זיהתה את הרוצחים והעידה גם בבית־המישפט. שץ הורשע ברצח ונידון למאסר־עולם.

בשנת 1984 פרצה שריפה בתאו של שץ בכלא, והוא נכווה אנושות. בארץ רווחו אז שמועות כי שץ המיואש ניסה להתאבד בשריפה, אולם אנשים שהכי־רוהו אמרו כי הדבר לא יתכן. שץ, גבר יפה־תואר, שהיה גא במיוחד על הופע־תו, לא היה בוחר בדרך מכאיבה ונוראה כזו כדי להתאבד.

קטע ממיכתבו של סלום
יריות בחזה ויריות בגב

„כאשר התעוררתי, בער כל החדר וגם אני. צעקתי ודפקתי על הדלת והשוטרים עמדו בחוץ ולא פתחו!"

ולאחר ניתוח לא מוצלח, גורשתי מ־בית־החולים בחזרה לכלא, עדיין פצוע קשה.

אבל עיקר טענותיו הן נגד המיש־טרה ובית־המישפט הגרמני:

בחור בשם יצחק אסייג, סרסור וסר־חר־סמים, נרצח בפרנקפורט בשנת 1981. אשתו של אסייג טענה כי היא ראתה את המיקרה ממרחק של כמה מטרים, ויכולה לזהות את הרוצחים. היא מסרה ערות במישטרה ו„זיהתה" את גד פלום (אני), את גד שלוש, ואת פרץ משה גוזלן. לפי דבריה, היא מזהה את האנשים הללו במיליון אחוז. היא גם הצביעה על התמונות שלהם.

אותי עצרו בפרנקפורט.למזלי הרע. את גד שלוש עצרו בחיפה ואת משה פרץ עצרו בפאריס. לאחר חודשים של מעצר משתחרר גד שלוש, לאחר בימים אלה הגיע למערכת העולם־הזה מיכתב משץ, בו הוא מספר את קורותיו בגרמניה וטוען כי נעשה לו עוול נורא, מכיוון שהוא כלל לא היה מעורב ברצח. לדבריו הפלילה אותו אשת־הקורבן מסיבות שלה, למרות שלא היה לו כל קשר לעניין. וכי אחר־כך ניסו הגרמנים להרוג אותו בשריפה.

כותב שץ:

הכלבים הגרמנים ניסו להרוג אותי! פרצה שריפה בחדר שלי, אני ישנתי, וכאשר התעוררתי, בער כל החדר וגם אני. צעקתי ודפקתי על הדלת, וה־שוטרים עמדו בחוץ ולא פתחו! כאשר נפתחה הדלת, הייתי כבר חצי שרוף וכמעט מת. הכלבים השאירו אותי שוכב שעות עד שהרופאה הזעיקה עזרה.

„בא מסוק כדי לקחת אותי, ואפשר לתאר מה היה מצבי, אם נזקקו למסוק! לאחר שלושה חודשים של נסיונות של רופאים תורכים (באמת תורכים!), שלר־שה חודשים של עינויים שלא יאמנו, שבית־המישפט בארץ מברר שהוא לא שהוא נעצר בחיפה, ולא בגרמניה). עכשיו, עדת־התביעה הראשית משנה עדות: במקום גד שלוש, היא מפלילה את רחמים לביא, ושוב באותה ודאות כפי שהפלילה את הקודמים. היא גם מזהה אותו במיסדר־תמונות. דרך אגב, אין שום דמיון בין השניים.

במישפט, עדת־התביעה מפלילה אותי ואת רחמים לביא ומשה פרץ, באותה צורה. בית־המישפט זיכה את לביא, והרשיע אותי על סמך אותן הערויות בדיוק. משה פרץ השתחרר בפאריס, לאחר שהוכח שם האליבי שלו. הוא כלל לא הוסגר לגרמניה.

גד פלום לאחר השריפה בכלא
שוטרים גרמנים ורופאים תורכים

מודעה בעיתון

ך זה עוד לא הכל. עדת־התביעה שיחזרה את הרצח כפי שראתה או־תו, כביכול, ולפי דבריה, אני יריתי ב־בעלה בחזה. אלא שבא הפאתולוג המישטרתי, ומעיד כי כל היריות פגעו בגבו של הקורבן ואף יריה אחת לא פגעה בחזהו מלפנים.

נוסף על כך, שכנים למקום־הרצח סיפרו בבית־המישפט כי התוקפים היו רעולי־פנים. כך שהעדה לא יכלה בע־צם לזהות אף אחד.

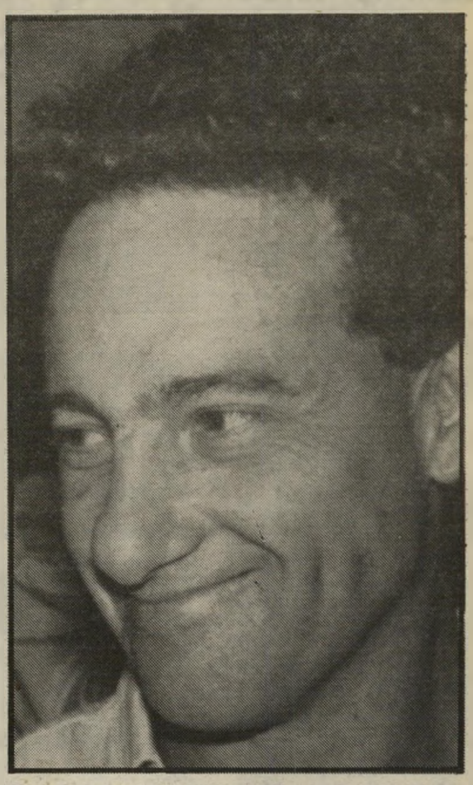
זה סיפורו של שץ על ה־מישפט.

למרות כל זאת, הרשיע בית־המיש־פט הגרמני את שץ ורן אותו למאסר־עולם. הוא עירער על כך, אך העירעור נדחה.

אז פנה אחיו של שץ לעזרת־הציבור בארץ. הוא פירסם מודעה בעיתון יומי

(המשך בעמוד 34)

אילנה אלון

רון בן־ישי:

„אין בי לא כעס ולא רצון לנקום!"

לקראת יום־הזיכרון לחללי מערכות־ישראל הלכתי לפגוש את רון בן־ישי, עיתונאי המשמש היום כפרשן הצבאי של ידיעות אחרונות, שאביו, ברוך, נהרג במערכה על ירושלים, בט"ו בשבט 1948.

ברוך בן־ישי נהרג מיריית צלף ערבי באיזור מעלה־החמישה, כשלייווה שיירות לירושלים. הוא נקבר בהר־הזיתים.

ביקשתי לברר עם רון מה המשמעות של יום־הזיכרון לגביו.

הרבה שנים לא יכולנו לעלות לקיברו של אבא. עד למילחמת ששת־הימים, אמי ואני היינו הולכים לאנרטה לחללי העיר העתיקה, בהר־הרצל. אחרי ששת־הימים, אחר הדברים הראשונים שעשיתי היה לחפש את קיברו של אבי בהר־הזיתים. למזלי, מצאנו את הקבר סמוך מאוד למלון אינטרקונטיננטל. מאז, בכל שנה, בערב יום־העצמאות, אנחנו עולים, כל המישפחה, לקבר.

● **מה הזיכרון האחרון שלך מאביך?**

הייתי בן 4 כשאבא נהרג. אני זוכר, כמו היום, שהוא יצא בשבת בערב, אחרי עשרה חודשים שלא היה בארץ, לכיוון מעלה־החמישה. אני זוכר שרצתי אחריו וביקשתי ממנו שלא יילך. אמא גיהצה באותו זמן, ואז הרבקתי את היד למגהץ וקיבלתי כוויה גדולה בכף היד.

● **איך זה לגדול בלי אבא?**

בלי אבא בכלל זה לא מרוייק. אמי התחתנה כעבור זמן עם חבר של אבי, והוא אימץ אותי לבן.

● **אתה מתגעגע אליו?**

אין געגועים. אני לא זוכר אותו כמעט. באיזה שהוא מקום אתה מרגיש שזה חסר לך. ואז צצה ועולה התחושה של חוסר, ותמיד בנסיבות הכי פחות צפויות.

● **בכית פעם?**

אני לא זוכר את עצמי בוכה. אולי פעם. נראה שאימצתי מאוד מוקדם בחיי את המילים של שיר הילדים, „אמא אמרה לדני".

● **מה היחס שלך לערבים?**

העניין הזה סיקרן והעסיק אותי הרבה זמן. לשימחתי נוכחתי שאין בי לא כעס ולא רצון לנקום. זה גם לא השפיע על הדיעות הפוליטיות שלי, או על ההתנהגות, כהוא זה.

● **באיזה תחום משפיעה עליך נפילתו של אביך?**

ביחס החזק שיש לי לירושלים. כשאני עולה בדרך לירושלים, ורואה את המכוניות השרופות של השיירות, אני מבין שהיחס שלי לירושלים הוא לאדציונאלי. ללא כל ספק הוא נובע מהעובדה שאני נהרג בקרב על ירושלים. חזרתי לעיר כסטודנט, ומאז יחסי אליה רגשני ועמוק.

● **מה אתה מרגיש כלפי המדינה?**

אני מעביר את היחס לאב, שאיננו, לארץ. אני מרגיש שהוא נפל בשביל המדינה, וזה יוצר מעין מחוייבות למה שקורה כאן, לקיומה של ישראל. הציונות שלי מתבטאת בתחושה של מחוייבות להמשך המיפעל הזה, שאבי נפל למענו.

מרדכי קופף:

„30% מיושבי טעמון יושבים היום בחו"ל!"

ערב יום־העצמאות הל"ח למדינת־ישראל מדברים הכל על הירידה ועל משמעויותיה. מתפרסמות סטאטיסטיקות לא־מעודדות על מיספר היורדים מן הארץ.

הלכתי למרדכי קופף, חובש־הכיפה ומסביר־הפנים, בעל בית־הקפה טעמון בירושלים. זהו צומת מרכזי בבירה, ונפגשים בו ימין ושמאל, דתיים וחילוניים, אנשי־אקדמיה ועורי־שכונות. ביקשתי מקופף שיספר לי איך משתקפת הירידה בבית־הקפה המפורסם שלו.

30 אחוז מיושבי בית־הקפה הקבועים שלי, מה שאני קורא „היהוט" של טעמון, יושבים בתוץ. בלוס־אנג'לס, ובסאן־פרנציסקו נמצאים ראיף אליאס, שימשון ויגודר, יגאל ארנס, צביקה בר־אילן, איזי כהן ועוד. יש לי אפילו נציגות בצרפת, אילן הלוי, היה מיושבי טעמון והיום הוא דובר אש"ף ויושב בפאריס.

● **למה הם יורדים מהארץ?**

הם מחפשים חיים קלים. הם מנסים את גורלם. זה עצוב, מזעזע, שאנשים עזבים מולדת בשביל סיר־הבשר. את המולדת בנינו בהרבה דם, ולא קיבלנו אותה על מגש־של־כסף.

בואי אספר לך סיפור. לרבה של ירושלים, הרב שמואל סלאנט, באו פעם שני יהודים. אחד התלונן שמצבו הכלכלי קשה ואין לו לחם לאכול. שאל אותו הרבי: „יש לך פיתרון?" אמר היהודי: „אסע לארצות־הברית, שם יהיה גורלי וישפר מזלי." אמר לו הרב: „סע ובהצלחה." שאל היהודי השני את הרב: „למה לי לא אמרת, סע ובהצלחה?" אמר רב שמואל סלאנט: „בזמן שמנענעים את הלולב בסוכות ואומרים, אנא, השם, הושיעה נא, פונים לארבע רוחות השמיים. אבל כשאומרים, אנא השם, הצליחה נא,' עומדים ישר. ללמדך שבשביל פרנסה צריך ומותר לפנות לכל כיוון, אבל בשביל ההצלחה לא צריך לרוץ."

● **האובלוסיה ב„טעמון" השתנתה?**

כן. אבל האוכלוסיה הוותיקה, שישבה כאן, עדיין נכנסת להגיד לי מדי פעם בוקר טוב, ואלה שמגיעים לביקור בארץ, מקפידים להגיע לטעמון. לשאול מה חדש ומה קורה.

● **אתה מתגעגע אליהם?**

איך לא? אלה אנשים שגדלו כאן אצלי.

● **ביקרת אותם?**

בטח. נסעתי לפני כמה שנים לאמריקה, ושימשון וראיף חיכו לי בנמל התעופה. סחבו לי את המיזוודות, לקחו אותי לטיולים ועשו לי כבוד.

● **ולא רצית להשאר שם?**

חס ושלום! שאני אעזוב את הארץ? חס וחלילה!

● **אתה לא רוצה לפתוח סניף באמריקה?**

חס וחלילה! רק כאן מקומי! חסידי סאטמר הציעו לי לפתוח סניף של הקונדיטוריה הכשרה של המישפחה בניו־יורק. מובן שלא הסכמתי. שאני אסע מכאן? סבא שלי, שאביו היה חולה בחוץ־לארץ, ביקשה אותו המישפחה לבוא ולקחת אותו לישראל. סבא אמר שהוא מוכן לנסוע רק עד גמל חיפה, כדי לקבל אותו שם. או שאני אסע מכאן?

עמליה ארגמן־ברנע:

„איש אש"ף והמלכה" לשעבר לא היתנו תנאים!"

לפני כשנה ראיינתי במדור זה את פרשן קול־ישראל לענייני ערביים, אהרן ברנע, שסיפר לי על מערכת־יחסים מיוחדת במינה שנוצרו בינו ובין אשתו, העיתונאית עמליה ארגמן־ברנע, לבין איש אש"ף בכיר שהיה כלוא בישראל, צלאח ת'עאמרי, ואשתו דינה, שהיתה בעבר מלכת ירדן. מתוך הדברים הבנתי שהולך להיות ספר על האיש. השבוע פגשתי את עמליה ארגמן־ברנע ושאלתי אותה אם יש ספר.

יש ספר. כתיבתו הסתיימה לפני כמה חודשים והוא יראה אור.

● **מתי?**

לא ברור בדיוק. הנושא הוא רגיש, וכידוע במדינת־ישראל ובמערכת הביטחונית יש ביורוקראטיות מאוד ארוכות־טווח.

● **איפה זה תקוע עכשיו?**

אי־שם בין דוכר צה"ל לבין ועדת־שרים.

● **מה הסרבדורה להוצאת ספר מהסוג הזה בארץ? מה עושים אחרי שגומרים לבתוב?**

צריך לעבור צנזורה, אבל מסתבר שיש גורמים ביטחוניים נוספים שרוצים לקרוא, לעיין, להעיר הערות ולדרוש דרישות.

● **כמה זמן מונח הספר שלכם בביורוקראטיה?**

כבר שלושה חודשים.

● **ובזמן הזה כבר ביקשו מכם לקצץ דברים?**

כן. ביקשו וקיצצנו. אבל — דברים שהם ביקשו לקצץ אינם משמעותיים למהות הספר, שהוא ברובו סיפור אישי של איש מרתק.

● **ידעתם בזמן הכתיבה שהספר יעבור צנזורה קפדנית. האם תוך כדי כתיבה ויתרתם על דברים שחשבתם שלא יעברו?**

כן, בטח. אבל למרות זאת נשארו בספר הרבה מאוד גילויים וסנסאציות. כדי למלא קרוב ל־300 עמודים, וכדי שתיאטרון ישראלי יקנה את הזכויות על הספר כדי להמחיז אותו למחזה.

● **מה שם הספר?**

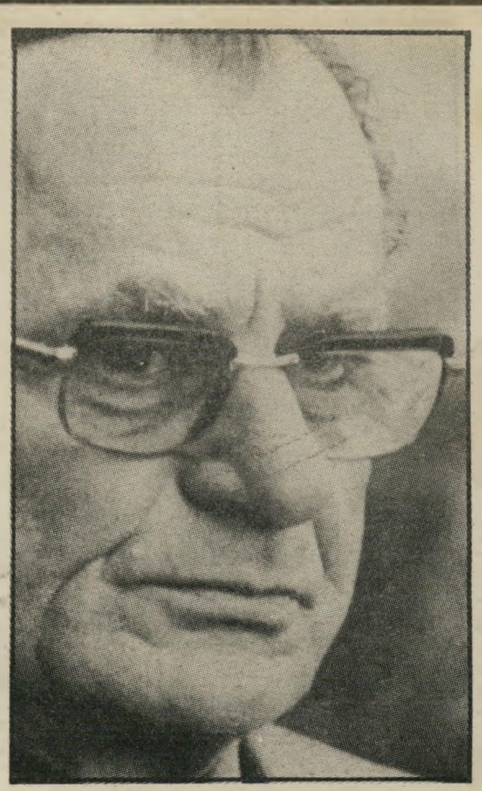
אין לו שם. עדיין לא הצלחנו למצוא שם שיהיה טוב בעברית וגם באנגלית, כי מהדורה אנגלית תצא מייד אחרי המהדורה העברית. בינתיים מחפשים שם טוב.

● **עמליה, גם את וגם בעלך, אהרן, חתומים על הספר. מה החלק שלך ומה שלו?**

אהרל'ה הוא אישיודיו. הוא רגיל להגיד הכל בדקה וחצי. אצלו היה יוצא ספר בן שמונה עמודים. אני תיחקרתי אותו כל הזמן, הרחבתי, תיארתי. החלק האינפורמטיבי הוא שלו, הכתיבה היא שלי.

● **האם צלאח ת'עאמרי יודע מה כתוב בספר? האם הוא היתנה תנאים? האם הספר יכול להזיק לו ולאשתו?**

צלאח ודינה יודעים על הספר. הם לא היתנו שום תנאים. העותק האנגלי הראשון יהיה שלהם.

אריה גוראל:

„תושב שרוצה לבלות — יש לו היכן!"

החל ביום השישי, כך נראה לי, ייפסקו במקצת הבדיחות על חיי־הלילה הסולידיים של החיפאים. בכמה ערים ועיירות בארץ נלחמו התושבים בעוז ובאורך־רוח על זכותם לבלות בלילות־השבת, כמו שעשו בחיפה? שוחחתי על־כך עם ראש־העיריה של חיפה, אריה גוראל.

● רוב הציבור בארץ אינו בקיא בנבכי הפר־ליטיקה הפנימית בחיפה. מדוע החלטתם דווקא עכשיו לפתוח חמישה בתי־קולנוע בלילות־שבת?

מה שקרה הוא שמזה חמש שנים מתנהל הנושא בערכאות המישפטיות, ובעת התקבל פסק־דין, על־פי פסק־הדין החלטנו תחילה לפתוח את כל בתי־הקולנוע בליל־שבת, אבל אחרי דיונים ממושכים עם כל הצדדים החלטנו שלא לפתוח את אותם בתי־קולנוע השוכנים באיזורים רגישים.

● אחרי ההחלטה, אינך פוחד שחיפה תיהפך לפתח־תיקווה שניה: שוטרים, הפגנות של חרדיים, הפגנות־נגד של חילוניים?

אני מקווה שלא. יש בעיות בחברה הישראלית המבקשות פיתרון ללא דיחוי, אבל עדיף לפתור אותן בדרכי־שלום. גם בעיות סבוכות ביותר ניתן לפתור בדרכים כאלה.

● מה אתה עושה בנידון: יושב ומקווה?

לא, לא, לא! אני אף פעם לא יושב באפס־מעשה ומקווה. התחלתי בהפגשת שני הצדדים — בעלי בתי־הקולנוע והנציגים הדתיים — כדי לראות מה ניתן לעשות. העיקר הוא הידברות!

● מהו אחוז התושבים הדתיים בחיפה?

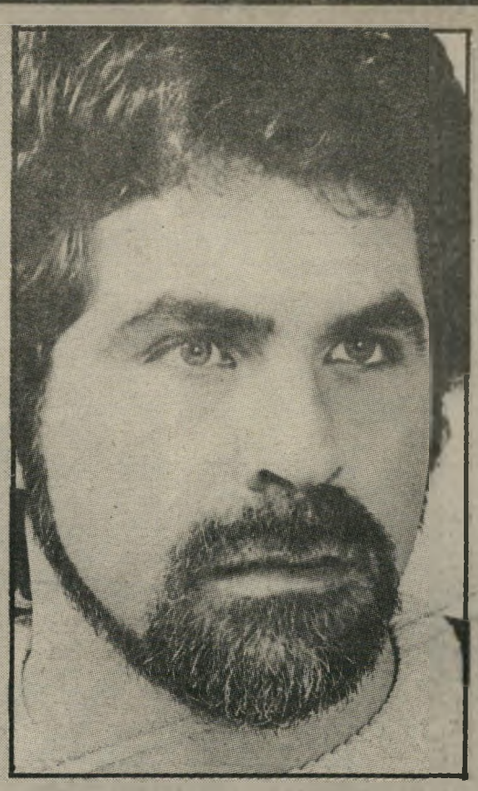
על פי ההצבעות — כ־10%, אבל אולי יש יותר. אני מבין למה את חותרת — האם בגלל 10 אחוזים מהתושבים נמנעה הפעלת בתי־הקולנוע בשבתות. ובכן, העניין כאן הוא ההסכם הקו־אליציוני, המתחדש מדי כמה שנים, שעל פיו לא פעלו בתי־הקולנוע בשבתות, אך הופעלה, לעומתם, התחבורה הציבורית. זהו הסטאטוס־קוו המפורסם. אולם בינתיים הוגשו תביעות מישפטיות על הפעלתם של בתי־הקולנוע, והתובעים זכו.

● ומה יהיה בגורלו של הרכבל המפורסם? הוא יופעל בשבת?

הרכבל, על פי הערכתי, אינו חלק מהסטאטוס־קוו. אני וסיעתי, כמובן, בעד הפעלתו שיבעה ימים בשבוע, שש שעות ביום. לכן מכרנו את הזכויות להפעלתו ללא־יהודי. אבל אני חייב להיות כן איתך: שמעתי שמועות בעניין עיסקה שנעשתה עימו, שלא יפעיל את הרכבל בשבת. אני, כמובן, מקווה שכן תופעל.

● אם נסכם את השיחה הזאת — סרטים בשבת, רכבל, תחבורה־ציבורית בשבת. חיפה הופכת להיות לעיר־בילוי?

אני לא מקבל את הנימה הברחנית שלך לחלוטין! אני חושב שחיפה היא מזה שנים מוקד של תרבות ובילוי. רק בחודש האחרון נפתחו שלושה מועדונים יפהפיים, והם מלאים ערב־ערב. המנטאליות של התושבים שונה מעט. אבל אין מצב כזה, שתושב רוצה לבלות ואין לו היכן. פשוט, מרכזי־התיקשורת נמצאים בתל־אביב וירושלים, ולכן חיפה זוכה בפחות סיקור.

איציק בכר:

„זהו סיפור שפשוט שלח אש באבריו!"

הטיפול התיקשורתי ביום־הזיכרון לחללי מילחמות־ישראל הוא, בדרך־כלל, שיגרתי וחסר־דמיון. לכן הופתעתי מעט משיר שיצא ממש בימים אלה להשמעות־בכורה על גלי־האתר, ושמו „כמו חידה". השיר מנסה להתמודד עם הנצחתו של אלוף־מישנה אברהם חידו, שנפל בלבנון. שוחחתי עם איציק בכר, המבצע של השיר, ושאלתי אותו, כיצד נולד השיר.

מלבד זה שאני זמר, אני גם מתרגם ועורך במיקצועי, וכך קרה שהתגלגלתי לערוך קטעים שחידו ז"ל כתב, או שאנשים כתבו אליו ועליו. זוהי יותר עריכה מאשר כתיבת ביוגראפיה. הספר עדיין אינו מוכן. הוא ייצא לאור, אני מעריך, בעוד חודשיים. ביניתיים פיתחתי מעורבות כזאת בנושא ובאיש, שנולד השיר.

● הכרת את חידו?

לא, לא הכרתי אותו: במיסגרת שרות־המילואים שלי התבקשתי לערוך ולהפיק ערב־זיכרון במלאת שלושים למותו. הערב היה מאוד מרגש, ובמהלך העבודה נוצרו קשרים עם המישפחה ועם קיבוץ שפיים. אז העפתי מבט בחומר שהצטבר, וממילא הייתי בתוך הנושא, וכך נולד רעיון הספר. עברתי בכתיבת הספר כחצי שנה, וכיום אני מרגיש שאני ממש מכיר את האיש.

אני חושב שגם השיר מבטא את זה: „איש אחד כמו חידה נפתרת עבורנו..." — זהו הפיזמון החוזר.

יש רק אלמנט מתסכל אחד בסוג כזה של „היכרות". מצד אחד נפגשתי עם מישפחתו, חבריו הקרובים ומכריו ומצד שני — אני לא יכול לדבר איתו פנים־אל־פנים. לפגוש בו. אין לך מושג עד כמה שהייתי רוצה!

● האם זוהי — ספר, שיר — צורת ההנצחה האידיאלית?

לא. אין כאלה דברים. אני לא יורש. זהו מישפט ענקי, זוהי אחריות עוד יותר ענקית. קשה לי, ביוצר הספר והשיר, ובעיקר בגלל הנושא, לבקר ולומר: זה טוב, זה רע. זה מאוד מורכב.

● הספר יזכה בהפצה מיסחרית?

אין לי מושג.

● יש העלולים להתייחס אל השיר מהספר — כאילו תפסת טרמפ על צורת־המוות המקודשת ביותר בארץ לשם עשיית כסף וצבירת פירסום.

שאלה כזאת מפחידה אותי: העיקר הוא שאני שלם עם מה שאני עושה, ויודע את האמת הפנימית שאותה יודעת גם המישפחה: שזהו סיפור שפשוט שלח אש באבריו. זאת פשוט שאלה לא־נכונה, במיקרה שלי. המעורבות שלי כל־כך גדולה, כל־כך עמוקה במשך שנה וחצי מאז הוא נפל... אז מי שיש לו בעיה עם זה — שתהיה בעיה!

גאולה כהן:

„כהנא לא לקח קולות של התחיה!"

לאחר חודשים רבים, שבהם הצביעו רוב הסקרים שנעשו על עליה מתמדת לתנועתו של הרב מאיר כהנא, נשמתי לרווחה, סוף־סוף, לשמוע על סקר המדווח על ירידה בכוחו של כהנא. פרשנים שהתראיינו ברדיו, בעיקבות הסקר, העריכו כי זוהי מגמה מתמשכת, לא ירידה זמנית.

פניתי בעיקבות בשורה משמחת זאת לחברת־הכנסת גאולה כהן, מסיעת התחיה. כשכהנא היה בשיא מירוצו, הביעו בימין – בליכוד ובעיקר בתחיה – חששות כבדים שמא „יגנוב" קולות מהם. שאלתי את כהן האם היא חשה הקלה, לאור הירידה המסתמנת של כהנא.

אם את מדברת על לסחוב קולות — כהנא לא סחב מאיתנו תומכים. התבוננתי בסקרים שהתפרסמו בחודשים האחרונים, והיווכחתי בעצמך, כי גם כשהסקרים ניבאו לו עליה בכוחו האלקטורלי ונתנו לו 10 מנדטים, וגם כשנתנו לו פחות — אנחנו קיבלנו תמיד שיבעה מנדטים. אולי הוא סחב מעט קולות מהליכוד, לא מאנשינו. לאנשים התומכים בנו יש בכלל אופי אחר. אין כל דמיון בין תומכיו לתומכינו!

● מיהם תומכיו, להערכתך?

האמת היא שחלק מאלה שתמכו בו לא ידעו כל־כך על הגישה שלו בענייני דת וגזעים. אני לא בטוחה שכל מי שהתלהב ממנו בהתחלה ידע עד כמה הוא גיזעני. ידעו יותר על דיעותיו בנושאי ביטחון. הוא פשוט לקח טרמפ מוצלח על המצוקה הביטחונית, שבה אנו שרויים.

● מהם הגורמים שהשפיעו לדעתך על הירידה בסופולאריות שלו?

אחד הגורמים העיקריים לכך הוא מדיניות היד היותר קשה, שבה נקט יצחק רבין בשטחים. אני קוראת לכך: היד הרציונאלית. המדיניות הזאת שיפרה בהרבה את מצבנו הביטחוני, וכך הוקל לאנשים. חוץ מזה, כפי שציינתי, רבים מתומכיו הראשוניים של כהנא למדו להכיר גם את השקפותיו הגיזעניות, ונרתעו. בתחילה הם התרשמו רק מדיבוריו על האוייב הערבי.

● יש סברה האומרת שגם ההתעלמות ממנו בכנסת עזרה.

לא, לא, לא! אני לא חושבת. זה לא השפיע ביותר, חוסר ההתייחסות אליו.

● את התייחסת אליו במישכן?

לא. אני לא התייחסתי אליו. תמיד גרסתי שיש להתעלם ממנו לחלוטין. גם התנגדתי לפירסומים נגדו בעיתונות. תמיד אמרתי שרק אם העיתונות תרד ממנו — הוא יירד!

● לסיכום: את חשה הקלה מתוצאות הסקר?

כן, וראי. הדיעות שלו מאוד לא מקובלות עליי. איני רוצה מדינה נקיה מערבים. אבל אני רוצה מדינה משלי, תחת ריבונותי!

את האמת?!
בהתחזלה התבלבלתי.
שנה שלמה אני מסתובב בחוץ ופתאום
הפינה הכי יפה בעיר -
אצלי בבית. בסלון
כבר בערב הראשון עשיתי על הצמחיה
"סיבוב בכורה", אבל משום מה
לא פגשתי אף כלב בסביבה...
בשבת כשראיתי שהאורחים מתפעלים ואיזה מומחה
מרצה על צמחים בבית ובגן, הבנתי את הקסם:
הצמחיה משגעת. הסלון נראה כמו גן טרופי, בעל
הבית שלי מבסוט עד הגג, אבל אני אכלתי אותה.
אז מה אם זה נראה בול כמו בחוץ, שאני אסעה ככה?!
מה אני בנאדם?! כמו העוזרת שמשקה את הצמחים כל
שבוע... יש לה שכל של חתול.

דקורם. עיצוב בצמחיה מלאכותית.

דקורם

לאנשים שאוהבים צמחים

דקורם. החברה הוותיקה והגדולה בישראל לעיצוב בצמחיה מלאכותית.
האיכות הגבוהה ביותר בארץ, רמת ביצוע ללא פשרות, מבחר עשיר ומגוון של צמחיית משי נשפכים, צמחים, נמוכים, שיחים ועצים (עד 4 מ' גובה).
ייעוץ תכנון ועיצוב בבית ובמשרד.

תצוגה:
רח' דה האז 1, ככר מילנו, תל-אביב. לתאום פגישה ולקבלת ייעוץ — טל. 462578, 441285.

נסיעה טובה

נכון שכולם יודעים את זה, אבל בכל זאת כדאי לפעמים להזכיר, כי כשרואים את זה כתוב על נייר זה מעצבן, ואולי כדאי שסוף־סוף נתחיל להתעצבן כולנו. מהנסיון למדתי, שאם רוצים להזיז משהו במדינת־ישראל צריך לעצבן את העם חזק־חזק.

אז ככה. בן־אדם שעובד קשה מאוד במשך כל השנה רוצה לנוח. יש אנשים שעבורם מנוחה זה רק כמה ימים בחו"ל, רחוק מההורים, מהבעל, מהילדים, מהידידים, מהעבודה, מהטלפונים ומשאר מיטרדים תוצרת הארץ.

מה הבעיה? האדם הרי עובד כל השנה, מרוויח משכורת שממנה מורידים לו מס־הכנסה, ביטוח לאומי, לפעמים מע"מ וממה שנשאר לו הוא חי ומאוד משתדל לשים כל חודש כמה גרושים בצד כדי שבסוף השנה הוא יכול לנסוע לשבוע חו"ל ולשחרר את הראש. אם לא עושים תוכניות של קניות גרולות בחו"ל, אלא רק של בילוי שקט, זה באמת לא צריך לעלות הרבה. איזה 390 דולר הכרטיס ועוד נניח 250 דולר המלון ועוד קצת לאוכל וביובזים. אבל אז באה הממשלה, המדינה, האומה, שר־האוצר, וכל שאר מוצצי־הדם ואומ־רים לבן־אדם: אתה רוצה לנוח, חביבי? תשלם כשביל זה.

כרטיס־הטיסה עולה לך 390 דולר, תשלם לנו 20% מזה, כלומר 78 דולר. אתה קונה 800 דולר בבנק, תן לנו בבקשה 20% גם מזה, תן 160 דולר. אתה רוצה לגור במלון, חתיכת סנוב? מלון עולה לך 250 דולר. אנחנו רוצים מזה, דווקא 33%, אז תן 82.5 דולר, יא חביבי. ועכשיו, לפני שאתה מתחיל להתלונן לך לבנק ותשלם 120 דולר מס־נסיעות וגם תן איזה בקשיש של 10 דולר לנמל־התעופה. וכשתגיע לנמל־התעופה אל תשכח להביא איתך את כל הפיתקות המאשרות ששילמת לנו 450.5 שאנחנו נחלק, לפני ראות עינינו, לישיבות, להתנחלויות ואולי לעוד איזה אגף מלא פקידים באיזה מישרד ממשלתי בעל חשיבות עליונה.

אני מאוד מקווה שהתעצבנתם, כי גם אני כך.

סיפרות מיקצועית להורים מיקצועיים

שני ספרים שיצאו לאור בימים אלה בהוצאת לדורי משכו את תשומת־ליבי. המשותף בין שני הספרים הוא משולש. שניהם עוסקים בילדים קטנים, ובכתיבתם לקח חלק פרופסור ארנסט אוט, ושניהם מתכוונים לקדם את האינטליגנציה של הילד הצעיר ואת היצירתיות שלו. גם למי שיש בעיה עם המילה הזאת, „יצירתיות", למשל, לא תהיה לו בעיה עם שני הספרים, עם מטרתם ועם הדרך בה הם מנסים להשיג את המטרה.

כל מי שראה בארצות־הברית סרט פירסומת שבסופו שואל הקריין „האם חיבקת את ילדך היום?" מבין שיש הורים שאינם נותנים תשומת־לב לילדים שלהם. שני הספרים האלה הם תשובה לשאלה דומה: „האם שיחקת עם ילדך היום?"

ברור לגמרי שילדים שזוכים לחיבוק, למישחק עם ההורים, לשיחה ולכל מגע אחר, הם ילדים יותר אינטליגנטיים ויותר יצירתיים, יהיה פירוש המילה הזאת אשר יהיה.

שני הספרים מסבירים להורים, בטכסט ובעשרות דוגמות מצויירות, איך לשחק עם הילד, איך ללמד אותו להתרכז, לזכור, להבדיל בין דברים, למצוא, לצבוע, להמציא את דרכו במבוך ועוד הרבה דברים שלכאורה הם מישחק לילד הקטן, אבל למעשה הם תחילת הלימוד.

אין לי ספק ששני הספרים האלה ישיגו את המטרה אצל מישפחה שיתייחסו אליהם ברצינות. קידום האינטי־ליגנציה בגיל הרך, הוצאת לדורי. הילד היצירתי, הוצאת לדורי.

קיץ, ים, שמש ודגים בנמל יפו

אם לא היו אומרים לי שבנמל יפו, מאחורי מרכז העיצוב, יש מיסעדת־דגים, לא הייתי יודעת. אבל אמרו לי, וכך נודע לי ולמה שגם אתם לא תדעו.

מיסעדת בני הדייג ממוקמת במחסן מס' 4 של הנמל, והדרך אליה נראית כמו עיר אחרי הפצצה. אבל אחר־כך מגיעים למיסעדה ורואים רק ים ומריחים את הריח של הדגים המטוגנים ושל השום והחמאה, ותיכף ומייד בא התיאבון, ומחליטים לאכול משהו קטן־קטן.

הקטן־קטן הפך לקצת שרימפס מטוגנים, חתיכת סטיק לוקוס, כמה ברבוניות, בתוספת סלט מטבוחה אגדית וכוס יין. אחר כך אבטיח וקפה על חשבון הבית ושלוש שעות שינה.

מה צריך בן־אדם יותר מאשר לשבת בשעה 3 אחרי־הצהריים מול הים, לזלול אוכל טוב ולראות איך אנשים אחרים עובדים, כלומר הדייגים שפורשים רישתות־דיג ודגים את מה שתאכל מחר?

מיכתבים לסופרמן

שוב הגיעו כמה מיכתבי־קוראים המאמינים משום־מה שאני יודעת את התשובות לכל השאלות. רק בגלל זה שהם כל־כך נאיביים, הקוראים האלה, לא נעים לי לאכזב אותם.

הנה, למשל, הקוראת אילנה מחולון מספרת לי שחברתה הטובה התחתנה לפני שנה עם בחור מאוד־מאוד עשיר, ולא מזמן הם קנו לעצמם וילה משגעת באיזה איזור־יוקרה, וממש בעוד שבוע הם עושים חנוכת־הבית. מה אני, הדלפונית, יכולה להביא במתנה לעשירים האלה שיש להם הכל, שואלת אילנה.

יש, מותק, ישי בשביל מה את חושבת שמשלמים לי משכורת כאן?

אז ככה. את פשוט קונה עציץ גדול ויפה, לפי טעמך ולפי כיסך. אחר־כך את הולכת לחנות לחומרי־בניין וקונה קופסת צבע הכי קטנה שיש להם, למשל שחור או לבן (נוגד את צבע העציץ), ופשוט מציירים על העציץ את מיספר הבית של החברים העשירים או אפילו את שמם, אם לא קוראים להם רוזנקוורצטל. העשירים ישימו את

העציץ שלך ליד הבית או ליד הגדר, וכל עובר אורח יוכל לראות את מספר הבית או את שמם.

היית מאמינה שאני אתן לך עצה כל־כך טובה? אפילו אני לא מאמינה.

ועוד גברת אחת מירושלים כתבה לי מיכתב, וסיפרה לי שהילדים שלה לא אוכלים כלום. מרוב קינאה זרקתי את המיכתב שלה, ועכשיו אני לא זוכרת איך קוראים לגברת. אחר־כך, כשנרגעתי מהעניין והקינאה עברה לי, חשבתי שאולי גם ילדים שלא אוכלים זו בעיה, ולא רק ילדים שמחסלים כל יום שני טון אוכל, כמו אלה שלי.

גברת נכבדה. אני באמת לא יודעת איך משכנעים ילדים לאכול, אבל לפני שאת מתייאשת, אולי תנסי לעשות להם סנדביצ'ים כאלה כמו בתצלום? אולי זה יצחיק אותם וצחוק, כידוע, גורם לתיאבון גדול, לפחות אצל הילדים שלי. שווה לנסות.

חופס ג'וקים

מצאתי את הדבר המצחיק הזה בחנות של כתר ביפו, אבל אולי יש גם במקומות נוספים. הדבר נראה כמו פח־זבל מיניאטורי והוא מיועד

להחזקת השקלים החדשים, המתרוצצים כמו ג'וקים בארנקינו ובכיסינו.

ה„פח" קשור לשרשרת קטנה, שאותה אפשר לחבר למחזיק־המפתחות, ובכל פעם שהבן־אדם צריך שקל חדש אחד, הוא פותח את פח־הזבל הקטן ומוציא אחד.

כבר שנים שכולם אומרים שהכסף שלנו הוא זבל. הנה מישהו שהוכיח את זה הלכה למעשה. מחיר התופס־ג'וקים או איך שקוראים לו בכתר הוא 1 ש"ח. בארץ שהכסף שלה הוא זבל, גם זו מתנה.

פטנט מאוד אישי

הנה המצאה לגמרי־לגמרי פרטית. לא גנבתי אותה מאף אחד, לא העתקתי, לא שמעתי, לא ראיתי ולא טעמתי אצל מישהו אחר. סתם המצאתי אותה בעצמי ברגע של קמצנות תהומית.

הסיפור מתחיל בזה שאני קונה כל טימטום חדש שיוצא לשוק, כדי שלא יגידו שלהם יש ולי אין. בגלל התכונה המגעילה הזאת חזרתי יום אחד הביתה כשבסלי בקבוקון קטן ובתוכו תמצית־חמאה. במשך שנתיים עמד הבקבוקון ליד הבקבוקים האחרים עם תמצית הוניל ותמצית השקדים, שגם הם לא מי־יודע־מה בשימוש, אבל אני הייתי מאוד רגועה מזה שאין לי חוסר בתמציות.

ככה עברו שנתיים תמימות, שבמהלכן אף אחד לא שאל אותי אם יש לי תמצית־חמאה וגם אף אחד לא התנדב למסור לי אינפורמציה מה עושים עם זה.

והנה פיתאום נהיה אתמול לפני הצהריים וצריך להכין ארוחה. התפריט היה צלי־בשר, מחית תפוחי־אדמה וכרובית מטוגנת בחמאה ושום. ואז קרה הפנצ'ר. הסתבר שנגמרה החמאה. ללכת לחנות לא היה לי חשק, ומהשכנים אני לא לוקחת באופן עקרוני, כי בשביל חצי חבילה חמאה אני צריכה להודות בפני השכנים שלא שמעתי שום דבר שהם לא יודעים על חווה יערי ושמנמם בגין לא התראיין אצלי.

את הכרובית ואת תפוחי־האדמה לא מעניין שאין לי חמאה בבית, ושניהם לא מוכנים להיות מוגשים בלי חמאה.

זו היתה שעת הגאולה של תמצית־החמאה. לתוך המחבת הכנסתי חתיכה רצינית של מרגרינה ועליה שתי טיפות תמצית־חמאה. אחר־כך הכל כרגיל. לתוך תפוחי־האדמה, לפני קוויץ'תם, הוכנסה מרגרינה כנ"ל ושוב שתי טיפות כנ"ל. אפילו בני מישפחתי המעצבנים, שתמיד מחפשים משהו שלא מוצא חן בעיניהם בתוך הצלחת, לא הרגישו דבר.

אני לא יודעת אם עדיין אפשר להשיג בחנויות תמצית־חמאה ואני גם לא יודעת אם זה יותר זול מחמאה. אבל אם כן, אפשר להכריז על ההמצאה שלי כעל הצלחה גדולה מאוד.

הדוגמנית בסיגנון ארנולד שוורצנגר ענדה מפתחות והיפה" פיות הבראזיליות נעלמו מעיני הממתינים

איפה הישבנים כולם?

לאורחים, שבאו לפתיחה המחודשת של מועדון האסם בחוף־הילטון בתל־אביב, נכונה אכזבה. הובטח כי רקדניות אובה אובה הבראזיליות יהוו את מס־מר־הפתיחה, אולם משום מה הן בוששו לבוא. האורחים הרבים נאלצו להזין עי־

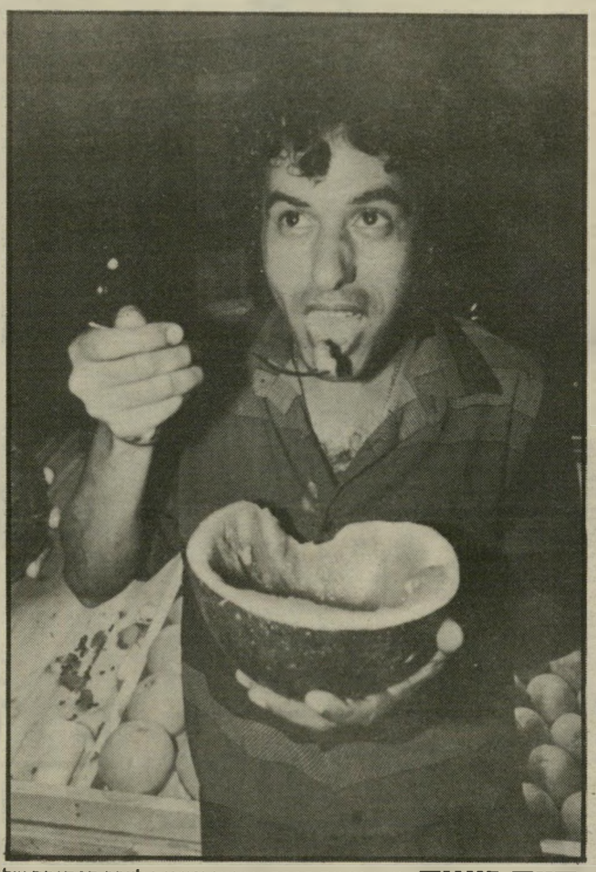

רונית ויגלר הצעירה לא היתה הדוגמנית ה־יחידה במסיבת יום־ההולדת של אילן אשר, אך היא היתה הצעירה שבהו. בימים אלה מלאו לה 16 ש כשהיא לבושה בתצלום: רוני

ויוי נחמה דוגמנית צעירה ובהירת שיער, בחברת בהירת־השיער איריס פרי, ברגע של הנוגה בין הריקודים. בתצלום למטה: שרה דוידוביץ ושלווה בן־גל, שתיהן שותפות בעיסקי אופנה.

חיים משה בא יחד עם הרבה אמנים וזמרים לערב הפתיחה של המועדון החדש שעל שפת־הים. האבטיחים הרבים הזכירו לכולם שהגיע הקיץ, והזמר חיים משה נטל אחד מהם וחפר בו.

יוסף הגמל נכנס לדיסקוטק כשעל גבו רקדנית־הבטן ברי סימון. הגמל, שאחד הנוכחים במקום זיכה אותו במהרה בכינוי־החיבה יוסוף, התיידד מייד עם נתי אמיר (בתצלום), חובב־חיות מושבע.

רונית כספי דוגמנית ו־סטודנטית שרוצה להיות גם עורכת־דין.

מזי כהן הזמרת שנתגלתה בגזרת להקתו של דני סנדרסון, מופיעה עם רכטר.

ניהם אחד בשני, ולא זכו אף בישבן חשוף אחד לרפואה.

בין המאוכזבים היו הזמרים **אילנית, מזי כהן ומיקי גבריאלוב**, שבאו לברך את ידידם הזמר **אריק סיני**, מבעלי המקום.

משה אישכסית השכיב את כו־לם עם הסנגריה המשכרת שלו, ואת היופי הנשי ייצגו הדוגמניות **איריס סרי, זיווה נצר ורונית כספי**.

מחלקת־הספורט שלחה את **טל ברודי** ואת המאמן **יוסף מרימז־ביין**.

גמל בין שרשרות זהב ומפתחות

וקיפץ עם כל חתיכה בדרכו. **תמי בן־עמי** הגיחה לביקור קצר, כשהיא מתנוססת מעל לכולם במעיל־עור שחור בעל כתפיות א־לא שוורצנגר. כשעל מעילה תלויים וויים ענקיים עמוסים בעשרות מפתחות. כנראה שהיא שומרת על מעמדה בצמרת ב־עזרת הרבה דלתות ובריחים. הדוגמנית **רונית** („אוהבת אותו צמוד") **ויגלר** היממה את כל החוגגים בבגד חשוף לגמרי ובמיני מדליק.

רקדנית־הבטן **ברי סימון** פרצה כסערה לאולם, כשהיא רכובה על... גמל. מי שהגה את הרעיון להכניס את ספינת־המידבר אל תוככי דיסקוטק מודרני הוא בוודאי סוריאליסט בניש־מתו. לא לכולם היתה זו הפתעה, כי הדוגמנית **יהודית נגר** — עטוייה בכמה קילו שרשראות־זהב, אך מצלי־

ה ושיבעה חודשים. היא באה למסיבה
בגד־גוף, כשגבה חשוף כמעט עד ישבנה.
חברת אילן אשר והדוגמנית איריס פרי.

תמי בן־עמי הפגינה הופעה מרשימה ביותר, כשבאה מלוא קומתה ועדויה שרשרות ומפתחות לרוב, כפפות מנומרות לידיה ומישקפי־שמש כהים להגן על עיניה, מפני הבזקי המצלמות הרבות.

יהודית נגר עליזה ומחייכת כהרגלה, שיג־עה את הנוכחים בריקודי־השולחן המפורסמים שלה. היא שמחה לספר כי חזרה לתל־אביב ואינה מתגוררת עוד באילת. בתמונה למטה, משמאל: הצעירה ז'קלין כהן, שחדי־עין יכלו להבחין בציפורניה הארוכות והמטופחות.

נאווה חן דוגמנית הצמרת חזרה לארץ לאחר שהייה בת שנה ביפאן, שם זכתה להצלחה מרובה – וכבר היא נוסעת שוב לניו־יורק.

חה ללכת זקוף — לחשה את הסקופ על כמה אוזניים עוד קודם לכן.

פנים חדשות לתל־אביביים במסיבה היתה הדוגמנית האנגליה **סוזאן מקניל**, שבאה ארצה לדגמן פרוות, ובילתה כל הערב בחברתה של מארגנת תצוגות האופנה **חביבה פלטאו**.

אילנית לא הפסיקה לרקוד לרגע, ונראתה כמו הבת של כל הילדות שעינטזו על רחבת־הריקודים.

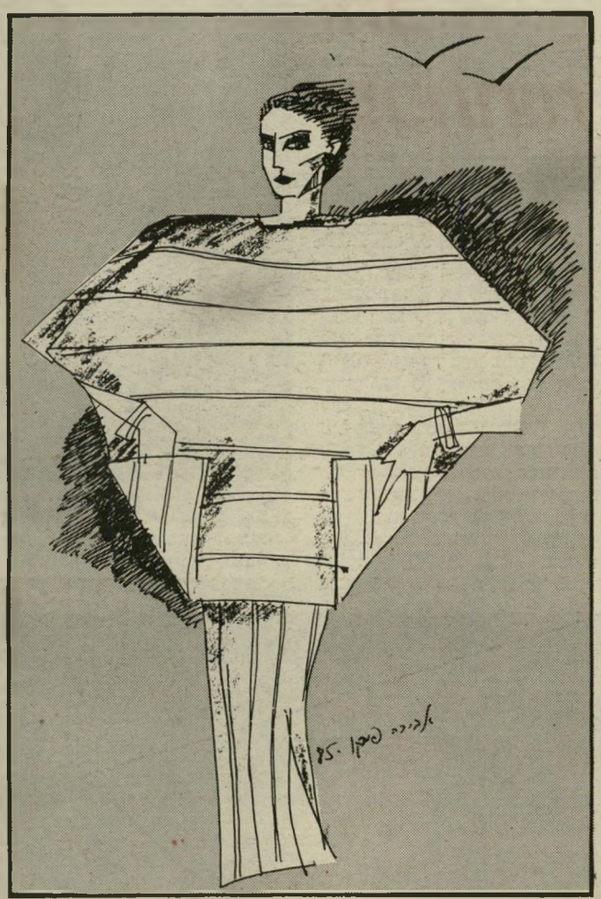
מי שחשב ש**דורון מזר** הוא זמר, אז כדאי שיידע לו שהוא גם רוקד מצויין. אפילו הרקדנית **רקפת בן־דויד** עייפה לאחר שעות של ריקודים סוערים איתו.

מה יש להגיד, מסיבה פגז! היא נרשמה כאחת המועמדות להיבחר כמסיבת השנה. מזל טוב, אילן!

דגמי כחול־לבן בצבעים עזים: צהוב, אדום, כתום, סגול, ירוק ולבן — ושילוב ביניהם

עיצוב של חייל משוחרר. רז קרן, אותו מדגמנת רונית יודקוביץ. זאת שימלת־קוקטייל מסאטן ז'ורז'ט בכחול ושחור. החלק האמצעי מודגש בחגורת־ירכיים תפורה.

קפלים באימרה חליפה מאוד מקורית, בעיצובה של אביבה פיבקו. החלק העליון בסיגנון חולצה רחבת כתפיים ושרוולים, המסתיימת בירכיים בגיזרה ישרה.

משי, כשאת המראה משלימה חולצת־משי ארוכה או קצרה בגוון תואם.

למעריפות את המראה הבלתי־סימטרי, עיצב גרא חצאיות שאימרתן קצרה מאחור וארוכה מלפנים.

חידוש נוסף הן הרקמות, כרוגמת אלה המפארות ז'אקט לבן ממשי. הז'אקט קצר, שרוולו שלושה־רבעים. הוא נרכס במותניים בכפתור סמוי ומתחתיו חגורת־ירכיים עשויה בר־סאטן או משי, מכווצת כולה, ומדגישה היטב את איזור המותניים.

ומתחת לז'אקט חולצת־גופיה

מאותו הבד, וחצאית שחורה קצרצרה וצרה.

שסע צנוע

ג דעון אוברזון רואה את נשותיו בקיץ זה בשמלות קטנות, חלקות ופירחוניות ובחליפות לכל שעות־היום. החליפות עשויות פישתן טיבעי, משובץ בגווני אפור, שחור, לבן, צהוב, כתום וכחול.

החליפה מורכבת משני חלקים — ז'אקט גדול, ארוך ורחב עם כתפיים מורגשות, צווארון־שאל העוטף את הצוואר ושני כיסים חיצוניים בכל צד

אביב בתל־אביב

א וסנת אביב 86' היא מגוונת ביותר. למרות העובדה שרוב מעצבי־האופנה מתבססים על מקורות רומים, מבקרים בתערוכות־בדים באותם המקומות, מקבלים תחזיות זהות — התוצאה איננה זהה.

כל מעצב־אופנה הוא אמן בפני עצמו ומקריש מישותו, מאופיו ומטעמו לקולקציה שלו. אך הקווים הכלליים בכל זאת מקבילים: הכתפיים רחבות ומודגשות, המותניים ו/או הירכיים הולכות ונהיות צרות, צמודות ומודגשות, החצאיות צרות וקצרות או צרות וארוכות, הבדים חלקים, משר־בצים או פירחוניים והגוונים רבים — לבן, צהוב, סגול, כתום, טורקיז, ירוק ושילוביהם זה בזה.

היום כמעט כל צבע משתלב עם מישנהו — צהוב עז עם כתום זועק; סגול וירוק; אדום, כתום וצהוב; ירוק וכחול; בקיצור, כל מה שהיה פעם צעקני, בולט ונקרא בפי כל הסר־טעם־טוב בהתאמת צבעים — הולך!

כפתור סמוי

כ ך הציג המעצב עודד גרא קולקציה נועזת של חליפות פירחוניות בגוונים ורוד־שחור, ירוק־שחור, אדום שחור, כשהז'אקטים הם בסיגנון בלייזר ארוך, השרוול קימונו והחצאית ארוכה או חולצות־משי ארוכות בגוון יין, חום ובריק, המגיעות עד מתחת לקו הירכיים עם חצאית מיני צרה מבד תואם, המבצבצת מתחת לחולצה.

גרא גם החזיר לאופנה את המיכנסיים הארוכים בגיזרה הישרה והנוטה לצרה. המיכנסיים עשויים מבד

כיסים חיצוניים בחליפת פישתן לכל שעות היום, בגווני שחור־אפור־לבן, בעיצוב גידעון אוברזון. החצאית – צרה וקצרה.

שחור־לבן שימלת־קרפ אביבית בגוונים המתאימים תמיד, חצי־חצי, שחור־לבן. שימלה אופנתית של גידעון אוברזון.

ריקמת־יד כמו של פעם, חוזרת היום לאופנה (עיצוב: עודד גרא). הז'אקט הלבן הקצר מודגש במותניים בחגורה.

חרדל ושחור חולצה גדולה ורחבה שכת־פיה מודגשות בגוונים מיו־חדים, בעיצוב רזיאלה גרשון. השרוול מגיע עד למרפק.

קצר ורחב חליפת שלושה חלקים של אביבה פיבקו מבד משי או ממשי סינתטי. החולצה בעלת מחשוף וי עמוק וצווארון גולף אופנתי. העליונית בעלת כתפיים רחבות ושרוולים קצרים.

עם כפתורים בצורת חצי עיגול.

החצאית בסיגנון מיוחד ותואם — צרה וגם כן בעלת כיסים חיצוניים, הנראים כמו שקיות קטנות.

ואת האופנה המאופקת מייצג רז קרן, מעצב־האופנה בן ה־20, שזה עתה סיים את שרותו הצבאי. הוא ממשיך לעצב בגדים מחוייטים לנשים האר־הבות להיראות בסטייל, אך גם לאופנתו המאופקת סממנים ערכניים.

כך עיצב קרן שימלת־קוקטייל מסאטן, משי ובד ז'ורז'ט בגוון כחול־שחור. חלקה העליון של השימלה נראה כחולצה, הצווארון גבוה בסיגנון סיני ומלפנים שסע צנוע, המשמש מחשוף קטן.

המותניים והירכיים מודגשות בכעין חגורה מכווצת ותפורה, עשויה סאטן שחור. חגורה זאת מרגישה את איזור הבטן, האחוריים והירכיים, ולכן היא מתאימה בעיקר לנשים שחלקי־גוף אלה שלהן אינם שופעים יתר־על־המידה.

את שימלת־הקוקטייל הזאת, בעלת הסממנים השמרניים והנועזים גם יחד, מסיימת חצאית קלוש משי בגוון כחול באורך של מתחת לברך.

ובגוטקס מאמינים בשמלות נר־צצות דווקא. בקולקציה המפוארת שהציגו יהודית גוטפריד ואמה, לאה גוטליב, נראו שמלות־ערב ארוכות וקצרות יותר, עשויות פאייטים ושמלות־קטיפה משולבות באריגי כסף וזהב, עם אבזרים תואמים.

טוניקה מבד רך, גולש ונוז־לי. מתחתה חול־צה מבד זהה (אביבה פיבקו).

מראה חתיכי

מעצבת־האופנה התל־אביבית רזיאלה גרשון מנסה לשוות ללקוחותיה את המראה הארוך והדקיק עד כמה שאפשר, והיא עדיין מפליגה באורך המקסי. את זאת היא עושה בחולצה פירחונית בגווני שחור וחרדל. הצווארון סיני קטן, הכתפיים מודגשות בכריות וקפלונים, השרוול קצר ומגיע עד מתחת למרפק. החולצה, העשירה בבד, מסתיימת באיזור הירכיים, החצאית עשויה סריג־כותנה בגוון שחור והגיזרה פשוטה, צרה, ארוכה, נוחה ונעימה.

אפשר, כמובן, לשלב את החולצה במיכנסי־רגליות שחורות, עשויות לייקרה, סאטן, או כל חומר אחר.

כסף וזהב של גוטקס, בתוספת בד־קטי־פה. ציבעי הכסף והזהב יכבו באביב ובקיץ גם באבזרים זהים – בנעליים, בסנדלים, בעגילים ובשיער. היודעת לתפור, תוכל לקנות פיסת־בד כסופה או זהובה ולתפור ממנה בעצמה חולצת סטרפלס או חצאית צרה בעלת שסע.

„יש לי שלושה בנים"

(המשך מעמוד 16)

עם אש"ף היתה לי בעיה. אש"ף רוצח יהודים. כיום רק חלקים ממנו נוהגים כך, אבל אז זו היתה המדיניות הרשמית. לזרוע טרור. אני לא צריך לפרט כאן את כל מעשי הטרור שביצעו. לגביי, המעשה בעל המשמעות הטראומטית ביותר היה רצח הספורטאים במינכן ב־1972, שבעקיפין אפשר לומר שאבידע שילם עליו בחייו. זה לא היה ישיר, אבל שורת האירועים הביאה לפשיטה בבירות, שאבידע נפל בה.

אני זוכר שאחרי מינכן כתבתי מאמר, שאני לא חוזר בי במילה אחת ממנו — הדבר הזה, שמתכנס עולם שלם ומוציאים מתוך העולם הזה את היהודים וכופתים את ידיהם ורוצחים אותם, זו היתה בעיניי המשמעות של השואה. או כתבתי מאמר שצריך למצוא את אלה שביצעו את המעשה ולחסל אותם. אני לא העליתי אז בדעתי שהבן שלי יהיה אחד מאלה שיוטל עליהם הביצוע.

● אילו היית מעלה בדעתך, היית חושב אחרת?

איך יכולתי להעלות על דעתי? חשבתי שצריך לחסל אותם. כתבתי — ואני לא חוזר בי, וזה היה מעשה שבוצע על־ידי אש"ף — וחשבתי שאולי אפשר למצוא גורמים אחרים בעם הפלסטיני שלא עולים על דרך הטרור. טרור ללא אפלייה.

אחר־כך באה מילחמת־הלבנון, ואז התחלתי בתפקידי כעורך ניר־אאוטלוק, וחשבתי שאחד הדברים הראשונים שאני צריך לעשות זה לערוך ביקור בגדה ולהיפגש עם אישים. שם נתקלתי בחוויה מימי הנעורים שלי.

אני גדלתי בחיפה, ורוב ההפגנות נגד המנדאט הבריטי היו בחיפה בשנים 46־47', וכיוון שההגנה היתה אז על הכוונת אצל הבריטים, אני זוכר שהיינו נושאים סיסמות „כולנו הגנה", כדי שיאסרו את כל עשרות האלפים.

כשבאתי לגדה, נזכרתי בימים של אז. כל מי שדיברתי איתו אמר לי: „כולנו אש"ף".

אני יכול להסכים עם הקו של אש"ף או לחלוק עליו, אבל לא יכול להכחיש את העובדה שזו הנציגות המוכרת של העם שלהם. ואם אני רוצה משא־ומתן על שלום, זהו הגורם היציג, אין גורם אחר. ומי שרוצה בשלום, חייב לתרגם תרגום פוליטי אופרטיבי.

נכון שקודם לא הייתי מוכן להכיר בעובדה שאש"ף הוא הגורם היציג, והיום אני מוכן להכיר.

● בנך נפל במילחמה נגד אש"ף.

אני אענה על כך באופן לא ישיר. בדרך־כלל כשאני נפגש עם אנשים,

„בתחום הזה, במיקרה שלנו, המציאות יותר חזקה מהחיסמונת המקובלת שהבנים פונים עורף מוחלט להוריהם מבחינה אידיאולוגית. אנחנו כולנו יונים"

אני לא מנדב את המידע שהבן שלי נפל. גם כששואלים אותי כמה בנים יש לך, אז יש לי בעיה עם השאלה הזאת.

● מה אתה עונה?

אני משתדל לא לענות, וכדי להיות כן, אני אומר שהיו לי ארבעה, ואנשים מבינים. לומר שלושה. אני עושה עוול לזיכרו של אבידע, כי גם הוא בן שלי, ולהגיד ארבעה זה לא נכון, כי הוא איננו. אני לא רוצה לחשוף את עצמי במקום שאין צורך והכרח.

כשאני נפגש עם פלסטינים, אני מוסר את האינפורמציה הזו בהתנדבות, שמהרגע הראשון יהיה ברור עם מי יש עסק — אדם בעד שלום, שהבן שלו נפל בקרב עם אש"ף. אני מנדב כי אני רוצה שהאינפורמציה תבוא ישר ממני, ולא ממקורות אחרים.

● מה התגובה?

מאוד אנושית. למרות העובדה ש־אני אומר במפורש שזה היה בקרב עם אש"ף.

● מתייחסים אליך אחרת?

לא.

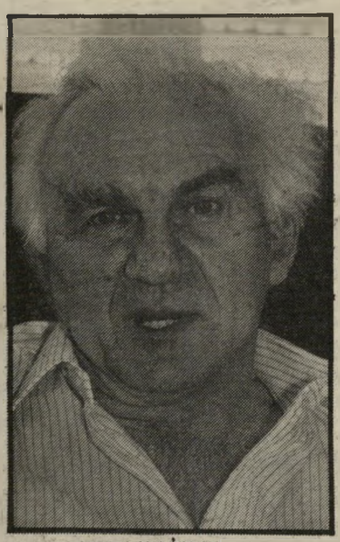
● זה מביך אנשים?

התגובה של אדם. ואני נפגש עם אנשים בעלי רמה מסויימת, רמת השכלה מסויימת, התגובה במישור האנושי, אני לא רואה שום הבדל, אני לא רואה הבדל מבחינת המוצא הלאומי של האדם.

■ ■ ■

● הנפילה של אבידע שינתה משהו בקן מחשבה, התנהגות? אתה כותב בספר שזה מלווה כל רגע מהחיים.

הספר נכתב ב־74', כשזה היה טרי. מלווה אותי אבידע. אני לא מקבל שאדם משנה אידיאולוגיה בסיסית שלו כתוצאה מאישהו דבר כזה. אורי זוהר נעשה דתי לא משום שחלילה קרה לו משהו. זה היה מיבנה נפשי מסויים. אני יכול להבין. בן נופל, יותר קל להורים שלו להתחלק עם זה שהבן נפל למען הגנה על המרינה.

אב שכול שור
הבן איננו

● זה באמת יותר קל?

לכאורה. או לומר שמת למען השלום, מאשר נהרג בתאונת־דרכים או מחלה. מוות חסר־משמעות. לכאורה נדמה שאם זה מוות שיש לו משמעות, כאילו שיש משמעות במוות, אז יותר קל. זה שטויות בלבן. הבן איננו. אני מניח שאילו היה נופל בתאונת־דרכים, או היו פחות אנשים פוקדים את ביתנו כדי לנחם.

● זה חשוב?

בשלב מסויים מאוד עוזר. יש אנשים שבאו, שאני חושב שנצטער אותם בליבנו. זה הכל. הכמות של המנחמים והייחוד של כמה מהם.

הסיבה לנפילה — אין לזה משמעות. הוא איננו. זו המשמעות, לכל השאר אין חשיבות.

● זה לא מועיל שיש מטרה מקודשת, שיש סיבה למוות?

אני לאט לאט מגיע למסקנה אינטלקטואלית שהמילה „קדוש" לא נמצאת במילון שלי. קדוש זה דבר בעל משמעות די דתית, זה בא מאלוהים. לחילוני אין קדוש, יש חשוב ולא חשוב. אין מטרה מקודשת, גם החיים לא קדושים. הם חשובים. משמעותיים, כדאי לחיות אותם. אבל קדוש? כאילו אתה גוזל את החיים ממישהו אחר שהעניק לך אותם. אני לא מקבל את המינוח „קדוש".

● זה לא משנה את ההתמודדות עם המוות אם יש לו מטרה או אין לו מטרה?

אחרי ההתחלה, זה מאבד כל מש־

(המשך בעמוד 32)

כמובן שלא, אם כך קשה להבין מדוע נהגים רבים רוחצים את מכוניתם בדטרגנטים ביתיים, נוזלי נקוי לכלים, לרצפה ואבקות כביסה. מוצרים אלה מכילים מלחים המקלפים את שכבת הוקס ומכרסמים את צבע המכונית.

משום כך - אל "תחפוף" את מכוניתך בדטרגנטים ביתיים!

אנו מציעים לך להשתמש בשמפו מיוחד ובלעדי של טֶרטֶל וַקס - ZIP WAX המכיל וקס ומעניק למכוניתך שכבת מגן מפגעי האקלים וברק יפהפה.

ZIP WAX הוא פיתוח מקורי של מדעני טֶרטֶל וַקס ופעולתו הכפולה תסייע למכוניתך להראות תמיד במיטבה.

טֶרטֶל אותה - בשמפו הטוב ביותר - ZIP WAX

האם אתה חופף את שערך באבקת כביסה?

חדש!

ZIP WAX שמפו מעולה של טרטל וקס המכיל וקס ומעניק ברק מיוחד.

להשיג ברשתות השיווק, בתחנות הדלק ובחנויות המובחרות לאביזרי רכב.

יבואן בלעדי: משב בע"מ, בית אלפא 15 ת"א. טל. 03-338711-4

טרטל אותה! turtle wax

סידרת מוצרים לטפוח הרכב.

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 6-5-790114 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

תן טרמפ לחייל

מיכתב לבן אומץ

זוהי קריאתה של אם. לפני 14 שנה אומץ בנה של שושנה לוטיזרד נגד רצונה. עכשיו, משהגיע לגיל 18, היא פונה אליו באמצעות העולם הזה

אלי ידעה שושנה לוטיזרד קרוא וכתוב, היתה כותבת את המיכתב הזה:

בני היקר והאהוב,

אינני יודעת אפילו איזה שם לקרוא לך. כאשר נולדת, קראתי לך ניסן־יצחק, וכיניתי אותך איסי. אבל אני בטוחה שאחרי שאומצת שינו את שמך. כדי שלא תזכור את מוצאך האמיתי.

בח' בניסן מלאו לך 18 שנה. אמרו לי שכעת אתה יכול לפנות ולפתוח את תיק־האימוץ שלך, ולדעת מיהם הוריך האמיתיים. כאשר תפתח את התיק, תמצא בתוכו מיכתבים רבים שבי־קשתי מאנשים שונים לכתוב עבורי במשך השנים. אומנם לא ראיתיך יותר מ־14 שנה, אבל אני רוצה שתדע שלא היה אפילו רגע אחד, במשך השנים הללו, שלא חשבתי עליך ולא נלחמתי כדי שתחזור אליי.

כאשר אומצת בידי מישפחה אחרת, היית בן 4, קטן מדי כדי לדעת את כל מה שקרה וכיצד התגלגלו העניינים כך שנלקחת מהבית למעון, ואחר־כך לאימוץ. אבל אני רוצה שתדע שאף פעם לא זנחתי אותך ולא ויתרתי עליך. נלחמתי נגד אימוצך בכל כוחותיי, אבל אלה לא הספיקו.

„לא עשיתי בלב קל!"

עליתי ארצה מפרס עם אביך וחמישה אחיך ואחיותיך ב־1967. באנו חסרי־כל, ושלחו אותנו להתגורר בקריית־מלאכי, שם אני גרה עד היום. תמיד נאלצתי לפרנס את המישפחה, מכיוון שאבי, חביב, היה שתיין ולא התעניין במישפחה. אתה נולדת ב־6 באפריל 1968, בשעה שאביך כבר לא היה בבית. הוא עבר להתגורר עם אמו בתל־אביב, ואני נותרתי לבדי עם שישה ילדים קטנים.

קשה להסביר לך מהם חייה של אשה בודדה, שאינה יודעת עברית, או קרוא וכתוב, שנאלצת להתמודד עם חיים בארץ חדשה, בלי קרוב ועוזר. עול הפרנסה וגידול שישה ילדים גם יחד היו כמעט קשים מדי עבורי. עבדתי כל חיי בעבודות־נקיון שונות, ובמשך שנים רבות לא קיבלתי אפילו עזרה מהסטר. כאשר יצאתי מהבית לעבור, היו הילדים הקטנים נשארים לבדם, ולפעמים גרמו לעצמם צרות ופגעים. לא היה לי זמן לעבוד לפרנסת המישפחה וגם לשמור ולטפל בילדים כמו שרציתי.

אבל עשיתי הכל כדי שהילדים שלי ילמדו בבית־הספר, כמו ילדים אחרים. וגם אם לפעמים הם הלכו לבית־הספר בבגדים קרועים או יחפים, התעקשתי שיילכו, כדי שהם יידעו קרוא־וכתוב, כאב לי מעבודה קשה, ולא תמיד היה לי כסף לנסיעות. ולכן, במשך שלוש השנים שהיית בירושלים ביקרתיך רק שלוש פעמים. אני זוכרת שקיבלתי הזמנה לחגוג איתך את חג ט"ו בשבט במעון, ושמחתי שטוב לך שם. זוהי כמעט התעודה היחידה שיש לי ממך. אין לי אפילו תמונה שלך. אבל אני זוכרת כמה יפה וחמוד היית. היו לך פנים עגולים ושיער מלא, היית דומה מאוד לאחיך אברהם.

המישפחה שהיתה שושנה (באמצע), ליד הבעל שנטש אותה, חביב (מימין) ושלושה מילדיה: יפה, הלן ויעקב. התמונה לקוחה מתעודה ישנה של המישפחה.

„היית אמא טובה!"

את אחיך אברהם החזירו אליי מהמוסד, וחשבתי שגם תורך יגיע. אבל כאשר רציתי לראותך, אמרו לי במעון כי כבר אינך שם. אני לא יכולה לקרוא מיכתבים, ולכן אולי לא הבנתי כי אחד המיכתבים שקיבלתי ברואר היה בעניין בקשה להפוך אותך לבר־אימוץ. כאשר הבנתי זאת מיהרתי לכ־תוב מיכתב־מחאה לכל העולם. כתב־תי לחברי־כנסת, לנשיא־המדינה ולב־תי־המישפט, ואז מינו לי עורך־דין על חשבון המדינה. הוא ייצג אותי בהתחלה בבית־המישפט המחוזי בירו־שלים, אבל במהלך הדיון הוא הפסיק לייצג אותי, ואז הלכתי לעורך־דין אחר ושילמתי לו אלף לירות, סכום שחסכתי בעמל רב, כדי שלא יתן שיקחו אותך ממני.

הייתי בישיבות של בית־המישפט, אבל לא תמיד הבנתי מה שדיברו שם. אני יודעת שאמרו עליי דברים איומים. סיפרו שפעם הילדים הקטנים שתו רעל־עכברים בבית. זה נכון, אבל איך יכולתי למנוע מהם, כאשר עבדתי כל יום, והם נאלצו להישאר בבית לבדם?

אמרו עליי שאני אשה פרימיטיבית, שאינני יודעת קרוא־וכתוב, ושהילדים שלי מלוכלכים. סיפרו שכאשר אחיך יעקב, הבכור, נידנד לי לקנות לו כרטיס־לקולנוע, ולי לא היה כסף ללחם, איימתי עליו שאשרוף אותו.

מורה של הלן, אחותך, באה לבית־המישפט וסיפרה כי פעם הגיעה הילדה לבית־הספר כשהיא שרוטה. זה נכון, רציתי לנקות את הראש שלה מכינים, וזה כאב לה והיא התנגדה, או במאבק היא נשרטה. המורה הזאת אמרה לי תמיד שאתה ילד חכם ונחמד, ולא מגיע לי ילד כמוך. היא היתה נוסעת יחד עם הלן אחותך לבקר אותך במעון בירושלים. כי גם כאשר אני לא יכולתי לנסוע, שלחתי אליך את אחיותיך, ושלחתי לך איתן מתנות קטנות.

במהלך המישפט טען מישהו שאני לא נורמאלית. לא ידעתי כיצד להתנגד או מה לעשות, ומצאתי את עצמי בבית־משוגעים בירושלים. אני לא זוכרת מה היה שם המוסד. אבל ישבתי שם פחות משבוע ושיחררו אותי. מאז לא טענו אף אחד שאני לא נורמאלית, ולא אושפזתי עוד. אני חושדת שזה נעשה אז כדי לשכנע את בית־המישפט שאינני מתאימה להיות אמא שלך, והשופטים החליטו שיש לתת אותך לאימוץ.

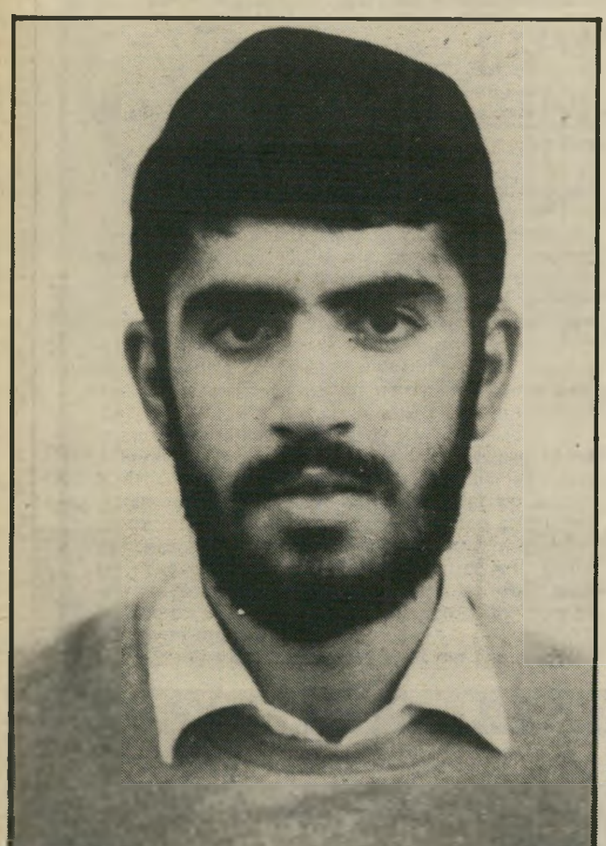
הם כתבו שאני פרימיטיבית, וש־הבית שלנו מלוכלך. זה נכון שלא למדתי קרוא וכתוב. אבל הייתי אמא טובה, וגידלתי את כל הילדים שלי לתיפארת. תראה היום את כל האחים והאחיות שלך, אף אחד לא יצא לתרבות רעה. כולם עובדים, לומדים בישיבות, והבנות נשואות ויש להן כבר ילדים. אז איך אפשר לומר שלא יכולתי לגדל גם אותך?

„אנא בוא!"

כתבתי אז במצוקתי לחברי־כנסת: „טוענים בלישכת־הסעד כי בגלל זה שלא ביקרתי את בני, אין מוכנים להחזיר לי אותו. אין אני מוכנה לוותר עליו אפילו אם אמות! אני מוכנה לוותר על עין אחת שלי ולא על הילד!" אבל שום דבר לא עזר. גם בית־המישפט העליון אישר את מסירתך לאימוץ.

הייתי במצב נורא של דיכאון. בכיתי

(המשך בעמוד 34)

כך הוא נראה! לדעת האם, שושנה, צריך הבן האובד, ניסן, להיראות היום כך. זוהי תמונתו של אברהם לוטיזרד, אחיו הגדול של ניסן, שדמה לו מאוד בילדותם.

קולנוע

אורחים

אהבת האח והאחות

אהבה נואשת, אמיתית, עמוקה, בלתי־ניתנת למעצורים

הקולנוע ההונגרי נוטה לטפל בשנים האחרונות ביחסן של הרשויות למי שחורג מן הנורמות המקובלות בהתנהגותו המינית. הוא מוקיע יחס זה כדוגמה לסוג מסויים של כפיה חברתית, ובתור שכזו, למחסום מפני דמוקרטיה של ממש. זה מה שקרה בסרט שכבר הוצג בארץ, מבט אחר. שבו הקורבנות היו שתי נשים שניהלו ביניהן יחסים לסביים. זה קורה שוב בסרט אחר, יחסים אסורים. שיוצג בארץ החודש.

הנושא עשוי להוות אתגר לא רק לאמות המוסריות של המדינות הסוציאליסטיות, אלא גם לבני המערב המתגאים במהפכה המינית שעברה עליהם. כי הסרט מדבר על אהבה נואשת, אמיתית ועמוקה בין אח ואחות, יוצאי חלציה של אותה אם. אם כי לא מאותו האב.

הם נפגשים במיקרה, כאשר היא שבה לבית הוריה, אחרי שבעלה התאבד בנסיבות מיסתוריות, ואילו הוא נמצא בדרכו לאותו הכפר, שם הוא מתכונן לגור בביתו של ידיד. כאשר הם מגלים את האמת, יש להם אומנם רֶגע של משבר ופיקפוקים, אבל הדחף הפנימי חזק מדי, ואין שום כוח בעולם שיוכל להפריד ביניהם — לא האם הטיבעית ולא החוק היבש.

בלב טרגדיה וונית. הבימאי ז'ולט קו־די־קובאץ', העומד להגיע ארצה כדי להציג את סירטו, ידוע בהונגריה כמי שבוחר, בדרך כלל, לעסוק בדמויות החיות אי־שם בקצה החברה. „בעיניי," הוא טוען, „מצבים או דמויות אינם מעניינים אלא כאשר הם יוצאי־דופן."

עם זאת, הוא מתגונן, הסיפור הזה חריג פחות מכפי שנדמה ממבט ראשון. „כל זה קרה, כמעט כפי שמראה הסרט, לאח ואחות החיים באחד ממחוזות הונגריה. השמועה הראשונה שהגיעה לאוזניי ריברה על שניים כאלה החיים יחד ובני־או לעולם ילדים, ומייד חשתי עצמי בלב ליבה של טרגדיה וונית. התרשמתי במיוחד מן העוצמה של הרגשות שלא נכנעו אפילו לחוק, הרואה בכך עבירה חמורה וגזור על העבריינים כלא. אם גם זה לא שובר אותם, הרי זאת תופעה באמת נדירה."

מונורי (מתייסחת) ב„יחסים אסורים"
מה טוב ומה רע, מה מותר ומה אסור

מה שמפתיע בסרט זה היחס של החברה הכפרית לצמד הזה. בסך הכל, מתקבל הרושם שהאיכרים, כמעט כמו הבימאי, מתרשמים כל־כך מעוצמת הרגשות הקושרים בין השניים, עד שאין הם מעזים לצאת נגדם.

„אין זו מאניפולציה של התסריט," מבטיח הבימאי, כאשר שואלים אותו כיצד יתכן שסביבה לא־מפותחת במיוחד, מבחינה תרבותית, תגיב ב־סלחנות רבה כל־כך. „אני עצמי הופתעתי, כאשר חקרתי את המיקרה האמיתי. מן הסובלנות שגילו הכפריים. למען האמת, היחידה המתנגדת בתוקף לשניים, ונלחמת להפריד ביניהם, היא אמם. אלא שבמיקרה שלה לא מדובר במוסר כי אם בתחושת־אשמה אישית. היא מרגישה אחראית למעשי צאצאיה, ודעתה נטרפת עליה בסופו של דבר.

„בתחקיר שעשיתי, הסתבר לי שבני כפרם של זוג האוהבים האומללים היו כמעט מוכנים לעבור על כל העניין בשתיקה, אילו ניתן היה לעשות זאת. ואומנם, בסרט עצמו, השוטר שבא לאסור אותם, אומר להם שלולא הביאו לעולם ילדים, אפשר היה להעלים עין מן הפרשה."

ההסבר של קו'די־קובאץ' להתנהגות זו רומז גם לסיבה שהביאה אותו לביים את הסרט. „אנחנו חיים בתקופה של התרופפות מיסגרות, מוסריות וחברתיות גם יחד. שעה שהמיסגרות הישנות הולכות ונעלמות, מיסגרות חדשות לא קמו עדיין, ואנשים רבים עדיין מגששים באפלה ואי־נם מסוגלים להגדיר לעצמם מה טוב ומה אסור. הסרט הזה בא לעורר עוד שאלה אחת, שלכאורה יש לה אולי תשובה מיידית, אבל במבט שני נראית סבוכה הרבה יותר."

בניגוד לכלל ההונגרי. בניגוד לסרטים המטופחים, המעורדנים והמלוטשים, היוצאים ב־דרך־כלל מהונגריה, „יחסים אסורים הוא סרט כמעט מחוספס, ובכוונה תחילה. „ידעתי מראש שלא אצליח במשימתי אלא אם כן אימנע מכל התייפיות. קבעתי לעצמי מראש שהמצלמה תנוע רק כאשר הדבר הכרחי מעל לכל ספק, ואף אחת מן הדמויות לא תזכה להתמרק למען ההו־פעה החיצונית הנוצצת."

בחירת השחקנים היתה פועל יוצא מגישה זאת. „הרגשתי שלילי מונורי היא אולי היחידה המסוגלת להפיח בתוך הקפקיד הראשי את המי־דה הדרושה של היסטריה, המעורבת בעקשנות ובסערת־חושים אדירה, משהו שעל גבול הטירוף, ועם זאת אנושי מאוד."

לילי מונורי, דרך־אגב, למי שאינו זוכר, גילה מה את רעייתו העקרה של אציל הונגרי, שהזמי־נה נערה יהודית ללדת ילד לבעלה, בסירטה של מארתה מסארוש, היורשות.

דברים דומים אומר הבימאי גם על מיקלוש סקלי, המופיע לצידה של מונורי, והוא מוסיף: „למזלי, הם התאהבו זה בזו ביום שנפגשו לחתימת החוזה, ועובדה זו מורגשת מאוד בסרט. שניים אלה הם כאילו יצור אחד, ולילי יכולה היתה להרגיש בנוחיות מוחלטת בסצינות האהבה הסוערות. בהן נדרשה להופיע. במהלך הסרט גילו שהם נוצרו זה לזו, ולאחר מכן, אף הביאו לעולם בת קטנה."

עדנה סיירז

קדוש בצלופן

מוס־קבי

סיפורו של גלן מילר (לב 2, תל־אביב, ארצות־הברית) – **גלולה ממותקת ועטופת־צלופן זו שהוס־קה בשנת 1954, היא דוגמה נאה לז'אנר קולנועי שלם שהיה מקובל אז, הביוגראפיה הקולנועית של כוכבי־המוסיקה. הפעם היא מוקדשת לאחד מענקי־הסווינג של התקופה, נגן־הטרומבון ומנצח־התיזמורת גלן מילר. שיצר צליל אופייני, גוון אופייני וסיגנון מוסיקלי המיוחד לו. עצם העובדה שעיקבותיו נעלמו במטוס שנועד היה להביא אותו אל החזית בצרפת, בימי מלחמת־העולם השניה, הפכו את דמותו של מילר לאגדה חיה, אחד מקדושי המוסיקה הפופולארית באמריקה. אליה הצטרפו מאוחר יותר, בצורות שונות ובאופי אחר לגמרי, אנשים כמו באדי הולי, או להבדיל, ג'ים מוריסון וג'ניס ג'ופלין.**

אמריקה אוהבת להעריץ אנשים כאלה. אחרי מותם, גם אם עשתה להם את המוות בעודם בחיים. והרי מילר עצמו היה חביב־המונים וגיבור למופת עוד קדם שהופל מטוסו מעל שמי־צרפת. הסרט דואג להסיר כל צל של ספק בנידון. הוא מציג אותו כהתגלמות היושר, הסבלנות, הכישרון, המסירות וכן הלאה. אם ההתפתחות המוסיקלית שלו אינה מהווה מישקל גדול בסרט, יש לפחות סצינה אחת, ג'ם־סשיון, שבה משתתפים לואי ארמסטרונג וג'ין קרופה, והיא סצינת־חובה לכל חסידי מוסיקת הג'אז.

ג'ון אליסון מציגה כאן את מה שנהוג היה לראות כדמות

סטיוארט ורומן – חביב־המונים וגיבור למופת

האשה האידיאלית באמריקה – כנועה, אוהבת, חמודה, חייכ־נית, מבינה. בקיצור, כל מה שהרתיח בזמנו את הפמיניסטיות, במידה רבה של צדק, ומרתיח אותן עד היום הזה.

אין ספק שהסרט נראה היום כמעט כהנצחה מוסיאונית לסיגנון שעבר זמנו, ואם הוצא בכל זאת להפצה חוזרת, הרי זה משום שחברת וורנר גילתה במחסניה הקלטה סטריאופונית של המוסיקה המקורית, שלא שימשה את הסרט בזמנו. משום שבתי־הקולנוע היו חסרים את הציוד המתאים.

יש תיקווה

בעי־תי

נאדיה (אסתר, תל־אביב, ישראל) – **כתיאור של מצב רצוי במערכת היחסים בין יהודים לערבים בארץ, זה יכול להיות דווקא קצה מוצלח לחוט שצריך לגלגל אותו הלאה. כהצגה ריאליסטית של פני הדברים, זאת תמונה ורודה עד כדי כך שהיא מעוררת ספקות.**

נאדיה היא נערה ערבית, הרוצה בכל מחיר לרכוש דעת ולהיות רופאה. מאחר שברור לה כי החינוך שתרכוש בבית־הספר התיכון בכפרה אינו מספיק, היא מתעקשת להירשם לפנימיה של נערות ונערים יהודים, בתמיכת אביה ודודתה. ובהתנגדות שאר בני־המישפחה. בפנימיה היא נתקלת כמובן בחשדנות הטיבעית שמעורר המוצא שלה, ובפער התרבותי והחינוכי שמפריד בינה, בת למישפחה שמרנית מן הכפר, הדו־צה קודם כל ללמוד, לבני גילה היהודים מן העיר. המבקשים בראש ובראשונה ליהנות מן החיים.

זה כמובן הבדל אחד מני רבים, היוצרים חיץ בינה לבין חבריה לספסל־הלימודים, אבל מאחר שהמדובר בסך הכל בחבר'ה טובים, הכל כמעט מסתדר ובא על מקומו בשלום, אפילו העימותים הקטנים הנוצרים בכיתה, כאשר מלמדים שיעור בהיסטוריה המביך תלמידים ערבים, או כאשר תיכ־ניסט יהודי מנסה להתחיל עם הגימנזיסטית הערביה המפוכחת. היודעת כי שום דבר לא יכול לצאת מזה. המשבר החמור ביותר נוצר כאשר אנשי אש"ף מפוצצים תחנת־

סויסה ואזולאי־הספרי – תיכוניסט וגימנזיסטית

אוטובוס. בשידורי־הרדיו מודיעים על קורבנות רבים, והכל מתבוננים בנאדיה כאילו היא האשמה בכך. כל האידיליה כמעט מתפוצצת, אבל בסוף, בכל זאת יש תיקווה.

אילו הכל בעולם היו אנשים נחמדים ובעלי רצון טוב, יתכן שזה הסרט שהיה מדריך אותם במעשיהם. מאחר שהעולם פחות מושלם מזה, אין מנוס מהתייחסות לסיפורה של גלילה רון־פדר, כפי שביים אותו אמנון רובינשטיין, כאל כוונה טובה שמעט בסיס בצידה.

קרמבו בעורף של שרון

ז ה היה במילחמת יום־הכיפורים, ביום שבו הכריזו על הפסקת־האש. צמד הדואים, ישראל גוריון ובני אמדורסקי, ואיתם אורי לוי ושלמה וישינסקי, עברו את תעלת־סואץ, בעיקבות הכוחות הלוחמים.

„נקלענו לקרון־הפיקוד של אריק שרון," נזכר גוריון. „ראינו כיצד שרון רוכן על המפה, כולו שוקע על הפסקת־האש, והיינו עדים לסצינה שלא אשכח לעולם."

שרון הממורמר ישב שם יחד עם אברהם יפה המנוח, ושניהם קיטרו. „האם לשם כך נשפך עד כה כל־כך הרבה דם, כדי שפיתאום יעצרו את התקדמות כוחותינו?" התלונן שרון. „מה הם מבינים בכלל, הפוליטיקאים האלה," רטן בקול. חברו יפה רק ישב ומילמל כל הזמן: „איזה קלבוצ'קה, איזה קלבוצ'קה!"

לפתע פנה יפה אל האמנים, שהיו נבוכים מחילופי־הדברים: „טוב, חבר'ה, תשירו לנו משהו, להרים את המוראל."

שני האלופים זכו בהופעה פרטית קצרה, בתוך הקרון הצפוף. היא כללה את השיר ערב של שושנים, אשר אולי פיצה אותם במעט על אכזבתם המרה מכך שמישהו סיים להם את המילחמה, מבלי לשאול אותם.

ספרא וסייפא

בוכים: שמעת, יורים, שמעת כמה הרוגים? ואיך שהוא מקלל – „חמודים מזורגגים"!

יורים: הוא צודק. הם צריכים לתת לו לגמור את המלאכה.

בוכים: אבל האם האומללה שילדה נפל – היא בוכה.

יורים: אדוני, לָה גר זה כמו לָה גר, ואת האוייב צריך, כמו שהוא אומר, למגר!

בוכים: אבל יורים, מה עם הצו המוסרי, ההומאני?

יורים: עזוב אותך משטויות. זה הכל עניין של מאני.

בוכים: אבל בכל זאת – אנשים עלולים להפוך לנכים.

יורים: הרבה יותר אנשים נהרגים בתאונות־דרכים.

בוכים: כן, אבל למה הוא מזיין באמצע המילחמה?

יורים: רגע, אתה חושב שהוא עשוי מברזל, או מה?

בוכים: בסדר, אבל בכל זאת – בתור ציונים, זה לא יפה שיש בשעה כזאת זיונים!

יורים: אז מה אתה רוצה – שהוא ייסע לזיין בחיפה? ככה הוא משלב את הספרא עם הסייפא!

כמו הכור הגרעיני

ל שראל גוריון זכר את המעמד הסוריאליסטי שנים רבות. העניין צף וחזר בזיכרונו עם פרוץ מילחמת־הלבנון. לימים סיפר על כך לידידו קובי ניב, שגדלק על הענין והחליט לכתוב סביבו מחזה.

כך נולד קרמבו בעורף האוייב. ניב כתב, גוריון ביים, והמחזה הסאטירי מועלה בימים אלה על־ידי קבוצת התיאטרון של נווה־צדק.

העלילה: האלוף אלופי, המזועזע מההודעה על הפסקת־האש, מחליט ליזום פרובוקציה. אם יצליח לגרום לכך שידידו הערבי יפוצץ את הר־הבית, תהיה לו עילה מצויינת להמשיך במילחמה. לידידו זה יש תוכניות משלו — הוא רוצה שאלופי יעזור לו להכתיר את בנו כנשיא.

אלופי שולח למשימה הסודית את קרמבו — מין רמבו ציוני מתוצרת־הארץ — המלווה בצמד־הווי, בשם יורים ובוכים. בדרך פוגשת החבורה את קוקי, הסוכן שלנו שנשתל מעבר לגבול. זהו ספק־גבר, שעמד לעבור ניתוח לשינוי־מין, וברגע האחרון חד־ליט לחזור בתשובה. כעת יש לו זוג שדיים ענקיים, כיפה גדולה וזקן של בחור־ישיבה. פיו מפיק כל הזמן פסוקים מן המקורות.

קוקי החוזר בתשובה הוא המנצח, בסופו של דבר, במילחמה, ושולח את כל הכופרים לעזאזל.

מספר גוריון: „לא רצינו לעשות הצגה על דמויות מוכרות. אלופי איננו שרון דווקא, וגם יורים ובוכים אינם צמד הדואים. הכוונה היתה לטפל בסיטואציה האבסורדית.

„הסיפור הוא על מצביא מוכשר שיש לו צבא מתוחכם. החייב להוכיח בכל מחיר את כישרונותיו. פשוט לא ייתכן שהמצביא יישב בחיבוק־ידיים. זה בלתי־אפשרי שהגולם לא יקום יום אחד על יוצרו. העילה שלו למילחמה אינה חשובה כלל. גם נפוליאון תמיד מצא עילות, גם חניבעל. כולם. אם לא חוסמים אותם באופן יעיל, הם תמיד יתפרצו, במוקדם או במאוחר.

„המצביאים מהסוג הזה מזכירים לי את הפרשה עם הכור הגרעיני שהרעיל את מחצית אירופה — כאשר מתחילים לטפח את הכורים הגרעיניים ולפזר אותם בכל פינה, חייב בסוף להתרחש איזה אסון."

גוריון בונה את דבריו שלב אחרי שלב, בהיגיון — אותו היגיון שעל־פיו בנויה ההצגה. בניו, מתי („אני בן 8 ושלושת־רבעי") ודני (14), מקשיבים.

הוא מסביר: „אבל הרבה יותר מסוכנים מכל המצביאים הם הדתיים החרשים. אלה החוזרים בתשובה. האנשים האלה אפילו אינם זקוקים לשום תירוץ. אם הם מחליטים שהמילחמה היא שתביא את הישועה — מפני שכך הבינו מתוך איזו התגלות אלוהית שהיתה להם — הם פשוט יכולים לפוצץ את עצמם עם כל הסביבה שלהם, ללא שום אזהרה מוקדמת."

רויטל איתן בתסקיד קוקי ב„קרמבו בעורף האוייב"
החוזר בתשובה בעל השדיים שולח את כל הכופרים לעזאזל

בימאי גוריון (עם בנו מתי)
גם נפוליאון מצא תמיד עילה למילחמה. גם חניבעל

דף חדש

קרנפי שומרון

רק כאיחור, לצערי, אני מתפנה להגיב על ניסיונה של החלבנה הריחנית (הסבר יבוא) דמתקרית הרב משה לוינגר להחזירני מרכזי הרעה ולהשכילני אורחות מוסר, למען אמצא גם אני את עצמי „בשבילים ובדרכים אל המדינה הגדולה העתידית." כי מציון תצא תורה ודבר ה' מקרית־ארבע.

אני מתייחס כמובן למאמרו של הרב „לא לזרוק את הדגלים הישנים." שנתפרסם בחוברת שלפני האחרונה (מס' 97) של נקודה, „עיתון היישובים ביהודה, שומרון וחבל עזה." שיש המצדפים אותם ליש"ע ויש החוזרים עם רשע. בקיצור: השטחים הכבושים.

נשאלת השאלה, למה לו לרב לוינגר מחיל־הישע שלנו המאמץ הגדול הזה להחזירני למוטב? הנימוק שהוא עצמו מעלה, בהסתמך על המקורות, אינו משכנע במיוחד. מסתבר כי „ישראל עשויה אגודה אחת" ו„כל פירוד סותר את העקרון שאכן יש ניצוץ אלוקי בכל אדם מישראל." אפילו בי, ח"ו.

מכאן הצורך המתעורר מפקידה לפקידה להפנות את המבט הסלחני ל„אחים תועים" מסוגי, „אחים יקרים מבית שלא זכו ללמוד" את שהרב לוינגר ומרעיו מבית תחכמוני שלהם שנו וגם למרו. בקיצור: מבשרך לא תתעלם.

אומנם. מודה ומתוודה כבוד הרב, לפעמים מתחשק מאוד לשלוח אחים יקרים שכמוני לעזאזל, ר"ל, או בלשון הנוטפת מור ולבונה שלו, „להיפרד מעליהם": „נכון שבימים קשים, בימים שאחים תועים מדברים לעתים בשבח הערבים יותר משבח היהודים — מתחשק קצת להיפרד, מתחשק להקים מסגרות לחוד." והרי אותן „מסגרות לחוד" כבר קיימות: מקצתן בבית־הכלא ומקצתן כבר (או עדיין) מחוצה לו. ממיכלאות צאן השמחים־בחלקם של „אור שמח," עבור דרך כנופיות המקרי־מים־נעשה־לנשמע של אחינו יקירי המחתרת מקצצת־האיברים, וכלה ב„אוהבי נשק" למיניהם בק"ק קריית־ארבע (ראה צילום) — הכל מלא „מסגרות לחוד."

אבל חשק לחוד ו„פוליטיקה" לחוד. בסופו של דבר מנצחים מצוקים את האראלים והרב מקבל ייסוריו באהבה ומפנה אליי אמריו.

מי שיטרח לקרוא בעיון את דבריו ימצא כאן גם נימוקים שונים־בתכלית למיתקפת אהבה לא־צפויה זו על אלה „שלא זכו ללמוד." מסתבר לפתע שאני (אתה, את, אנחנו), כלומר, כל החולקים על דרכם של נביאי־שקר אלה של „מדינת ישראל הקדושה," שבה „גם הצבא וכוחות המשטרה המיועדים לשמור על המדינה קדושים" — ואף יש להם „במידה מסויימת קדושה מיוחדת" (!), כל עוד אינם מפריעים להם, כמובן — מהווים „מיכשול שמן" בדרכם. „יש רעש גדול בעם, יש רעש גדול בתקשורת," ואילו כבוד הרב ועמיתיו היו מעדיפים רווקא את הדממה הדקה של בית־הקברות.

ברשימה בעמוד שכן, מפענח אחד, יהושע זוהר, את פשר „המיכשול השמן" ו„הרעש הגדול" המטרידים את קרנפי־שומרון שלנו ממנוחתם: „הפקרנו את הרחוב ליריבינו," מקונן הכותב. „יריבינו הפוליטיים מנהלים את הקרב האחרון נגדנו," אפילו „המערך של 1986 איננו המערך של 1974־1977," זה שממנו ניתן היה „לסחוט" (כך כתוב כאן בפירוש!) את „ראשית ההתיישבות בשומרון." יש קונקורנציה חזקה מצד כבוד תורתו האדמו"ר כהנא. ולבסוף עוד נימוק מעניין: „גם אנו השתנינו. האם, לדוגמה, מסוגלים אנו היום לבצע עשירית ממבצע הקפות תשל"ה...

הפאשיזם והאסתטיקה של שקספיר. או: מעבר לשכל הישר

„כאשר מוסדות רמי־מעלה כמו נשיא יו"ר הבית, שר החינוך וכדו' עוסקים בתוככי המדינה הריבונית בגירוש־שדים גיזעניים והשפעת דיבוקים פאשיסטיים ואנטי־דמוקרטיים אין הם, בסך הכל, אלא משחקים לידיהם של משנאי היהדות מימים ימימה... אין קל ופשטני מהכפשת מפעל התחיה הלאומית שלנו בסיסמאות הבנאליות וחסרות המובן של פאשיזם וטר־טליטריות אירופיים. למרבה הצער נפלו ה"ה הרצוג, הלל ובנון — והמחרים־מחזי־קים אחריהם — קורבן לפשטנות הזאת ולפיתוי המוצא קל, הפרטיזני, ממבוך הג־שמתה של תחיה לאומית שאין משלה על פני הארץ... לבני הדור הזה מותר לדעת גם את ההבדלים בין סוגי הטוטליטריות השונים שניפקה החברה ההיא (הפאשיס־טית) בעת החדשה — ובהתאם לכך לרסן את ההערכה המוסרית של מניעיהם. הכ־ללות אינפנטיליות מסוג ה„פאשיזם חובק־הכל (סיפרות, אמנות, מחשבה, מין, כל־כלה, רת, ספורט ואמונה טפלה) כבירי חרניי־ניוון מדופלמים מסוג נתן זך (ראה לדוגמה את קישקוש הפילוסופיה הטר־טליטריסטית שלו בעמודי מה שנקרא לאחרונה „המדור הסיפרותי" של העולם הזה) אינן מעידות על הבנה יתרה של ההיסטוריה האירופית עצמה — או אפילו על ידיעתה גרידא, במחילה — וגם לא על יושר אינטלקטואלי מופלג... מדוע דרוש היום אומץ־לב כה גדול כדי להודות בעובדות הידועות זה מכבר כי היו מקרים שבהם פרנקו ומוסוליני הצילו יהודים... וכי מה שקרוי פאשיזם בתולדות היבשת הצפונית־מערבית הוא תופעה דרום־אירופית תחומה ומוגבלת שהקשר בינה לבין הפנטסיה האנטישמית של הנאציזם הוא, לפחות, כהקשר שבין סרחון הזימה הדיונגופית לבין האסתטיקה של מחזות שקספיר."

מ. בן־יוסף (הגר)
„מעבר לשכל הישר",
נקודה, **גליון מס' 98**

אולי עברנו את הגיל... תמה הדינאמיות של הנעורים."

על רקע זה — ולא על רקע שמן־המישחה של אחדות־העם ואהבת־אחים מפי נושאי דגל הפלגנות ושינאת־האחים בישראל — יש להבין את הפעילות המיסיונרית „לתיקון מבפנים." רקע זה מסביר את הצורך הדחוף במיפגני־ראווה כגון זה שנערך לאחרונה בחברון, כדרך שהוא מסביר את הפנייה אל מי שכבוד הרב ממשיל בטוב טעמו ל„חלבנה" זו אשר, כדבריו, „היתה אחד מסימני הקטורת אף־על־פי שהיתה סימן בעל ריח רע."

מצבו של „הגוש" שלנו באמת אינו שפיר כל־כך, כנראה, אם הוא זקוק לבעלי הריח הרע, כדי שגם הם „יתקפלו" לפני הקוזאקים של הקדוש־ברוך־הוא. אלה, מצידם, מקווים ל„עוצמת אור כה גדולה... עד כדי כך שהרע לא רק 'לא יראה ראש' כלפי הטוב, לא רק 'יתקפל' כלפי הטוב, אלא אפילו 'יסרב להיוולד' מול עוצמת הטוב." טוב של הקרנפים, כמובן.

ואת „עוצמת האור" הזאת אין סיכוי רב שה„חלבנה" — „המיכשול השמן" בדרכה של „ברית הבירזונים" החדשה וסיקריקיה — תעניק להם מרצונה.

נתן זך ■

נ.ב. לאחר כתיבת דברים אלה הגיעתני החוברת של נקודה (מס' 98) ובה מאמרו של מ' בן־יוסף (הגר), שמתוכו במיסגרת. מה לעשות: תמיד אעדיף נבל שפיו ולבו שווים על פני רשע מתחסר. איך אמר שלום עליכם שלנו: „מוצבתא דחזירתא לא תעביר שטריימלתא" (מזנב החזיר אין עושים שטריימל).

כפרים

שווייק היהודי עולה ארצה

איליה ארנבורג
חייו הסוערים של לאזיק רויטשוואנייץ
מרוסית: ציפורה בר
ספריה לעם. עם עובד, 230 עמ'

כל ספר ומזלו. כך במקור וכך גם בתרגום. גם אם לא היתה כאן כוונת־מכוון, הנה קשה להשתכנע כי אך מיקרה הוא שסיפרו היהודי ביותר של איליה ארנבורג, שנכתב ב־1927 ויצא לאור שנתיים לאחר־מכן, מיתרגם לעברית רק ב־1986, כלומר, כמעט שישים שנה אחרי חיבורו. נראה שצריך היה לחכות לימי ההתפכחות הגדולה מישכרון המיתוס הממלכתי כדי להעלות לישראל את עצמותיו היבשות של הכופר לאזר רויטשוואנייץ, שבשבילו אין מדינה ממש בלי חזירים, ואפילו ב„מולדתנו היהודית" (פלשתינה — א"י) יש „יצוג מכובד בהחלט ל„דבר אחר" הלבן ההוא — בין על ארבע ובין על שתיים.

חייו הסוערים הוא ספר כפירה, והוא גם ספר הכפירה היחיד של סופר הירוג יותר בקונפור־מיזם הלא־תמיד־אמיץ שלו (זכור ביקורו הכפוי של ארנבורג בישראל בשנות החמישים המאוחרות — מטוטו נאלץ לחנות בלוד בשל תקלה טכנית — שבו סירב הסופר האנטי־ציוני במופגן לעזוב את נמל־התעופה או לדבר עם איש). לגבי סופר שאימץ לו את ההלכה המרכסיסטית־לניניסטית בגיל צעיר יחסית, ואף מצא מקום לקלוט בתוכה את גירסתה הסטלינית, הרי הכפירה כאן מפתיעה ממש. צריך אדם לחזור ולהזכיר לעצמו כי הספר נכתב בביטחה היחסית של הגלות הרישמית בפאריס (שם שימש ארנבורג, בין השאר, כתב לעיתונים סובייטיים) כדי להבין כיצד ראה אור ספר פרי־עטו של סופר סובייטי המציג את „ממשלת הפועלים והאיכרים" של ארצו כמירדשה לשוטים ולצבועים וחממה למלשינים ואומרי־אמן מתחסדים, שביניהם נשחקים להם שלומיאלים מסוגו של הרויט־שוואנייץ (או השוואנק האדום) שלנו. שהרי אין זה מיקרה שהחייט העלוב מהומל המשמש גיבור סיפרנו נוטל עימו לכל מקום, לא את ספר התהילים לאלוהיו שבו חדל להאמין (הוא כמובן חייט „מדעי" עכשיו), כי אם את תמונתו של „רב־התליינים הפורטוגלי." לנרדפי כל העולם. אשר אין כל סכנה שיתאחדו, זוהי כנראה הסגולה היחידה כנגד העין הרעה האורבת להם בכל אשר יפנו. ואולי באמת מוטב לצייר את השר על הקיר מאשר להיתקל בו בסימטה חשוכה או במישרד חקירות מעורר חלחלה. אחרי הכל, הנחמה היחידה שנותרה גם לרויטשוואנייצים למיניהם היא כי הכל חולף, בכלל זה גם החיה הדו־רגלית על דיוקנאותיה השונות.

ספר רציני שאינו רציני כלל. לאזיק (קיצור־תירגום של אליעזר האסור), החייט האמיץ שלנו המגמא ארצות כמו כוסות תה רותח הצורב את השפתיים, הוא שאר־בשר־רוח של חייל אמיץ ידוע, אף הוא שוטה־חכם או חכם משתטה. בעצם, הוא־הוא השווייק היהודי, שבניגוד לקודמו הצ'כי אינו זוכה להגיע ל„שעה שש אחרי המילחמה" שלו. עמיתו הצ'כי תופס בצוק העיתים כלבים ונתפס בתורו לעבודת הצבא, ואילו „אהסוור" היהודי־הנודד המגיע לכל פורענות שלנו מתקן טלאים ונתפס לכל בתי־הכלא האפשריים, החל באלה שבהם ניתנות ארוחות חמות והלב פשוט אינו מניח להיפרד מכותליהם, וכלה באלה המצויידים כרוטמייס־טרים (גם הריט־מייסטרים, רבי־הפרשים, נתאדמו לצורך סיפורו של ארנבורג), מכות משופרא דשופרא, חברה טובה וכיוצא באלה מיני כולירה ופגעים רעים.

כשווייק מיודענו משכבר, אף לאזיק הוא טיפוס חברותי, ארוז בעור משובח — עמיד מאוד בפני מהלומות ומלקות — שאינו נהנה בנקל („מה איכפת לי אם מאשימים אותי בשלושה סעיפים או בארבעה? זו סתם סטאטיסטיקה"), היודע שבשעת הרחק צריך יהודי להיות מוכן גם להקיף את רומא בריצה קלה כשהוא שותת דם לעיני אפיפיור ישוב על שרפרף זהב, גם למלא את מקומו של קוף חולה בקירקס, גם להמליץ על שמן הדגים האיסלנדי של הד"ר דרקנקופף וגם לשחק את הצריך עושה־הנפלאות ומבטל האיסורים לטובתם של יהודים. „העונדים קארטים אפילו על הבטן." שהרי השכיל להבין „טרם מלאו לו שלוש־עשרה... שהטלית אינה דרושה לאיש ושמוטב למצוא על אם־הדרך מאתיים אלף רובל ואפילו שלושה רובלים." כי גם בשלושה אפשר להזין את החוש האסתטי במראה נקניקיות בחלון ראווה („איזה יופי! איזה מיכחול!")

בקיצור: יהודי חולם־גדול, כמו מנחם־מנדל של שלום עליכם אבל אינו מזלזל גם בקטנות: וגב דג־מלוח, פרוסת לחם, ורצוי — כמה

„כתיתות" (קציצות). כשווייק גם הוא „בור ועם הארץ" הנוחר בעת שאחרים לומדים את „הדברים החשובים", אך מומחה מעין כמוהו לדברים, ה„בלתי־חשובים" ואף שוקל כתיבת „מדריך מצויין" נוסח בדקר לבתי־הסוהר האירופיים, תחום התמחותו. גם שמו שלו הולך לפניו והוא לא יוותר עליו בכל מחיר, אף לא במחיר התהילה המעמדית של „מועמד" לחברות במיפלגה הקומוניסטית. „סוף סוף מה איכפת לו ללאזיק להיהפך בימינו אפילו לספרטקוס רוזלוקס־נבורגסקי (מלשון רוזה לוקסנבורג וספרטקוס מנהיג העבדים, שבשמו דגלו ה„ספרטקיסטים' הגרמניים)?" לא, הוא את שמו לא ישנה. יען כי הוא „מיבנה־על" אבל „מרכסיסט שרוף" (צימוק דו־משמעי). בכלל, אחד ההיבטים היותר משעשעים של הספר הוא השימוש במילון המרכסיסטי לצרכים פארודיים.

וכך הוא נודד לו, ה„מומחה לענייני מתחזים" שלנו, מארץ לארץ, נמלט או מגורש על פני המפה של אירופה בין שתי מילחמות העולם — ואף לפלשתינה הרחוקה הוא מגיע. שלא בטובתו. שכן כאן באה „התוכנית ההגיונית של חייו" הבלתי־הגיוניים לקיצה, והוא בן 33־34, כמעט בן גילו של „יהודי נרדף אחר שאף הוא החזיר כאן את נישמתו לבוראו באנחה היסטורית. מה לעשות, אדם לא ניתן לו לבחור לא את הדרך ולא את

המקום שבו ימות. פריווילגיה זו שמורה לסופרים בלבד, וארנבורג בחר להמית את החייט האמיץ שלו דווקא בקבר רחל — אם הבנים, זו המבכה את בניה, מסרבת להינחם. וזאת, ברוב חוצפה ויומרה, שהרי כבר האירו את עיניו כי „כאן (בקבר רחל) לא מתים, כאן נותנים קצת כסף... ואחר־כך הולכים מכאן.“ גם בימי חייו לא ידע לאזיק „לבחור לו מקומות מתאימים.“ ואולי גם אין כאלה. עכשיו, שהגיע אל „חיי האחרונים“, כל בקשתו היא „למות בנימוס, כדי שלא להעליב איש באנחתו.“ יהודי ששמו „צער“ ושם אמו „תוגה“.

חייו הסוערים הוא ספר סכימאטי גמיש, מתפשט ומצמצם כהארמוניקה רוסית, שההומור המר והסאטירה היבשה והנשכנית מצילים אותו מליפול במלכודת של נוסחותיו הפיקארסקיות החוזרות. הנוסחות עצמן מעודכנות ומותאמות לרוח הזמן: פרספקטיבה רחבה, אירופית (ספר כזה לא יכול היה, כמרומה, להיכתב בעברית), כפירה טוטאלית (לא אל, לא מלך, לא גיבור — ולא מהפכה!) המנוסת את דרכה בין הציניות של האשק לבין החזון האפוקאליפטי של רומאנים אחרים. הניזונים אף הם מתוך אותה תחושת פשיטת־רגל כללית שלאחר מילחמת העולם הראשונה ולפני השניה. רויטשוואנייץ של

ובכלל, אני חיל־חלוץ, יודע ש־למעלה יש גאזים שאינם נחוצים לאיש. אבל אם נניח שלמעלה יושב אלוהים בדוי, הרי הוא רמאי גמור, ועלינו להתחלף במקומות. הוא חייב לשבת כאן בעוון מאה סעיפים פליליים, ואילו אנחנו, אתה ואני, צריכים לנוח בשמים. אתה חושב שאיני מכיר את כל הרמאויות האלה? אני מכיר אותן כמו את חמש אצבעות ידי. ואם נתחיל מההתחלה, הרי קודם־כל – הרעש הלא־מובן. בסדר, אסור היה לאכול את התפוח. גם אלוהים יש לו פנטסיות משלו. אבל אמור לי: לשם מה הזעקה ההיס־טרית הזאת בגלל פרי אחד קטן?... אבל אני דוהר הלאה. הוא השופט והוא הפוסק. בזיעת אפיך תאכל לחם. איזו שטות – מדוע עליי להזיע כשמתחשק לי לרחף, כמוהו, בתוך הצבע הכחול.

חיים הסוערים
של לאזיק רויטשוואנייץ

ארנבורג כבר צעד צעד אחד קדימה מ„האש“, „במערב אין כל חדש“, „הקץ לנשק“, „מסע אל גדות הלילה“, „אני העב“, „ארם קטן, לאן עכ־שיו“. „שלושה מתוך שלושה מיליונים“ של בארבי, רמאסק, המינגווי, סלין, גיאורג פינק, האנס פאלאדה וליאונארד פראנק — כולם רומאנים על מילחמת העולם הראשונה, על האבטלה ועל „בכירת החיסול הכללית“ שבעיקבותיה — אבל עוד לא הגיע לעידן שבו עתידים קאמי, סארטר וג'וזף הלר לעצב את נסיונם של דורות אחרונים לכלל פילוסופיה או תחושת־עולם של מילכודים חסרי־מוצא, ניכור חסר־שחר ומחות נאצלות גם אם חסרות תוחלת.

מיכתמו של נסטרוי המשמש מוטו לסיפורו הנזכר של ליאונארד פראנק (יצא גם בעברית, בתרגום יצחק למדן, 1932) עשוי לשמש גם כתובת כניסה לתופת המתהלת של לאזיק: „רעב אני כל־כך, שמרוב צמא אין אני יודע היכן אישן הלילה. עד כדי כך קר לי.“ **נתן זך** ■

ספרים

היש למכונה נשמה?

טרייסי קידר
נשמתה של מכונה חדשה
מאנגלית: עמנואל לוטם
זמורה, ביתן. 240 עמ'

בין אם הדבר מסב לנו קורת־רוח ובין אם לא, אנחנו חיים בעידן הקיברנטיקה או המחשבים. המחשבים מצויים בכל מקום — בקופות הרושמות של מיסעדות, בתנורי מיקרוגל, בתיבות נגינה, באולמות קונצרטים, בסיפריות, ברמזורים ותחת מיכסי המנוע של מכוניות. ככל שנעשו קטנים, אמינים ויעילים יותר — אם להאמין למה שאומרים לנו — כך הם מורגשים פחות. „האם הפך המחשב ליד־סמויה המצויה בכל?“ שואל מחבר נשמתה של מכונה חדשה. הפחדים מפני הצעצוע החדש בידיו של „האל הגדול“ אכן קיימים: עכשיו מסתבר שחלקם גם מוצדקים. האם יביאו המחשבים לאבטלה בממדים בלתי־ידועים עד כה בחברה התע־שייתית, ואולי — להיפך — יגדילו את מיספר המועסקים? האם הם „מגדילים או מקטינים את הסתברותה של מילחמה גרעינית“? האם נעשתה החברה האנושית פגיעה יותר לתאונות ולחבלות עקב השימוש במחשב בכל היבט של החיים? אלה הם מקצת מהשאלות שאותן מציג הספר, בלי להשיב עליהן. מתברר כי נורברט וינר, נביא הקיברנטיקה ויריאליסט בתחום האנושי, גרס כי המחשב עתיד להציע „אפשרויות בלי גבול לטוב ולרע“ וסופו שיפול בידיהם של „המהנדסים הסרי־האחריות והמושחתים ביותר.“ דומה שאותו מהנדס עציר המצוטט כאן, על פיו יש „המון יתרונות לחיים המבוססים על סיליקון לעומת חיים המבוססים (כחיים האנושיים) על פחמן,“ מדגים יפה את הצפוי לו כאשר „ייפול הגולם ביד הם של המושחתים. בינתיים, תופעת־לוואי שולית: הופעתו על זירת ההיסטוריה של הבור בעל המחשב, צאצאו הטבעי והחוקי של האנאלפבית ליד הקופה הרושמת: „זאת אחת הבעיות עם מכונות כאלה. בסופו של דבר אתה יוצא עם אנשים כל־כך מטומטמים, שהם לא יכולים לחשב כמה פחיות בירה יש באריזה של שש.“

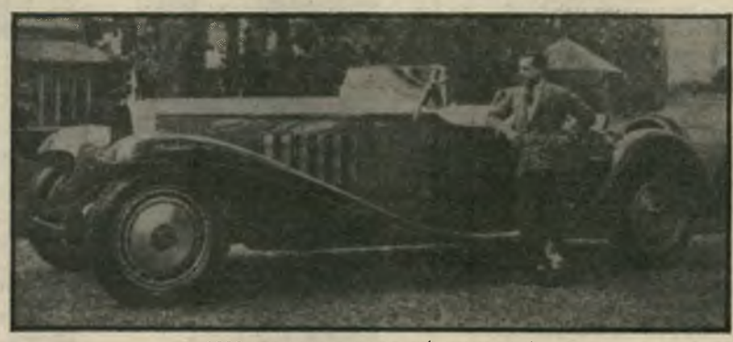
מעשה בצוות תעשיינים, מהנדסים וטכנאים שנטלו על עצמם „להוציא מן הדלת“ (הביטוי חוזר כאן עד לזרא; הכוונה היא: לייצר ולשווק) מחשב חדש בן 32 סיביות. הנה הסיפור המוכר על המאמץ ה„הירואי“ של צוות האנשים המתקבצים יחד ליצור את המוצר שהטכנולוגיה החדשה חפצה ביקרו — בפעם האחרונה זו היתה פיצצת המימן.

הסיפור המתועד כאן סובב כולו סביב בעיית ה„שלושים־ושתיימיות“ (כך במקור): „כיצד להגדיל את תחום הכתובות הלוגיות של מחשב מ־65,000 ל־4,300,000,000 תאי איחסון.“ בעזרת 32 הסיביות.

מי שאינו מוטרד על־ידי הבעיה הטכנית־המדעית יצטרך להתנחם בזוטות: אנקדוטה קטנה על מהנדס „יצור וסיפור־חיים של כביר בחברה. בסך הכל. לא הרבה ולא מרתק במיוחד. אדרבה, אם אנשים אפורים ומשעממים למדי אלה הם האנשים (בעלי הכישורים הבלתי־רגילים) העושים את ההיסטוריה של ימינו, יש בהחלט מקום לדאגה. מעניינת יותר מן הצימוקים שנועדו לתרום כאן „עניין אנושי“ היא העובדה שהמחשב כבר הספיק בינתיים להצמיח נברוזה חדשה: „תיכנות כפייתי“, שהלוקים בה — „צעירים מבריקים בעלי הופעה חיצונית מוזנחת, שעיניהם שקועות ויוקדות בדרך כלל“ — מבטאים את „הזיות הגדלות־והעוצמה־בלי־גבול שלהם“ על מסכי המחשב. וגם זה, שמהנדס מחשבים בן 30, כמוהו כמתאגרף או מתעמלת על קורות, נחשב לזקן, ו„כשמהנדס־מחשבים מזדקן שולחים אותו לבירעה או שעושים ממנו אוכל לכלבים.“ מיקצועות חסרי רחמים המייצגים ציוויליזציה שאין בה חנינה.

כדי לעשות את הגלולה המרה נוחה יותר לעיכול, ניכר לכל אורך הספר מאמץ לבניית את החיה בעלת הסיביות והטרנזיסטורים, הצגים והשבבים: למכור מיתוס חדש העשוי בצלמו ובדמותו של הישן. כך אנו לומדים כי מלאכת כתיבת צופן־מיקרו למחשב משולה ליצירת אמנות: „במשך ימים אין תוצאות. הבלוק הצהוב הריק מונח לפניי ומזכיר לי את אוזלת־ידי. בסופו של דבר זה מתחיל לעלות“. פרויד היה אולי מופתע לגלות כי יש מחשב „סקסי“ ויש מחשב בלתי־סקסי, שהוא בדרך כלל גם „קלוץ“ (בולי־עץ). הוא היה פחות מופתע לשמוע כי „ילדי המיקרו“ ו„נערי החומרה“ (וו בחולם) פורקים את מתחיהם בהעלאת „הצעות זימה בוטות“ במסופים שלהם, וכי הם מנהלים „מילחמות צנים“ שבהן הם טומנים זה לזה מלכודות „מתוחכמות, כשהזוכה הוא מי שהצליח לפצח כתב־סתר שבו הוטמן סיפור פורנוגראפי, או כמעט. בסופו של דבר, הם מנהלים מילחמה אבודה מראש „כדי לא לפגר אחרי הצעירים שסיימו זה עתה את חוק לימודיהם,“ אשר בסופה הבלתי־נמנע הם רועים־נופלים בשולי דרך הקידמה הטכנולוגית, מו־תשים על־ידי „עייפות מתמשכת.“

הדראמה היא בלי ספק דראמה, גם אם מחבר הספר אינו מעוניין להדגיש את צדדיה האכזריים והאפלים ביותר. אין גם שום סיבה בעולם לפקפק באמיתותן של קביעות כגון זו ש„מחשבים נמנים עם המסובכים שבמעשי ידי אדם,“ או שאנו צפויים למחשבים מסובכים כל־כך עד „שכל מהנדס יזדקק ליותר מכל ימי חייו כדי להבין אותם במלואם.“

ז'אן בוגאטי ליד המכונית שעיצב ב־1932

רווקא משום כך תמוהה אי־האיכפתיות המשונה היורדת על הקורא הבלתי־מקצועי כבר במחצית הספר. האם זו הנקודה שבה ילדי מיקרו ונערי חומרה נפרדים מן הקורא הממוצע? שמא האשמה במחבר שלא הצליח למצות את הדראמה עד תום? אולי נובעת תחושת האדישות הלא־נוחה מן העובדה שיש גבול שמעבר לו אין אנו מסוגלים להתפעל או להשתאות לדברים בלתי־מובנים לנו (מי מאיתנו כבר מבין באמת כיצד פועלים הטלוויזיה או הטלפון)?

ואולי, אולי מוטלת אשמת כישלונה של הדראמה שלנו על כתפיו של הגיבור הראשי של

נדמה לי, שרוב המהנדסים רואים עצמם כבעלי מיקצוע חופשי, כמו רופאים או עורכי־דין. ואכן, יש להם קוד מיקצועי משלהם, אף כי חלקו מיועד בעליל לשירות ענייני החברות בלבד. עם עקרונות־היסוד של קוד זה נמנה הרעיון הכללי, שהסביבה הנאותה למהנ־דס היא סביבה ממוסגרת ביותר, שבה קיימות רק תשובות נכונות או לא־נכונות. זה עולם בינארי (שביסודו הצמד או שתי הרשו־יות), שהמחשב הוא, אולי, התגל־מותו. מהנדסים רבים שואפים למראית־עין להיות אנשים בינא־ריים, ואין פלא. הרעיון מפתה. אתה יכול להיות מכוער או חסר־חן או אפילו מטורף־למחצה; אם אתה מפיק את התוצאות הנכונות בעולם כזה, חייבים עמיתיך לקבל אותך.

נשמתה של מכונה חדשה

סיפרנו בכבודו ובעצמו. דומה שקל יותר לכתוב את דראמת הדברת החיידקים מאשר את ההרפתקה (שגם היא בוודאי ריתקה מישהו בשעתו) של המצאת המגנזיו. **נ. סוקר** ■

ספרים

זיכרונות של יופי חדש

סקירת בקורת ארוכה ויפה בניו־יורק ריביו אוף בוקס מזכירה לנו שמכונה — במיקרה זה, מכונית — עשויה לא רק להיות בעלת נשמה; היא גם מסוגלת להוות פרק בתולדות הטעם ונתח של היסטוריה אנושית. נושא הסקירה שלנו הן מכוניות רומאנטיות במיוחד: המכוניות של אטורה ארקו איזאדורו בוגאטי. הממציא האיטלקי הגאוני יליד 1881 שכמעט שלט־היד בתחום עיצוב מכוניות־המירוץ האלגנטיות בעשור שבין 1924 ו־1934. אם להאמין לאגדה — יש גם החולקים עליה — היתה זו מכונית־מירוץ מרגם בוגאטי, שגרמה את מותה של הרקדנית האמריקאית המהוללה איזאדורה דאנקן. הצעיף שהיה כרוך לצווארה הרקדנית נסתבך בגלגל האחורי של הבוגאטי, הנהוגה בידי נהג איטלקי יפה־תואר, וחנק אותה למוות. זה היה בשנת 1927, בריביירה הצרפתית: אלא איפה?

ריינר בנהם, מחבר הסקירה שלפנינו, מעלה שהזימון דאנקן־בוגאטי אינו מיקרי, אף כי דמיון שני השמות הפרטיים — איזאדורו ואיזאדורה — משווה לו נופל גורלי כמעט. השניים, בוגאטי ודאנקן, אשר רק שלוש שנים הפרידו בין תאריכי הלידה שלהם, השתייכו שניהם לדור אשר גלש־נשטף מתרבות האר־נבו של שלהי המאה התשע־עשרה אל תוך עולם המודרניזם התיפקודי שבא בעיקבותיה. שניהם הותירו אח־ריהם אגדות. בוגאטי, מעצבן של כמה מהמכוניות המהודרות והמוצלחות ביותר בתולדות הספורט־על־ארבע־גלגלים, ראוי, לדעת הכותב, לא פחות מיוצרת המחול החופשי האמריקאית שפעלה בעיקר באירופה, למקום של כבוד בתולדות התרבות. שניהם מייצגים מובהקים „אגרריזם“ ל„הפסקה המשמעותית“ שבין האר נובו האורנמנטאלי, העיטורי־פירחוני והאירוטי לבין הפונקציונאליזם הגורס צורות הנדסיות, קווים ישרים ונקיים והבלטת החומריות. אין זה מיקרה שבוגאטי, שתווי המיתאר של מכוניותיו בלטו בנקיון הגיאומטרי שלהן, הציג ב־1914 ביריד הבינלאומי של קלן בביתן אחד עם נביא הבאוהאוז ואלטר גרופיוס, וכן שהאדריכל (והצייר) המהולל הידוע בכינויו „לה קורבוזייה“ הביע את התפעלותו מאמנותו! (לא אומנותו!) של בוגאטי.

סיפורה המלא של הבוגאטי הוא סיפורה של דראמה מישפחתית. אביו של אטורה, מעצב המכוניות, היה אחד הקיצוניים והמסורבלים במעצבי רחיטי אר נובו באיטליה. בנו, רמבראנט בוגאטי, אחיו של אטורה, שנועד על־ידי המישפחה להיות מהנדס, החליף מיקצוע והיה לפסל מצויין מן השורה השניה, שלולא התאבדותו ב־1916 אולי היו פיסלי בעלי־החיים שלו מוכרים ומפורסמים יותר. בנו של אטורה, ז'אן, שירטט את המרכבים של כמה מהדגמים הראוותניים ביותר של המכונית המישפחתית.

כיום ידוע (או נודע), שלא כל הנוצץ הוא כרום: שאלטורה „שאל“ (אם תרצו: גנב) רבים מהפיתרונות הטכניים שלו ממכוניות של קודמיו ויריביו, וכי האסתטיקה של המכוניות החלקות־למישעי שלו חיפתה על חסרונות מיכאניים ואף גרמה צרות צרורות למכונאים שעסקו בתיקונן. בפרספקטיבה היסטורית ראוי גם לציין, שבוגאטי חדר לשוק המכוניות בסביבות 1900, כלומר, בזמן שמרבית ההמצאות הטכניות הכרוכות במכונה החדשה כבר הומצאו (בידי אחרים). עם זאת מסכימים הכל שמי שראה פעם בוגאטי — והישווה אותה עם מודל של פורד מאותן שנים, לדוגמה — לא ישכח לא את הרושם ולא את ההבדל.

היום כולנו יודעים שאם אכן נולד „יופי חדש“ במאה הזאת שלנו, הרי אין זה היופי של נסיון־ההפיכה של 1916 באירלנד. כפי שסבר המשורר האירי הגדול ייטס, כי אם יופיים של מכוניות, מטוסים, שעוני־יד ומוצרים תעשייתיים אחרים. אסתטיקנים ותועלמנים של היופי החדש, אנשים כמו הפוטוריסט האיטלקי מאריניטי, הציירים פיקאביה, מונדריאן ופרנאנד לז'ה, או האדריכל קורבוזייה (שטבע את המטבע „האסתטיקה של המהנדס“) עשו הרבה להפצת הערכים החדשים בכל רחבי העולם ועד לתל־אביב הגיעו (בתי הקוביות הלבנים בסיגנון באוהאוז).

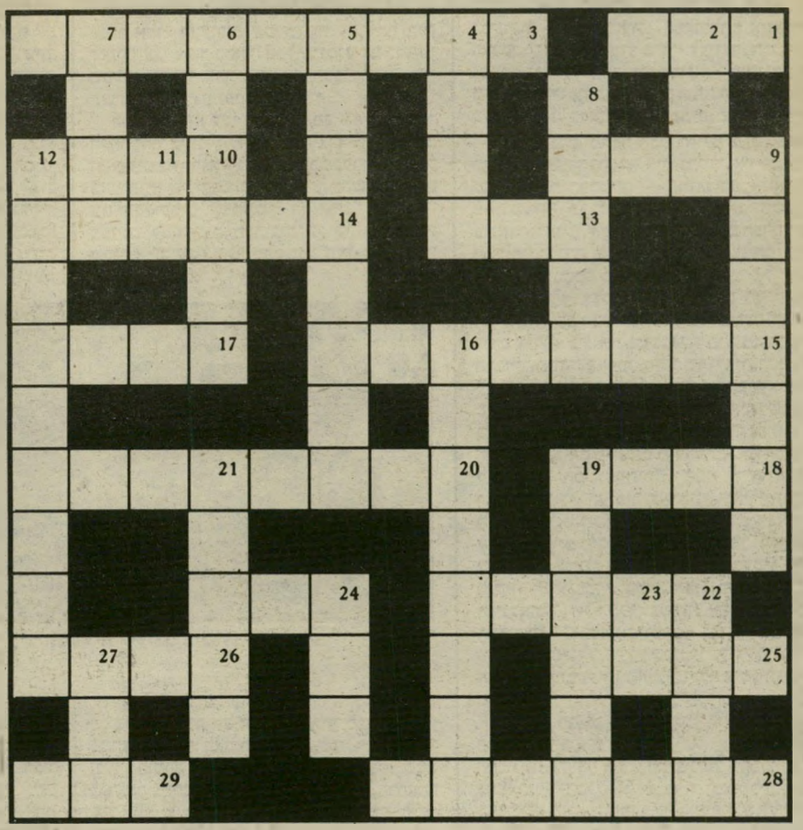
סיפורה המרשים של הבוגאטי, מכל מקום, הגיע לקיצו ב־1934, עם הופעת מכונית המירוץ הגרמנית של פרדינאנד פורשה, מתכנן הפולקסוואגן, על ההנעה־האחורית המהפכנית שלה. אז הפכה מסורת העידון האסתטי נוסח בוגאטי לבלתי־רלבאנטית. אם לא למכשילה ממש. איך כתב קורבוזייה על הקידמה בעיצוב: „כדי לזכות אתה חייב לעלות על יריבך בכל נקודה זעירה... ובכל הפרטים.“ הבוגאטי ניצחה בקרב על היופי אבל נכשלה במירוץ על הפרטים. סיפורה הוא סיפור הפרינאדונה של דור אחד ההופכת לדינוזאור של הדור הבא, וסופה שהיא פורשת מן המירוץ.

האם לא היה זה גם גורלה של איזאדורה דאנקן, לולא נספתה בצורה טראגית כל־כך בגיל 49?

יופי הולך ויופי בא. וזה שהולך — הולך לרוב אל דפי האלבומים וסיפרי ההיסטוריה.

נ. סוקר ■

תשבצופן השלם הזה 2541

מאוזן:

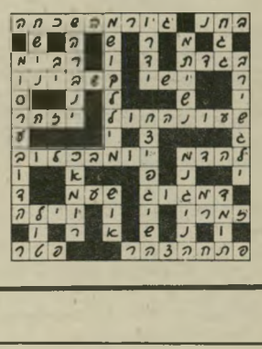
1. לשאלתו של פיירברג השיב הנרי ה־8 פעמיים (3)
3. יוצאים מתוך הנחה כי בדרכי־שלום אי־אפשר להשיב את מחיר הלחם מהשער הישן (4,5)
9. הפרופסור את ענשו כבר קיבל (4)
10. גיבוש נוגה (4)
13. חסר הווי שמאלני באי (3)
14. צאצאיו של יהודה (6)
15. משינה נותרו בלי אוויר (5,3)
17. אם יסתכל לאחור ייפגע? (4)
18. הנחל מלא (4)
20. ספר העיקרים לא החליף את ספר־הספרים (4,)
22. הרגשת התרוממות בטכס (5מ)
24. סלע איתן בעת צרה (3)
25. איתן נראה די שביר ברטרוספקטיבה (4)
26. נראה כמו שאול (4)
28. נביא לא בגלוי (4,3)
29. יגע ושמענו שלא מצא (3)

מאונך:

2. זה שנתן מערני־מלך (3)
4. נבל מחזיק מטבע זר (4)
5. משלם את חובו ומתעשר מדבר אחר (3,5)
6. הקשיבו נא אלי! — זה כל מבוקשו של המשורר (6)
7. מתאים להעלות מן החשכה (4)
8. הגיע ממלחין שאפשר לסמוך עליו (5)
9. מגדל דגים בסיוע מוסיקלי (3,4)
11. כיצד עף (2)
12. בעצמה סחבה את עמה עלי שכם, כדי שהבריטים לא יגלו (4,5)
16. חגיגה פעם בשנה (5,3)
19. קיים ניצוץ של תקווה בטלוויזיה (4,2)
21. תצאו במחול, רק בשניים (5)
22. לפקודה — נדליק! (4)
23. אלוה ממעל וגם למטה (2)
24. שנא צבע (3)
27. הרוח תעלה ריח ניחוח (3)

אביגיל יגאי

פתרון תשבצופן 2539

מודעות בטלפון

לכל העתונים

בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.

ויזה

ישראכרט

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל

אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף

03-227117/8

„יש לי שלושה בנים"

(המשך מעמוד 26)

מעות. אני לא מסתייג לא נפשית ולא אחרת מאלה ששלחו את אבידע.

● בשום שלב?

לא. כיום, במבט לאחור, אני יכול לשאול אם הפעולה היתה נחוצה ותרמה לביטחון. אבל אין לזה משמעות. לא בא בטענות לאיש. אנחנו חיים במרינה וקורים דברים.

● פגשת מישהו מאש"ף שהיה יעד הפעולה בביירות?

אני מניח שכן. לא נאמר לי. אני מניח שבין ראשי אש"ף הרבים שפגשתי היו גם כאלה שהיו במיפקדה אז, אבל מישהי, שיש לה מגע הדוק מאוד עם ראשי אש"ף והמכירה את נאיף חוואתמה היטב, שאבידע השתתף בפי־

„רציתי להקדיש את כישורי וזמני לאפיק המרכזי + טיפוח ההבנה היהודית־ערבית"

צוץ המיפקדה שלו, שאלה אותי תיאורטית אם הייתי מוכן להיפגש עם חוואתמה. התשובה שלי לא היתה שלילית. אמרתי שאם היתה נוצרת סיטואציה לקיום מגעים, לא הייתי בוחל בפגישה כזו.

■ ■ ■

● הלכת לבקר במקום שבו אבידע נהרג?

השתגעתי לבקר שם!

● היית בביירות?

כן, ועשיתי מאמצים בלתי־רגילים לעבור לביירות־המערבית, והסיטואציה והמאמצים כמעט נשאו פרי. באותם הימים הספורים שלפני צערה ושאתילא, כשצה"ל השתלט על מערב העיר, אמרו לי שאכתוב לרפול והוא יאשר לי, אבל בינתיים צה"ל נסוג.

את הביקור השלישי בביירות אירגנה היחידה של אבידע להורים שכולים, שחלק מהבנים שלהם נפלו בקרבות מילחמת־הלבנון. הובילו את כולנו לאורך נתיב הקרבות והתעכבו בכל מקום שבו נפל אחד הבנים. אנחנו הגענו לנקודה הקרובה ביותר האפשרית בביירות־המיזרחית וצפינו על המקום במישקפת אדירה.

● מישהו מהבנים שלך היה שם?

לא יודע. יש דברים שלא מדברים, אסור וזהו.

■ ■ ■

חיים שור פעיל בתחומים מיפלגתיים ותנועתיים שונים ומגוונים במהלך חייו. הוא חלק אינטגרלי מן השומר־הצעיר, הקיבוץ הארצי ומפ"ם, שפרשה מן השותפות עם המערך מייד אחרי הבחירות האחרונות והקמת ממשלת־האחדות־הלאומית.

במשך השנתיים האחרונות תקף שור לא אחת מעל דפי העיתון את מיפלגתו וקרא לאנשים ללכת להכרעות שיצילו את המיפלגה מהיעלמות מן המפה הפוליטית. קריאותיו לא תמיד מצאו חן בעיני מנהיגי מפ"ם, בעיקר לא בעיני המנהיג הוותיק יעקב חזן, ששור היה בעבר משותי דבריו.

למרבה הפלא, מבטא שור בדבריו דווקא את דעתם של צעירי המיפלגה. הנחשבים לאגף השמאלי שלה. הוא קרא לא מזמן לקיבוץ הארצי לפתוח את שערי המוסדות החינוכיים שלו בפני ילדים מעיירות־פיתוח שכנות והוא קורא, בין השאר, למפ"ם להצטרף לכוחות שמאל נוספים בעולם הפוליטי ולהקים ביחד גוף שמאלי רחב. מולו עומדים אלה הקוראים לחברי מפ"ם להצטרף סופית למיפלגת־העבודה ולהיות חלק אינטגרלי ממנה.

● אפשר לדבר איתך על מפ"ם המתפוררת?

מפ"ם מקבלת כבר שנה וחצי שני מנדטים.

● זה בערך מיספר החברים בקיבוץ הארצי?

חצי חצי. שני מנדטים בכל הסקרים. רק בסקר אחד דובר על שניים־שלושה. מיפלגה כזו, אני אומר נהדרת. יורדת.

● אז אולי המיפלגה פשטה את הרגל וצריך לפרק אותה?

אלה הן עובדות, ולא ויכוח. כל הנחמות שזה ישתנה ויגדל אין להן יסוד. אני חושב שמפ"ם היתה צריכה לבדוק את עצמה — מה קרה לה שהגיעה להידרדרות. אומרים שזו מיפלגה היסטורית עם שורשים. זה נכון או מה?

הטיעון שלי שהשיגרה הגיעה למצב נורא. שלא נעשה מאמץ רציני לבדוק ולהסיק מסקנות.

● מה המסקנות?

שתי אפשרויות — להחליט להתפסל ולהצטרף למיפלגת־העבודה, או לבנות את עצמה השמאל מחודש, יחד עם כוחות השמאל האחרים, להקים כוח אחד ולעשות כל מה שמתחייב מזה.

● אתה חושב שצריך להצטרף לאחרים?

כן. להתחבר עם רץ ולהיות היוזמת של הקמת מיפלגה שמאלית בישראל. צריך קודם כל להכריע. דבר שני: המיפלגה צריכה להגדיר כיוון, להגדיר מחדש את מערכת היחסים שבין המיפלגה והקיבוץ.

דבר שלישי: היא צריכה לבנות לעצמה ולחדש אידיאולוגיה שמתאימה יותר ל־1986.

● אתה נוקט בקו שצעירים בדרך־כלל הולכים בו.

אני מוצא בזמן האחרון המון שפה משותפת עם צעירים.

● זה נדיר.

בדרך־כלל, אבל קורים גם מיקרים כאלה. אולי בגלל העניין הפרטי שלי אני רואה דברים אחרת מחבריי לשיבת הגיל.

● זו לא בגידה בקו המיפלגתי?

יש סיפור קצר מאוד של סרן קיר־קגור על ליצן שעולה על בימה וצעק „אש!" והקהל מחא כפיים, ואז הוא שוב צעק „אש!", והקהל מחא כף בצחוק, ובאמת היתה אש והיא התפשטה על הבימה ועברה לאולם.

נניח שאני הליצן. נניח. בדרך־כלל אני נחשב אדם רציני, אבל נניח. זה נכון מה שאני אומר, או לא? אם מפ"ם לא תתנער, היא תרד מעל הפרק וגם החיים של הקיבוץ־הארצי יהיו פגומים בלי מפ"ם. אלה דברים חריפים.

ברור שיש כמה שאומרים שעצם העובדה שאני מאשים זה כאילו בגידה ברוח היחידה. מה זה אומר? לא יודע. אבל אני חושב שזה נכון.

● למה אתה לא קם ועושה לבד?

אי־אפשר לומר לי שאני לא עושה. כליי־הנשק שלי אלה המילים, ואני מפזר אותן די בנדיבות בשנה האחרונה. אי־אפשר להגיד שאני לא עושה, אבל אני רואה את הדברים כך ואני מקווה שבמשך הזמן יהיו יותר אנשים שיראו את הדברים כמוני. כך אני מאמין.

פיתאום התנועה הגיעה למצב מסוים, שבשביל לשנות את הכיוון צריך כוח אדירים.

ואני יכול לסיים בסיפור על אחת התיאוריות שרווחו על הסיבה לכך. שהדינוזאור נכחד. אמרו שהוא אכל רק ירקות והיה לו גוף ענק, וכשהתחילה עונת הגשמים, הוא לא יכול היה לנוע עם הגוף הגדול שלו ולמצוא מזון, אז הוא שקע בבוץ ומת ברעב.

התנועה זה דבר אדיר. לקחת את כל זה, עם בתי־הספר והמיפעלים, תעשיות ומשקים, ולשנות כיוון — זה עסק מאוד מסובך ומפחיד. אבל אני חושב שאין ברירה. לשנות כיוון יותר קשה מאשר להתחיל מכלום.

באותו רגע שנגיע למודעות שבעצם אנחנו מתמודדים עם בעיה קיומית — כי אחרת, לדעתי, אין סיכוי — אז אולי נתחיל לזוז בכיוון הנכון.

מרים בניחיני

מזל החודש:

שור

אופק עולה במזל שור

מזג נוח, גוף רחב ונוטה להשמנה, משיכה למוסיקה ואהבה לדיברי מתיקה. תכונות אלה מאפיינות את בן מזל שור ויופיעו גם

המזל	השעה	האופק העולה
שור	4–6 בבוקר	שור
תאומים	6–8 בבוקר	שור
סרטן	8–10 בבוקר	שור
אריה	10–12 בבוקר	שור
בתולה	12–2 בצהריים	שור
מאזניים	2–4 אחה"צ	שור
עקרב	4–6 אחה"צ	שור
קשת	6–8 בערב	שור
גדי	8–10 בערב	שור
דלי	10–12 בערב	שור
דגים	12–2 בלילה	שור
טלה	2–4 בבוקר	שור

אצל מי ששעת לידתו – או, במילים אחרות, אצל זה שהאופק העולה במפת־הלידה שלו – נמצאת במזל שור. הטבלה המופיעה כאן מציינת את השעות שבהן האופק יהיה במזל שור. הזמן אינו מדוייק דיוק מירבי, אפשר להשיג רק כאשר מחשבים את הזמן בעזרת טבלאות שבהן רשומים הנתונים המדוייקים. טבלה זו מראה בערך את הזמן שבו האופק יכול להימצא במזל שור בכל מזל ומזל:

גופו ארוך, רגליו וזרועותיו קצרות יחסית לגוף. כפות הידיים והרגליים קצרות, עבות, בשרניות ומוצקות, כמעט קשות. צווארו קצר מאוד, עבה, ולמעשה כמעט שאיננו קיים. לבעל האופק בשור יש על־פי־רוב גומות־חן בלחיים, בסנטר או בשניהם. הבעה ילדותית על פניו. העיניים מלוות אותך במבטן ומזכירות מבט של ילד. השיער בגוון חום בהיר ונוטה להיות בהיר – בדרך כלל משתלסל, ביחוד מלפנים. הפנים אנכיות ומלאות, העיניים בולטות. האף קצר ועבה והנחיריים רחבים. השפתיים מלאות וחושניות.

אופק עולה בשור ניחן בזיכרון טוב. הוא נחמד, נעים, נותן תשומת־לב, חום ואהבה. הוא מאוד אוהב לאכול ולשתות, ולפעמים נוטה להיות זללן ומפריז באהבתו לכל דבר מתוק. הוא בעל מזג נוח, אלא שעקשנותו מייגעת.

תכונה נוספת שמקשה על מי שחי עימו זוהי הקינאה: לפעמים הוא קנאי בצורה קיצונית.

בהליכתו הוא עושה רושם כאילו הוא מדדה, מתנדנד מצד לצד. הוא נהנה מפיטפוטים, גם אם לא הוא המפטפט אלא רק המאזין. נמשך מאוד למוסיקה, לרוב ניחן בקול ערב ובעצמו שר או מנגן.

מישפטים אופייניים לו: „אני אוהב אותך, את שייכת לי", „תני לי לחבק אותך, אוי כמה שאני אוהב לגעת בך וללטף אותך. אני לא יכול לחיות בלעדייך", „אם לא תהיי לי גם לא תהיי לאחר, אעדיף להרוג אותו", „אני כל־כך רעב, מה יש לאכול? יש הרבה?!"

אם כוכב ונוס, השולט במזל שור, ממוקם במזל המתאים לו ובאספקטים טובים, יש לכך השפעה טובה על האישיות, ההתנהגות וההופעה, אם לא זה משפיע בצורה שלילית.

יש לשים לב לתנודות הצפוניות וה־דרומיות של הירח. אם התנודות הצפוניות על האופק זה משפיע על הגובה, אם הדרומיות על האופק האדם יהיה נמוך. כמו כן יש לשים לב למיקומם של יופיטר וסאטורן, כי גם הם יכולים להשפיע על הקומה, להקטין או להגדיל את בעל האופק.

ולבסוף, צריך להתחשב בכוכבים הנמ־צאים על האופק או בבית הראשון, אם יש כאלה:

שמש בבית הראשון – אדם נמוך, פה ואף רחבים.

ירח בבית הראשון – מסודר, בעל עור חלק ונוטה להשמנה.

מרקורי בבית הראשון – כהה ושמן.

ונוס בבית הראשון – הופעה נאה, גוון עור בהיר ויפה, ונוטה להשמנה.

מרס בבית הראשון – נמוך, כהה ובעל פה רחב.

יופיטר בבית הראשון – נמוך וכהה.

סאטורן בבית הראשון – מרושל ומגושם.

אוראנוס בבית הראשון – גוון עור כהה.

נפטון בבית הראשון – חולמני, מרושל, מבולבל וכהה.

תחום הקריירה עדיין נמצא במרכז דאגותיכם. אולם כעת תוכלו לפעול ולקדם את השאיפות שיש לכם בנושא זה. לא רצוי להפגין יותר מדי בי־טחון, עדיף לתת לצד השני הרגשה שהוא ה־קובע ודווקא עכשיו תוכלו להשיג כמעט כל דבר שתרצו, אם תהיו קצת דיפלומטיים. יתכן שיהיה צורך לשנות את התוכניות ולדחותן ל־זמן מה, כשאתם מקבלים על עצמכם לבצע מה שמבקשים מכם, וזיכרו – זה לזמן קצר.

* * *

למרות העובדה שאתם מרגישים יותר טוב מבחינה פיסית, נפשית הרגשתכם מוזרה. קשה לכם להתרכז ב־עבודה, עניינים שונים מעסיקים אתכם וה־שליטה הטובה והמיש־מעת העצמית המאפ־יינים אתכם בדרך כלל כאילו נעלמו לזמן מה. ידידים יבואו לעזרתכם, וחשוב שלא תזלזלו ב־הצעותיהם – יתכן ש־הגיע הזמן לחשוב על כיוון חדש. בענייני כספים מצבכם משתפר, אך זיכרו שיש לכם גם התחייבויות רבות.

* * *

השבוע הבא לא יהיה קל יותר מאלה שקדמו לו. עדיין אתם סובלים מחולשה ומבעיות בריאות, של־כם ושל בני מישפחה. ב־15 או ב־16 מישהו יגיע לביקור פתע – תצטרכו לקצר את הבי־קור ולומר בגלוי ש־הפעם אינכם חזקים, לא יתכן שגם ידידים יוסיפו על הקשיים של התקופה. ה־17 עד ה־18 קשים במיוחד, שוב שאינו מרגיש טוב. סוף השבוע יהיה נעים.

ה־15 וה־16 חשובים מאוד. ביחוד בכל מה שקשור לעניינים כספיים. אתם עשויים לקבל סוף־סוף סכום כסף שהובטח לכם מזמן אולם כדאי לח־סוך ולא להוציא אם זה אינו הכרחי. בתקופה זו כדאי לשנות את מקום־העבודה ולחשוב על משהו יותר מתאים. ידי־דים יוכלו לעזור לכם למצוא תפקיד יותר מעניין. ה־18 וה־19 – אינם מתאימים לפגישות, שיחות או ראיונות לצורך עבודה. נסיעה לחו"ל צפויה בקרוב.

* * *

התחום המיקצועי ממשיך להיות בראש סולם העדיפויות. הימים החמישי והשישי טובים לשיחות עם אנ־שים שיש להם השפעה, באותם ימים תהיו משכנעים וקשה יהיה לסרב לכל בקשה ש־תבקשו. תוכניות ורעיו־נות סמויים ניתנים לביצוע עכשיו, אבל רצוי לשתף רק את ה־אנשים שבהם ניתן לבטוח לאחר היכרות ארוכה. נסיעה לחו"ל צפויה בקרוב, ועימה פרידה מאנשים שאליהם התקשרתם מאוד.

* * *

הימים שבין ה־15 עד ה־19 לא יהיו קלים. בתחילה תחושו בעייפות. ויתכן שתצטרכו לגשת לטיפול רפואי. אבל מה־20 בחודש יהיה יותר קל ונעים. למרות הקשיים שעו־רים עליכם, אתם מצ־ליחים לממש את התוכ־ניות שקשורות לקריירה והחיים האישיים. אתם יותר מקובלים ומושכים את המין השני. תוכלו להתחיל בקשר חדש, או להדק את הקשר הקיים. תלמידים וסטו־דנטים ביניכם יצטיינו בעבודות ובבחינות.

ה־14 בחודש יפתיע לטובה ביחוד בענייני הלב. ה־17 עד ה־19 עלולים לגרום לאכזבה למי שמתכנן נסיעה לחו"ל. ידיעה מאכזבת תגיע לאוזניכם. אל תק־חו ללב, זה ישתנה עוד כמה פעמים. אל תקחו זאת כגזירה סופית. ה־20 וה־21 יגרמו לשימ־חה בכל מה שקשור לקריירה. הצעה מאוד מושכת תוצע לכם. אבל תצטרכו לענות בזהירות בשיחות עם עמיתים לעבודה או הממונים. בתחום הרומאנטי תצטרכו להיות היזמים.

* * *

ענייני הבית והמישפחה תופסים מקום חשוב בימים אלה, אתם רוצים להשתחרר, לצאת לחופשה ולהת־רחק מכל החובות וההתחייבויות היומיו־מיות, אבל עדיין אי־אפשר לעשות דבר. עניינים מישפחתיים דורשים את מלוא תשו־מת־הלב. במקום העבו־דה לא כדאי לבצע שינויים, אבל מאוד כדאי לשוחח עם ה־אנשים הנכונים ולהעלות על הכתב כל מה שיכול לעזור לכם בתקופה מאוחרת יותר.

* * *

ה־14 בחודש עשוי לגרום לאכזבה מאוחר יותר. כל מה שנאמר באוזניכם על־ידי בני המין השני נכון רק לאותו יום. אך אל תס־מכו על כך. כדי שלא תתאכזבו. בין ה־17 ל־19 בחודש האמת תצא לאור. וכדאי שתהיו מוכנים. הנשואים שבי־ניכם אינם מבינים מה הכוונה של בני הזוג, אולם כדאי לברר ולב־דוק מהן התוכניות. בעיות בריאות עלולות להציק השבוע באזור הגב. חשבו על טיפול לא קונבנציונאלי.

במקום העבודה עליכם להיות יותר עירניים, מישהו מעמיד פני ידיד ומסית מאחורי הגב, אל תמהרו לתת אמון בכל אחד. אתם עצמכם מבצעים את עבודתכם בצורה טובה, אבל חשוב שתשתפו את ה־ממונים ותביאו זאת לידיעתם. בקרב המיש־פחה היותר רחוקה – הכוונה להורים, אחים וגיסים – מצבכם אינו טוב. ההערות שמעירים לכם פוגעות, וזה גורם לחוסר ביטחון. כדאי להתרחק מהם כדי לא להיות מושפעים.

* * *

השבוע נפתחות לפניכם דרכים חדשות גם בעבודה וגם בחיים האישיים. אל תחמיצו את ההזדמנויות. כעת כדאי לנצל את כושר ה־כתיבה. עכשיו טוב יותר להשתמש בעט מאשר בדיבורים. אם יש לכם מה לומר, תוכלו להת־בטא בצורה ברורה על־ידי כתיבת מיכתב. בת־חום הרומאנטי מצבכם טוב, רבים מעוניינים להתקרב, אבל אתם מרתיקים אותם על־ידי התנהגות קצת נוק־שה ומוגזמת. הבריאות ממשיכה להטריד.

* * *

למרות הקשיים שבהם אתם נתונים, מצבכם השבוע יהיה יותר טוב, אי־אפשר להבטיח שכל הקשיים ייעלמו, אך בינתיים אפשר ליהנות מכמה דברים. נסיעה לחו"ל צפויה בקרוב, ואם זה לא מתאפשר, לפחות תוכלו לזכות לארח אדם שנמצא במרחקים ברגע זה. במקום שבו אתם עובדים התנאים משתפרים, לפתע ית־ברר שהצעותיכם נכונות, יתכן שמאוחר לת־קן, אבל לפחות עכשיו יתחשבו בדעותיכם.

תני לאצבעות ללכת

שלום למלוטפיי היקרים. זהו. חג הפסח עבר. לימים ספורים הכל חזר למסלולו הרגיל, והנה קפץ עלינו חגנו הלאומי, יום־העצמאות. במקומכם הייתי מנסה לנצל את מושג העצמאות ונותנת לכם באמת את העצמאות לנהוג כרצונכם.

בארצות בהן ביקרתי, יום־העצמאות הוא חוויה בל־תשכח: מסיבות פרועות ושקטות; זיקוקי די־נור; אנשים עליזים משתיה; זוגות מתנשקים ומתמזמזים; מועדוני־לילה המגישים ממיטב המשוחרר והעצמאי.

קחו גם אתם קצת מזה, ובין הסיחים והחמוצים נסו להשתחרר מהעניין של המעצורים בבילוי הישראלי.

אני לא רוצה להטיף לבלויים פרועים במשך כל ימות השנה, אבל מה יקרה אם עם ישראל ישיל מעליו, ליום אחד, את המדים הנוקשים ויבלה על אמת?

ועל כן אעסוק היום בשאלות המעצורים, שקוראים נחנקים הציגו לפניי:

לילי אנידן הכל הולך!

לאונן בלי אמא

אני אשה ממושב ליד ירושלים. אנחנו בבית לא כל־כך חפשיים. אך אני אוהבת את זה ועוקבת אחרי כל המתפרסם בנושא של המין. אני גם מאוננת. אבל לידו אני לא יכולה. אפילו אם הוא מסתובב בתוך הבית. אני לא יכולה.

אני מרשה לו לגעת בי תמיד ואני נוגעת בו, אבל כשהייתי ילדה, הייתי תמיד מתחבאת מאמא שלי, שהיתה מאוד קפדנית ותמיד עקבה אחרי מעשיי בבית. לא היתה לי פינה משלי בבית והייתי מחכה שכולם ילכו והחגיגה היתה מתחילה, והיום זה קורה לי איתו.

נראה לי שבאופן כללי את אשה בריאה לחלוטין ולא נפגעת באופן דרמאתי מקפרנותה ועיקובה של אימך. רבות הנשים, יקיריתי שלי, שיש להן בעיה בעניין פרטי זה. שהרי זה שייך לך, כולו שלך.

קשה לומר שזוהי מחלה נוראית. בכל זאת, כראי שתתחילי לעשות זאת בשלבים עם בעלך: זאת תהיה תצוגת־מין פרטית בשבילו, התגשמות פנטסיה של הרבה גברים. ואם כבר העלית את השאלה, הרי שאייעץ לך, יקירתי, התחילי לאט־לאט בליטופים עצמיים, ועיברי בשלבים לדברים היותר נועזים, ו„תני לאצבעות ללכת בשבילך" וגם קצת בשבילו.

תראי שההנאה המשותפת שלכם תגבר.

מגבר לגבר

„דבר ראשון את צריכה להבין, לילי, שאני בחור רגיש ונסגע בקלי־קלות." כך התחיל את מיכתבו מלוטפי הצעיר בן ה־17, היודע באופן ברור, חד וחלק, שהוא הומו־סקסואל.

„רק דבר אחד מטריד אותי, אני לא יכול לסנות אל בחור ולומר לו „היי! הלו! אתה רוצה לשכב איתי?' ואני גם סוחד שבגלל זה אקיים יחסים מיניים אחת לשנה, כשזה יבוא במיקרה."

טוב, אז מה קרה, יקירי? השגת הרבה בעובדה שבגיל 17 הגעת למסקנה שאתה הומו־סקסואל ואתה אוהב גברים. הרי זה בפני עצמו הישג, ופתרת לעצמך שנים רבות של תיסכול.

מידידיי ההומו־סקסואלים, הבוגרים יותר, שמעתי ששפת־העיניים פועלת אצל העליזים בריוק כפי שהיא פועלת אצל הזוגות המעורבים. כמו כל הגברים והנשים בעולם תלמד גם אתה, עם הנסיון, את שפת־הסימנים.

בגיל 17 רבים הם שעדיין אין להם מישגלים קבועים וקשה עליהם הגישה לנערות. וזה לא בשביל שאתה אחר מהם במציאת האובייקט המיני ובטעמך.

מלבד זאת, איפה שמעת שזה נפוץ ורגיל לפנות לבחור, או לבחורה ב„היי, את רוצה להשתגל איתי?' זה היה יכול להיות נחמד. אבל, באמת, זה לא עובד ככה. לכן אל תיפגע אם תחטוף סטירה או שתיים על פנייה אגרסיבית.

רכך את התיקשורת וגש אליו בהילוך איטי.

שיהיה במזל!

סטייל ולנטינו

אני בחור בן 26 וכל חיי היו לי חברות כבה סתם. לפני חודשיים הכרתי בחורה שעשתה לי משהו בלב. היא רוצה שאני אחזור אחריה סטייל ולנטינו, ובי אין את זה. מה עושים?

אתה, יקירי, סובל ממעצור חברתי. אולי קצת פוחד מה „יגידו החברה על הרכרוכי. ואולי שהיא לא תיקח אותך פראייר.

אלה, בדרך כלל, גורמים חיצוניים. מפני שחיזור אחרי אשה נאהבת הוא דבר הקיים בכל גבר, בדרך זו או אחרת. אין צורך שתשתפך בדי־בר־חנופה ותכסה את הגברת במרבד־שושנים, אבל בהחלט רצויה המילה היפה, שהרי אתה מדבר מהגיגי־ליבך, הרי אמרת שאתה מתייחס אליה כאל משהו שונה ואחר מכל החברות הקודמות. אז למה לא תאמר לה זאת?

היא רוצה להרגיש רצויה, חשובה ומפונקת לידך.

אני לא חושבת שאתה באמת מרגיש כמו „אנס חלקלק", המקבל את מבוקשו על־ידי חנופה וחיזור. זה לא אונס ואין לך מה להתבייש בחשיפת ריגשותיך לפני אשה האמורה לחלוק איתך את החלקים האינטימיים ביותר לה ולך.

בתולים במכונית

נעבור אל המפורסמים הנועזים, הפותחים את החלון אל חדר־המיטות שלהם, כדי לתת לנו להציץ ולראות את מה שגם לנו יש בחדר־המיטות שלנו:

● **מנחם עיני**, שחקן, פנטומימאי, ורקדן:

„אני הסתובבתי כל השנים עם הראש בעננים. כשהצלחתי בגיל 32 להרכין את הראש, גיליתי שאני בתול. ואני שמח שאני עדיין בתול ואני אשאר בתול. במידה שלי כבר אין. זה מודל 49. ואין חלקי־חילוף.

● **קיט הנטר**, החבר שלי ואבי בני, דין הקטן:

אירבתי את בתוליי כמו אמריקאי טיפוסי — פשוט בספסל האחורי של קאדילק מודל 1955. הייתי בן 16 והיא בת 14, תלמידה בבית־הספר שלי. הלכתי עם חבר למישחק פוטבול, שתינו יותר מדי וחברי נגמר לגמרי. היא לא היתה החברה שלי, היא היתה שייכת לחברי. נסענו הביתה והוא היה שתוי לגמרי. בשלב מסויים נאלצנו לעצור כדי לתת לו להקיא.

בינתיים התחילו היחסים במכונית להתחמם. החבר הקיא בחורשה ואנחנו היינו בעננים.

כך אירבתי את בתוליי.

„רצו להרוג אותי"

(המשך מעמוד 17)

וביקש מכל מי שיכול לעזור לגד פלום, קישור חד־מפשע במאסר בגרמ־ניה, להוכיח את חפותו.

„לקח כמה זמן," מספר האח, „כי החברה האלה לא כל־כך קוראים ע־תונים. בסוף הגיעו אליי כמה אנשים. שניים מהם סיפרו לי, כי הם גרו אז בקירבת מקום לזירת־הרצח. הם הכירו את הנרצח וראו את היורים נמלטים מהמקום רעולי־פנים.

„שני הגברים הללו, ערבים ישרא־לים, סיפרו דבר מתמיה. הם אמרו כי הם עצמם נעצרו זמן מה קצר אחרי הרצח, והובאו לתחנת־המישטרה. שם התנפלה עליהם אשת־הקורבן, היכתה אותם והאשימה אותם ברצח בעלה וצ־עקה עליהם: ‚למה רצחתם את איציק'. לאחר יומיים שוחררו ממעצר.

„לכל האירוע הזה לא היה זכר בת־קי המישטרה ולא נרמז על כך במיש־פט."

שני הגברים היו מוכנים למסור תצ־הירים ואף להעיד בבית־המישפט. אחיו של שץ לקח מהם תצהירים, הביא לארץ את עורך־דינו הגרמני של שץ, והחתים את השניים על המיסמכים הד־רושים כדי לפתוח במישפט־חוזר בגר־מניה.

שץ מפיים את מיכתבו במי־לים הבאות:

כאן לא היה מישפט, אלא ממש רצח. שקרים כאלה ומישפט כזה רק בזמן הנאצים אולי יכול להתקיים. אצל אשתי ואחי יש מיסמכים המעידים על העוול שנעשה לי. אנא פרסמו זאת, כי זוהי הדרך היחידה שנשארה לי.

עד כאן מיכתבו של שץ.

מילחמת כנופיות

„ד עולם־הזה" התקשר עם אביו של שץ וקיבל ממנו חומר נוסף.

מתברר כי במיסמכים המצורפים לכתב־האישום, שהוגש נגד שץ בגר־מניה, מסופר סיפור אחר לגמרי. שם נטען כי משך חודשים שררה מילחמת כנופיות ישראליות בפרנקפורט, על השליטה בשוק־הסמים בעיר. אסייג, סוחר־סמים יליד מארוקו, בעל אזרחות ישראלית, חי על רווחיה של אשתו הזונה, שעבדה במועדון־לילה בעיר. הוא נמנה עם חבורה, שבראשה עמדו האחים משה ויעקב אלפרון, הידועים היטב למישטרה בישראל.

שץ, גר שלוש ופרץ גוזלן היו רא־שיה של הכנופיה המתחרה בעיר. ביוני 1981, לאחר כמה קטטות, היכו אסייג והאלפרונים את שץ, במועדון־לילה אנטבקה, והיה ברור כי ההיתקלות הבאה בין הכנופיות תסתיים ברצח. אסייג, שהיה מודע לכך, פחד לחייו. השיג לעצמו אקדח והחביא אותו במכונית. אולם כאשר התנפלו עליו הרוצחים, לא הצליח אסייג להגיע אל הנשק בזמן ונהרג עוד לפני שהצליח לשלפו.

המישטרה מודה כי העדה העיקרית שלה היא אשת־המנוח, רחדיקה אסייג, והיא אשר זיהתה את שץ מעל לכל ספק. הדוח המישטרתי קובע כי רבריה של העדה נתמכים על־ידי התוצאות הנוספות של החקירה, עד לפרטי־הפר־טים הקטנים ביותר.

לפני בית־המישפט הגרמני מצויה כיום בקשה לחדש את המישפט, לאור העדויות החדשות שהשיג אחיו בארץ. האח אמר להעולם הזה: „לוא חשבתי שאחי אשם, לא הייתי נוקף אצבע למענו. אבל במיקרה הזה השתכנעתי שהוא לא אשם. אני יודע שהוא לא טלית שכולה תכלת ואני לא יודע מה יעשה כשישתחרר. אבל אם הוא זכאי, יש לשחררו מהכלא."

בימים אלה נסעה אשתו של שץ, עם בנם בן השש, לגרמניה כדי לבקרו. המישפחה נאבקת כדי לשחררו מהכלא ולהחזירו לארץ. ספק רב אם מישטרת־ישראל תשמח לשובו של הבן האובד, אבל מאחר שמזמן עבר המועד שהיה עליו להשלים בכלא בישראל, אין מניעה חוקית לשובו.

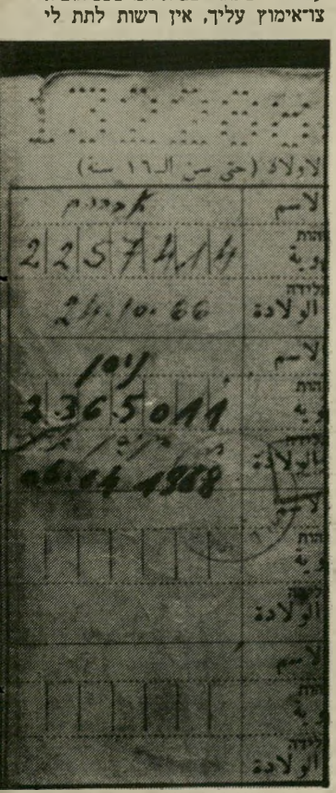
מכתב לבן מאומץ

(המשך מעמוד 27)

כל הזמן וגם האחים והאחיות שלך לא השלימו עם זה. הם היו מבקשים ממני שאחזיר אותך, ובכל פעם שהיו רואים ילד ברחוב היו אומרים לי: „אמא, תראי, הוא רומה לאחינו!" אחיך הגדול, יעקב, היה כל־כך נרגש שהוא חתך את היד שלו בסכין מרוב צער, והלך להרביץ לפקיד בלישכת־הסעד, מפני שחשב שהוא אשם בכל.

במשך השנים שעברו מאז לא הפסקתי אפילו רגע לחפש אותך. פניתי במיכתבים לכל רשות אפשרית, אבל איש לא עזר לי. מישהו יעץ לי לפנות לבלש פרטי, כדי שהוא יחפש אותך עבורי. שילמתי לו כסף ונתתי לו את מיספר תעודת־הזהות שלך, כפי שהוא מופיע בתעודה שלי. הוא מסר לי דוח, ובו כתב שכנראה שינית את מיספר תעודת־הזהות שלך, מכיוון שתחת המיספר הישן לא נמצא איש.

פניתי הרבה פעמים לגברת אביבה ליאון, מנהלת השירות למען הילד. היא ענתה לי שאחרי שבית־המישפט הוציא צו־אימוץ עליך, אין רשות לתת לי

הרישום בתעודת־הזהות
תחת 2365011 לא נמצא איש

פרטים על מקום הימצאך. היא כתבה לי שראתה אותך כמה פעמים, ושאתה ילד מאושר ועליז.

ביקשתי ממנה שתמסור לך את המיכתבים שכתבתי לך כל השנים. היא הבטיחה שתכניס את המכתבים הללו לתיק מיוחד שיצורף לתיק־האימוץ שלך, וכאשר תגיע לגיל 18 ותרצה לדעת מיהם הוריך האמיתיים, תמצא שם את כל המיכתבים ממני.

יש אנשים שאומרים לי שעברו כבר 14 שנים מאז אומצת, שלא ראיתי אותך כבר כל כך הרבה שנים, ושהגיע זמן שאשכח אותך. אבל אמא לא יכולה לשכוח!

אינני יודעת אם תחליט כעת, כאשר אתה כבר יכול, לפתוח את התיק האישי שלך ולראות מידם הוריך. ואין לי דרך לגלות אותך, ולכן פניתי להעולם הזה, אולי אם הם יכתבו לך מעל דפי העיתון את כל מה שאני רוצה להגיד, אצליח להגיע אליך. אולי יהיה מיכתבי זה כמו גלגל־הצלה, שיביא אותך אליי.

אני יודעת שכתבו עליי שאני פרימיטיבית, שאמרו שאני משוגעת, אבל אני מקווה שלא תתבייש בי ובאחיך, ותבוא אלינו כדי שנוכל לחבק אותך ולראות אותך אחרי כל־כך הרבה שנים.

אנא, בוא: אנחנו מחכים לכך כל־כך הרבה זמן!

אימך, שושנה לוטיזרד

שידור

צל"ש

ואהבת לו כמוך

● לרב **שמואל הכהן אבידור**, שהתעלה בפיתנו, בליל שבת, אף מעל לרמתו המוסרית הגבוהה הרגילה, כאשר קישר את פרשת־השבוע עם יום־העצמאות הקרב. בדברו על הפסוקים „וכי יגור איתך גר בארצכם, לא תונו אותו. כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר איתכם, ואהבת לו כמוך, כי גרים הייתם בארץ מצריים" כפי שהזכיר הכהן, המושג „גר" בתנ"ך אינו מתייחס למי שהתגייר, אלא לבן־מיעוט הדבק בעמו ובדתו, כפי ששמו בני־ישראל במצריים. הטפת הכהן לגישה מוסרית לאזרחים הלא־יהודיים בישראל היתה תזכורת מהדהדת וקריאת־תגר על הקנאות הדתית, האורתודוכסית והלאומנית.

יש סיבה למסיבה

● **לריבקה מיכאלי**, שסוף־סוף הצליחה להראות את הסיבה למסיבה ביום השישי בערב. אחרי תלאות וטילטולים שעברה התוכנית בחודשים האחרונים, קיבלה הפעם צורה של תוכנית־בידור מגוונת ומשעשעת:

הגשש החיוור, המצליח תמיד להצחיק עד רמעות, ואפילו בהופעה הקצרה ביותר („הלו, זה רדיו?")

הראיון המרתק עם ריטה, הוריה ובעלה.

להקת העירומות מבראזיל (ראה עמודים 36־37).

כל אלה, בהנחייתה של מיכאלי ובהפקתו של **אהרון גולדסינגר**, הצליחו להביא קצת אור למירקע הטלוויזיה.

שבת ספורט

● **לאורי סורת**, מנכ"ל רשות־השידור, שעמד בכל הלחצים ואפילו של הרבנים הראשיים במשך השבוע האחרון, והצליח להביא לשידור, בפעם הראשונה בשבת אחרי־הצהריים, את מישחק גמר הגביע האנגלי בכדורגל בין וורטון לליוורפול, בשידור ישיר.

השידור כמעט שלא יצא לפועל בשל התנגדות ההאתחדות־לכדורגל והקבוצות, שפחדו שקהל לא יבוא למיגרשים, בשל השידור הישיר.

מחלקת־הספורט של הטלוויזיה לא ידעה. ככל הנראה, את חוקי פיב"א, התאחדות הכדורגל הבינלאומית, שאינה מתירה שידורים ישירים לתחנות־הטלוויזיה. אלא באישור התאחדות הכדורגל המקומית.

חוסר־הידיעה כמעט שגרם לאי־שידור התוכנית. אך במאמצים הצליח מנכ"ל הרשות לשכנע את ההתאחדות־לכדורגל.

סוף טוב הכל טוב, והתקדים נקבע. הטלוויזיה שידרה בשבת אחרי־הצהריים, ובשידור ישיר.

מאחורי המיקרופון

ועוד 50 אלף דולר

● בהינף מילה זכתה תחנת גלי־צה"ל ב־50 אלף דולר מהאגודה למען החייל. הדבר קרה בעת חניכת משדר חדש של התחנה הצבאית, אי־שם בערבה.

כשנחמן שי, מפקד גלי־צה"ל, נכנס לתפקידו, אמר לו הרמטכ"ל, משה לוי, שעליו לדאוג לכך שגם החיילים המשרתים בבסיסי הערבה יוכלו לקלוט את שידורי גלי־צה"ל. שי לקח את העניינים לידיים והתחיל בגיוס כספים לבניית משדר חדש לטובת הערבה.

השבוע נחנך המשדר החדש. לקראת טקס החנוכה פנה שי לרמטכ"ל, בישר לו על כניסת המשדר לפעולה וביקש ממנו להקליט ברכה לטקס החנוכה, שהועבר בשידור חי בגלי־צה"ל.

למשדר החדש בערבה הגיעו כמה מוזמנים, ביניהם שי ויוסף נבו, יו"ר האגודה למען החייל, העורכת ביחד עם גלי־צה"ל את מיבצע השירותרום השנתי.

לקראת פתיחת אירועי השירותרום הודיע שי לנבו כי גלי־צה"ל לא ישתפו פעולה עם האגודה, אם לא יקבלו 50 אלף דולר, החסרים להם לסיום בניית המשדר בערבה.

כשנחנך השבוע המשדר, פנה הקצין הטכני, רס"ן שלמה כסיף, לשי באנחה ואמר: „הלוואי שהיתה לנו אנטנה כזו גם בצפון." שי הרגיע אותו ואמר שיהיה בסדר. אך נבו הפתיע את שניהם כששאל בכמה כסף מדובר. כששמע את הסכום, 50 אלף דולר, אמר: „עשינו עסק. יש לכם 50 אלף דולר מהאגודה!"

מטיף הבהן
„כאזרח מכם יהיה!"

הגשש החיוור*
„הלו, זה רדיו?"

תפקיד שלא קיים

מאז שחזר מאנגליה, מסתובב הכתב המוכשר של הרדיו, **גדי סוקניק**, בחוסר־מעשה. הוא יצא כשליח קרן־היסוד – המגבית לאנגליה, אך חזר כעבור שלושה חודשים. לפני שיצא לאנגליה היה מיועד סוקניק להחליף את הכתב המדיני **שימעון שיפר**, שייצא ככתב קול־ישראל לאמריקה. אך כשחזר מאנגליה, הסתבר לו שהחילופין בתפקיד המדיני כבר סוכמו, **ועודד בן־עמי**, כתב הרדיו בכנסת, התמנה ככתב המדיני.

השבוע נפתרה בעייתו של סוקניק. הנהלת־הרדיו הציעה לו לסקר את המערכת הכלכלית בתל־אביב, תפקיד שלא היה קיים עד היום.

אחרי משא־ומתן ארוך ומייגע החליט סוקניק לפני כמה ימים לקבל את התפקיד. בעוד כחודשיים יעבור עם מישפחתו לתל־אביב.

ברדיו תולים תיקוות רבות במינוי הזה, ומעריכים שהרדיו ישוב ויתפוס את הבכורה בתחום הכלכלי בתל־אביב.

יוצאים לשליחות

מזכיר מערכת החדשות ברדיו בירושלים, **זאב כהן**, יוצא בשליחות מטעם הסוכנות היהודית לאמריקה. הוא עובר בימים אלה קורס־שליחים של הסוכנות, וברדיו מספרים שהוא מתכנן שליחות ארוכה.

זו הפעם השניה שכהן יוצא לשליחות מטעם הסוכנות. לפני ארבע שנים חזר משליחות של שלוש שנים באנגליה.

מישרת מזכיר־המערכת מתפנה בירושלים, לתשומת־ליבם של הכתבים מחוסרי־העבודה.

גם כתב־הרדיו בצפון, **חיים הכט**, יוצא לשליחות מטעם הסוכנות. את הכט יחליף **גבי זוהר**, כתב הרדיו בחיפה, שכבר בימים אלה התחיל לעזור להכט בעבודת הרדיו בצפון.

הכט וכהן מבלים יחדיו בקורס השליחים של הסוכנות.

מאחורי המירקע

בראל זה הוועד

כשנגמרו הבחירות לוועד־העובדים בטלוויזיה, הסתבר לעובדי הטלוויזיה בערבית שאין להם נציג בוועד.

150 עובדי הטלוויזיה בערבית לא יהיו מיוצגים בוועד העובדים, והכל באשמתם. הם הופיעו בבחירות בשתי רשימות, פיצלו את הכוחות ויצאו קרחים מכאן ומכאן.

אבל אין להם מה לדאוג. „הראיס" (הבוס), כפי שמכונה **יוסף בראל**, מנהל הטלוויזיה בערבית, על־ידי עובדיו, „ישמור" להם על האינטרסים. כי המישפט היותר שכיח בבניין־הטלוויזיה בערבית הוא: „יש בעיות? הולכים לבראל. בראל זה הוועד".

מוכרים לחם לנורווגיה

נציגי תחנות הטלוויזיה בסקנדינוויה, שבאו לירידי הבינלאומי לסירטי־טלוויזיה, במיפ שבצרפת, התלהבו בעיקר מסירטו המצויין של **רם לוי**, לחם.

אורי סורת, מנכ"ל רשות־השידור, שיצא בראש מישלחת לירידי, לקח איתו גם נוסח מקוצר, בן שיבעה פרקים, של הסירטה הרוקומנטרית עמוד האש, שאותה ערך **יגאל לוסין**. נציגי כמה מדינות אירופיות התעניינו בסירטה, וחלקם יחתמו בימים הקרובים על הסכם־קניה, אחרי שיקבלו קלטות־וידיאו לצפיה.

נציגי תחנות רבות התעניינו בסידרה הקומית המיסעדה הגדולה, המופקת במשותף על־ידי הטלוויזיה הערבית ואולפני טל־עד.

הטלוויזיה הפולנית ביקשה עותק של המישדר שלום רוקדת, תוכנית שהפיק **עמוס אטינגר** עם להקת הריקוד שלום 86'.

בין קניות למכירות ריברו נציגי המישלחת הישראלית עם נציגים מארצות אחרות על הפקות טלוויזיוניות משותפות, מהן אחת עם הטלוויזיה האוסטרלית, שתשלב את חגיגות ה־200 לעצמאות אוסטרליה וחגיגות ה־40 לישראל.

הטלוויזיה הישראלית לוקחת חלק ביריד במיפ כבר זה 10 שנים, והיא קונה ומוכרת בו תוכניות שונות.

כנפיים על בגדאד

הסרט על חיל האוויר, כנפיים, יוקרן בטלוויזיה ביום־העצמאות, לראשונה לציבור. כנפיים, שהופק על־ידי דובר צה"ל בשיתוף מיפקדת חיל־האוויר, יועד במקורו להקרנה לפני בני־נוער ערב גיוס. כדי לעודדם להתגרב לקורס־טיס.

בסרט משוחזרת תקיפת הכור הגרעיני בבגדאד, ודבריו של אחד הטייסים שאמר: אף פצצה אחת לא פגעה במטרה שלא תוכננה, מתוך רצון למנוע פגיעה בבני־אדם.

רדיו דיגיטלי

חידוש בשידורי השירותרום, מישדר־ההתרמה המרכזי של גלי צה"ל והאגודה למען החייל, ביום העצמאות:

מחשב מדבר. יעדכן בסוף כל שעה את הסכום שייאסף ברחבי הארץ, במיסגרת המיבצע. במחלקת־המחשבים של צה"ל כתבו תוכנה מיוחדת למחשב ההופכת ספרות לקולות. הקפידו לכתוב את התוכנה בעברית תיקנית ונכונה. ואף חמדו לצון והמחשב ידבר במיבטא אמריקאי בולט (כמו בפיר־סומת של מחשבי דיגיטל).

המחשב המדבר הוא מסוג דקטוק ונתרם לשירותרום על־ידי חברת דיגיטל. במהלך השידור תחשב מערכת גלי צה"ל את חישובי התרומות לפי ערי־המדינה ולפי קבוצות־האוכלוסיה השונות. ותודיע גם על כך במהלך המישדר.

סוף המתיחה

בפורום־חדשות של רשות השידור הוחלט כי לא יהיו עוד מתיחות האחד באפריל בשידורי החדשות ברדיו ובטלוויזיה.

מהדורת החדשות בחצי היום נפתחה באחד באפריל בהודעה על רצח נביה ברי, מנהיג השיעים בלבנון. הסתבר שאת הידיעה מסר חייל מחיל־המודיעין כמתיחת האחד באפריל. גם שר־הביטחון, יצחק רבין, נפל בפח ודיווח לוועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת על הרצח. בעיקבות הידיעה שפורסמה ברדיו.

בעיקבות המתיחה החליטו ברשות־השידור כי להבא יאופשרו מתיחות האחד באפריל רק כשהציבור יוכן לכך מראש.

מנכ"ל הרשות, **אורי סורת**, טען שיש לשמור בשידורי־החדשות על אמינות, בעיקר עקב העובדה שאזרחי־ישראל הם צרכני־חדשות גדולים, ואילו **יגאל ריום**, מנהל מחלקת חדשות של קול ישראל, אמר בישיבת הפורום שלהומור יש תפקיד חשוב, ופעם בשנה מותר לתת לו ביטוי רדיופוני.

בתוככי הרשות

לא לפירסום

הוראה חדשה הצטרפה למיסמך נקדי, הקרוי על שמו של **נקדימון ריגל**. זהו המיסמך שעל פיו עובדים ברשות השידור.

מעתה חייבים הרדיו והטלוויזיה, לפני פירסום שמות של חשודים, להביא לידיעתו של המנכ"ל ולקבל את אישורו לפירסום. ברשות השידור כבר הוחלט מזמן שמי שעובר על מיסמך נקדי יישפט על עבירות־מישמעת.

השבוע עברה הטלוויזיה על ההוראה. בטלוויזיה שודר שמו של דויד בלאס, מבלי לקבל את אישורו של המנכ"ל. ברדיו, לעומת זאת, נהגו כראוי, ביקשו וגם קיבלו אישור לפירסום.

מנכ"ל רשות־השידור, **אורי סורת**, החליט הפעם לפטור את הטלוויזיה מעונש, בטענה שהתקנה לא נלמדה עדיין כראוי, וזו הפעם הראשונה שעוברים עליה.

מנהל הטלוויזיה, **חיים יבין**, הבטיח שלהבא יקפידו בטלוויזיה בישיבות־הבוקר להזכיר את התקנה ולהשתדל שלא לעבור עליה.

* מימין לשמאל: פולי (ישראל פוליאקוב) גברי (בנאי) ושייקה (לוי).

מאה עכוז

ד בראזיליות נחשבות כנשים ה־יפות ביותר בעולם, אך בהופעה נועזת כזו אפשר לראות אותן רק בקרנבל. הלהקה מספרת את ההיס־טוריה בצפון בראזיל, את זיכרונות העבדים הכושים, שהובאו מאפריקה לפני 500 שנים ליבשת הדרום־אמ־ריקאית.

בקרנבל האחרון בריו־דה־ז'ניירו, זכה בית־הספר לסמבה אובה אובה בהצלחה רבה, וחבריו יצאו למסע הופעות בעולם.

בהופעת הלהקה אפשר למצוא את התפילה לאלת־הים אימנז'ה, את אושלה, הגיבור־האליל האפריקאי, ואת הטקס הרוחני־אלילי מקומבה.

ההופעה מתחילה בריקודים ובשי־רה שקטים, מוסיקה סנטימנטלית — „שוריניו" בפורטוגלית. אחר־כך מו־פיע כל אחד מחברי התיזמורת מה־בטוקדה בהופעת־סולו, על כלי־נגינה עתיקים.

לקראת הסיום מופיעה כל אחת משמונה הרקדניות הסולניות ויוצאת בריקוד סמבה או קפוארה (ריקוד מצפון בראזיל).

אך הסיום של ההופעה הוא זה המקפיץ את הקהל ממקומו: כל הלהקה פורצת מן הבימה בריקוד סוער, וסוחפת עימה את היושבים למין מיני־קרנבל בראזילי.

על הגובה הגברים הבראזיליים הם מאוד על הגובה בכדורגל והנשים הבראזיליות על הגובה בסמבה – מדהים עד כמה מסחרר הוא קצב הסמבה שמגלות כמה מרקדניות הלהקה.

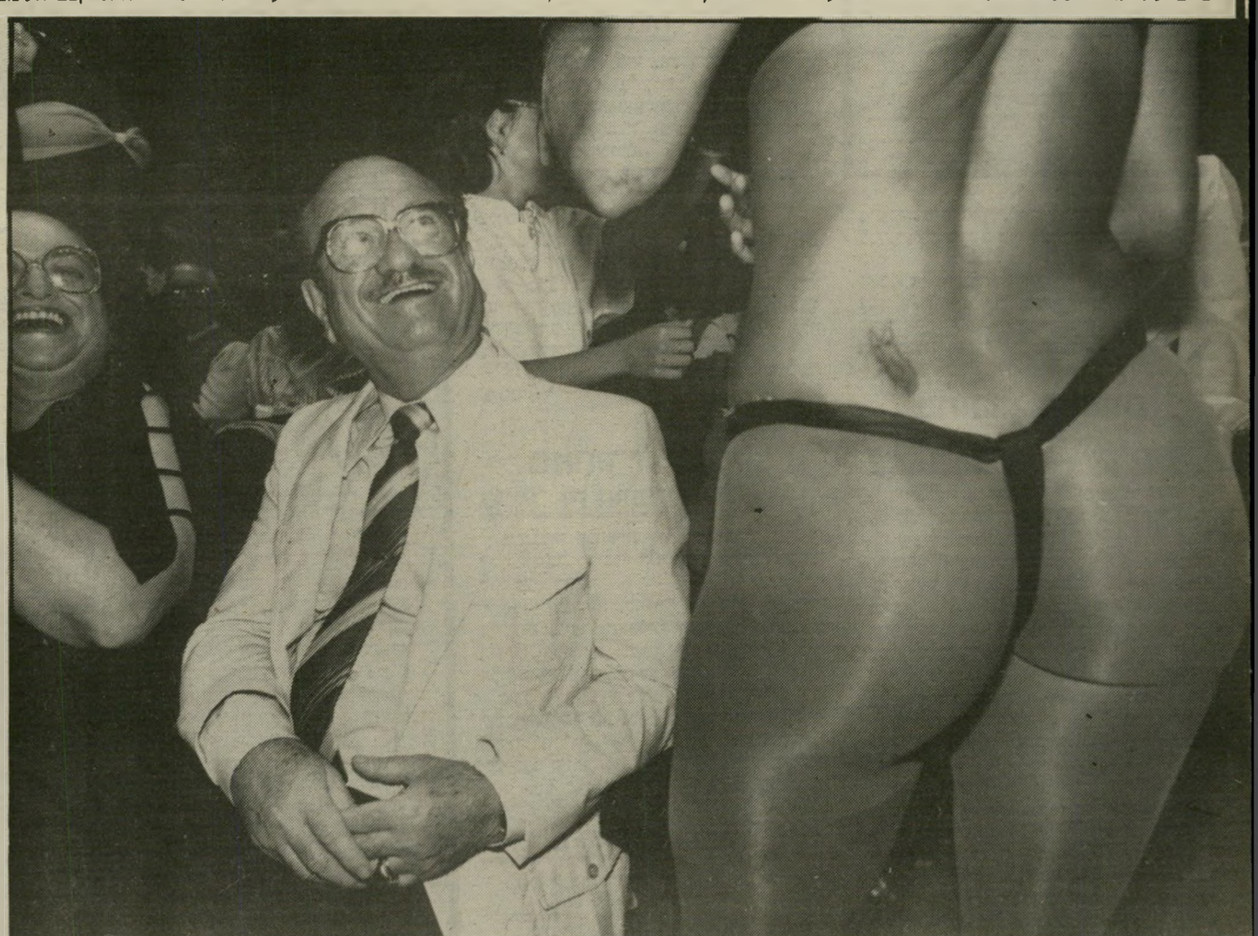

אלת הים ב־31 בדצמבר נוהגות הנשים היפהפיות של בראזיל ללבוש בגדים לבנים, לשאת את הפרחים הטרו־פיים של ארצם שטופת־השמש ולפזר אותם על פני הים, תוך תפילה.

ביס הבראזיליות שילהבו את הגברים, אך רק האמיצים קמו לרקוד, ואולי לזכות בחיבוק.

אסור לגעת בבראזיל לא יעזו הגברים לגעת בנשים הרוק־דות. אבל בהופעות שהן עורכות בארצות אי־רופה, מסיימות לא פעם הרקדניות כשסימנים על גופן. הצבעים, הנופות החצי עירומים ומוסיקת הסמבה הרעשנית משבשים את דעתם של הגברים האירופיים. בהופעת אובה אובה, שנערכה בשבוע שעבר בברור־חיל, קיבוץ של יוצאי בראזיל בדרום, השתתף כל הקיבוץ – ואיש לא נגע.

10 כושיות קטנות

"קשה מאוד לשמור עליהן, הן טמפרמנטיות, ונדמה לי לפעמים שכל הדון־ז'ואנים שבעולם נדבקים לרקדניות שלי," אמר מנהל־הלהקה, פרנקו פונטנה. המנהל שומר על חוקי־ברזל, המונעים מכל זר לחדור אל מאחורי־הקלעים. הוא גם הציב ארבעה שומרים בשכר, השומרים על המלון התל־אביבי שבו הן מתגוררות. כשיצאה הלהקה מבראזיל לסיבוב ההופעות, היה מיספרן גדול יותר. כמה מהן נעלמו במסע־ההופעות בעולם – כמו בשיר הילדים הידוע "10 כושים קטנים".

חלום לגברים

בסיום המופע מזמינים האמנים את הקהל באולם לרונדו. אורך הרונדו שונה ממופע למופע, בהתאם להרכב הקהל באותו יום.

בכלא הצרפתי

(המשך מעמוד 9)

עשיתי הכל כשביל לא להתייאש. התחלתי להתעניין ברצינות באסטרולוגיה. אגב, עשיתי את המפה של שמעון פרס לפני הבחירות, וניבאתי לו שינצח. אבא סיפר את זה לפרס.

גם לפני הכלא נהגתי לקרוא, אבל לא משהו. בכלא זה הפך לעיסוק העיקרי. קראתי סיפרי אסטרולוגיה, סיפרי רפואה, על גוף האדם. התחלתי להתעניין בנושא. מדי פעם עשיתי ספורט, ככה סטאטי, במקום. באותו הזמן היו השניים האחרים במיטות — לא היה מקום לכולנו.

הפסקתי בכלא לעשן. זה היה אתגר, והצלחתי בו.

היחסים בכלא? אני לא מנסה להיות חליק. כל התופעות האלה — קטטות, יחסים הומוסקסואלים, סמים — הם

משוחרר סויסה
מתעניין באסטרולוגיה

יותר נפוצים בכלא, ולא בבתי־המעצר. שם כולאים אותך בתא מבודד.

רעש באוזניים

בכלא מזן, לשם עברתי מאוחר יותר, היו כבר תנאים יותר אנושיים. שם מיינו אותנו לפי מיבחנים פסיכוטכניים, התנהגות. שם קיבלתי חדר ליחיד. יכולתי לצאת יותר — שלוש שעות ביום. כאן גם היו פעילויות: מועדון, וידאו.

כל מה שיכולת להשיג בכסף — היה שם. כל דבר קונים שם!

האוכל, למשל, היה כל־כך בלתי־אכיל, שהייתי חייב לקנות אוכל בקנטינה. מים — אסור אפילו לחשוב על האפשרות לשתות אותם, רק מה שקנית בבקבוקים סטריליים.

אבא נתן לי כל חודש כסף. אני חייב לו המון. גם כל הפסטיבל הזה זה בגלל אבא. אחרת, למי היה אכפת?

עיקר הקושי שלי בכל התקופה הזאת, היה שלא להתייאש, לא להפסיק לתפקד: לתפקד! מי שזה קרה לו— ההנהלה דחפה לו את כל התרופות.

כן, כן, ההנהלה סיפקה אותן לכל מי שהתלונן, למשל, על כך שהוא לא ישן טוב. להנהלה לא היה איכפת שאנשים יישנו ימים, ייאבדו כל תיקווה. להיפך.

אני נגד תרופות! לא עישנתי בכלא — כלום! לא לקחתי תרופות. הכל הפריע לי גם בגלל הפציעה: הרעש הבלתי־פוסק באוזניים, דלתות חורקות, נסגרות, נפתחות, צילצולים, צרחות.

עכשיו אני מתכוון לרדת ל־10 ימים, לפחות, לאילת. לא רוצה שימצאו אותי, לא רוצה יותר להתראיין, להצטלם. רוצה לנוח.

הנה, יושבת כאן בחורה שלא הספיקה לדבר איתי מאז שחזרתי, ומ־איימת להכריז איתי סיכסוך!

אני עוד לא מתמצא במה שקורה. הבגדים שלי כבר לא באופנה. קניתי המון בגדים בצרפת — האופנה האחרונה! — לפני שנתיים...

עכשיו צריך להצר את הכל, להתאים את עצמי למה שקורה.

משפט

מי יגיד תודה?

מדוע הודה האב בעבירות בנו, ולהיפך

„אני חשבתי שאב מוכן לעשות הכל בשביל ילדיו, וכאן אני רואה שהאב מטיל את האשמה בבנו," אמר השופט מרדכי בן־דרור כאשר שמע את דיברי המערער. השופט התפלא לשמוע כי האב, שהורשע בעבירת־תנועה בבית־משפט השלום, מערער על הרשעתו וטוען כי בעת שצולמה המכונית כשהיא עוברת באור־אדום, נהג בה בנו, ולא הוא.

בית־משפט השלום הרשיע את האב בעבירה שיוחסה לו, והוא עירער לבית־המישפט המחוזי, כדי שיוכו אותו וירשיעו את בנו במקומו. הסניגור „הסביר לבית־המישפט שאין כאן קונ־ניה, מכיוון שגם לאב וגם לבן יש הרשעות קודמות בעבירות־תנועה, וגם עונש על־תנאי.

„אף אחד מהם לא ירוויח מזה שהעירעור יתקבל," הסביר הסניגור, „מכיוון שגם על הבן תוטל פסילה מנ־היגה, עקב התנאי הקיים גם עליו." בעוד השופט משתאה הודיעה התובעת, עורכת־הדין פנינה גיא, כי העירעור הבא, העומד לפני בית־המישפט באותו יום, הוא עירעור הפוך. שם הורשע בן בעבירת־תנועה, והוא טען מלכתחילה כי היה זה אביו שנהג ברכב. הבן הורשע בבית־מישפט השלום בכך שעבר את קו־העצירה וכעת הוא מערער לבית־המישפט המחוזי. אביו בא עימו והודיע שהוא מסכים כי פסק־הדין יתבטל, והוא יורשע תחת בנו.

קפיצה מאקליפטוס. השופטים המשתאים שמעו את המיקרה הזה, שבו סיפר הבן כי היה זה אביו שנהג במכו־נית בזמן העבירה. ושוב גילתה התו־בעת לשופטים: „גם לבן וגם לאב יש עבירות קודמות, לאב יש 109 הרשעות ולבן יש 38 הרשעות."

השופט בן־דרור נדהם. „אנשים כאלה עוד רוצים להמשיך לנהוג? הרי כל יום שומעים וקוראים בעיתונים על אנשים הנהרגים בתאונות־דרכים. הנה־שמים הם נהגי־מונית. וזה כאילו הם מתפרנסים מקפיצה מעצי אקליפטוס. הרי זה מסוכן מאוד. זה רק עניין של זמן עד שתקרה תאונה מחרידה. המוניות רוצחות אנשים והופכות אותם לנכים, לאן נגיע? את האב תפסו 100 פעמים, זאת אומרת שעוד שלוש־מאות פעמים לא תפסו אותו — והוא רוצה להמשיך לנהוג? מוטב שגם האב וגם הבן יקומו ויבקשו שישללו לכל אחד מהם את רשיונו לשנה!"

הסניגור התעקש וביקש מבית־המישפט לבטל את פסק־הדין ולהחזיר את הדיון לבית־המישפט דלמטה. „זכית," אמר לו השופט, „אבל יתכן מאוד שלא יהיה מי שיגיד לך תודה על כך."

תאונות

אש בעיניים

שחקן אחד ירה בהצגה בחברו ואז התברר שהאקדח הוא אמיתי

החזיר הראשי, שתפס את השילטון, יורה באחיו החזירים והורג אותם אחד־אחד: כל זה מתרחש בהצגה חוות החיות על־פי סיפרו של ג'ורג' אורוול, המועלית בימים אלה בתיאטרון הקא־מרי.

ביום החמישי שעבר התקיימה הח־זרה הכללית, לעיני קהל מוזמנים גדול. לקראת סוף ההצגה צריך השחקן שמואל וילוז'ני, המגלם את החזיר הדיקטטור, לירות בחזיר אחר, שאת דמותו מגלם איציק סיידוף. וילוז'ני אמור לכוון לעבר חברו אקדח־צעצוע ובו זמנית צריך מישהו מאחורי־הק־לעים לירות באקדח־סטרטר, החמוש בכדורי־עץ ומשמיע קול־נפץ עז. כשלחץ שמואל וילוז'ני על הדק־האקדח, הופתע לשמוע קול־נפץ גדול הבוקע ממנו ורשף־אש ניתז מלוע. איציק סיידוף, תחת ליפול ולהעמיד פני מת, פרץ בזעקות־כאב, כיסה עיניו בידיו ורץ אל מאחורי־הקלעים.

התברר כי עקב טעות, הוחלף אקדח־הדמה באקדח־הסטרטר, וסיידוף נפגע בעיניו.

מסירות מיקצועית. על הבימה המשיכו לשחק כאילו לא קרה דבר, בעוד מאחורי הקלעים היתה מהומה. כולם היו חרדים לגורלו של סיידוף, ואף שקלו את הפסקת־ההצגה.

אך סיידוף הכואב גילה מסירות מיקצועית למופת, והסכים להתפנות לבית־חולים רק אחרי שביצע את תפקידו במערכה האחרונה, שבה הוא גולש על גלגיליות.

עם תום ההצגה, ולאחר שקד קידה עם כל השחקנים, הובהל סיידוף לטי־פול. אז התברר כי נפגע קשות בעין שמאל, וייתכן שיזדקק לניתוח. עד־שות־המגע הרכות שהיו בעיניו הצילו אותו מפגיעה חמורה בהרבה — אולי מעיוורון מוחלט.

נורה סיידוף ויורה וילוז'ני
לולא עדשות המגע – היה מתעוור!

המורה נוגה דרור היתה אלימה ועצבנית ונהגה להכות את תלמידיה

היה להם הסכם ל„נשואין פתוחים" עוד מהתחלת חיי־הנשואין שלהם

לפני פסח כמעט אירעה לה תאונה. היא רעדה במשך כל היום

ביום האחרון לחייה היתה נוגה דרור במצב־רוח מרומם. תלמידיה מספרים כי היתה עליזה במשך כל שעות היום.

עם סיום יום־הלימודים הקצר נכנסה למכוניתה, ובחריקת־צמיגים עזבה את בית־הספר בפעם האחרונה. במרחק של כמה קילומטרים, בהמשך הדרך ההר־

אורי ונוגה דרור
ביום האחרון. מצב־רוח מרומם

רית המפותלת, מצאה האשה הבלונ־דית, בעלת ההופעה המרשימה, את מותה בירכתי התהום.

„תמיד עצבנית נורא"

לפני תשע שנים הגיעו נוגה ואורי דרור לגליל. אורי התמנה כמנהל בית־ספר־שדה הר־מירון.

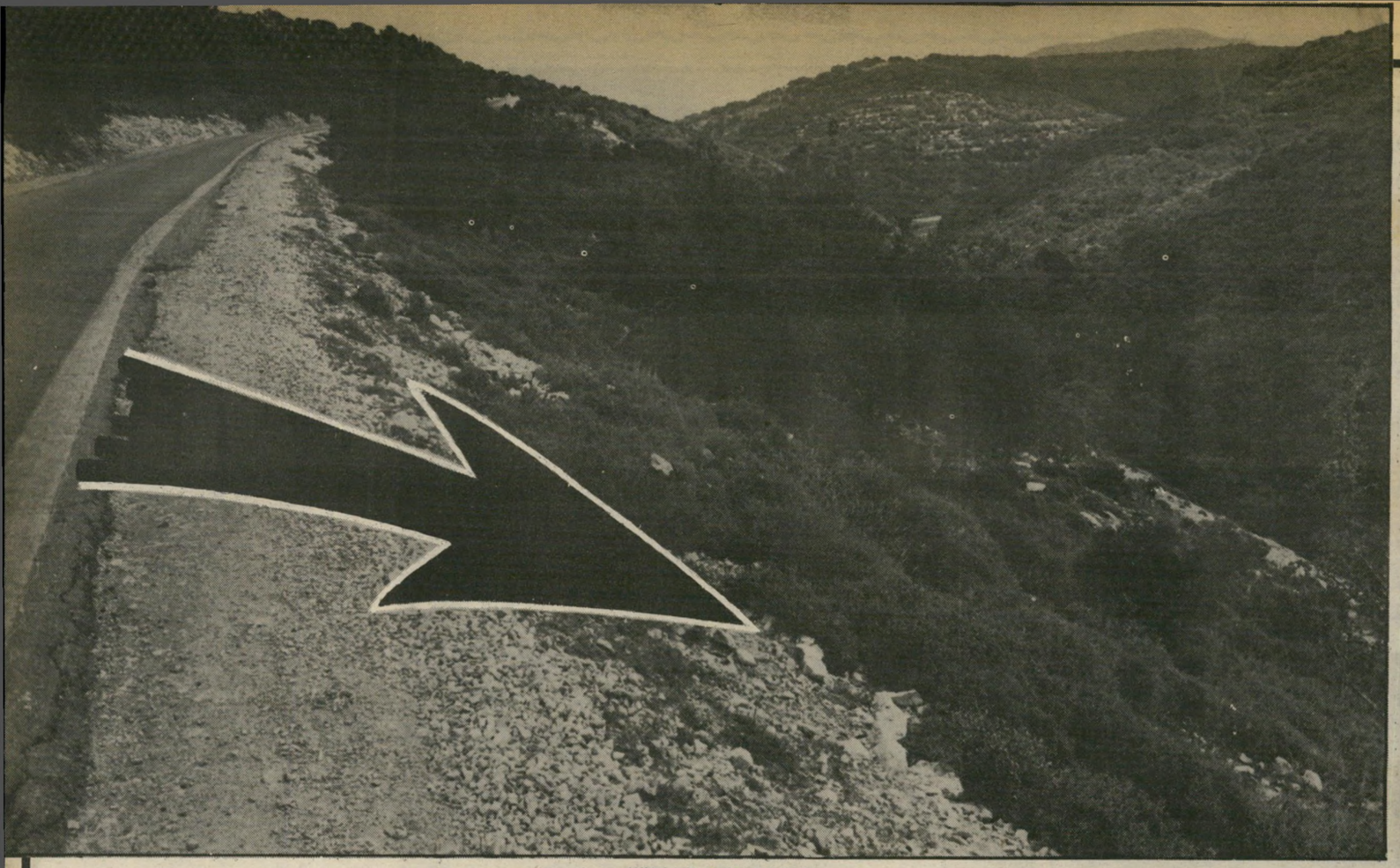
בני־הזוג הכירו זה את זה עוד בתקופת־לימודיהם בתיכון, בילו יחדיו חמש שנים, ונישאו ב־1974 בחיפה. נוגה, שלמדה ציור במידרשה לאמנות ברמת־השרון, הועסקה כמורה לציור בבית־הספר האיזורי, הסמוך למושב ספסופה.

במשך תשע השנים האחרונות עב־דה שם לשביעות־רצונם של חבריה, המורים והמנהלים, אך לא תמיד לשבי־עות־רצון תלמידיה. תלמידיה ממושב ספסופה מספרים כי „המורה נוגה היתה תמיד עצבנית נורא." הילדים אומרים כי לא־פעם ולא־פעמיים היכתה אותם. „פעם, כשישבתי על כיסאי בחדר־האר־כל," מספר אחד מתלמידיה, „באה המו־רה נוגה ודרשה לשבת על כיסאי. כשסירבתי, סטרה על פניי וצעקה: קום מהכיסא! סירבתי. שוב דחפה אותי מה־כיסא, ואז התחלנו להתקוטט. שנינו, היא ואני, השתוללנו נורא. בגלל הרעש הגיעו מורים, והפרידו בינינו."

גם מורות שונות מבית־הספר אינן מסתירות את העובדה שנוגה דרור נהגה להכות את תלמידיה. תלמיד אחר סיפר להעולם הזה כי סימנים כחולים עיטרו את ידיו במשך כל שנת־הלי־מודים: „היא היתה תופסת בזרועי, חזק, ומנערת אותי."

סיפור מפורסם בבית־הספר מסופר על תלמידה בשם מזל, שהגיעה לעי־מות כה חריף עם נוגה, עד שברגע של אובדן־עשתונות הטילה התלמידה כיסא על מורתה, ואף הצליחה לפגוע. תלמידה אחרת מספרת שפעם צעקה נוגה על אחד מבני כיתתה: „היזהר! אתה על סף מוות!"

גם בוגרי בית־הספר זוכרים את נוגה

מקום הירידה מהכביש
„היתה לה רגל כבדה על הדוושה..."

רצח בנידון?

כמורה שעצביה רופפים, ולעיתים אף כאלימה.

נוגה לא אהבה להצטלם. אף שהיתה בעלת הופעה מרשימה, ונהגה להתלבש באופן „גיזעי" (כדיברי המורות האחרות), כשמיכנסיה תחובים לתוך מגפיה הגבוהים. בתמונות־המחזור ה־שיגרתיות של כיתות אין היא מופיעה כלל.

עמי קוטון, מי שהיה עד לשנה זו מנהל בית־הספר בספסופה, מכחיש מכל וכל את הסיפורים על הכאת התלמידים: „לא ידעתי על כך ולא שמעתי על כך!" מורה מבית־הספר סיפרה: „נוגה היתה מכה רק את תלמידי ספסופה:" בני ספסופה הם יוצאי ארצות־המיזרח. ואילו את ילדי מושב אמירים. שהם „בני תרבות אחרת", כהגדרתה, לא היכתה מעולם.

קוטון מכחיש גם סיפור זה מכל וכל: „אילו הייתי יודע, לא הייתי מאפשר לתופעה כזו לקרות!"

„לא פחדה מהמוות!"

מכריה של נוגה סיפרו כי היתה נוהגת במכוניותיה במהירות רבה מאוד. אפילו בכבישי־הגליל המסוכנים והמפותלים, נהגה במהירות.

קוטון אישר את סיגנון נהיגתה: „כן, היתה לה רגל כבדה על הדוושה."

„בתקופה האחרונה היינו, נוגה ואני, ביחסים מצויינים." מספרת ירידה קרובה, אף היא מורה בבית־הספר. למרות העובדה שלנוגה לא היו חברות, הצלחתי להתקרב אליה בתקופה האחרונה. היא היתה בחורה מיוחדת ומעניינת מאוד. היא היתה ממש טיפוס. עוד כש־התחלתי בעבודתי בבית־הספר, הסיפור הראשון ששמעתי בחדר־המורים היה על נישואיה הפתוחים עם אורי." מסתבר שלנוגה ולאורי היה הסכם לנישואין פתוחים עוד מתחילת חיי־הנישואין שלהם. היא אף נסעה כמה פעמים לחו"ל לבדה.

אותה ירידה מעידה: „וכיתי להכיר בחורה מיוחדת מאוד. היא היתה ציירת נהדרת, והיתה מוכנה לעזור ליתר מורות בית־הספר בכל פעם שהתבקשה.

„לא נראה לי כלל שנוגה התעניינה ביחסי־מין מחוץ לנישואין. אולי אף סלדה מהרעיון: היא היתה מלאת אהבה לבעלה, ואני פשוט לא מעלה על דעתי שהוא אכן רצח אותה. זה פשוט לא מתקבל על הדעת!

„אומנם, נראה לי שהיא שלבשה את המכנסיים בבית, ופעמים רבות אף נדמה היה שאורי מגדל את בנו לבדו."

אותה חברה ניסתה לשחזר במחשבתה סיבות אפשריות לריב בין אורי לנוגה („איני מסוגלת לחשוב על משהו יותר גדול מריב"). לדעתה: „אם — ואני רק משערת — אכן היה סיכסוך בין בני־הזוג, הוא היה על המעבר לדירתם החדשה בחיפה."

בני־הזוג דרור ירשו דירה על הכרמל. שיפוץ הדירה היווה את העיסוק העיקרי בחייה של נוגה בעת האחרונה. היא שמחה מאוד להינתק מבדידותה בגליל.

„במאס לי מהשקט," נהגה להגיד למורות. נוגה אף מילאה טופס־בקשה לעבודה באיזור חיפה. היא היתה אופטימית ומאושרת לקראת המעבר הצפוי לעיר־הולדתה.

על התנהגותה של נוגה כלפי תלמידיה אומרת הידידה: „כן, לפעמים היא קיבלה קריזות. היא היתה בחורה חזקה מאוד ובלתי־מתפשרת. היא לא היתה מוכנה לקבל כל סטיה מעמדתה בחינוך.

„באחת מנסיעותינו האחרונות לכרמיאל דיברנו על המוות. נוגה צחקה ואמרה שהיא לא פוחדת מהמוות. לכל אדם גורל משלו, אמרה.

„נוגה היתה נהגת מעולה. היא הכירה את כבישי הצפון מצויין. לפני חופשת־הפסח כמעט שאירעה לה תאונה. היא היתה כה נרגשת, עד שרעדה בכל גופה. היא לא תיפקדה כל אותו היום."

בית־הספר האיזורי ליד ספסופה
„היזהר! אתה על סף המוות!"

מים עכורים!

הכביש שבו מצאה את מותה הוא כביש ישר, צר ותלול. שולי הכביש גם הם צרים מאוד — כמטר אחד מן התהום. ככביש זה כל מכונית המוסיפעה ממול גורמת לירידה לשוליים.

נוגה נסעה לחיפה, לצורך סידורים הקשורים בדירתה החדשה והנכספת. ומצאה את מותה בדרכה להגשמת חלומה. היא נקברה באדמת המושבה יבניאל, אשר מישפחתה נמנית עם מקימיה.

אורי דרור, הבעל האוהב, נאסף על־ידי המישטרה, מייד אחרי ההלוויה, ומוחזק במעצר כחשוד היחידי עד כה ברצח אשתו. הוא מכחיש את כל החשדות נגדו.

בשנה האחרונה נסעו נוגה ואורי לטיול משותף בחו"ל, והרבו לטייל בחברת בנם בן ה־8 ברחבי הארץ.

אם אכן נרצחה נוגה בידי בעלה, אורי דרור, נראה כי הרבה מים עכורים זרמו תחת מעטה השלווה האוהבת, שאותה הפגינו בני־הזוג.

חדר 310 אינו עונה

את סוף־השבוע האחרון בילה בחדר זה במלון דן־קיסריה יו"ר מועצת המנהלים של בנק לאומי, **ארנסט יפה**, עם **שושנה וינר־שיף**. היה זה סוף־השבוע האחרון בחייו בתפקידו הבנקאי.

בימים אלה מתפרסמות בכלי־התיקשורת השונים ראיונות עם ארנסט יפת. הוא מככב גם בסידרה המופיעה בהמשכים שבועיים.

צילצלתי למענכם למלון דן קיסריה, כדי לקבל תשובות אחדות על שאלות שהייתי שואלת אותו ואת ידידתו, שושנה.

הייתי שואלת אותו, למשל:

- מתי התחתיל הרומאן בינך ובין שושנה?
- מתי הפכו העסקים של שושנה שאותם ניהלת, לעניינך האישי?
- האם יש קשר בין הגירושים שלך מאשתך **אלה**, אם חמשת ילדיך, ובין הרומאן שלך עם שושנה?
- האם אתה עומד לשאת את שושנה?
- האם אתה עומד לעבור לווילה שבנתה שושנה עם **חיים שיף**, וילה הרשומה על שמה של שושנה כדי למנוע תביעות של **איילה**, אשתו של חיים שיף?
- מה עשית כדי למנוע פירסומים על הרומאן שלך עם שושנה?
- האם זה נכון שמרבית הפגישות ביניכם נערכו באמתלה של פגישות עיסקיות?

כדי לספק את סקרנותי וסקרנותכם חקרתי איך הצליח צלם־העיתונות **ראובן קסטרו** לצלם את הזוג ברגע שנחת בשקט בנמל־התעופה בלוד. התברר לי שלמזלם הרע של בני־הזוג, היה נמל־התעופה מלא בצלמים ובעיתונאים, שהמתינו למטוס שהגיע מפאריס ושהביא את **דויד סויסה**, שחזר באותה טיסה מהכלא הצרפתי.

שושנה וינר־שיף וארנסט יפת
סוף השבוע האחרון בתפקידו כיו"ר הבנק

פירחי־שדה, ציפורי גן־עדן ושחלבים

אלה הפרחים שהייתי שולחת בימים אלה לשלוש נשים אמיצות, הראויות לכל הסימפטיה שלי ושלכם.

שלושתן פחות או יותר בנות 40, שלושתן יפות, עצמאיות ומפורסמות, והן ילדי־יולדות בימים אלה ילדים ללא נישואין.

הראשונה היא דיילת אל־על **לאה בן־נפתלי**, שילדה בשבוע שעבר, במזל טוב, בת, בחור־דש השביעי להריונה, בבית־החולים בילינסון.

לאה בן־נפתלי היתה ועודה אחת הנשים היפות שאני מכירה. היא התפרסמה גם מפני שהיה לה רומאן ארוך ורציני עם הזמר **יהורם גאון**, שבמהלכו אף דובר על נישואין. הרומאן נגמר אחרי תאונת־דרכים קשה, שבה היא היתה

לאה זהבי
בן

לאה בן־נפתלי
בת

מעורבת. מאז הפכה לאה לידידת מישפחת גאון. לאה אהובה מאוד על חבריה באל־על, ואני מקווה שבימים אלה הם ממלאים את ביתה בפרחים ובהרבה אהבה.

ביום השישי ילדה מפיקת־התוכנית שעה טובה בטלוויזיה, **לאה זהבי**, בן. התינוק נולד בבית־החולים הקריה בתל־אביב.

אבי הילד לא היה שם. היו שם חבריה מהטלוויזיה, וידידים טובים כמו **חיים סלע** ו**צדוק צרפתי**, שראגו לפנק בצורה מתאימה את האם המאושרת.

האם השלישית הנמצאת בחודש החמישי היא **דסי שחר**.

למי שלא יודע, דסי היתה במשך שנים ידידתו וחברתו של **מיקי אלבין** ז"ל, עד לנישואיו עם **גליה**. היא רקדנית־לשעבר ומורה לריקוד, ועורדת בימים אלה כמוכרת בבוטיק. האב הוא בחור צעיר בן 24, לא ידוע.

נרגעו, שבו הביתה, כשליבם כבד, על שהותירו את הכלבה ביסורי־המוות שלה, אחרי הרעלה ברורה כל־כך.

בבית מצאו שהכל בסדר, פרט לדבר אחד: הם הותירו כלבה מתפתלת אחת, וכשחזרו מצאו גם ארבעה גורים קטנים וחמודים, וכלבה שמחה אחת ללא פיתולים וללא יבבות.

מזל־טוב.

שני בתים חמים

בבית־הכנסת של סבא **מרדכי שיפמן** עמד הנכד **גיל** ודרש את דרשתו, כשהוא מוסיף נאום־ברכה „להורים היקרים, שהצליחו להקים לי שני בתים חמים."

בערב נערכה מסיבה מפוארת במלון הילטון, עם שפע של יפים יפות ומפורסמים למיניהם.

רק שם תפסתי למה התכוון גיל בנאומו בבוקר בבית־הכנסת. הוא התכוון לבית החם שהקימו לו אמו **ישראלה שטיר** וידידה הטייס **אבי איינשטיין**, ובית שני — ביתו של אביו **דובי שטיר** העובד עם גרושתו ישראלה והמנהל מזה שנתיים רומאן שקט עם **אנג'לה לוינסון**, בחורה אנגליה שאינה עושה כלום, בניגוד לאמו השאפתנית של גיל, אלא יושבת בבית כמו אשה טובה ומגדלת שלושה כלבים.

ההזמנות נשלחו בשם שני הזוגות — ישראלה ואבי איינשטיין ודובי שטיר ואנג'לה לוינסון.

ישראלה שטיר עם גיל ואבי איינשטיין
ההזמנה נשלחה בשם שני הזוגות

טיפול נמרץ

הסיפור התחיל באחד מימי־החג בשכונת אפקה.

אמא וה**ילדים** רצו ש**אבא** יעשה קצת סטייקים על האש, או שאבא והילדים רצו שאמא תצלה דגים אל האש. כך או אחרת, כל המישפחה ישבה בגינה, הגריל התחמם, ולבסוף החלו הסטייקים להגיע, אחד לכל אחד, פלוס אחד שחטפה ה**כלבה**.

כולם ליקקו את השפתיים, עד שהבחינו לפתע בכלבה כשהיא מתפתלת מכאבים, קצף יוצא מפיה, והיא מיללת ללא הרף. אבא ואמא החליפו מבטים, תפסו את הילדים, וכמו משוגעים דהרו לאיכילוב, שם הוכנסו לחדר־מיון, ולאחר שהשמיעו את הסיפור, החלו לעבור טיפול נמרץ מאוד, כולל שטיפת־קיבה לכל אחד מבני המישפחה, ותרופות מתרופות שונות למניעת הרעלה. כשהתאוששו מהטיפול נמרץ, והרווחו

עיניים להם ולא יראו, אוזניים...

השבוע, לשם שינוי, אני עסוקה בבריאות. כלומר יש קצת סיפורים מבתי־החולים בסביבה.

קחו למשל את הסיפור המלבב הזה:

במחלקת־עיניים עובד ד"ר **איציק גוטמן**, חתיך בעל עיניים כחולות מהסרטים. (מעניין אם במחלקת אף־אוזן־גרון יש חתיך עם אוזן או גרון מהסרטים?). לאיציק (37) יש אשה חתיכה כנ"ל, ואף היא — **לילי גוטמן** — רופאה באותה מחלקה.

השבוע הביאה לילי את איציק לבית־החולים כשהוא עטוף בסדינים, חתוך וחבול בכל גופו. היא מסבירה, במבוכה, שאירעה תקלה בשעה שעשו אהבה בחדר־האמבטיה. הבחור עבר ניתוחים שערכו שעות לאיחוי הקרעים.

חתיך מהסרטים, חתיכה מהסרטים, וסיפור מהסרטים...

רחל מרחלת על כל העולם

מאת שולמית יריב

מנוחה ונחלה

הכותרת לא כל־כך מדוייקת, אבל יפה. לא כל־כך יפה כמו **שרון הראל**, למשל. היא עוד יותר יפה, ובמיקרה שלה, של שרון, לא מעטים חושבים כמוני.

כבר היו לנערה מעריצים בימי־קדם, ואולי שימשה מודל לכמה מהתיאורים בשיר־השירים. למשל.

כמה רומאנים היו לה לא ספרתי, אך אין ספק שהגדול והידוע שבהם התנהל עם הבימאי **אבי נשר**. גם משהו משיר השירים. אבל מפרק אחר. הכל הלך עלא־כיפאק, השניים טיפסו הרים וגלשו לגאיות, עד שהנער פזל לכיוונים אחרים. בעיקר לעבר חברותיה של שרון.

הקטע הבא כבר רומה יותר לספר איוב. שרון נמלטה מהארץ במפח־נפש, ואבי נאלץ לחפש מממנים אחרים לסרטיו, תחת אביה של שרון, **יוסי הראל**.

כשאבי חזר לחושיו הנורמליים, וניסה להשיגה בניו־יורק, מצא שאיחר את הרכבת, וכי שרון כבר רועה בשרות זרים.

השדה הראשון: **משה אלפסי**, אלמוני מוחלט בכל הנוגע למדור שלי, ושל כל הקופים אחרי.

השדה השני: **עופר שגב**. גם אלמוני, אך לא למי שמכירים אותו, **שרונה מראש**, למשל. בעבר יצא גם איתה, כשהתפנה מלבנות בתים — וזה העיסוק העיקרי שלו — כשאינו רודף אחרי חתיכות.

עכשיו מתגוררים השניים בדירתה הפנטסטית של שרון ברחוב הירקון, ומי יודע, אולי ייצא מזה משהו. בינתיים היא זכתה במנוחה, והוא בנחלה.

ואבי נשר? כבר הזכרתי את ספר איוב. תשאלו אותו, הוא ודאי מכיר אותו מההתחלה לסוף וההפך. ואיפה שיר השירים?

שרון הראל
בדירה פנטאסטית

דרינג, דרינג, את המרחלת...

„כן שרונה, אני מזהה את קולך."
„מה שלומך? מה הולך?"
„חצי־חצי, החצי הטוב על ידידי, והשני על שונאי."

שרונה מראש
מי המתחזה?

„מה את אומרת על הסיפור של הכפיל שלי?"
„את מתכוונת לקוקסינל?"
„אלא מה. איזה סיפור! הייתי בחו"ל ורק עכשיו שמעתי!"
„ראית כמה שהיא יפה?"

„שרונה מראש"
מי האמיתית?

„מה ראיתי? אותם צבע־העיניים והשיער! שמעתי שהשתמש בשני שמות, ירדנה ושרונה."
„זה משגע. אנשים יכלו לספר שעשו חיים עם **שרונה מראש** בתל־ברוך, זה משגע!"
„מה זה משגע אותך כל־כך? תארי לעצמך שאיזה קוקסינל היה מתחזה כרחל המרחלת, וכל תל־ברוך היתה חוגגת!"
„באמת משעשע!"
„חכי, זה עוד לא הכל! מזל שאני עובדת במישרד של עורכי־דין, ומייד טיפלתי בצרה נוספת. המישטרה רצתה להוציא צו איסור־יציאה נגד שרונה מראש, ורק ברגע האחרון תוקנה הטעות!"
„רק חישבי על הצרות שהיא הביאה על עצמה, או שהוא הביא על עצמו. עכשיו יכולים קליינטים מאוכזבים לתבוע אותו על התחזות כשרונה מארש..."
„רגע, אבל מצד שני, זה בכל זאת משהו, זה מעיד על־כך שיש לך לא מעט מעריצים גדולים. מי למשל היה מתחזה ל... טוב, לא חשוב, העיקר הבריאות."
„לכי ותהיי בריאה, כשיש לך גרופיס כאלה!"

רק למענה

יש דברים ש**סוניה פרס** לא עושה. היא לא היתה מוכנה לעשות אותם כש**שמעון פרס** היה במישרד־הביטחון, לא כשהיה ראש־האופוזיציה, וגם לא כשהתמנה כראש־הממשלה.

היא לא אוהבת להשתתף בהופעות ציבוריות, ולא מוכנה לקשט בנוכחותה שום מופע, ולבטח לא תצוגות־אופנה.

לכן רבים נדהמו לגלות את סוניה פרס, כשהיא יושבת במוצאי שבת במלוז הילטון בירושלים

סוניה פרס
נכדה דוגמנית

בתצוגת־אופנה שאירגנה **גוגה רגואן** למען עזרה לנשים במחלקה לתשושי־נפש בבית־חולים.

דייר מוגן

סתם סיפור קטן שהשתרבב למדור. במקום למדור הכלכלה או הכספים, כי הטמבלים האלה לא מלכלכים את הידיים בסיפור שלא מתחיל בכמה עשרות מיליונים דולארים. תנו להם איזה שערוריה גדולה ושמנה, אז ינעצו את השיניים. כשזה מסתכם בסך־הכל באיזה מיליון, או מיליון וחצי דולר עלובים, זה מתחלק להם. אין מה לנשוך.

אצלי מיליון או מליון וחצי דולר זה הרבה מאוד כסף, בעיקר אם הוא יצא מקופת בנק המיזרחי, הבנק הצועד עם הכסף.

לבנק היה לקוח נחמד בשם **צבי פרלמן**, ולו חברה נחמדה בשם סייקו. החברה לא שלו, היא של יפאנים, אך הוא ייצג אותה בישראל.

הכל הלך למישרים, עד שיום אחד, לא מזמן, התגלה חור של מיליון וחצי דולר, וצבי פרלמן נסע להתנפש קצת מעמל־יומו ומצעקות מנהלי־הבנק.

אך כשנסע שכח לקחת את ידידו ורעו הטוב, **אריק**, שהתגורר איתו בווילה יפה באיזור התעשיה בפתח־תיקווה.

הבנק רצה. כמובן, להשתלט על הווילה, אך אריק לא כל־כך הסכים. הוא טען שיש לו זכויות למגורים במקום, הרי שנים התגורר שם ברעות ובאהבה עם צבי פרלמן, ולפיכך הריהו דייר מוגן.

מה יעשו מנהלי בנק המזרחי? יפנו את הדייר, ישאירו את הדייר. יכירו בזכותו במקום כבן־זוגו של פרלמן?

רוצים עוד ועדת־חקירה, הפעם על נושא רגיש כזה, או שיניחו לאריק לנפשו, וישכחו מכל העניין?

קרמר נגד כל השאר

חבל שלא הגעתם ביום החמישי להילטון. הייתם מנגבים דמעות התרגשות מעיניכם. במקום נערכה מסיבה צנועה (צנועה רק במיספר הנוכחים), שבה הציגה **דפנה נוי־רסקין** את בעלה העכשווי **ג'רי קרמר**.

כבר אינני זוכרת את היום שבו התחלתי לעקוב אחרי הנערה־הילדה הזו, בתה של **אנטה** המפורסמת. את התחנות השונות בחייה גם אתם זוכרים: סגנות של מלכת־יופי, נשואיה ל**יורם רסקין**, האדריכל החתיך (הילדים כיום בני 18 ו־19), ואחר־כך התחלת ההידרדרות של נשואיהם.

יורם מתחיל לרעות בשדות זרים, החבילה נפרדת, ליורם נולדים שני ילדים ללא נשואים (אגב, עד היום לא נישא לאם ילדיו הקטנים), דפנה נלחמה שנים, יורם לא הקל עליה, ורק אחרי מאבק של שנים התגרשו השניים כחוק.

בינתיים הצטרפה דפנה לאמא אנטה במיאמי בארצות־הברית, כשהילדים אצלה.

לפני שנה נישאה דפנה סוף־סוף לאמריקאי שהכירה. קרמר עוסק שם בנכסי־דלא־ניידי, והלוואי על כל היהודים.

הילדים גדלו וחזרו ארצה ומתגוררים בדירה של הרסקינים לשעבר, ועתה משפצים את הדירה, כשיורם הוא הארכיטקט, ואילו מיסטר קרמר הממומן.

זהו, תנו לי רגע להחליף את המטפחת.

דפנה נוי־רסקין־קרמר
הבעל העכשווי

העולם הבא

העיתון החי ביותר במדינה

● עורכים אלכס פז ובנצי לופו

דבר המייסדים

קוראים יקרים,

בשבוע הבא מובטח לכם כי תצחקו כפי שמעולם לא צחקתם. למיקרא עמוד 42, יען כי „העולם הבא" יוצא לחופשה, וכל דבר אחר יהיה לבטח משעשע יותר.

שליש מהליקויים שנתגלו ברוח מבקר המדינה — כבר תוקנו

המדובר הוא בעיקר בשגיאות־כתיב של המבקר עצמו, שגיאות־הדפסה של הכתבנית וטעויות־הגהה.

המזכירה שפוטרה בעיקבות הדוח

תגובות לגיליון השנה של „העולם הבא"

לא לילד הזה התפללנו. תמיד רצינו בן.

הוריו של בנצי לופו

●

יש עיתים בהם עומדת אומה על פרשת דרכים. זה הזמן לעצור את המירוץ קדימה, לעמוד ולקרוא: „אנה, אנו באים בתשע! תכיני קפה ועוגיות!"

י"ל טולסטוי
(מתוך אנה קרנינה)

פיתרון ישראלי למחלה חשוכת־מרפא

„רפא־פלא" — זוהי תרופת הפלא החדשה ביוצרה ישראל, ואשר בימים הקרובים תוצג לציבור במסע־פירסום אדיר, שטרם היה כדוגמתו.

תרופה זו, פרי פיתוח מקורי, היא הפיתרון היחידי למחלה חשוכת־מרפא, הקוטלת את הלוקה בה תוך שעות מיספר ביסורים הנמשכים חודשים ארוכים.

העיכוב היחידי בהפצת התרופה נובע בלוח־הזמנים של המדענים השוקדים על פיתוח הנגיף, הגורם למחלה שסממניה הוגדרו בקפידה על־ידי איש יחסי־הציבור של החברה.

„אנחנו, כיצרני תרופות, לא יכולים להרשות למיקרובים לקבוע את פס־הייצור שלנו," אומר מנכ"ל החברה. „ולכן אנו מייצרים בעצמנו את הנגיפים הדרושים לשוק הישראלי. בקרוב נצא עם פיתוח חדש לחיידקי־הנזלת, ואנו כבר בשלבים האחרונים של פיתוח חזרת כשרה."

בהלת מים

אלכוהוליסטים חוששים כי המחסור במי־שתיה יגרום לאנשים להתרחץ בוויסקי, ויגרום עליית־מחירים ב־מוצר זה.

מומחי מישרד־הבריאות יצאו לס"ע בצידנית

שלושה פקידים בכירים מ־מישרד־הבריאות נמצאים בדרכם לברית־המועצות, לפי בקשה מיוחדת של מוסקווה. ויסייעו לרוסים בהסתרת מי־דע מהציבור על מימדי הקרי־נה הרדיו־אקטיבית, לאור הידע הרב שנצבר ויושם בארץ.

הכל מוסיקה — מאשימים מוטי גילעדי ושרי צוריאל

„זוהי האנטי־שמיות הישנה, במסווה חדש. השופטים באירוויזיון התייחסו למוסיקה שלנו, ושפטו אותנו על־פי קריטריונים של איבות. הם התעלמו מהשואה שעברה על העם היהודי, ושכחו במזיד את היותנו מדינה קטנה מוקפת אוייבים ומלחינים גרועים."

„לקחתם על עצמכם סיכון גדול"

במילים חמות שיבח שר־הביטחון, יצחק רבין, את הטייסים האמריקאיים שתקפו בלוב, אולם עיקר התפעלותו היתה

מטרה אמריקאית בחיפה

דווקא מתעוזתם של מלחי הצי השישי, שדפקו ב־חיפה. „זה סיכון מתמיד ומתמשך, שאתם נוטלים על עצמכם למען העולם החופשי."

כותרות גנובות

אנאלפאבית ישראלי, ש־בלע 20 כמוסות־יוד, התחיל לכתוב.

■

ניצחון לדמוקרטיה — כך מוגדר סירוב מישרד־הבריאות לפרסם את מימדי הקרינה בארץ, כדי שכולם ידאגו במידה שווה.

■

חשש מהטרור, שמקורו במיזרח התיכון, הובע בקהילה האירופית עם התגברות השמועה, ש־מנהלי־הבנקים יקבלו תפקידים חדשים באי־רופה.

■

בישראל נעצרו כמה גב־רים שניהלו בנק־זרע פר־טי מתחת למיכנסיהם.

■

ישראלים רבים לא יסעו השנה לאמריקה, מפני שהאמריקאים פוחדים לבוא לישראל, וכך אינם משאירים כאן כסף, שהיה מאפשר לישרא־לים לנסוע לאמריקה.

ישראל תגיב על עברו של זלדהיים | לאחר הבדיקה הפתולוגית

„גם בפרשת מנגלה המתנו בסבלנות לקביעת הפתולוגים, שבדקו את גופתו. בטרם החלטנו לדחות את החלטתנו," מסר מקור בכיר בלישכת ראש־הממשלה. „וכך ננהג במיקרה זה ונמתין בסבלנות עד אשר נקבל את הבדיקה הפתולוגית, שלפיה נדע אם קורט ולדהיים הוא אכן קורט ולדהיים."

בשבוע הבא — „העולם הבא" לפני שבוע

למה ללכת רחוק? עיתונים אחרים מרחיקים כדי 25 שנה ויותר לניבכי העבר בציטוט מתוך עצמם. לנו אין כל כוונה להטריח את קוראינו הנאמנים (מתי לוטרשטיין ויעקב לוקסמבורג). גם אין לנו רצון שיבזבזו את זמנם בבדיקת נכונות מובאותינו מהימים ההם, ובעיקר אין לנו זיכרון לזכור את אשר כתבנו אז... על מה דיברנו? אה... כן... לכם. קוראינו הסניליים, מוקדש מדור חדש זה העולם הבא לפני שבוע. שיופיע לראשונה בשבוע הבא, ובו נביא לכם שוב קטע זה.

הכל צולע — מלוכלכים מגיבים לעצוחיה של צילי־חמצילי

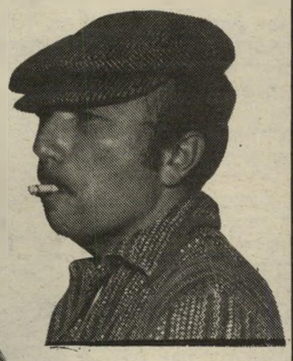

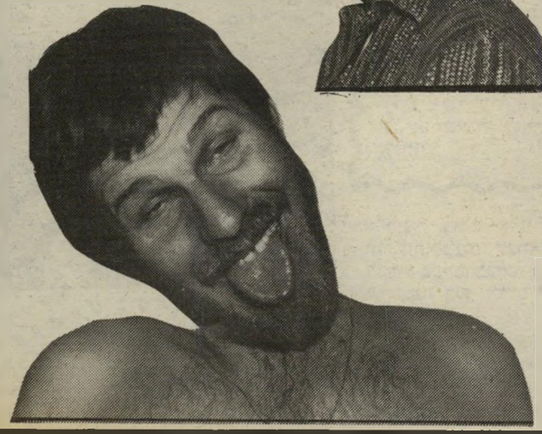
– זה אני הקורא שגומר מהר. קיבלתי את הצעתך הנפלאה ורגע לפני השיפכה עצרתי, הדלקתי סיגריה, שתיתי כוס קפה ואכלתי עוגיה, ובאמת הפעם זה עזר. גמרתי מאוחר. הרבה אחרי שהגברת הלכה הביתה.

מתי לוטרשיין, רמת־גן

– זה אני הקורא שגומר מאוחר. שמעתי לעצתך וכדי לזרז את הגמירה, אני מפנטז לעצמי נשים סקסיות וחושניות, המתמסרות בתשוקה סוערת, והירד! הירד! זה עזר. עכשיו אני גומר מוקדם. כל בוקר בשש עם זריחת החמה.

יעקב לוקסמבורג, בית־שמש

סרטים חדשים

★ שתי אצבעות מצידון

אין ספק שמדובר בחומר טוב, אפילו משובח, שלא רבים הישראלים המסוגלים להפיק כמותו. אודי זוהר היה האחרון שהיה לו משהו בסטייל דומה. חוויה מרגשת ומרטיטה שתרפסת לך את כל הראש.

שתי אצבעות מצידון, שהברחתי בקיטבג (תד"ל) הספיקו לי לעשרים צינגלה (סיגריות ממולאות), וכל מי שלקח שאטה ביקש עוד ועוד.

גוטקס

ד' אייר תשמ"ו, 13.5.1986 מיספר 2541 שנה 50 המחיר 2.30 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

הבעל חשוד ברצח אשתו בגלל

קינאה וירידת המישפחה מספרת:

אורי
ונוגה
דרור

„הם חיין בנשואין פתוחים!"